బ్రహ్మగాంధర్వము

అన్నమాచార్యులవారి అధ్యాత్మసంకీర్తనలకు

సీసపద్యానుసరణము

రచన:

ముదివర్తి కొండమాచార్యులు

సప్తగిరి సంపాదక కార్యాలయము,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

1988.

BRAHMAGANDHARVAMU

Adaptation of Annamacharya's Adhyatma Sankirtanalu Into Telugu 'Sisam' Verses

By

Mudivarti Kondamacharyulu

First Edition August, 1988

Copies 1000

Price Rs 40-00

This Book is Published with
The Financial Assistance of
THE TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS
Under Their Scheme
"AID TO PUBLISH RELIGIOUS BOOKS"

Copies can be had from
M KONDAMACHARYULU
18-1-214, K T Road,
TIRUPATI - 517 501

Printed at :
SRI VIJAYALAKSHMI POWER PRESS,
BHATNAVILLI-533 222.
Amalapuram Mandal, E. G. Dt. (A. P)
Phone 342 Amalapuram.

విజ్ఞప్తి.

పదకవితాపితామహుడు తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులవారి మున్నూరు ఆధ్యాత్మసంకీర్తనలకు తాత్పర్యసహితంగా నాతొలిపీనపద్యానువాదం "అమృతసారం" 1988 లో అచ్చయింది.

విద్వద్గ్రేణులు ఆపుస్తకమును మెచ్చి యిచ్చిన ప్రోత్సాహమే ఈ "బ్రహ్మగాంధర్వ" రచనకు కారణం

అన్నమయ్యసంకీర్తనలసంపుటాలు 1935 నుంచి వెలువడుతున్నా ఆ పద సాహిత్యంవిలువ ఈ 10, 15 ఏండ్లలో ప్రజచెవి కెక్కినంతగా అంతకుమునుపు లేదనే చెప్పవలె. తిరుపతిలో అన్నమాచార్యప్రాజెక్టు నెలకొన్నపిమ్మట గాయకులు దేశంనలుమూలల జరుపుతున్న కచ్చేరీలు, పండితులు నెఱపుతున్నప్రవచనాలు, రేడియోలలో ఎడతెగక సాగుతున్న సంకీర్తనప్రసారాలు. దేవస్థానం వారు అవిచ్ఛిన్నంగా కావిస్తున్న క్యాసెట్లవిడుదల, తోడుగా అన్నమయ్యజయంతి, వర్థంతిమహోత్సవాలనిర్వహణ – ఈ వగైరా కార్యక్రమాలు అన్నమయ్యసంకీర్తనలరుచి ఆంధ్రప్రజానీకం కొంతకుకొంత గ్రహించడానికి దోహదం చేస్తున్నాయి.

ఈ దేశంలో మొదటినుంచీ పద్యరచనలకున్నవ్యాప్తి పదరచనలకు లేదనిపిస్తుంది. ఉంటే అన్నమయ్య అనుపమానసాహిత్యానికి ఇవాళింతప్రచారం అక్కఱలేదు. ఐదువందం యేండ్లక్రితం ఆ మహానుభావుడు పద్యరచనకే ఉపక్రమించివుంటే తిక్కనకు దీటైన అసలుసిసలుతెలుగుకవి అయ్యుండేవారు. సంస్కృతప్రాయరచనలు చదువుటకు వినుటకు అలవాటుపడినమనం అతనిని కవిత్రయంవారివరస నిల్పుట కెంతతటపటాయించినా, వాస్తవానికి అంతభావావేశం కలిగిన, అంత తెలుగుతెలిసిన మరోమహాకవి లేరంటే అత్యుక్తి కాదు.

కొత్తపినాటికమ్మనితెనుగు చవిచూడదలచినవారికి అన్నమయ్యపదాలే శరణ్యాలు. ఆయన ఆధ్యాత్మశృంగారసంకీర్తనలు దాదాపు 12, 13 వేలవరకు లభ్యమైనాయి. వాటిలో పదివేలపాటలవరకు దేవస్థానంవారు ఎంతో ఉదారభావంతో ముద్రించి పాఠకులకు అందజేశారు. మరో రెండువేలశృంగారసంకీర్తనలు అచ్చుపడితే అన్నమయ్యసమగ్రాంధ్రపదసాహిత్యం తెలుగుప్రజకు అందినట్లవుతుంది.

నేను రమారమి 2800వరకు వున్న అన్నమయ్యఆధ్యాత్మసంకీర్తనల్లో 8, 9 వందలుమాత్రమే ఎన్నికచేసి వాటికి పీనపద్యరూపం కల్పించాను పాడుకొనేవారికి పాటలు, చదువుకొనేవారికి పద్యాలు ఉపకరిస్తాయని భావించాను.

తెలుగుబాసపై నాకున్న మోజుకొద్దీ సంకీర్తనల్లో ఆ మహాకవి పొదిగిన పదాలు, పదబంధాలు యథాతథంగా పద్యాలలో పొందుపరచుటకే ప్రయత్నించాను శిల్పదృష్ట్యా కొంతమాట లెక్కచేదని ఒకటిరెండు దొర్లి ఉండవచ్చు

తి. తి. దేవస్థానంవారు ధార్మికగ్రంథముద్రణకై రచయితలకు ఆర్థిక సహాయం అందిస్తున్నారు అగ్రింథపరిశీలనసంఘాధ్యక్షులు- తి తి. దే ధర్మ కర్తృమండలిసభ్యులు, సుప్రసిద్ధరచయితలు, అధిపత్తులు పూజ్యశ్రీ ఇసుకపల్లి లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రిగారు నాకు ప్రోత్సాహకులయ్యాయులు. వారికీ, ఆ కమిటీసభ్యులకు నా నమోవాకములు

ప్రత్యక్షంగా పరోక్షంగా నాకు తోడ్పడుతున్న మాన్యులు డా ఎస్. బి. రఘునాథాచార్యులవారికి (ఎస్ వి యూనివర్సిటి), డా కె సర్వోత్తమరావుగారికి (ఎస్. వి. యూనివర్సిటి), తి తి దే పౌరసంబంధశాఖాధికారులు డా రావుల సూర్యనారాయణమూర్తిగారికి సప్తగిరిసంపాదకులు శ్రీకాట్రపాటి సుబ్బారావు గారికి, డా. కె సూర్యారావుగారికి (ఒకాడమీ అఫ్ ఫైనార్ట్స్, తిరుపతి), డా. మేడసాని మోహన్‌గారికి (అన్నమాచార్యప్రాజెక్టు) నా ధన్యవాదములు.

నాఅభిమతమునసనుసరించి పద్యాలకు సంగ్రహతాత్పర్యములు సమకూర్చిన చిరకాలమిత్రులు విశేషించి ఉభయకవిమిత్రులు శ్రీ కె పి జయచంద్రశాస్త్రిగారు నా అగ్రపూజ కర్హులు వారికి నా కైమోడ్పులు.

బ్రహ్మగాంధర్వముపై అమూల్యాభిప్రాయము లిచ్చి నన్ను మన్నించిన ఉభయభాషావిద్వాంసులు, మహోపాధ్యాయులు ఉ. వే. శ్రీమాన్ ఎస్. పి వి. నరసింహాచార్యుల వారికి, మహాకవులు శ్రీమధునాపంతుల సత్యనారాయణశాస్త్రి శ్రీగుంటూరు శేషేంద్రశర్మ, శ్రీ ఆరుద్ర అచార్య ఆత్రేయగారలకు, ప్రగతిగీతా ప్రవక్త, కులపతి డా శ్రీమాన్ వందూరి రామకృష్ణమాచార్యులవారికిని నానమ స్సుమనస్సులు

పూర్వీపలు స్వయముగ చదివి ... ... మింతఅందముగ అచ్చొత్తి యిచ్చిన శ్రీవిజయలక్ష్మి పవర్ ప్రెస్ యజమానులు బ్రహ్మశ్రీ బులుసు వీరభద్రం గారికి, వారి కుమారులు శ్రీ బులుసు సూర్యనారాయణగారికి నా కృతజ్ఞతలు

గురువర్యు డన్నమయ్య ... ... నా ... నిడకుంటే అమ్మ అలమేల్మంగ తిర్పించుటకు నా ...

—... ... ... సమాచార్యులు

"పండితరాజ, సాహిత్యవిశారద, సాహిత్యశిరోమణి, విద్వాన్"
శ్రీమాన్ ఎస్ సి. వి. నరసింహాచార్యులు, M A, B O L

డైరెక్టరు, శ్రీభాగవత ప్రాజెక్టు,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల,
తిరుపతి,
19-6-'88

అర్ఘంవు.

శ్రీమాన్ ముదివర్తి కొండమాచార్యులుగారు ముప్పైఅయిదుకావ్యాల వ్రాసి పన్నెవాసీ గడించిన మహాకవులు; కవిపండితలోకంలో విశిష్టస్థానం సంపాదించు కొన్న సిద్ధహస్తులు, "విశ్వప్రసిద్ధతరు విప్రకులప్రసూతే ర్యజ్ఞోపవీతధరణం న హి ఖల్వపేక్ష్యమ్" అన్నట్లు పరిచయం చేయింపవలసిన అక్కర లేనంతగా తెలుగునేల నాలుగుచెరగులా పరగే కీర్తిపరించిన కవిపతంసులు వీరు, శ్రీ నారాయణరెడ్డిగారు, డాక్టర్ దాశరథి, కరుణశ్రీ, సరస్వతీపుత్రులు, శ్రీ విద్వాన్ విశ్వం గారు, శ్రీ గౌరిపెద్దివారు మున్నగువా రెందరివో ప్రశంసల నందుకొన్న కవులు మున్న Ph D పట్టపుసిద్ధాంతవ్యాసానికి విషయమైన వీరికవితావైభవం విభుపైంది.

అలాంటివారు నన్ను తమగ్రంథాన్ని గురించి అభిప్రాయం వ్రాయుమన్నారు. అంతటికృతముఖుల్నిగూర్చి చే నేమిటివ్రాసేది ; అయినా పరవాలేదు "పింధ ఖర్జూరై రుద్వేజితస్య తింత్రిణ్యా మభిలాషః" అన్నట్లు పండితాభిప్రాయమధుర ఫలాలసడుమ నా అభిప్రాయం తింత్రిణ్యభిలాషను తీర్చగలుగుతుంది ఇక్కడ అన్నమయ్యమాటే కొండమయ్యమాటగా స్మరిస్తా– "తీపి నంజెడువేళ లేటయొ పులుపింపు " (174వ పాట)

శ్రీఆచార్యులవారు ఇంతకుముందు అమృతసారం అందించారు ఇది భగవత్స్వరూపంపలె అతృప్త్యమృతరూపమే. వీరిగ్రంథనామకరణం భావగర్భితం అమృతమంటే మోక్షం అదీ ఈ గ్రంథపారాయణంవల్ల సారంగా లభించే లబ్ధి. తరువాతిగ్రంథం బ్రహ్మగాంధర్వం లమృతసారం అంటే మోక్షంలో సార భూతం ఆది ఏదంటే బ్రహ్మగాంధర్వమే వివరించుకుందాం.

ఈ గ్రంథం బ్రహ్మతో (పరమాత్మునితో) జీవునకు గాంధర్వవివాహాన్ని ప్రసాదిస్తుంది పరమాత్మునితో జీవునకూ పతిపత్నీబంధం అనాదిసిద్ధం "పుమాన్ విష్ణు రితిఖ్యాతః స్త్రీప్రాయ మితరం జగత్' అన్నమాట స్మరింపదగ్గది కాగా కీర్తనప్రభావంతో మోక్షంపొందడం, తర్వాత బ్రహ్మతో గాంధర్వవివాహం, అంటే పరమాత్మపై మధురభక్తి ఉప్పొంగడంతో భగవదనుభవం చిన్మయానందంగా పొందడం సిద్ధిస్తుందనే భావస్ఫురణనిచ్చే ఈ నామకరణం సాంస్యనిబిరీనం "అహో ! భావుకతా !" పైగా వీరు ఆధ్యాత్మిక సంకీర్తనలే ఎన్నుకోవడంకూడా వీరిసంస్కారపరిణత్యుదాత్తతకు తార్కాణ

సంస్కృతాత్మకాలైన గద్యకావ్యాల్ని, పద్యకావ్యాల్ని, చంపువులను, నాటకాన్ని కవులు తెనుగులో పద్యకావ్యాలుగ వెలయించడం చూచాం కాని తెనుగుపదసాహిత్యాన్ని తెలుగులోనే పద్యప్రబంధంగా నిబంధించడం వీరిపాలపడే మిగిలింది. సాధ్యంఅయింది అన్నమయ్యగీతల్లో నిభాషిత ఔచిత్యం, కవితాశిల్పం, పదమాధురిమ, పలుకుబడిళ్ళతియ్యందనం వగైరా ఏంతమాత్రం చెక్కుచెదరకుండా 'సీసా'ల్లో నింపడం అద్భుతంగా, అలవోకగా నిర్వహించారు శ్రీకొండమాచార్యులుగారు ఇది 'నాఽల్పస్య తపసః ఫలమ్ '

ఆళ్వార్ల దివ్యప్రబంధల్లోని మధుర- వాత్సల్యభక్తి భావాల్ని అన్నమయ్య తన మధురమయగీతాల్లో ఆలపించి మన కందిస్తే, శ్రీవైష్ణవకులానికే చెందిన మన 'కవితలమాణిక్యం' కొండమయ్య, ఆ భావాల్ని సుగమతరం చేసి మనకు అనవద్య హృద్యపద్యాల్లో ప్రసాదించడం మన మహాభాగ్యం ! ఇది చూస్తుంటే అన్నమాచార్యులే సీసపద్యాలుకూడా వ్రాశాడేమో అనిపిస్తోంది

"నేను ముప్పది మూప్పైదు కృతులకు కర్తనైనను, భగవన్నుతిపరములగు ఒక చిరుకబ్బమేని చెప్పలేకపోతినే అన్నవ్యథతో మంటిని అన్నమయ్య 'పదము'లాశ్రయించి నా ఇంటిదేవర ఏడుకొండలయెకిమీనికి నేడీకృతిసమర్పణ గావించి హృదయభార ముడుపుకొనుచున్నాను' అని గ్రంథకర్త మనసారా పూర్వగ్రంథంలో వ్రాసుకొన్నారు ఇది కవివాఙ్మకురంలో స్వంతస్వాంతప్రతిచ్ఛాయః ఈ మాటలు శ్రీభాగవతరచనోపక్రమణప్రాక్కాలికాలైన మహాభారతకర్త శ్రీవ్యాస భగవానుని నిర్వేదపు తలపులను తలపింపజేస్తున్నాయి.

శ్రీఆచార్యులవారు పదాల్ని పద్యాలుగా మార్చడంతో నిలువకుండా తమ పద్యాలకు సంగ్రహతాత్పర్యం కూడా జోడించడం చదువరులకు చాలా మేలు చేకూర్చడం కొన్నిటికి "మూకస్య ముఖాకర్థః" అన్నట్లు కాకుండా అక్కరను బట్టి లఘువ్యాఖ్య రాయడం మరో సౌకర్యం అన్నమాచార్యుల పదజాలాన్ని

అదేరూపంలో, వీరైనంతవరకూ మనకు సాక్షాత్కరింపజేయడంలో వారు తీసుకున్న మెలకువ మెచ్చతగ్గది విషయాల్ని హృదయంలో పదిలపరచుకోడానికై వేదవాక్యాలు, గీతావాక్యాలు వగైరా సంవాదార్థం చూపడం బంగారానికి తావి. 127వ పాటకు సంబంధించిన వ్యాఖ్యానంలో "అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థితః', 'మయా తత మిదం సర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా', 'న చ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగ మైశ్వరమ్', 'భూతానా మస్మి చేతనా' అనే వాక్యాలలో ప్రకృతాంశం సమర్థించబడం తిలకించండి

ఏదైనా అపూర్ణత తోస్తే పూరణచేసి బోధ సుగమం చేస్తారు "తలకొని యొకకొంత ధనము గనిన వాఁడు వికటగర్వమ్మున విఱ్ఱవీఁగు" అనే దానికి "కొద్దిపాటి ధనం సంపాదించుకొన్నవాడు ఎంతోగర్వంతో విఱ్ఱవీగుచుండును" అని అర్థం వ్రాసి, ఆపైన "అమూల్యమగు నీప్రాపుగన్న మాకెంత గర్వముండవలెను? అయినను మేము వినీతులమై మెలగుదుము" అని కొసరు వడ్డించడం తృప్తినందాయకం

సీసపద్యంలో నాలుగుపాదాలు వైషమ్యరహితంగా ఒకేతీరుగా నడవడం అంటే యథోపక్రమనిర్వాహం ప్రతిభాసాధ్యమై సహృదయుర్ని ఆకట్టుకుంటుంది. ఇది అందరికీ సాధ్యమయ్యేవిద్య కాదు, అది వీరికి సిద్ధించింది

"చంచలనయనాల నతుల దారికిఁ జిక్కి
చలియించె నాదుదిచ్చరి మనస్సు
కంచుకుత్తికబోంట్ల గానంబులకుఁ జొక్కి
కంచుఁ బెంచాయెఁబో కడకు గుణము
తీపిమాటల ముద్దుకెంపుల భ్రమ దరి
తీపులపాలాయెఁ దెలివియెల్లఁ
బూవునవ్వుల విరిబోఁడులఁ గని కని
పూబిండెదై పొల్లువోయెఁ దపము"

'పెట్టే అమ్మ ఉన్నప్పుడే ఇంకా కొంచెం పెట్టించుకుందాం' అనే మనస్తత్త్వంతో నాలుగుమాటలు వ్రాస్తున్నా దోషాలనీ ఎత్తిచూపాలనీ ఉద్దేశం కాదు.

6వ పాట— "బుధనుతిపాత్రముల్ భూనముద్ధరణముల్ వసుదేవసూను శోభనపులలమె"— వసుదేవసూను అవగానే శ్రీకృష్ణస్మరణ కలిగినంతగా బలరామ స్ఫురణ కలగదు ఇక్కడ బలరాముడని చెప్పుకోడంలో విశేషం ఉందా? వాక్యా

స్వయం కృష్ణపక్షంలో సులభతరం కాదా? అన్నమయ్య దశావతారాలలిస్టులో కృష్ణావతారం గ్రహించాడు కదా!

18 వ పాట— "అతఁ డమృతనిధి అమృతనాథుఁ డితఁడు" అని పూలం. అమృతనాథుడన్నపదానికి అర్థవిశేషం చెప్పకుండా 'అమృతనాథుడు' అని తటస్థంగా గాని, అనితరసాధారణంగా నిరూపకంగా, శ్రీవైష్ణవసాంప్రదాయికంగా ఇలా అనవచ్చేమో! 'అమృతం = అమృతవత్ భోగ్యం గుణజాతమ్' అని వ్యాఖ్యాతలు నిర్వచిస్తారు కాబట్టి అమృతనాథుడంటే సకలకల్యాణగుణైకనిధి అని అనడం బాగుంటుందేమో ఇక్కడ నాథశబ్దంవల్లా అర్థపుష్టమే సౌశీల్య, సౌలభ్యాది నిఖిలగుణాలకూ స్వయంవరపతి ఐతనే భావం స్ఫురిస్తోంది లేదా, అమృతమంటే మోక్షం దానికి ప్రభువనిగానీ, అమృతాః = నిత్యులు, నిత్యసూరులు, వారికి నాథుడని గానీ అనవచ్చుగదా! 'సదా పశ్యంతి సూరయః', 'నిత్యముక్తానుభావ్యాయ' అనే వాక్యాలు స్మరణార్హాలు

23వ పాట— అర్థం చెప్పేటప్పుడు, సుగ్రీవనృహరి = మంచి మెడగల నరసింహమూర్తి అని వ్రాయబడింది ఇది తప్పనికాదు, చాలునా అని. దానిలో విశేష మేముంది? సుగ్రీవనృసింహుడు = సుగ్రీవుని (వానరరాజు) చే ప్రతిష్ఠితుడగు (తిరుమల) నరసింహస్వామి కావచ్చునేమో అని కొందరూహించిరి కాని కవిభావం ఇలా ఉండవచ్చునేమో! ఇక్కడ భగవంతుడు నరసింహాకృతి కంఠరందాకా సింహం, ఆటుకిరింద నరరూపం ఆ రెండు ముక్కలూ భిన్నజంతు సంబద్ధాలు కాబట్టి అ అతుకుంటొంత ఎబ్బెట్టుగా ఉండే అవకాశం ఉంది కానీ భగవన్మహిమవల్ల ఇక్కడ మాత్రం అలా లేకుండా ఈ కలయిక అత్యంతమనోహరంగా ఉందని చెప్పడం కవితాత్పర్యం కావచ్చు.

భూషణభట్టు అర్ధనారీశ్వరరూపాన్ని వర్ణిస్తూ "దేహద్వయార్ధఘటనారచితం శరీర మేకం యయో రనుపలక్షితసంధిభేదమ్" అని అంటాడు. ఆ రూపంలో స్త్రీపురుషరూపాల రెండుముక్కలు అతికినా వికృతి లేకుండా, అతికినట్లు తెలియని విధంగా అద్భుతంగా జంట అతికివుందంటాడు ఆ తీరులోనే సుగ్రీవశబ్దార్థం చెప్పుకోవచ్చేమో!

34వ పాట— "దీనినే వైష్ణవులు చరమశ్లోకం అంటారు" అనే చోట శ్రీకృష్ణచరమశ్లోకం అంటే ఇంకా స్పష్టంగా ఉంటుంది. శ్రీరామవరాహచరమశ్లోకాలుకూడా (శ్రీవైష్ణవలోకంలో) ప్రసిద్ధాలే కదా!

61వ పాట— "అంబరిష్మునవెల్లు నా ధ్రువునజ్ఞాన మాదటఁ దొలగించెనీదునంతు"— అనేపద్యాంశానికి అర్థం వ్రాస్తూ "నీకంఠం ఎక్కడో ఆకసంలో

మిణుకుమిణుకులాడే ఆ ధ్రువుని అజ్ఞానం తొలగించినది శంఖం తెలుపగుటనే నల్లని అజ్ఞానమును రూపుమాపి వెలుగువంటి సుజ్ఞానమును ప్రసాదించిన దనుట సాభిప్రాయం" అని వ్రాశారు ఇదంతా ఎందుకు ? అసలు కథ ఇదికదా ! విమాత్రవమానితుడైన ధ్రువుడు అతి బాల్యంలోనే ఉత్తమపదప్రాప్తికై నారదమంత్రోపదేశంతో ఘోరతపం చేస్తాడు. విష్ణుడు ప్రత్యక్షమౌతాడు. మహానందంలో ఉక్కిరిబిక్కిరి అయిన ధ్రువబాలుడు భగవంతుని స్తుతించాలనుకుంటాడు కాని శైశవదశలో అది చేయలేకపోతాడు. అది తెలిసిన శ్రీమన్నారాయణు డప్పుడు కరుణతో తన వేదాత్మకమైన శంఖాన్ని ధ్రువునికపోలానికి తాకిస్తాడు.[1] కాబట్టి మన కిప్పుడు ధ్రువతారగా వెలిగే బాలధ్రువుని అజ్ఞానాన్ని శంఖం స్పర్శతో తొలగించినది" అంటే బాగుండదా ?

210వ పాట- "ఈ పద్యంలో దశావతారాలు క్రమంగా ధ్వనిరూపంగా వర్ణితమైనాయి" అన్నారు సమన్వయం చూపితే బాగుండేది

ఎంత మెలకువగా ముద్రించినా అక్కడక్కడ పొరపాటులు కనిపిస్తుంటాయి 4వ పాటలో 'అసురపదంతానలహవ్యక్షణ' ఉన్నపద్యపదానికి 'రాక్షసు లనెడి పక్షుల కీహరి సింహామువంటివాడు'- అని చెప్పడం ఎలా జరిగిందో ? 11వ పాటలో కొర్త్తబిచ్చి అని ఉంది బిచ్చికా బిచ్చి ఇలాంటివే ఇంకా కొన్ని

ఈ తప్పులకేంగాని ఇంత పెద్దపని పైనవేసుకొని 300 కృతులను పద్య రూపానికి తెచ్చి, అన్నమయ్యను మనకు సులభధావాభిరాముడిగా నొనర్చి, అనితర సాధారణమైన భక్తిలో బ్రహ్మగాంధర్వన్ని మనకు ప్రసాదించిన కవీశాసులు భగవద్భాగవతసేవలుచేసి ధన్యులై మన న్నూ ధన్యుల్ని చేశారు విద్వగ్మధురకవితాధురీణులగు శ్రీ కవిధారాధరులు ఇలాంటి మరికొన్ని సారసుధాధారాసారాల్ని కురియింపజేస్తారని ఆశిస్తున్నా ఇతిశమ్

---

1. "సతం వివక్షంత మతద్విదం హరిః, జ్ఞాత్వాఽస్య సర్వస్యచ హృద్యవస్థితః,
కృతాంజలిం బ్రహ్మమయేన కంబునా, పస్పర్శ బాలం కృపయా కపోలే"-
(భాగవతం 4-9-15)

" కృతాంజలియై స్తోత్రముసేయ స్తుతిక్రియాకరణ సమర్థుండు గాక యున్న అంతర్యామి యైన యీశ్వరుండు అతని తలంపెఱింగి వేద మయంబయిన తన శంఖముచేత నబ్బాలుని కపోలతలంబంటిన జీవేశ్వర నిర్ణయజ్ఞుండగు ధ్రువుండు "

(ఆంధ్రభాగవతము 4-281)

మహాకవి

శ్రీ మధునాపంతుల సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు.

లలితానగర్, రాజమండ్రి-5

18-7-88

గంధర్వాంశసంజాతులు, భక్తిలోకచక్రవర్తులు నగు అన్నమయ్యగారి ఆధ్యాత్మ సంకీర్తనలు రసరాగపల్లవితమనోజ్ఞపదచ్ఛాయలలో సాగిన పద్యకృతి, త్రికతి 'బ్రహ్మగాంధర్వము'.

కర్త శ్రీమదివర్తి కొండమాచార్యులుగారి తెలుగుపద్యప్రవాహాయులు సహృదయులకు క్రొత్తకాదు. సంప్రదాయరమణీయము, ప్రసాదగుణోల్బణము, రసోల్లసితమునైన మదివర్తివారి కవనశైలిని 'పూర్ణాహుతి' మున్నగు కబ్బములు చవిచూపించినవి

వస్తుతః, అన్నమయ్యగారి సంకీర్తనలు ఛందోఽనువర్తులు మదివర్తివారు ఆ భక్తగాయకునిగొంతుతో గొంతు కలిపి పద్యములు పాడి వినిపించుచున్నారు

ఇందలిసీసములు సువర్ణచ్ఛవులు చిమ్ముచున్నవి రేకులువిచ్చిన తామరవిరులుగా పరిమళించుచున్నవి పద్యభావములు నీలనీరదశ్యాముడగు శ్రీనివాసునిసన్నిధిని 'శిఖిపింఛము' పట్టుచున్నవి.

అంహస్స్వాంతముతో శేషాద్రినాయకుని సేవించుకొమను 'బ్రహ్మగాంధర్వ' కృతిని శ్రుతిమోహనముగా నిట్లు వినిపించిన కవిమిత్రులు శ్రీమదివర్తి కొండమాచార్యులుగారి భక్తిరసార్ద్రహృదయమును పరిష్వంగమునకు తెచ్చుకొనుచున్నాను.

మహాకవి

శ్రీ గుంటూరు శేషేంద్రశర్మగారు.

గోషామహల్,
హైదరాబాదు,

25-7-88

సుచారుశబ్దావళి ధవళధవళధేనువుల్లా మీ కావ్యతీరాల్లో సంచరిస్తుంటాయి. మధురార్థదుగ్ధధారాప్రభువులైన మీరు ఒకవేణుపై వాటిని పాలిస్తుంటారు మీ కావ్యాలరేవుల్లో దిగి ఆ స్వచ్ఛశీతల సుగంధిలజలాన్ని మాలాంటి లోకోత్తరాహ్లాదపిపాసితులైన యాత్రికులు దోసిళ్ళతో త్రాగి తరిస్తారు ఇంత అనుల్లంఘనీయమహిమాన్వితకావ్యసామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించిన మిమ్మల్నిగురించిగానీ మీ సృష్టినిగురించిగానీ వ్రాసే శక్తి నాదగ్గర ఎక్కడుంది ?

మహాకవి
శ్రీ ఆరుద్రగారు.

1 శివప్రకాశముదలివీధి,
త్యాగరాయనగర్, మద్రాసు-17
18-8-88

అనుకరణ ఉత్తమప్రశంస అంటాను అనువాదం కూడా తత్తుల్యమైన అభిమానప్రదర్శనకు నిదర్శనమే అనువాదం ఒకభాషనుండి ఇంకొకభాషకు చేసినదే కానక్కర్లేదు ఒకయుగంలోని మంచిమాటలు ఇంకోయుగంలో తిరిగి ఇంకొకలాగ చెప్పడం కూడా అనువాదమే అవుతుంది ఒకప్రక్రియలో చెప్పిన కవితలను ఇంకొకప్రక్రియలో చెప్పడం కూడా తెలుగుసాహిత్యంలో కొత్త కాదు ద్విపద కావ్యాలను పద్యకావ్యాలుగా, పద్యకావ్యాలను ద్విపదలుగా మార్పిడిచేయడం మనసాహిత్యలోకంలో ఆనవాయితే.

అన్నమయ్య అనుభవసముద్రుడు ఆయనకు అచుంబితమైన భావ మన్నది లేదు దేనినైనా ఒకవైపు ఆధ్యాత్మికంగా మరొకవైపు శృంగారభరితంగా ఎవరూ చూడలేనట్టు చూడగలడు. అందరికీ బోధపడేటట్టు పాడగలడు అతనికతడే సాటి. అతనికి ఆడినమాట అమృతకావ్యం, పాడినపాట పరమగానం.

శ్రీముదివర్తి కొండమాచార్యులవారికి అన్నమయ్య అంటే ఒల్లమాలిన భక్తి చెప్పలేనంత శ్రద్ధ అందుకే అన్నమయ్య అమృతసారాన్ని సీసాలలో నింపించారు. ఇప్పుడు ఆ బ్రహ్మగాంధర్వాన్ని కూడా మోజుపడి గాజుకాయల్లోకి ఎక్కించుకున్నారు.

అనువాదం కత్తిమీదసాము అన్నమయ్యవాలు ఇరుమొనలున్నది. ఎక్కువైనా పదును. శ్రీకొండమాచార్యులవారి అనువాదవిధానం చూడటానికి ఒక్క ఉదాహరణ చాలు. అన్నమయ్య 'హేయమేమీ లేదు జగమింతా రుచికరమే' అన్నపల్లవిలో ఒకసత్యం చెప్పాడు (11-1-178). అనువాదంలో ఈ పల్లవి చివర వస్తుంది. మూలంలోని ఇంపులన్నీ సొంపుగానే పాదాలలోనికి వచ్చాయి అన్నమయ్య ప్రతిచరణంలో నాలుగోపాదం విలక్షణంగా పైవాటికి సమన్వయంగా చెప్తాడు. అనువాదకుడు ఆపద్ధతే అనుసరించారు

అర్థమయ్యేపాటను గణబద్ధం చేయడ మెందుకని ఎవరైనా ప్రశ్నించవచ్చు. ఎవరి రంభ వారికి సంబరం, ఎవరితృప్తి వారికి ముక్తి. ఇది యథాశక్తి.

ప్రగతిగీతాప్రవక్త, కులపతి
డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య, ఎం.ఎ., పిహెచ్. డి.,
అధ్యక్షుడు అధికారభాషాసంఘం

బి- బ్లాకు, గది- 205
సచివాలయం, హైదరాబాదు- 500 022

2-9-1988

సాహితీయజ్ఞోపవీతము.

ఈ అణుశక్తియుగప్రపంచంలో పద్యవిద్యాప్రగల్భతలో సిద్ధహస్తు లయిన కవులు వేళ్లమీద లెక్కించదగినవారిలో శ్రీమాన్ ముదివర్తి కొండమాచార్యులవారు ఒకరు. ధర్మదీక్ష మొదలైన కావ్యాలు ఎన్నో వ్రాసి వీరు పుష్కలంగా కీర్తిని ఆర్జించారు. అర్థమైన కేమిగాని గౌరవించదగిన వార్ధకమును చేకూర్చుకున్నారు. సమకాలీనసాహితీజగత్తులో సుప్రసిద్ధులైన కవు లందరి ప్రశంస లందుకొని అజాతశత్రువుగా పేరు పొందారు.

శ్రీకొండమాచార్యులవారి కృతులలో మాత్రమేగాక అద్యతనాంధ్రకవితాజగత్తులో "కూనలమ్మ" కు అద్వితీయస్థానం ఉంది. నిరుపమానసాహితీధైర్యశౌర్యసాహసాలతో ఏనాడో భవభూతిమహాకవి "ఏకో రసః కరుణ ఏవ" అన్నాడు. కూనలమ్మ చదివినప్పుడు శ్రీకొండమాచార్య "అపరభవభూతి" అనిపించారు. కరుణశ్రీ జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రిగారు కూనలమ్మకావ్యరచయిత నుగ్గడిస్తూ వ్రాసిన పద్యం ఈ సందర్భంలో స్మర్తవ్యం.

"వృత్తము పొంతపోక ఇతివృత్తములమ్మును లేక యింతగా
చిత్తము చూరగొన్న కృతి చెప్పరి విప్పరి సన్నజాజిపూ
గుత్తులమొత్తముల్, పరచుకొన్నవి నెమ్మది కూనలమ్మ డ
గ్గుత్తిక జాలియేడ్పులును గుండెలు పిండెడు కన్నుమోడ్పులున్."

కొండమాచార్యులవారి ప్రతిభకు కూనలమ్మ భారమితి అని నా అభిప్రాయం. ఇంతవరకు వారు వ్రాసిన కావ్యాలన్నిటినీ మించే మహాకావ్యం వారు వ్రాయగలరు అనే నమ్మకం నాకు ఏర్పడింది. "ఇతివృత్తబలం" కూడా చేకూరితే వారు వ్రాయబోయే కావ్యం లోకోత్తరం కాగలదనే మాట యథార్థం అని నిరూపించింది కూనలమ్మ. వారు తిరుపతిలో ఒకసారి తాము వ్రాయబోయే కావ్యాన్నిగూర్చి ఏకాంతంగా నాతో ముచ్చటించారు. ఆ కావ్యంలోని ఇతివృత్తం క్రీడాభిరామ

స్ఫోరకం ఎదుర్కొన్నారని నేను వారితో అన్నాను— "మీరు 'ప్రసన్నరాఘవ' కావ్యం వ్రాయండి దాని అవతరణకు నేను యావదాంధ్రులతోపాటు నేను గూడ ఉత్కంఠతో ఉద్విగ్నతతో ఎన్నయ్యను" అని కపటమిగాయిం అప్పటికిని ఉండే శ్రీమాన్ కొండమాచార్యులవారి కృష్ణమాచార్యులవారిపై కేంద్రీకృతమైనది ఇది హేలువాదానికి అతీతమైన విషయం

కొండమాచార్యులవారు వరుసకు నాకు బావగారు సాహితీవాతావరణంలో పుట్టిపెరిగిన వీరితో బావమరిది వరుస పెట్టుకొని సరసల్లాపసౌభాగ్యసాహచర్యము అనుభవించే భాగ్యం నాకు తిరుపతిలో దక్కింది అంతేగాక వారికీ నాకు పరమపవిత్రమైన అనుబంధం ఇంకొకటి ఉంది వారు పింగళి లక్ష్మీకాంతంగారికి ఏకలవ్యశిష్యుడు నేను ప్రత్యక్షశిష్యుడను ఆ జ్యేష్ఠ శ్రీ పింగళివారి ప్రాగల్భ్యం జగత్ప్రసిద్ధము "కవితచెప్పి ఒక్కరికీ మెప్పించటం అరిది బ్రహ్మకైనా" అన్నాడు అలనాడు నేతన పింగళివారిమెప్పు పొందటం అసాధారణం మరీ అరుదు అయితే తరుచు పింగళివారు పట్టపగలు శ్రీకొండమాచార్యులవారిని తలచుకొని పలవరించటం నాకు తెలుసు అట్టి సుభాషదు "బ్రహ్మాగమం" రచించి పీఠిక వ్రాయుమని నన్ను కోరితే తిరస్కరించటం ఎట్లాగ?

ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తులో [illegible] ప్రసిద్ధులైన రామలింగారెడ్డిగారితో [illegible] తొలికావ్యం "తారాశోరణము" నకు పీఠిక అనుగ్రహించరు [illegible] వారికి నేను సాగిలపడి నమస్కారం సభాముఖంగా చేసినప్పుడు వారు [illegible] పీఠికాప్రబంధ పరమేశ్వరుడను అవుతానా" అని ఆశీర్వదించారు నేను వ్రాసిన కావ్యాల సంఖ్య పరిమితం, పీఠికల సంఖ్య అపరిమితం [illegible] నన్ను పీఠిక వ్రాయుమంటే వ్రాయకపోవడం నాకు సాహిత్యద్రోహం[illegible]

తెలుగువారిని పరవశింపజేసే సాహిత్యం [illegible] జీవస్మృతి ప్రసాదించగలిగింది 'రామాయణం' అంతటి ఎల్లలులేని చనువుంది ఆ చనువు ప్రయోగించి 'బావగారూ! [illegible] మహాసాహిత్యమూర్తులైన వాల్మీకాదులు [illegible] కవులలో ఉండే [illegible] తెలియచెప్పి [illegible] తిరిగి సంపద్యాలలో పెట్టటం? [illegible] మీ ప్రతిభ స్వతంత్రరచనావ్యాసపుష్టికి వినియోగించలేరా? [illegible]

వెచ్చించడమా • నైలునది సహారాయెడారిలో ప్రవహించినట్లే యోచించండి' అని హితవు చెప్పారు వారుచెప్పిన సమాధానం వారిమాటలలోనే ఉదాహరించడం మంచిది

“నీ కృప నేర్చిన నుడుగుల
నీ కథలన్ నుడువఁ బోక నియమస్థుఁడనై
కాకమ్మకతలు చెప్పితి
చీకొట్టక నన్ను దరికిఁ జేర్చుకొనఁగదే ।
అని వారిప్రార్థన

ఇఁక వారిదదాత్తపరిణామగంభీరమైన వ్యక్తిత్వము నాకు కొంతమేర అర్థమైనది

దక్షిణాపథసాహిత్యచరిత్రలో ప్రథమవాగ్గేయకారుడుగా అన్నమాచార్యుడు చిరస్మరణీయుడు అయన వ్రాసిన వేలకొలదికీర్తనలు రాగిరేకులలో లభ్యపడినంత వరకు తిరుమలతిరుపతిదేవస్థానంవారు భద్రపరచి గ్రంథరూపమున వెలువరించారు.

కవిత అంటే తెలుగువారిదృష్టిలో ప్రాయికముగా సంస్కృతప్రవృత్తాలు, సీసం, కందం, తేటగీతి ఆటవెలదులు మాత్రమే పదకవితలకు చేరువగా ఉండే ద్విపదకావ్యాలను సహృదయులైన కొందరు ప్రౌఢవిద్వత్కవులు పైని పేర్కొన్న ఛందస్సులలోనికి అనువదించారు ఇంతవరకు ఎందుచేతనో ఎవరూ అన్నమయ్య కీర్తనలను సంప్రదాయఛందస్సులలోనికి అనువదించలేదు. ఆ అనువాదయజ్ఞం దీక్షతో నిర్వహించిన ప్రౌఢవిద్వత్కవివరేణ్యుడు శ్రీముదివర్తి కొండమాచార్యులవారు ఒకసీసపద్యం మూడుపద్యాలతో సమానం వా రింతకుమునుపే అమృతసారం' అనే పేరుతో అన్నమయ్య ఆధ్యాత్మసంకీర్తనలను మూడువందలసీసపద్యాలలోనికి తెచ్చారు ఈ బ్రహ్మగాంధర్వంలో మూడునూరు లున్నవి. రాబోవు సంపుటం 'అన్నమయ్యవిన్నపాల'లో మరి ఎన్నో।

అన్నమయ్యపై కొండమయ్య చేసినకృషి- అది కేవలకృషిగాదు ఏకాంతసాహితీతపస్సు ఒకవ్యక్తిమాత్రుడు చేయగలిగినది కాదు అన్నమయ్య భక్తుడై తదుపరి పదకవితలు వ్రాశాడు కొండమయ్య కవియైన పిదప గడిదేరిన ప్రౌఢవిద్వత్కవిగా సమకాలీనసాహితీసమాజంలో సుగృహీతనామధేయుడైన తరువాత భక్తితో అన్నమయ్యపదాలు సీసాలలోనికి అనువదించారు ఈ విధంగా అన్నమాచార్యులవారికీ, కొండమాచార్యులవారికి అవినాభావసంబంధం ఏర్పడింది. అన్నమయ్యసంకీర్తనలరాశి ఒక సుదీర్ఘశరణాగతి, కొండమయ్య ప్రతిసీసపద్యం ఒక శీఘ్రశరణాగతి.

శ్రీకొండమాచార్యులవారు జన్మతః సాత్త్వికసాలగ్రామవ్యరూపుడు. రాజస తామసవాసనలు సోకకుండా గుండె పండించుకొన్న గొప్పపండితుడు పొడిపొడిమాటలు మట్టసంగా కుదించి మదించి తూటలవలె, తుపాకీతూటాలవలె గుండెలకు గురిచూచి కొట్టగల పాటలపోటరి ఆచార్య ఆత్రేయకవి శ్రీకొండమాచార్యులను మనసార మహర్షి అని సంబోధించి ఎంతో మురిసిపోయాడు.

కొండమాచార్యులవారు పుట్టుకచే శ్రీవైష్ణవుడు. శ్రీవైష్ణవసంప్రదాయంలోని లోతుపాతులు తెలిసిన మహానుభావుడు శ్రీవైష్ణవసంప్రదాయంలో మధురమంజుల మార్దవమనోహరమైన ఒక విచిత్రవిరోధాభాస ఉంది శ్రీవైష్ణవవేదాంతంలో భగవద్భక్తి కంటె భాగవతభక్తి గొప్పది 'దాసోఽహం' అనాలి అచ్చమైన వైష్ణవుడు. అహంకారానికి ఈషణ్మాత్రం విషయుడు కాకూడదు మానవసేవయే మాధవసేవ గాంధిమహాత్మునకు ప్రియమైన 'వైష్ణవజనతో' కీర్తనలో పరదుఃఖమునకు కన్నీరు కార్చేవాడే శ్రీవైష్ణవుడని చెప్పబడినది కొం.మాచార్యులవారు ఆ కోవలో బ్రతుకుసాగించుకొనుచున్నవారు. అనుష్ఠానవేదాంతి వారి రచనల్లో మధురకృతులు, మహాకావ్యాలు అని మనము పొగడి ట్టినాటిన ఆయనే కాకమ్మకతలుగా భావించి తనబ్రతుకుమలిసంజ కెంజాయలలో అన్నమయ్యసాహితీకైంకర్యం చేశారు 'కలఁడు కలం డనెడువాఁడు కలఁడో లేఁడో' అనే సంశయాత్మ కాడు ఆ జీవుడు.

"అరువదేండ్లేగినను బహిరంతరంగ
శత్రువుల గెల్వఁజాలని చపలమైతి
కడుపుఁ బెట్టినవానినిఁ గడుపుగొట్టు
వాని సమబుద్ధి గమఁగాను జ్ఞాన మిమ్ము"

ఇది ఆయన ఆర్తి జీవన్ముక్తికి చేరువైన ఆయనకు ఇక కావలసినదేమి?

భావగారిదృష్టి వేరు, నా దృష్టివేరు నా కింకను భగవద్భక్తి కుదురలేదు. ఒకవేళ నాకు భగవంతుడు ప్రత్యక్షమయితే ఆ విశ్వశిల్పిని నిలదీసి—

"నీవె సృజించితేని అవనీస్థలి సంతయు పాపదుఃఖ తా
పావిలమైన ఘోర నిరయప్రతిమాన మొనర్చియుందువా?"
"విశ్వశిల్పమందు వెరితి గలదు"

అని అధిక్షేపించే ధార్ష్ట్యము నాలో ఇంకా పోలేదు అయితే స్వప్నంలో అయినా నాకు త్యాగరాజుగాని అన్నమయ్యగాని సాక్షాత్కరిస్తే వారిని ఏ ప్రశ్న వేయకుండ నోరుమూసుకొని వారికాళ్లు కడిగి ఆ నీళ్ళు నెత్తిపైచల్లుకుని నా జన్మ తరించినట్లు సంతోషించగలను. త్యాగరాజు సమాజానికి— తరతరాలవారికి ఇచ్చిన

పొత్తు సంగీతసామ్రాజ్యం తాను తీసుకున్నది తిరిగెం మాత్రమే. సమాజం వారికి ఋణపడి ఉంది. సమాజానికి వారు ఋణపడలేదు వారు పరోపకారులు కరు, ఐశ్వర్యజీవనపరితులు కవితా వైకుంఠం ఉండే అట్టివారు ఆ పరమపదానికే పోలేరు వైకుంఠం అనలు లేకపోతే వారు భూలోకంలో తీసుస్తున్నారు.

ఇది కొండమాచార్యులవారి కవితాశిల్పంగూర్చి ఒక్కమాట చెప్పాలి ఈ యుగంలో కవిరాజులు, వారుతాలు దిగ్దిగంతరాలాలు పిక్కటిల్ల చేస్తున్నాయి ఛందోబద్ధమైన సంప్రదాయసాహిత్యశిల్పమునకు కాలదోషం పట్టింది అంటున్నారు ఈ ఉప్పెనలకు, భూకంప ప్రకంపనాలకు, అగ్నిపర్వతధూమజ్వాలలకు జంకకుండా మార్కండేయస్ఫూర్తితో మారు పల్కక మనీషులు లేకపోలేదు కొండమాచార్యులవారు సంప్రదాయబద్ధమైన ఛందస్సులో సీసపద్యాలలో సహస్ర సంవత్సరాలసాహిత్యసత్వం కొలికిపాడే ప్రౌఢపదగుంఫనాలలో 'బ్రహ్మగాంధర్వం' ఎరచించారు బ్రహ్మగాంధర్వ మనే నామధేయశీర్షికే చాలు అన్నమయ్య జీవితపరమార్థాన్ని ఒక్కొక్కటిగా అభివర్ణించడానికి

"జగతిలోపల సత్యసంపన్నుడగువాడె
మనిందసేయడ జాల్పడని వాడు
అరుదైన భూతదయావిధియగువాడె
యితరుల ధనపలె నెంచువాడు
ఏ ఘటనమైన లెక్కమైవ నేమి? పెంక
టాద్రినిధి నామస్మరణ దాసుడయినవాడు"

"వట్టిచం పెడువేళ వట్ట మిచ్చెడివేళ
నట్టిట్టు తొలగని యాతడె సుఖి"

పద్యానికి పాటకి గమనింపదగిన ఒక తేడా ఉంది. సంగీతం రానివారు, తాళలయజ్ఞానం లేనివారు కూడా సులువుగా పద్యాన్ని కంఠస్థం చేయవచ్చు, ప్రక్క వాద్యాలతో పనిలేకుండా

శ్రీకొండమాచార్యులవారు చేసిన ఈ బృహత్కృషి 'వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే' అనిపిస్తుంది

"ఇన్ని జన్మంబు లివేటికి హరిదాను
లున్నట్టి యూరిలో నున్నజాలు"

అని వారు వ్రాసిన ఒకసీసపద్యపాదం వారి తిరుపతినివాసానికి సార్థకత కల్పిస్తుంది భాగవతకైంకర్యంగా అన్నమయ్యసాహిత్యసమర్చన చేసి తాను తరించి బ్రహ్మగాంధర్వం చదివే సహృదయులను పయితం తరింపజేస్తున్నారు కొండమాచార్యులవారు వారికి సహృదయపూర్వకమైన ధన్యవాదాలు

అం కి త ము

శంఖచక్ర గదాఖడ్గ శార్ఙ్గ గరుడ
సైన్యపతి సాధ్య ముఖ పరిజననిషేవ్య
మాణ పరమపదాస్థానమంటపమున
విభునితోఁ గొలువుండు దేవి! శ్రీహాసం. ౧

స్ఖలితకంకణమాల్యబాహుల సురారి
దధి మథించినటుల్ వార్ధిఁ ద్రిప్పువేళ
శ్రాంతిశాంతికి స్మితనయనాంతసుధలఁ
జిలుకరించుచుఁ జిన్నివెన్నెలను దోఁచె
భ్రమదమృతవీచికావర్తభవము గంటి
విష్ణుపత్ని! నమోఽస్తు తే విశ్వజనని! ౨

పుండరీకాసనంబుననుండి చరణ
మొకటి పూ నతికై చాచి యొక్కకాలు
ముడిచి యభయహస్తముతోడ ముగ్ధమధుర
ముఖముతో వెల్గు తల్లిరో! శుభము లిమ్ము. ౩

జ్ఞానతేజో బలైశ్వర్య శక్తి విజయ
శీలతా ప్రేమముఖ గుణజాలమునకుఁ
గాంతి లావణ్య పరమసౌగంధ్యములకు
నీ విభుం డెట్లొ యట్టులే నీవు తావు ౪

సుందరం బేది? యానందకంద మేది?
యద్భుతం బేది! యేది కాలాతిగంబు?
వాఙ్మనసదూర మేది? యా పరమపదము
నీదు నిత్యవిభూతిగా నిగమ మెంచె. ౫

నీకు లీలావిభూతి యీ నిఖిలజగము,
నిత్యసూరులు సేవకుల్ నీకు శేషి
మురరిపుండు బుధులు ముముక్షువులకు
మాకు శరణంబు నీ కృపామధురదృష్టి ౬

భక్తిసిద్ధాంజనమ్ముచే భావవీథి
వలన త్వత్స్వరూపగుణవిభవమ్ము క్షితి
లోనిగూఢమ్ము నిధివలె జ్ఞానదృష్టిఁ
జూచి ధన్యులు మోక్షమ్ముఁ జూఱగొండ్రు. ౭

ప్రాణవల్లభుఁ డగు శ్రియఃపతివి నీవి
నిఖిలగుణదోషములను గణింపఁ దరమె?
ప్రథమరాశి యనంతమై పరఁగుఁగానఁ
బశ్చిమ మభావ మగుచు దైవాఱుఁగాన ౮

సాత్త్వికులు మెచ్చెదరు భగవతిని శ్రుతిని
శాశ్వతగుణౌఘ మణికోశధామ మనుచుఁ,
దత్కవాట విపాటన దక్షములుగ
స్మృతిపురాణేతిహాససంతతి పఠింత్రు. ౯

దేవి! త్వన్మహిమావధి నీవుగాని
యచ్యుతుఁడు గాని తెలియలే రంట యట్టి
యనవధిగుణాఢ్య వేమని యభినుతింతు
శిరము వంచి నమస్కృతుల్ సేయువాఁడ. ౧౦

ప్రకృతిమధురమ్ము నీ శరీరమ్మునకును
పంచదార పాలకుఁబోలె ప్రసవసమితి
కల్పలతికకుఁ బోలె ముక్తాసువర్ణ
భూషణశ్రేణి యింపు సొంపులు ఘటించు. ౧౧

వాసుదేవువక్షస్స్థలి పై జయంతి
హిమజలప్లుతిచే వలె నెవతె యడుగుఁ
దమ్ము లారసి నవతఁ దాల్చుఁ దత్పదములు
సురభితాగమాంతమ్ములు స్తుతి యొనర్తు. ౧౨

యౌవనాదిక ముఖయతుల్యంబె యయిన
శతుర్శశమన స్వతంత్రతా స్థైర్యముఖ్య
పుంస్త్వ సులభగుణమ్ము లొప్పు హరియందు;
పరమకరుణా క్షమా భర్తృపారతంత్ర్య
ముఖ్య వవిలై కనిష్ఠముల్ భూరిగుణము
లెనఁగు నీయందు, నిర్వ్యర కేమి శేష
భూతులము, తంద్రియని విష్ణుమూర్తి, నిన్నుఁ
దల్లి యని నమ్మి దుఃఖాబ్ధి దాఁటఁగలము ౧౩

విటుల వంచించు వంగనావేషధారి
చెల్వునవ్ శార్ఙ్గి నిజమాయ జీవకోటి
విషయపరతంత్రులుగ దాన్యవిభవ విస్మృ
తాత్ములుగఁ జేయు నీ పరీహాసమునకె. ౧౪

నీకుఁ బ్రియ మాచరింపంగ నీవిభుండు
కడలిఁ బవళించె, మథియించెఁ, గట్టివైచె,
నమరదుర్జయు రావణు సంహరించె,
నేమినల్పుఁడు నీకుగా వినతుఁడుండు ౧౫

నీకు మైథిలిజన మెట్లొ నేము నట్లె
అంబ! తావకదాస్యరసాభిమాన
ఖానమున నల్లఁడవి నీదువల్లభుఁ డని
హరి భజించుచు మోదింతు మనుదినంబు. ౧౬

కాకిమును వైరిబోదరుఁ గాచినట్టి
పతితరుణ యెంత ? హనుమంతుబాగినుండి
పోఁచితిని వదినెలలు నిన్ రాచినట్టి
రాక్షసస్త్రీల, నీ దయ రక్షమాకు ౧౭

శతసహస్రాపరాధముల్ సల్పు జనులఁ
గని తనలు స్వామి హితమెంచు జనకుఁబోలె,
ఉర్వి నిర్దోషుఁ డెవఁడంచు నుచితమాడి
చల్లపఱతువు గనుక మా జనని వైతి ౧౮

ఎవఁడు నీ కంజలిఘటించు నెప్పుడేని
యతని కైశ్వర్య మక్షరగతి నొసంగి
కించిదుచితోపకృతి సల్పనంచు సిగ్గు
చెందె దఁట యింత యౌదార్య మెందుఁ గందు ? ౧౯

ఏను తావక దాస్య సుఖైకసంగి
నిలయముఁ గీటజన్మంబు వలతుఁగాని
యన్యగృహముల బ్రహ్మగానైనఁ బొడము
పరమదౌర్భాగ్యమున కొడంబడ నిజమ్ము. ౨౦

నీదుకడగంటిచూడ్కుల నివ్వటిల్లు
దార పుత్త్రాప్తసఖ ధనధాన్య లాభ,
మాయురారోగ్య భోగభాగ్యాభివృద్ధి,
శాస్త్రవిజయంబు శాశ్వతైశ్వర్యసిద్ధి ౨౧

మీ కటాక్షప్రవృత్తి యెందు పెంపుకొనెనో
యది పరబ్రహ్మ మాయె, నిందాదికమ్ము
వెలసె నొకరెండుచూడ్కులు కొలఁది నసుచు
విమతి యొసరించె నినుఁగూర్చి వేదరాశి. ౨౨

ఆవిరించినాకించన స్మ్మమహీజ
విబుధదేశిక మాటలివిక్లిబమ్ము
సదసదాత్మమ్ము జంగమస్థావరమ్ము
జగము నిమ్నోన్నతమ్ముగా సాఁగుటకును
దలఁపఁ గారణ మో యమ్మ! త్వత్కటాక్ష
వీక్షణావీక్షణమ్ముల విలసనమ్మె ౨౩

ఎవనిఁ దిలకింతువో కటాక్షేక్షణముల
నతఁడె శ్లాఘ్యుండు గుణవంతుఁ డతఁడె బుద్ధి
మంతుఁ డాతండె ధన్యుండు మహిత శూరుఁ
డతఁడె విశ్రాంతుఁడు కులీనుఁ డతఁడె సుమ్ము ౨౪

అధికమో యల్పమో ధన మవనిజనులు
పొందఁ గల్గుట నీ చూడ్కి ఫలవముననె!
త్వత్కటాక్షభాజనుఁ డొంటఁ దన్ను ధన్య
తమునిగఁ దలంచు హరి జగద్భర్త యయ్యు ౨౫

అమృతసఖి! నీదుభ్రూలత యున్ముఖముగఁ
దతకృపన్ సంచలించునో తన్ముఖముగ
ధృతి సరస్వతి ప్రీతి రతి శ్రీ సమృద్ధి
సిద్ధి యహమహమికఁ జిందిఁ జింది పాఱు. ౨౬

సమదగజమెక్కి మౌక్తికచ్ఛత్రి మెప్ప
మణిమకుటధారి యొక్కండు మలయుచుండ
నొకఁడు కృపణతఁ గేల్సాచు నొదిగి, నీవు
కనుట మానుట లింతకుఁ గారణములు.

కతిపయగ్రామనాయకగణము మొదలు
సర్వనిర్వాహకప్రభుచయము వఱకు
దొరలెడు గుణోత్తరమ్ములౌ సిరులు నీదు
వీక్షణసువృష్టి నైదాఘ విప్రుషములె. ౨౮

ఎవనిపై నీ యనుగ్రహదృష్టి పడునొ
యతఁడె సాత్త్వికుఁ డతఁడె మోక్షార్థచింత
కుఁడు జనని! నీ యపాంగమ్ము కుంటివాని
గిరుల నెక్కించు మూగ వాగ్మిగ నొనర్చు ౨౯

నీవు గైకొంటి మంగళదేవతాఖ్య,
మంగళపదంబు నమరూడె మధురిపునకు
తావకస్పర్శ, విరికిఁ గొ్రిందాని వన్నె
కారణ మ్మెందుఁ గలదె సౌగంధ్యమునకు? ౩౦

పద్మపత్రనిభేక్షణ! పద్మహస్త!
పద్మవదన! పద్మాలయ! పద్మనాభ
పత్ని! దేవి! అకించనప్రియము నన్నుఁ
గరుణ దొలఁకాడు కన్నులఁ గాంచు మమ్మ! ౩౧

మోక్షమం దిచ్చ యర్హత దక్షతయును
అమళయము లేని మూర్ఖుఁడ నమ్మ! జ్ఞాన
కర్మభక్తిప్రపత్తులఁ గటికపేద
నమ్మ! మీ యిర్వురకు దుస్సహమ్ములైన
దురితములు సల్పి కటకటా! దుర్భరుండ
నైతిని గదమ్మ! నీవె దిక్కంటి నమ్మ! ౩౨

పుట్టినిల్లు క్షీరాబ్ధిపై మెట్టినిల్లు
పరమపదముపైఁ గల ప్రీతి మఱచిపోయి
శ్రితుల మముబోంట్లఁ గాపాడ మతిజనించి
శ్రీశుకపురంబు గూర్మిఁ జేరితివి తల్లి! ౩౩

మొదట భృగువంశమందు నా పిదప నుదధి
సుధకయి సురాసురుల్ చిల్క నుదయమైతి,
ధర్మసంస్థాపనార్థమై దైత్యదమనుఁ
డెప్పు డే యవతారమ్ము లెత్తుచుండు
నప్పు డనురూప దేవతిర్యఙ్మనుష్య
తనువులన్ సహధర్మిణీత్వము భజింతు,
వాఁ డాదిత్యుఁ డెనప్పు డైతి పద్మ,
వాఁడు భృగురాముఁ డైనప్పు డైతి ధరణి,
వాఁడు రఘురాముఁడైన సీతమ్మ నయితి,
వాఁడు శ్రీకృష్ణమూర్తియై యవతరింప
నీవు రుక్మిణి వైతివి, నేటి కరివి
స్వామి శ్రీవేంకటాచలేశ్వరుఁడు గాఁగ
వేడ్క నలమేలుమంగవై వెలసి భక్తి
సులభవై యాశ్రితులపాలి సురభి వగుచు
వఱలుచుంటివి శ్రీశుకపురిని, నీకు
మాత! పద్మావతీ! జయమంగళమ్ము. ౨౪

తల్లికిం దొలిమ్రొక్కులు తగు నటన్న
శ్రుతివచన మున్న వేంకటపతికి "నమృత
సార" మంకిత మిడి దీని జనని! నీకు
నిచ్చితిని— ఇట్టిసేఁత నీ కిష్టమగుట. ౨౫

అసమభక్తి గుబాళించు నన్నమయ్య
పలుకువిరిదోఁటలోఁ గొన్ని యలరు లేర్చి
కూర్చితిని పద్దెములదండఁ గొవ్వులోనఁ
జెరివెదవొ! మెడఁదాల్తొ! నీ చిత్త మమ్మ! ౨౬

సహాసుహృద్బాంధవముగ విష్కంటకమ్ము
దాస్యరసికంబు సుసుఖంబు దైన్యరహిత
మైన భోగానుభవ మిచ్చి యవల తల్లి!
పేర్పుకృప నన్ను నీ యొడిఁ జేర్చికొమ్ము. ౨౭

ప్రశంసాప్రసూనాలు

'చెదలువాడ' వంశసింధురాకేందుండు
శ్రీనివాసభక్తశేఖరుండు
దంభదర్పరహిత దానశౌండీరుండు
బుధ పథానువర్తి 'కృష్ణమూర్తి' ౧

నాయుడుపేటమండల జనమ్ముం పాలిటి కల్పవృక్షమౌ
నాయకరత్న మాతఁ, డొకనాలుక యొక్కటె బుద్ధిగల్గి ప్రే
మాయతనమ్ము స్వీయహృదయమ్మున నెందఱకో నివాసమున్
హాయిగఁ గూర్చు, వానిఁ గొనియాడెద సజ్జనగణ్యుఁ బుణ్యునిన్ ౨

చిఱుతతనంబునందు గుణసేవధి నాకడ నాల్గుపద్దెముల్
గఱచెనొ లేదొ యెందఱుఁ గాను గురుండ? మహాసదమ్ములోఁ
జరణము లంటి వందనము సల్పునె? దీక్షితరాయరిత్తు ను
స్థిరవిభవోన్నతుంచు నెఱదీవన లిచ్చితి నిండుప్రేముడిన్ ౩

ఎవఁడు జన్మింప నిజకులం బెన్నఁగు, నెవఁడు
సిరి గడింపఁగ దీనులు జే యటంద్రు
వాఁడె ధన్యుండు మాన్యుండు వసుధ, మల్లె
పువ్వు సిగ కెక్క జిల్లేడుపువ్వుగాదు ౪

అఱువదిమూఁడువత్సరము లౌదలఁ దాల్చితి, కృష్ణుఁ బోరె "అ
క్కఱల గురూ! ననున్ మఱవగా వల" దన్న యుదారు నెందు నే
నెఱుఁగను వేఁడ కిచ్చు ఘను లెవ్వరొ నే నెఱుఁగన్, ప్రహర్షముం
బొరసితి వీసుడోయిలి నపూర్వవచస్సుధ లారఁ గ్రోలుచున్. ౫

సరసుఁడు సాహితీప్రియుఁడు శస్తచరిత్రుఁడు నేతృకోటిలోఁ
బరిగణనంబు పొందిన శుభంయువు సాహసలక్ష్మికిన్ స్వయం
వరపతి దేవవిప్రగురువత్సలుఁ డిద్ధయశుండునున్ వయ
స్తరుణుఁడు కృష్ణమూర్తి గుణశాలి సుఖోన్నతు లందుఁగావుతన్. ౬

ఓమ్

శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రియై నమః

బ్రహ్మగాంధర్వము.

1

అవ శ్రీనివాసుని మహాద్భుతచర్యలను వర్ణించుచున్నాడు

సీ వాఁడె వేంకటగిరి వరదైవతము వాఁడె
 పోఁడిమి పొడసూపు పొడవు వేల్పు,
ఒకరోమకూపాన నొగి యజాండపుఁగోట్లు
 పిక్కటిల్ల వెలుంగు పెద్దవేల్పు,
ప్రక్కను తనలోని పదునాల్గులోకాలు
 త్రొక్కి యంఘ్రిని గొల్చు దొడ్డవేల్పు,
వేదశాస్త్రమ్ములు వినుతించి కనలేని
 మోదపుగుణముల మొదలి వేల్పు,
ప్రోది దేవతలను బుట్టింప రక్షింపఁ
 గారణంబగు నజుఁ గన్న వేల్పు,

గీ శంఖచక్రాలు సరిఁబట్టి చటులరిపుల
తఱిఁగి పడవేసి పోలిచెడి దండివేల్పు,
సిరిపురమ్మున వేంకటేశ్వరుఁ డనంగఁ
గూర్మి శరణాగతులఁ బ్రోచు గొప్పవేల్పు.

అడుగో! అతడే వేంకటాద్రిపై ఒప్పిదముగా కనుపించే గొప్పదేవుడు తన ఒకేరోమకూపములో ఎన్నో బ్రహ్మాండములు పిక్కటిల్లగా ప్రకాశించే మహ మహుడు తనకుక్షిలోనుండే పదునాల్గు భువనాలను ఒకప్రక్కకు నెట్టి త్రొక్కి తనపాదముతో కొలిచిన గొప్పదేవుడు వేదాలు, శాస్త్రాలు ఉగ్గడిస్తున్నా చూడ శక్యముకాని ఆహ్లాదకరమైన గుణాలుకల ఆదిదేవుడు అతడే చక్కగా దేవతలను పుట్టించడానికి రక్షించడానికి కారణభూతుడైన బ్రహ్మదేవుని కన్నతండ్రి

అతడే శంఖచక్రాలను చేతులందు ధరించి దుర్మార్గులగు శత్రువులను హింసించి నేల కూలద్రోసి వెలిగేవాడు ఆ దైవమే అతడే తిరుమలలో శ్రీవేంకటేశ్వరు డనబడుతూ ప్రీతితో శరణుపొందేవారిని కాపాడుతున్న దేవవరేణ్యుడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపుటం	పుట
వాఁడె వేంకటాద్రిమీఁద	86	422	1	283

2

అవ సర్వవ్యాపకుడైన పరంధాముని పరమశక్తిని కొనియాడుతున్నాడు

సీ. అ య్యాదిదేవుఁడే అందరి పాలిటి
కీ మాఁడ్కి దేవుఁడై యేగుదెంచె,
కోరిన పరమయోగుల చిత్తములలోన
నే రీతి నుండెనో యీశుఁ డితఁడు,
చేరవచ్చిన నిజాశ్రితుల నెల్లరఁ బ్రోవ
నీ రీతి నున్నవాఁ డీశుఁ డితఁడు,
కుటిలదైతేయుల కోటానఁగోటుల
నెటువలెఁ దుంచెనో యీశుఁ డితఁడు;
కనులకు పండువై కరుణాస్వరూపుఁడై
యిటువలె నున్నవాఁ డీశుఁ డితఁడు,

గీ. లెక్కలేక యజాండములు లెల్ల తా భరించి
యెక్కడేరీతి నుండెనో యీశుఁ డితఁడు,
తిరుమలాధీశుఁడై తేజ దెసల వెలుఁగ
నిక్కడీ రీతి నున్నవాఁ డీశుఁ డితఁడు.

ఆ ఆదిదేవు డొకడే ప్రార్థించినవారి యిష్టానుసారంగా ఆయారూపాలతో ప్రత్యక్ష మౌతున్నాడు అట్టి యీ దేవుడే త న్నుపాసించిన యోగివరుల హృదయాలలో ఏ విధంగా అణువై యుండినాడోగదా। భగవంతుడు బృహద్రూపిగా అణుస్వరూపుడుగా కూడ నుండు ననుట తన్నాశ్రయించినవారు తనవద్దకు రాగా ఈ విధంగా సగుణుడై యున్నాడు. ఈ ప్రభువు కుత్సితులైన కోటానకోట్ల

రాక్షసులను ఏ విధంగా సంహరించెనో కదా! ఆశ్చర్య మనుట కనులపండువుగా కారుణ్యమూర్తిగా ఈ ప్రభువు ఇటువలె (అనిర్వాచ్యంగా) నున్నాడు బ్రహ్మాండాల సమూహాముమ మోస్తుంటాడు ఈ స్వామి ఎక్కడ ఏ విధంగా ఉంటాడో ఎవరికీ అంతుపట్టదు అట్లయినా ఇప్పుడు ఈ తిరుమలకు ఈశుడై తన తేజస్సు దిక్కుల పిక్కటిల్లగా ప్రకాశిస్తున్నాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఆదిదేవుఁడై	21	127	1	87

3

అవ, సర్వశాస్త్రసారంమైనవాడు, సకలమునకు మూలమైనవాడు, త్రికాలాబాధ్యుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుదే యని నిర్ధారణ చేయుచున్నాడు.

సీ. ఎంత చదివి చూచ నితఁడే ఘనుఁడుగాక
వేల్పు లేలెడువారు వేఱు గలరె?
మొదల జగాలకు మూల మయినవాఁడు
తుదఁ బ్రళయమునాఁడు తోఁచువాఁడు
కదిసి నడుమ నిండి కలిగియుండెడివాఁడు
విశ్వంభరుఁడు దక్క వేఱుగలరె?
పరమాణు వగువాఁడు బ్రహ్మాండ మైనవాఁ
డఖిలజీవులకు చోటయినవాఁడు
పరమైనవాఁడు ప్రపంచ మయినవాఁడు
హరి యొక్కఁడే గాక యొరులు గలరె?

ఆ. పుట్టువులును భోగమోక్షములు నైనవాఁ
డెట్టయెదుట లోన నెసఁగు వాఁడు
గరుడశైలమందఁ గమలతో నొప్పు నై
పత మొకండుగాక పరులు గలరె?

ఎన్నిశాస్త్రాలు చదివి చూచినా, ఈ శ్రీశుడే గొప్పవాడు గాని వేరే రక్షకులెవ రున్నారు? లేరనుట. జగత్తులకు మూలమైనవాడు, కడపట ప్రళయంలో

కూడ నాశములేక నిలిచియుండేవాడు, మధ్యకాలంలో అంతట నిండియుండేవాడు, సతీసమును ధరించునట్టి ఈ ప్రభువు గాక వేరే ఉన్నారా? లేరనుట తాను అణువు, బ్రహ్మాండము నయి సమస్త జీవులకు స్థావమైనవాడు, పరుడై ప్రపంచరూపు డయినవాడు హరి యొక్కడ గాక అన్యు లెవ రున్నారు, లేరని భావము జన్మ భోగి మోక్షస్వరూపుడు, ఎదుట, లోన ప్రకాశించువాడు, గరుడాద్రిపై పద్మావతితో ఒప్పియుండే వాడు శ్రీ వెంకటేశ్వరుడు గాక ఇతరు లెవ రున్నారు?

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంతచదివి చూచిన	117	96	2	88

4

అని సమస్తమునకు కారణము ఫణిగిరీంద్రుడే యనుచున్నాడు.

సీ. మొదలి మాయాదేవి మొడమిన జలనిధి,
పంచభూతాల కశ్వత్థతరువు,
కోట్ల బ్రహ్మాండాలగుడ్లు పెట్టెడి హంస,
బ్రహ్మలకున్ తామరసపుదుంప,
అఖిలవేదమ్ముల కక్షయవటపత్రి,
యమరులకున్ ప్రియమైన యజ్ఞ,
మసురదంతావళీహర్యక్షు, మలఘు సం
సారభారము మోయు సాధువృషము,

గీ. తలచ జీవుల కెల్ల చైతన్యసూత్రి,
యమలభక్తౌఘమునకు జ్ఞానామృతమ్ము,
మోక్షతత్త్వరహస్యంబు, మూర్తిదాల్చి
ఫణిగిరిం దోచు హరి పరబ్రహ్మ మెంచ.

పాలసముద్రంనుండి లక్ష్మీదేవి పుట్టినట్లుగా శ్రీమహావిష్ణు వనెడి సాగరం నుండియే మాయ పుట్టినది పంచభూతములకు అధారం శ్రీహరియే కోట్లబ్రహ్మాండాలనే అండములను పెట్టినది ఈ విష్ణువనే హంసయే పలువురుబ్రహ్మల ప్రభవమునకు మూల మీ విష్ణువనే తామరదుంపయె సర్వవేదాలకు ఆశ్రయ మైనది

రః విష్ణువనే అక్షయపటవర్ణామే శంతడు దేవతలకు ఇష్టమగు యజ్ఞము. అనగా యజ్ఞమువల్ల దేవతలు తృప్తి నొందుదురు అటులే శ్రీమహావిష్ణువివల్ల దేవతలు సంతృప్తులై యున్నారని భావము రాత్రులు లనెడు పక్షుల కీ హరి సింహమువంటి వాడు. బరువైన సంసారమును (సకలప్రపంచమును) వహించునది శ్రీనివాసు డనెడి సాత్త్వికమైన వృషభమే ఆలోచింపగా సకలజీవులకు చైతన్యము కలిగించు వాడు శః పణిగిరీంద్రుడే పరిశుద్ధులగు భక్తులకు జ్ఞానమనే అమృతాన్ని ఇచ్చు వాడు, మోక్షమార్గరహస్యం కూడ ఆ వాసుదేవుడే. రూపుగైకొని శేషాద్రిపై దర్శన మిచ్చే పరబ్రహ్మము శంతడే.

సంకీర్తన	రేకు	సంపుటి	సంపు	పుట
శంరూపమై యున్నాడు	152	244	2	183

5

అవ : మానవులు, మౌనులు, దేవతలు సుఖంగా మనగలగడం శ్రీనివాసునుగ్రహం వల్లనే యనుచున్నారు.

సీ. పలుమారు విప్రులు పఠియించు వేదమ్ము
సోమకవైరియశోవిభవమె;
శ్రీమించు నమరులజీవన మ్మెల్ల సు
ధామథనుని దయాధర్మభిక్ష,
హితమగు నిలలోని యీ సుఖమ్మంతయు
దితిసుతదమనుండు తెచ్చినదియ,
తలి తల్లిదండ్రియు తానయి కాచిన
రాగమ్ము ప్రహ్లాదరక్షకునిదె,
అలరిన యనిమిషేంద్రాదుల బ్రదుకులు
బలిబంధననికృషః బరఁగి నవియె,
ఒలసి భూనులయాపదలు వాయు టది యెల్ల
పార్థివధ్వంసు ప్రాభవమ్మె

పూని యనాథుల పొంచైన ప్రోపది
 స్థైదిశ్రీనాయకు మంచితనమె
బుధనుతి పాత్రముల్ భూసముద్ధరణముల్
 వసుదేవసూను శోభనపుబలమె,

గీ. ధరణి తలకొని ధర్మమ్ము తా నిలుపుట
కలుషదూరు సఖర్వమహా గర్వరేఖ,
నిలిచి లోకమ్ము లన్నియు నిలువు ఘనత
కలియుగమ్మున వేంకటాచలవిభునిదె.

బ్రాహ్మణులు వల్లించే వేదములు సోమకాసురవిరోధి కీర్తివైభవమే (మత్స్యావతారం) సంపదలతో నొప్పిన దేవతలజీవనం అమృతాన్ని చిలికి యిచ్చిన దేవదేవుని దయాధర్మభిక్షయే (కూర్మావతారం) భూలోకంలో హితకరమైన శః సుఖ మంతయు హిరణ్యాక్షుని చంపిన దేవుడు సంపాదించినదియే (వరాహావతారం). సమయములో పితరులవలె కాపాడుట ప్రహ్లాదుని కాపాడిన ఆ దేవుని అనుగ్రహమే (నరసింహావతారం) దేవేంద్రాది దేవతల మనుగడ బలిచక్రవర్తిని బంధించిన ఆ భగవంతుని కృపచేత గల్గినదియే (వామనావతారం) ఋషీశ్వరుల ఆపదలు తొలగిపోవుట ఆ క్షత్రియకులాంతకుని ప్రాభవంవల్లనే (పరశురామావతారం). అశరణులకు శరణమైనది ఆ సీతావల్లభుని సౌజన్యమే (రామావతారం) పండితుల ప్రశంసలకు పాత్రములైన భూభారం తొలగుటలు ఆ వాసుదేవుని బలంచేతనే (బలరామావతారం) భూమిపై ధర్మమును నిలబెట్టినది పాపరహితుడైన ఆ భగవంతుని అధిక మగు గర్వరేఖయేగదా! (బుద్ధావతారం). కలియుగములో స్థిరుడై లోకాలను రక్షించే ఘనత ఆ వేంకటాచలవిభునిదేగదా! (కల్క్యవతారము)

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందరి బ్రిదుకులు	85	335	1	223

6

అవ. అనంతకళ్యాణగుణుడైన భగవంతుని చేత చూపుతూ సేవించి సుఖించమని భక్తులను ఉద్బోధిస్తున్నాడు

సీ. భువనాధిపతి వీఁడె పురుషోత్తముఁడు వీఁడె
వివిధప్రతాపకోవిదుఁడు వీఁడె
మరుజనకుఁడు వీఁడె మహిమాధికుఁడు వీఁడె
సగుణుండు సర్వరక్షకుఁడు వీఁడె
సర్వకాముఁడు వీఁడె సర్వాత్మకుఁడు వీఁడె
శుభమూర్తి వీఁడె శ్రీవిభుఁడు వీఁడె
దినకర తేజుండు దేవదేవుఁడు వీఁడె
బుధకల్పకము దయానిధియు వీఁడె

ఆ. నిగమవేద్యుఁడైన నిత్యుండు స్తుత్యుండు
వీఁడె వేంకటాద్రివాఁడు వీఁడె,
చేతు లెత్తి మొ్రక్కి సేవింపఁ గదరయ్య!
యెల్ల శుభము లిచ్చు నృహరి వీఁడె.

లోకాలకు అధిపతి, పురుషులలో ఉత్తముడు, బహుప్రకారప్రతాపాలు కలవాడు, మన్మథుని కన్నతండ్రి, మహిమచే గొప్పవాడు, కల్యాణగుణసహితుడు, సకలాన్ని కాపాడేవాడు, పూర్ణకాముడు, సర్వస్వరూపుడు, శుభాకారుడు, లక్ష్మీప్రియుడు, సూర్యతేజుడు, దేవాధిదేవుడు, బుధులపాలికి కల్పవృక్షమైనవాడు, దయకు ఖనియైనవాడు, వేదాలచే తెలియదగ్గవాడు, శాశ్వతుడు, స్తుతింపదగ్గవాడు, వీడే వేంకటాద్రినాథుడు. చేతులెత్తి మొ్రక్కి సేవించండి ఈ నరహరియే సకలశుభాలిచ్చే వాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సేవించరో జనులార	388	205	11-1భా	138

శ్రీరాగము

7

అవ : స్వామివారి రామావతారంలోని కొన్ని విశేషాలను వర్ణిస్తున్నాడు.

సీ. ఇతఁడే పరబ్రహ్మ మిదె రామకథ శత
కోటివిస్తరము వాక్పుణ్యఫలము
ధరణి రాముఁడు పుట్టి ధరణిజఁ బెండ్లాడె
అడవిలో మునులకు నభయ మొసఁగె
నారిది ముక్కుఁజెవులు నుప్పనాతికిఁ గోసె
ఖరదూషణాదుల నలకి వేసె
కిష్కింధ నిచ్చె సుగ్రీవున కంబుధి
దాఁటె మర్కటములదండుతోడ
కనలి రావణకుంభకర్ణాదులం జంపి
లలి విభీషణునకు లంక నిడియె,

గీ. మగువఁ జేకొని యరుదెంచె మరల పురికి,
భరత శత్రుఘ్ను లూర్మిళాపతి భజింప
పుడమిఁ బాలించె కుశలవపుత్త్రులఁ గని
నేఁడు శ్రీవేంకటాద్రిపై నిలిచియుండె

రామకథ తెలిపే రామాయణం శతకోటిగ్రంథ మైనది. వాగింద్రియానికి పుణ్యఫల మైనది. అందులో ప్రతిపాదింపబడిన రాముడే పరబ్రహ్మస్వరూపుడు అతడు భూమిలో అవతరించినాడు. భూపుత్రిని సీతను పెండ్లాడినాడు. దండకారణ్యం లోని మునులకు రాక్షసబాధ నివారిస్తానని అభయ మిచ్చినాడు శూర్పణఖ ముక్కు చెవులు కత్తిరించినాడు అటుపై ఖరదూషణాదులను చంపినాడు సుగ్రీవుణ్ణి కిష్కింధకు రాజు చేసినాడు కోతిమూకతో సముద్రం దాటినాడు కోపముతో రావణకుంభకర్ణాదిరాక్షసులను సంహరించి విభీషణుని లంకకు రాజుచేసినాడు సీతతో తిరిగి అయోధ్య చేరుకున్నాడు భరతుడు, శత్రుఘ్నుడు, ఊర్మిళాభర్త - లక్ష్మణుడు తన్ను సేవింపగా భూమిని పాలించినాడు కుశలవులనే పుత్త్రులను కన్నాడు. ఇపుడు వేంకటాద్రిపై వేంకటేశ్వరుడుగా ప్రకాశిస్తున్నాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇతఁడే పరబ్రహ్మ	380	224	11-1భా	152

8

అవ రఘుపతివిజయము లుగ్గడిస్తున్నాడు-

సీ. కులగిరు లదరెను కువలయమ్ము వణంకె
నిల రాఘవుఁడు రథ మెక్కినంతఁ
గలఁగె నాగరములు కంపించె జగములు
బలువిల్లు నమ్ములఁ బట్టినంత
పిడుగులు నొరఁగెను పెనుగాలి విసరెను
తొడిఁదొడి బాణముల్ దొడిగినంత
ముడివడె దిక్కులు మొ్రగ్గె దిగ్గజములు
నెడపక రావణు నేసినంత,

ఆ. చుక్కలెల్ల డుల్లె స్రుక్కె భూతమ్ములు
త్రొక్కి యసురతలలు ద్రుంచినంత
నెలమి వేంకటాద్రి నిలువ నందఱికును,
సులభముగ లభించె శుభము లెల్ల.

శ్రీరామచంద్రుడు రథ మెక్కగానే కులపర్వతాలు అదిరిపోయాయి భూమి వణకింది ఆయన ధనుర్బాణాలు తీసుకోగానే సముద్రాలు కలతబారినవి లోకాలు గడగడలాడి పోయాయి బాణసంధానం చేయగా పిడుగులు పడినాయి తుఫానుగాలి వీచింది రావణాసురుణ్ణి కొట్టగానే దిక్కులు తారుమారైనవి దిగ్గజాలు ఒరిగినవి రావణుణ్ణి త్రొక్కి తలలు తరుగగా నక్షత్రాలు రాలాయి పంచభూతాలు సుక్కిపోయాయి ఇప్పుడా దేవుడే వేంకటాద్రిపై వెలిసాడు కాబట్టే అందరికి శుభాలు సులభంగా లభిస్తున్నాయి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వీఁ డిదె రఘుపతి	389	223	11-1భా	152

9

అవ. ఏడుకొండలరాయఁడే ఆనాటి రఘురాముడై కావించిన ఘనకార్యాలు ఉగ్గడిస్తున్నాడు.

సీ. సర్వరక్షకుఁడైన సర్వేశుఁడేగాక
మైథిలీవరుఁడు సామాన్యనరుఁడె ?
కొండపోఁడవులైన ఘోరవానరకోటి
గుంపుకొనన్ వార్ధిదండఁ జేర్చి
నిండునీరధి గట్టి నిగిడి లంక జయించెఁ
బ్రాకృతమనుజుఁడే రామవిభుఁడు,
దేవకంటకుఁడైన రావణు సహమిత్ర
బాంధవమ్ముగఁ గూల్చె భండనమున
గీ. అల విభీషణు లంకకు నధిపుఁ జేసెఁ
బరఁగ జానకితోఁ గూడి పట్ట మేలె
సప్తశైలనివాసుఁడై జగముఁ బ్రోచు
నినకులుఁడు జనమాత్రుఁడే యెంచి చూడ.

సకలమును కాపాడేవాడు, సకలమునకు ప్రభువు అయిన జానకీభర్త సామాన్యమానవుడా ? కాడని భావము. కొండలవలె ఉన్నతులు, దండిమగలైన వానరులను సముద్రసమీపాన మూగింపజేసి గంభీరసాగరంమీద వంతెన కట్టించాడు లంకను జయించాడు అట్టి రామప్రభువు సాధారణమనుజుడా ? కాడని ఎఱుగునది. అతడు దేవతలకు విరోధియైన రావణుని పుత్రమిత్రకళత్రసమేతంగా యుద్ధంలో కూల్చినాడు అతని తమ్ముడైన విభీషణుని లంకకు ప్రభువును చేశాడు. సీతాసమేతుడై రాజ్యపాలనం చేశాడు ఒప్పుగా సూర్యవంశంలో పుట్టి లోకం ఏలే ఏడుకొండలవాడై యున్నాడు ఇతడు సామాన్యనరుడా ? కాడని భావము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సర్వరక్షకుడైన సర్వేశుడే	888	208	11-1భా	140

10

అవ ఒంటిమెట్టలో వెలసిన రఘురాముడే దేవాధిదేవుడైన తిరుమలేశుడనుచున్నాడు

సీ. ఇందఱ మహిమమ్ము లేడనుండెఁ నితండు
వేడుక హరువిల్లు విఱచునాఁడు
ముందటి జలధి యేమూలఁ జేరెను గిరుల్
నెట్టించి వంతెనఁ గట్టునాఁడు
ఒగి మహేంద్రాదు లెం దొదిగి రితని లంక
చెచ్చెర ద్రోణాద్రి దెచ్చునాఁడు
ఎందుఁ జొచ్చె విరించి యిచ్చిన వరములు
గెరలి రావణుతలల్ తిఱుగునాఁడు

గీ యముఁ డెచటి కేగె సరయువునందు సీతఁ
డెల్ల జీవులకున్ మోక్ష మిచ్చునాఁడు,
ఒప్పవలదఁ టె రఘువీరుఁ డొంటిమెట్ట
తిరుమలవిభుండు దేవాధిదేవుఁ డనుచు.

ఈ దశరథరాముడు అలవోకగా శివధనుర్భంగం చేసేటప్పుడు ఇతరదేవతల మహిమలు ఏమైనవి ? సర్వాధికమహిమగలవాడు శేషాద్రివిభు డనుట అతడు పర్వతాలు దొర్లించి వంతెన కట్టించేనాడు అపూర్వపుసముద్రం ఏ మూల దాగినది ? రాముని మ్రోల సముద్రుడు హీనపరాక్రముడాయెనని భావము ఈతని భక్తుడు ఆంజనేయుడు త్వరితంగా ద్రోణగిరిని పెల్లగించి తెచ్చేనాడు ఆ ఇంద్రాదిదేవతలు ఎక్కడ నక్కి వుండినారు ; రామునిదాసుని శౌర్యం ఇంద్రాదుల శక్తి కన్న మిన్న యని భావం. చెలరేగి రాముడు రావణుని తలలను తెగనఱికే సమయంలో ఆబ్రహ్మదేవు డిచ్చిన వరా లెక్కడ ప్రవేశించాయి ? శ్రీరామసన్నిధిలో ఇతరదేవతల వరాలు పనిచేయ వన్నమాట । నిర్యాణకాలంలో సరయూనదిలోనికి తనతోపాటు దిగిన సర్వప్రాణులకు తాను మోక్ష మిచ్చేనాడు జీవులను దండించే యమధర్మరాజు ఎక్కడికి వెళ్ళినాడు ? భక్తులకు మోక్షం తప్పనిసరి యని తెలియునది ఒంటిమెట్ట రామభద్రుడే దేవాధిదేవుడైన ఈ తిరుమలరాయడని ఒప్పుకొనవలసినదే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందులోనే కానవద్దా	96	477	1	320

11

అప: విట్ఠలేశుడే శ్రీనివాసుడని ఆతని మహిమలు పేర్కొనుచున్నాడు.

సీ. అక్షీణ పాండవ పక్షపాతి యితండు
విమలుఁడౌ విదురుని విందితండు,
రమణి ద్రౌపది మానరక్షకుఁ డితఁ డు
ద్ధవుపాలి పారిజాతం బితండు,
మందగొల్లెతలకు మాంగల్య మితఁ డ
య్యక్రూరుపాలి భాగ్యం బితండు
నందయశోదల నవనిధాన మితండు,
రుక్మిణీచిత్తహారం బితండు,

గీ. దేవకీవసుదేవుల దివ్యపదవి
యితఁడు, దాసులకున్ కల్పవృక్ష మితఁడు,
వేంకటాద్రిని గొలువున్న విట్ఠలుండు
ముగురుమూర్తుల తేజంపుమూల మితఁడు.

పాండవులందు సడలని పక్షపాతం గలవాడు, పరిశుద్ధాత్ముఁడగు విదురునికి విందైనవాడు, అక్షయవస్త్రము లిచ్చి ద్రౌపదిమానాన్ని కాపాడినవాడు, ఉద్ధవునికి కోరిక లిచ్చే కల్పవృక్షం వంటివాడు, గొల్ల పడతులకు మాంగల్యం వలె సౌభాగ్యప్రదుడు, అక్రూరునిపాలిటి భాగ్యమైనవాడు, నందునకు యశోదకు తొమ్మిదినిధుల వంటివాడు (కొంగ్రొత్త లిచ్చి), రుక్మిణీదేవిమనస్సును హరించినవాడు, తల్లిదండ్రులైన దేవకీవసుదేవులకు స్వర్గస్థానమైనవాడు, భక్తులకు కోర్కె లివ్వడంలో పారిజాతంవంటివాడు, వేంకటాచలంలో కొలువు దీరిన విట్ఠలుడు. బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరుల తేజస్సునకు మూలమైన ఈ వేంకటేశ్వరుడే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వీఁడివో కొలువున్నాఁడు	301	281	11-1భా	157

12

అవ. పాండురంగడు శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డొకరే నంటూ కృష్ణావతారములోని కొన్ని విశేషాలను పేర్కొంటున్నాడు

సీ. కంటి గంటి నితని గని కృతార్థుఁడ నైతి
వింటి వింటి నితని విమలకథలు
గోవర్ధనం బెత్తి గొల్లలకాతరం
బుడిపిన చిన్నారిబుడుతఁ డితఁడ ?
పూతనఁ బొరిగొన్న బొట్టెఁ డీతఁడ ? చేత
గచ్చకాయలనాడు కన్నఁ డితఁడ ?
బాలసఖుండు కుచేలున కిష్టసం
పద లొసంగిన కృపాపరుఁ డితండ ?

గీ. విశ్వరూపమ్ముఁ జూపిన వేదమయుఁడు
ధరణిభారమ్ము మాన్పిన పరమమూర్తి
పాండురంగమ్మునన్ ఫణిపర్వతమున
నెసఁగువాఁ డీతఁడా ? విట్ఠలేశ్వరుండు.

ఈ శ్రీనివాసుని పలుమారు దర్శించాను దర్శించి కృతార్థుఁ నైనాను. ఈతని పుణ్యవంతములైన కథలను పలుమారు విన్నాను ఇతడు బుడుతడై గోవర్ధనగిరి నెత్తి గొల్లల భయాన్ని పోగొట్టినవాడు ఈ పాపడే పూతనాజీవితాపహర్త చేతితో గచ్చకాయలాట లాడిన అర్భకు డితడే చిననాటిచెలికాడు కుచేలునకు కోరిన సంపదల నన్నిటి నొసగిన దయాపరు డితడే కురుపాండవయుద్ధములో విశ్వరూపం చూపిన వేదమూర్తి, దుష్టులను శిక్షించి భూభారం మాన్పిన పరాత్పరుడు, పండరిక్షేత్రంలోను, శేషాద్రిమీదను వెలసి వెలుగొందే ఈ దేవుడే ఆదేవుడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కంటిఁ గంటి వీఁడివో	386	203	11-1భా	187

13

అవ: శ్రీవేంకటేశ్వరుడే విట్ఠలస్వామి అతవి కృష్ణావతారమహిమను వర్ణించు చున్నాడు

సీ సతతమ్ము రుక్మిణీసత్యల నడుమన
రాగిల్లు సింగారరాయఁ డితఁడు
చతురత సనకాదిసంయమీంద్రుల మతిఁ
జిందు ద్రొక్కెడు పరానంద మితఁడు
నిఖిలబృందారకనిచయమ్ము నకుఁ దల
దాచుకొనంగ నాధార మితఁడు
కాంక్షతో గొల్లెతల్ గావించిన తపమ్ము
పండి కైవస మైన భాగ్య మితఁడు

గీ నందవసుదేవులకు యశోదేందుముఖికి
దేవకికి కనుపండువు దృఢసుభక్తి
గొలుచు దాసులకున్ కల్పకుజ మితండు
వేంకటాద్రిని నెలకొన్న విట్ఠలుండు

రుక్మిణీసత్యభామల నడుమ ఎల్లప్పుడు అనురాగవంతుడై యుండే శృంగార మూర్తి ఇతడే. సనక సనందనాది పరమయోగీంద్రుల హృదయాలలో చాతుర్యంగా చిందులు ద్రొక్కే పరమానందస్వరూపు డితడే. అన్నివిధములైన దేవ సమూహాలరక్షణకు ఆధారమైనవా డితడే కోరికతో గొల్లభామలు చేసిన తపః ఫలంగా చేతికందినభాగ్య మితడే దేవకీవసుదేవులకు, నందయశోదలకు కనుల పండువుచేసినవా డితడే విశ్చలమైన భక్తితో కొలిచే దాసులకు కోరికలిచ్చే కల్ప వృక్ష మితడే. వేంకటగిరిపై వెలసిన విట్ఠలుడుకూడ ఇతడే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వేవేలచందాలవాఁడు	380	178	11-1భా	117

14

అవ ఏడుకొండలవానివైభవమును తనివోక వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఇతఁడుచేసినచేఁత లెన్ని లే విలమీఁద
 విశ్వవిఖ్యాతైకవీరుఁ డితఁడు,
కుడువఁడా ప్రాణముల్ గొనుచు పూతనచన్ను
 తుడువఁడా ఖలుల నుదుళ్ళవ్రాలు ?
అణపఁడా నేలపై నాశకటాసురు ?
 వడువఁడా కంసభూవరుని నెత్రు ?
పెట్టఁడా దనుజారిబిరుదు జగమ్ముందు ?
 కట్టఁడా బలిదైత్యు కదలకుండ ?
మెట్టఁడా కాళియుమేటితలల్ ? చావఁ
 గొట్టఁడా క్రూరుల కోట్లు కోట్లు ?
గీ. మఱపఁడా ప్రాణులకు జన్మమరణములను ?
పఱపఁడా గంగఁ దనపాదపంకజమున ?
చెఱుపఁడా పాపములు శేషశిఖరివిభుఁడు ?
నెఱపఁడా లోకములనిండ నిజయశమ్ము ?

ఈ వేంకటేశ్వరుడు పుడమిలో చేసిన ఆశ్చర్యకరములైనపను లెన్నియో గలవు ఇతడు ప్రపంచప్రఖ్యాతిగాంచిన ఏకైకవీరుడు పూతనచన్ను గుడుచుచు ప్రాణములనే పానం చేసినాడుగదా । దుష్టుల నొసటివ్రాతలు తుడిచి మట్టుపెట్టెను గదా । శకటాసురుని నేలపైనిడి కాల రాచెనుగదా । కంసభూపాలుని నెత్తురు పిండెను గదా । లోకమందు రాక్షసులకు శత్రువు (దనుజారి) అనే బిరుదు ధరించినాడుగదా । బలిచక్రవర్తిని కదలకుండ కట్టివేసినాడుగదా । కాళియుని విశాలఫణములను త్రొక్కి నాట్యమాడెనుగదా । కోట్లకొలది క్రూరులను చావమోదెనుగదా । ప్రాణి కోట్లకు జననమరణాలను కల్పించెనుగదా । గంగను తన పాదపద్మములనుండి లోకము పునీతముజేయ ప్రవహింపజేసెనుగదా । పావములను పటాపంచలు చేయునుగదా । ఈ శేషాద్రినాథుడు తనకీర్తిని లోకమునందు నింపెనుగదా ।

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇతఁడుచేసినచేఁత	21	126	1	86

15

అప సర్వకాల సర్వావస్థలందును ప్రాణుల హృదయాలలో ఒకేక [illegible] — శ్రీనివాసుఁడే ఉన్నాడనుచున్నారు

సీ. తలఁచి పొగడినఁ గాక తనలోనె మఱచిన
తలఁపులఁ గొనవాఁడు దైవ మొకఁడె
పలికి పొగడినఁగాక పలుకక మానిన
పలుకుఁ గొనవాఁడు పరముఁ డొకఁడె
కనువిచ్చి చూచి గాక కను రెప్పమూసిన
కనుచూపుకొనవాఁడు ఘనుఁ డొకండె
వినిన వీనుఁ గాక విన కట్టె మూసిన
వినుకులకొనవాఁడు విష్ణుఁ డొకఁడె

ఆ. మేలుకాంచియున్న మించి నిద్రించిన
కాలము కొనవాఁడు గరుడశైల
వాసుఁ డొకఁడె యొడఁద వలనుగ నున్నాఁడు
కీ లెఱుంగ ముద్దుకృష్ణుఁ డితఁడె.

కోరి తనలో చూచినను చూడలేకపోయినను కోరిక లన్నింటికి అవధియైన వాడు అనగా చివరగా కోరదగినవాడు దేవు డొక్కఁడే అనగా భగవంతు నెఱింగిన గాని మోక్ష మబ్బదని తాత్పర్యం స్తోత్రములు చేసినను పెదవులు గదుపక ధ్యానించినను ప్రాణులకొనసుండువాడు ఆ దైవమే ఉపనిషత్తులవల్ల తెలియ దగినవాడని భావం "యతో వాచో నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మహత్" అని గదా శాస్త్రము వెలిచూపుతో జూచినను లోచూపుతో సంసినను చూపులకు అవధియైన వాడు ఆ ఘనుడే 'అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్థితః' అనువాక్య మిచ్చట అనుసంధేయము దేవదర్శనములో చూపు సార్థకమై ఇతరదర్శనమును కోరదు గనుక దేవుడు చూపులకొనవా డనుట ; భక్తుడై భాగవతకథలు విన్నను, వినకపోయినను వినదగిన వార్తలకు అంతమున నుండువాడు ఆ విష్ణువే భాగవత కథలు ఆలించి మించిన భక్తు డటుమీద ఎట్టి వ్యర్థాలాపములు ఆలకించడని సారాంశం జీవుల జాగ్రదవస్థలోగాని, నిద్రావస్థలో గాని గరుడాచలపతి అవిచ్ఛిన్న కాలస్వరూపుడై కాలానవచ్ఛిన్నుడై మనఃకుహరాలలో అలరారు తున్నాడు మర్మం తెలిసితే ఇతడే ఆ చిన్నికృష్ణు డని బోధపడుతుంది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇహ పరములు గొన	288	360	3	258

16

అవ చంద్రునకు గోకులచంద్రుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరునకు పోలికను సూచించి వేంకటేశుని ఆధిక్యమును వర్ణించుచున్నాడు

సీ. చంద్రుండు గోకులచంద్రుండును బుట్టి
రితండు నాతండు నే మగుదురో ?
వార్థిపుత్త్రుం డితండు వార్ధియల్లుం డితండు
వాసి కేళికయామ వఱలు నితఁడు
ఆతండు తెల్లన యీతండు నల్లన
యెల్లరకుం జూడ నే మగుదురో ?
ఆతఁ డమృతనిధి, యమృతనాథుఁ డితండు
వాఁ డెందు వీనికి జోడుకాఁడు

గీ. ఆతఁ డందఱు గనఁగఁ బూర్వాద్రి నమరె
నీతఁడు వృషాద్రి యిరవుగా నెసఁగినాఁడు
ఉబ్బుసగ్గులు నెలనెల నున్న వతని
కితఁడు చైతన్యరూపుఁడై యెప్పు డొప్పు.

చంద్రుడు, గోకులచంద్రుడు ఇద్దరు ఉదయించిరి ఆ యిద్దఱకుగల చుట్టరిక మెట్టిది ? చంద్రుడు సముద్రుని పుత్రుడు. ఈతడు సముద్రునకు అల్లుడు ఇతడు ఆ చంద్రునకు ప్రభువై యొప్పుచున్నాడు. ఆ చంద్రుడు తెల్లనివాడు ఈ గోకుల చంద్రుడు నల్లనివాడు వీరందఱకు చూడ నెట్లు తోతురో ? ఆ చంద్రుడు అమృత నిధి ఈత డమృతనాథుడు అత డీతనికి ఏ విధముగా కూడ ఈడు కాడు. చంద్రు డందఱకు దర్శనమిస్తూ పొడుపుకొండపై పొడసూపుచుండగా ఈ శ్రీశుడు వృష భాద్రియే ఎప్పుడు స్థానంగా ప్రకాశిస్తున్నాడు. ఆ చంద్రునికి ప్రతిమాసము వృద్ధి క్షయము లున్నవి. అట్లుగా కీతడు అనవరతము చైతన్యరూపుడై వెలుగొందు చుండును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చూడ నెరుదాయెనమ్మ	221	114	3	77

17

అవ. తిరుమలేశుడు కృష్ణుడై కావించిన చాణూరముష్టికవధను వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఎటువంటిరౌద్రమో యెటువంటి కోపమో
తటతట నిరువంక దాటె వీఁడె
తోరపు చేతులతో మల్ల చఱచుచు
నతిదారుణపులీల నవుడు గఱచి
కారించి చాణూరు కడు భంగపఱచుచు
వీరుఁడై యెముకలు విఱచె వీఁడె
పిడు గడఁచినయట్టు పెడచేత నడఁచుచుఁ
బడనీక గుండెలోపలికిఁ బొడిచి
తొడరి ముష్టికుని నెత్తుక కృపన్ విడనాడి
వడివెట్టి నెత్తురు వడిచె వీఁడె

గీ. బుసలుకొట్టుచు నిడుదయూర్పులఁ జెమర్చి
మసిగఁ బెదపెద్దమల్లుల మట్టి దంచి
యొసఁగి తిరువేంకటేశుఁడై యొలమి మించి
ముసరు ముసిముసినవ్వుల ముంచె వీఁడె.

వేంకటేశ్వరుని రౌద్రము, కోపము ఎటువంటివో వర్ణింప వలవిగాదు. ఆతడు తటతటమని శత్రుపురెండువైపులకు దాటినాడు. బలసిన చేతులతో బ్రజములు, తొడ తట్టుచు చాల భయంకరముగా పెదవికఱచి కేకలువేసి చాణూరుడనే మల్లుని భంగ పఱచి ఎముకలు విరుగగొట్టిన వీరు డితడే. పిడుగు అణగద్రొక్కినట్లు ఎడమచేత పణచి క్రిందపడనీయక గుండెను లోనికి పిడికిలితో పొడిచి ప్రియశత్రువుతో ఆ ముష్టికుని ఎత్తుకొని నిర్దయుడై పిడిచి నెత్తురు పిండినాడు కోపముతో బుసకొట్టుచు, దీర్ఘముగ నిశ్వాసాలు వదలుతూ, చెమటపట్టగా పెదపెద్దజెట్టిలను మట్టుపెట్టినాడు, అతిశయముగ వ్యాపించే చిరునవ్వులలో భక్తులను ముంచెత్తుచున్నాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎటువంటి రౌద్రమో .	34	211	1	141

18

అవ : వేంకటాద్రివిభుడే తనపాలిదేవు డని ముక్తకంఠముగా పక్కాణించు చున్నాడు.

సీ. అభయం బొసంగెడి యాతఁ డెవ్వఁడు పూర్వ
 మిభరాజరక్షణం బెవఁడు సలిపె,
నుభయవిభూతుల కొడయఁ డెవ్వఁడు జగ
 త్ప్రభుఁ డెవ్వఁ డతఁడె నాపాలివేల్పు
శరణార్థికోటికి దరిదాపెవం, డింది
 రారమణీమనోరమణుఁ డెవ్వఁ !
డమరవిరోధినిహంత యెవ్వఁడు పరా
 త్పరుఁ డెవ్వఁ డతఁడె నాపాలివేల్పు,

గీ. శంఖచక్రగదాఖడ్గశార్ఙ్గపాణి
యెవఁడు పరిపూర్ణుఁ డెవఁడు జీవేశుఁ డెవఁడు
వేదమయుఁ డెవ్వఁ డజహరవినుతుఁ డెవఁడు
వాఁడె వేంకటవిభుఁడు నాపాలివేల్పు.

'అభయం సర్వభూతేభ్యో దదా మ్యేత ద్వ్రతం మమ' అన్న రీతిగా అభయప్రదాన మిచ్చేవా డెవడో, మునుపు కరిరాజు నెవడు కాపాడెనో, ఐహికపార లౌకికసంపద లిచ్చే ప్రభు వెవ్వడో, అతడే నాపాలిటిదేవుడు శరణువేడే జనానికి అందుబాటులో వుండేవా డెవడో, శ్రీ మహాలక్ష్మికి ప్రాణనాయకు డెవడో, దేవతలకు ఎగ్గులు చేసే దానవులను చంపినవా డెవడో, ఎవడు పరాత్పరుడో అతడే నాదైవము ఎవడు శంఖము, చక్రము, గద, ఖడ్గము, శార్ఙ్గమనెడు విల్లు హస్తములందు కలవాడో, ఎవడు పరిపూర్ణుడో, జీవరాశికి ప్రభువో, వేదస్వరూపుడో, బ్రహ్మచే, శివునిచే కొనియాడబడేవా డెవడో ఆ వేంకటగిరీశుడే నాపాలివేల్పు.

భక్తుని అనన్యభక్తి ఇచట చక్కగ నిరూపిత మైనది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
శరణం బితఁడే	388	108	11. 1భా	72

19

అవ : శ్రీనివాసుడే నృసింహస్వామియై చేసిన హిరణ్యకశిపుసంహారమును అభి వర్ణించుచున్నాడు

సీ. ఉక్కుకంబమునుండి యుదయించె వైశాఖ
శుక్లచతుర్దశి స్తుత్యుఁడతఁడె
తొడికి దైత్యుని తన తొడలపైకిఁ దిగిచి
కడుపును వ్రచ్చి రక్తమ్ము చల్లి
జడియక ప్రేవులు జన్నిదమ్ములు గాఁగ
మెడఁ దగిలించుక మెఱసె వాఁడె
పెదవుల నదుటునఁ బెనుగోళ్ళఁ జింపుచుఁ
బొరిఁ బొరి నుమియుచుఁ బునుక గొఱికి
చదరపుగుండియ చప్పరించుచు నెచ్చి
మెదడు గంధమ్ముగ మెత్తె వాఁడె
గీ. అందఱి భయమ్ము దీర్చుచు నంకమందు
లక్ష్మి సొబగార, గద్దెఁ బ్రహ్లాదు నెదుటఁ
గొలువుసింగారమై యహోబలమునందు
నురగగిరి నొప్పు శ్రీనృసింహుండు వాఁడె

వైశాఖశుక్లచతుర్దశి (మందవారము, స్వాతినక్షత్రము) నాడు ఉక్కుకంబమునుండి పుట్టి పొగడికతో నెగడినాడు రాక్షసుడైన హిరణ్యకశిపుని తన తొడలపైకి చేర్చుకొని పొట్ట చీల్చి నెత్తురు వెదజల్లి జంకులేక ప్రేవులు మెడలో జన్నిదములుగా తగిలించుకొని మెఱసినాడు వాని పెదవులను తన పెద్దగోళ్ళతో చింపుచు ఎముకలు కొఱుకుచు మాటిమాటికి ఉమియుచు, వాని విశాలవక్షమును చప్పరించుచు, మక్కెచ్చిపోయి, వానిమెదడును గంధంగా ఒడలికి పూసుకొనుచు, భూవరులభయాన్ని పోగొట్టుచూ, లక్ష్మీదేవి ఒడిలో నమరియుండగా, భక్తుడైన ప్రహ్లాదునెదుట కొలువుదీఱి అహోబలమందున, ఇపుడు శేషాద్రిమీద ప్రకాశించు నరసింహుడితడే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కంభమున వెడలి	288	506	3	340

20

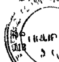
అవ అప్పుడు హిరణ్యకశిపుని నృసింహమూర్తియై చంపి, ఇప్పుడు అహో బలంలో వుండేవాడు ఏడుకొండలరాయడే యని కంఠోక్తిగ పలుకుతున్నాడు

సీ. వాడిగోరులచేత వడి హేమకశిపుని
జంపి నెత్తురులతోఁ జల్లులాడి
పేరి నరసింహుఁడై పొడసూపె నలనాఁడె
ముగురుమూర్తులకును మూల మితఁడు,
కొండపైఁ గూర్చుండి కోపంబు విడనాడి
అంతనున్న సురల కభయ మిచ్చి
మెంగుగ సులభుఁడై మెఱయుచున్నాఁడు
దండిజగాలకు దైవ మితఁడు

గీ. వేయుకరముల కైదువుల్ వెస ధరించి
చేవమీఱి ప్రతాపాన సిరుల మించి
యీవల సహోబలమ్మది యిరవు గాఁగ
నున్నవాఁ డేడుకొండల యొడయఁ డితఁడు.

కలిగోళ్ళతో త్వరితంగా హిరణ్యకశిపుని చంపి నెత్తుటితో జల్లులాడి ఆ సమయంలో నరసింహమూర్తిగా ఈయన దర్శన మిచ్చినారు ఇతడే బ్రహ్మవిష్ణు రుద్రులకు మూలమైనవాడు పిదప కోపం చల్లారగా అహోబలంకొండపైన కూర్చుని చెంతకు జేరిన దేవతల కభయ మిచ్చినాడు అటుపై అందరికి అతిసులభుడైనాడు లోకాల కన్నింటికీ ఇతడే దైవం వేయిచేతులలో ఆయుధాలు మెఱయగా బలాతిశయం కలిగి ప్రతాపముతో సంపదను సంపాదించి అహోబలం స్థానముగా కలిగి ఉన్నాడు అతడే ఏడుకొండలరాయడే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపుటి	పుట
చేకొన్నభక్తుంపాలి	380	171	11-1భా	318

21

అవ నృసింహస్వామి లక్ష్మీదేవుల శృంగారరసక్రీడలు హృద్యంగా వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. సరి గొండ లెక్కుచు సరసమాడుకొనుచు
వారిది మోములు తొంగిచూచుకొనుచుఁ
చలువబండలమీఁదఁ జక్కఁ గూర్చుండుచు
విరులచెండులతోడ వ్రేటుగొనుచు
భవనాశిజలములు పైఁ జల్లుకొనుచును
నవకపునవ్వులు నవ్వుకొనుచు
జమలి కెమ్మోవులు సన్నలఁ జూపుచు
సీరాలలోనికి దూఱఁ బడుచు

గీ. మొనసి తోడలెక్కి వేమారు ముద్దు లిడుచు
ప్రేమమున బిగికౌఁగిళ్లఁ బెనఁగుకొనుచు
ఔబలమ్మున శ్రీవేంకటాద్రి నిలిచి
శిశువుకును జాణలే నృకేసరియు సిరియు.

నరసింహస్వామియు, లక్ష్మీదేవియు జతగా కొండ లెక్కుతూ, సరసాలాడుకొంటూ, ఒకరిమొగంలోనికి మరొకరు తొంగిచూచుకుంటూ, చలువరాళ్ళమీద హాయిగా కూర్చొంటూ, పూలచెండ్లను ఒకరిపై నొకరు విసురుకొంటూ, భవనాశిజలములు పైని చల్లుకుంటూ, ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకుంటూ, పరస్పరం పెదవులు సంజ్ఞలతో చూపుకొంటూ, పొదరిండ్లలోనికి దూరుతూ, పర్యాయంగా ఒకరి ఒడిలో మరొకరు కూర్చొని ముద్దులాడుకొంటూ, ప్రేమతో బిగికౌగిళ్ళతో పెనగులాడుతూ అక్కడ అహోబిలంలో, ఇక్కడ వేంకటాద్రిపైన ఉండే ఈఇద్దరు జాణలే

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతులాల చూడరమ్మ	387	215	11-1వ	146

22

అవ హరికృప యెట్టిదో ప్రహ్లాదవృత్తాంతముఖమున తెలుపుచున్నాడు

సీ. బలుహేమకశిపుండు ప్రహ్లాదునిం బట్టి
యంబుధి వేయ చట్టాయె నీరు,
కలుషించి క్రమ్మఱ కనదగ్నులం ద్రోయ
జిలుజిల్లు మను హిమజలము లాయె,
దిటవుగా నేన్గుల దీకొల్పినన్ వాని
కొమ్ములు తుమురయి దుమ్ము గలిసెఁ,
బట్టి యెత్తి కటికబండలపై వేయ
బట్టబయలె దూది పాన్పు లాయె,

గీ. అపుడు కంబములోఁ గలఁ డనినఁ గలిగి
చెడుగురక్కసిమూఁకలఁ జీరి వేసె,
ఫణిగిరినృసింహుఁడై మాకుఁ బవలు రేలు
కనులఁ దోఁచుచు దిక్కయి కాచుచుండె.

బలిమికాడైన హిరణ్యకశిపుడు ప్రహ్లాదుణ్ణి సముద్రంలో పడద్రోయగా అక్కడినీరంతా గడ్డకట్టుక పోయింది అటుపై ఆ రాక్షసేంద్రుడు వానిని మండుతున్న అగ్నిలో పడవేశాడు అంతట ఆ అగ్ని జిల్లుమనే మంచునీరయింది పిదప కనకకశిపుడు దిట్టములైన ఏనుగులను వానిపైకి కవ్వించాడు. ఆ ఏనుగుల దంతాలు తుత్తునియలై దుమ్ములో కలిసిపోయాయి. మళ్ళీ అతడు ప్రహ్లాదుణ్ణి బాగా పట్టి పైకెత్తి చట్టుబండపై పడవేయించగా అక్కడిబయలే పాన్పై ఆ బాలుణ్ణి కాపాడింది అటుపై ఆ స్తంభంలో నారాయణు డున్నాడని ప్రహ్లాదుడు పలుకగా వాని మాటలు ఎమ్ముచేయక అందే ఆవిర్భవించి దుష్టరాక్షసులను చీల్చి చెండాడినట్టి ఆ నరసింహస్వామియే ఈ శేషశైలముమీద శ్రీవేంకటేశ్వరుడై ఎప్పుడూ మా కన్నుల కగపడుతూ దిక్కై కాపాడుతున్నాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇట్టిదివో హరికృప	383	77	11-1భా	52

23

అవ హిరణ్యకశిపుని సంహరించిన నరసింహస్వామియే వేంకటాద్రిమీద వెలసియున్నాడని వర్ణించుచున్నాడు

సీ. కొలువరో మొక్కరో కోరువరా లిచ్చు
శ్రితసులభుండు సుగ్రీవనృహరి
కంభములోఁ బుట్టి కనకకశిపుఁ గొట్టి
అంబరచరులకు నభయ మిచ్చి
తొడపై మహాలక్ష్మి నిడుకొని మాటాడి
యలపుచుఁ నున్నవాఁ డాదినృహరి
నానావిభూష లున్నతి మేన ధరియించి
పూనికఁ బ్రహ్లాదు బుజ్జగించి
మానవకోటికి మన్నన కడు నిచ్చి
యానందమున నుండె నతఁడె నృహరి-

గీ. మిక్కిలిప్రతాపమున నతిమించు కాంతి
నక్కజపుమహిమల వేంకటాద్రియందు
చక్కఁదనముల కెల్లను నిక్క యగుచుఁ
దాపుకొనియున్నవాఁడు సుగ్రీవనృహరి.

మంచిమెరగల నరసింహమూర్తిని సేవించండి. మ్రొక్కండి అతడు కోరిన వరా లిచ్చే భక్తసులభుడు అతడు స్తంభములో పుట్టి హిరణ్యకశిపుని చంపి దేవతలకు అభయ మిచ్చినవాడు. ఆ ఆదినృసింహుడు మహాలక్ష్మిని తొడపై నుంచు కొని ముచ్చటలాడుతూ మురిసిపోతున్నాడు ఎన్నో ఆభరణాలు శరీరంపై ధరించి యున్నాడు పూనికతో ప్రహ్లాదుని ఓదార్చి మానవజాతికి మన్నన లిచ్చిన ఆ నర హరి ఇతడే ఆనందముతో నున్నాడు అతడు మిక్కిలిప్రతాపంతో, వ్యాపించే కాంతితో ఆశ్చర్యకరములైన మహిమలతో సకలసౌందర్యములకు స్థాన మగుచు శ్రీవేంకటాచలములో నెలకొనియున్నాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కొలువరో మొక్కరో	385	187	11-1భా	134

24

అవ : శ్రీశేషాద్రీశుని నృసింహావతారవిహారమును వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. దేవశిఖామణి దివిజులు పొగడంగ
వేవేల గతులను వెలసె వాఁడె
వీదుల వీదుల వెసఁ దురంగంబుపై
బల్లెమ్ము బిరబిరఁ బట్టి త్రిప్పి
మోదమ్ముతోఁ జత మోహనమూర్తి తా
నే వెసఁ జూచిన నేగె వాఁడె,
కన్నులు ద్రిప్పుచు కర్ణముల్ గదలంగ
సన్నల కుప్పించి చౌకళించి
అన్నియెడల తేజి యాడంగ దేవుండు
తిన్నగ వాగెలు ద్రిప్పె వాఁడె

ఆ. వలగొని తిరుగుచును వాలమ్ము విసరుచు
నిలిచి గుఱ్ఱ మట్లు నేర్పు చూప
ఘోరి నహోబలంపుఁబొలమున సారెకు
విహరణ మ్మొనర్చె వేంకటప్ప.

దేవతలలో మిన్నయగు ఈ దేవుడు వేల్పులు పొగడగా అనేకవిధాలుగా విలసిల్లినాడు గుఱ్ఱంమీద స్వారిచేస్తూ, చేతిలోని బల్లెమును బిరబిర త్రిప్పుతూ సంతోషముతో మోహింపజేసేమూర్తి గలవాడై వీథులలో ఎక్కడ చూచినా తానుగా తిరిగినాడు తనసంజ్ఞలచే వాహనమైన గుఱ్ఱం కన్నులు ద్రిప్పుతూ, చెవులు నిక్కించుచు, ఎగిరి దుముకుతూ అన్నిచోట్ల ఆడుచుండునట్లు తాను కళ్ళెమునకు గట్టిన త్రాటిని కదలించుచున్నాడు ప్రదక్షిణంగా తిరుగుతూ తోకత్రిప్పుతూ, ఆ విధంగా అశ్వము నిలిచి నేర్పు చూపుచుండగా అహోబలప్రాంతభూములలో ఈ వేంకటేశ్వరుడే విహరిస్తున్నాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సం॥	పుట
దేవశిఖామణి	116	93	2	93

25

అవ : లక్ష్మీదేవియొక్క గొప్పతనం వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. క్షీరాబ్ధిఁ బొడమిన శ్రీరమాసతి యీమె
లాలితపరసింహు లలన యీమె,
యీరేడుజగముల నేలు నిందిర యీమె
సకలలోకములకు జనని యీమె,
ఘనసంపద లొసంగు కమలాతరుణి యీమె
మనసిజుఁ గన్నట్టి మగువ యీమె
యసిశమ్ము మగనిబాయని మానవతి యీమె
ధనధాన్యరూపంపు వనిత యీమె

గీ రచ్చలందున వెలసిన రమణి యీమె
మచ్చికగలట్టి యలమేలుమంగ యీమె,
ఫణిధరాధరమం దహోబలమునందు
తావుకొన్నట్టి భక్తనిధాన మీమె.

ఈమె పాలసముద్రంలో పుట్టిన శ్రీమహాలక్ష్మి నరసింహస్వామిని అనుసరించియుండే పరమసాధ్వి. పదునాల్గులోకాలను కాపాడే ఇందిర ఈమెయే. అన్నిలోకాలకూ ఈమెయే జనని. అధికసంపద లిచ్చే కమలాంబ ఈమెయే ఈమెయే మన్మథుని కన్నతల్లి. ఎప్పుడూ భర్తను ఎడబాయని అభిమానవంతురాలు ఈమె. ధనలక్ష్మి, ధాన్యలక్ష్మి అనే రూపాలతో విలసిల్లేది. పల్లలలో, గోష్ఠులలో, కళహాలలో వెలిసేది యీమే. భర్తపై ఆశగల అలమేలుమంగ ఈమెయే. వేంకటాద్రిలో, అహోబలంలో నివసిస్తూ భక్తులపాలిటి పెన్నిధిగా వుండేది ఈ మహాలక్ష్మీదేవియే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సం.పు	పుట
గరుడాద్రి వేదాద్రి	390	227	11-1వా	184

26

అప శేషాద్రిపైనున్న శ్రీహరిడే పరంబునకు హరిలు మను సత్యమును చాటు చున్నాడు

సీ చాటెద నిత్యమ్ము సత్యమ్ము దే సుంకు
సేవింప గ తనిని చేటు లేదు
హరి కొల్లసట్టివా రసురులు సుంకు శ్రీ
హరిదాసు లెల్లరు సురలు సుంకు
పరమాత్ముఁ డితఁడే ప్రాణమ్ముసుం డాత్మ
మఱుఁగక మఱచిన మనికి లేదు,
వేదసంరక్షుండు విష్ణుదేవుఁడె సుంగు
శోధించె నితనినే శుకుఁడు సుండు
ఆగి థాతనుగన్న యతఁ డితఁడే సుండు
పలికిన నే దెస నితఁడె ఘనుఁడు

గీ. ఇహపరమ్ముల నొసఁగువాఁ డితఁడె సుంగు
పరఁగ నీతని నుతియించె గిరిజ సుండు
శేషభూధరమున నిల్చె శ్రితులకోడ
నంగుళేశ్వరుఁ డిది రహస్యంబు సుండు.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సేవించినచో చేటు లేదు. హరి లేదనెడు వారే రాక్షసులు. హరి దండవి యాతనికి దాసులైనవారే దేవతలుసుమా! పరమాత్మయు ప్రాణము నితడే సుమా! ఆత్మలో నితనిని తలవక మరచినచో ఉనికియే లేదు. వేదాల నుద్ధరించినవాఁడు, సర్వవ్యాపకుడు నితడే. శుకమహర్షి జ్ఞానముతో వెదకి ఇతనినే కనుగొన్నాడు. సృష్టికర్తకు తండ్రియైనవాడు, ఎచ్చట చూచినను వ్యాపించియుండు వాడు ఘనుడే. ఇహపరము లొసంగువా డితడే సుమా! ఒప్పిదముగా పార్వతికూడ శ్రీనివాసునే స్తోత్రము చేసినది. ఆశ్రితులకొరకు శేషపర్వతముపై నిలిచియున్నవాడు, తామరలవంటి కన్నులుకలవాడు నారాయణుడే సుమా! ఇదియే పరమరహస్యము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చాటెద నిదియే	138	184	2	110

27

అవ. సకలమునకు కారణభూతు డొక్కడు కలడు అతడే గరుడాద్రిపై నుండు శ్రీనివాసు డనుచున్నాడు

సీ. పుట్టించఁ బెంచంగఁ బొడవున కెక్కించఁ
బ్రాణులఁ గదలింపఁ బల్కరింప
వానలు గురియింప పైరులు మొలపింప
దిట్టపెట్టగనుండె దేవుఁ డొకఁడు
అన్నపానము లియ నాపదల్ గడపంగ
మాయలు పచరింప మఱపు గూర్ప
విన్నపమ్ములు విని వేవేగ రక్షించ
ఘనుఁడౌ యొకానొక కర్త గలఁడు

గీ. తన్నుఁ దలపింప వేదముల్ తఱచి చెప్పఁ
గర్మము ఫలింపఁజేయంగఁ గాల మక్ష
య మ్మొనర్పంగ నొకదైవతమ్ము గలఁడు
వాఁడె విష్ణుండు గరుడాద్రివల్లభుండు

ప్రాణులను పుట్టించుటకు, పెంచుటకు, పై కెక్కించుటకు, కదలించుటకు, పలుకరించుటకు, వానలు కురియించుటకు, పైరులు మొలపించుటకు, తిట్టుటకు పెట్టుటకు దేవు డొకడే అన్నపానము లొసగుటకు, ఆపదలు పోగొట్టుటకు, మాయలు చేయుటకు, మఱపు కలిగించుటకు, విన్నపములు విని వెనువెంటనే కాపాడుటకు గొప్పవాడగు ఒకానొకకర్త గలడు తన్ను తలపించుటకు, వేదములను మథించి చెప్పుటకు, కర్మములు ఫలింపచేయుటకు, కాలమును నాశరహిత మొనర్చుటకు ఒకదేవు డున్నాడు అతడే విష్ణువు గరుడాద్రిపై వెలసిన శ్రీవేంకటేశ్వరుడే అతడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	ట
అతఁడే విష్ణుం డఖిలము	166	310	2	214

28

అప భక్తి కొలఁదియె భగవత్సన్నిధి యని నిర్ణయించి వచించుచున్నాఁడు

సీ భక్తి కొలఁదివాఁడె పరమాత్ముఁ డరయంగ
  భక్తి ముక్తి ప్రదాయకుండు దేవుఁ,
పట్టినవారి చేపసిబిడ్డ హరి, బట్ట
  బయిటిధనమ్ము విశ్వంభరుండు,
పట్టపగటి వెల్గు పంకజాక్షుఁడు, పచ్చి
  పాలలోపలి వెన్న ఫణిశయుండు,
బచ్చెనవాసిన భవ్యరూపుఁడు శౌరి,
  బచ్చు పైఁ గీరగల్లు సచ్చరితుఁడు,

గీ పలుకులందలి తేట శ్రీపతి, సమస్త
జీవులకు ప్రాణ మంజనశిఖరినాథుఁ,
డెట్టయెదుటనె యున్నవాఁ డిచ్చకొలఁది
వాఁడు వరదాయకుఁడు శ్రితవత్సలుండు.

ఆలోచింపగా భక్తి యేపాటిదో పరమాత్మకూడ ఆ పాటిగా పరిసన్నత చూపును అతడే భుక్తి ముక్తి ప్రదాయకుడైన పుణ్యాత్ముడు. తన్ను గ్రహింపగల్గిన వారికి చేతిలోని పాపవలె ముద్దుసూపుచు చెప్పిన ట్లాడును ప్రపంచమునంతయు భరించు ఆ విష్ణువు బట్టబయటనుండే ధనమువంటివాడు అనగా అందరికి మరుగు లేక ప్రత్యక్షముగా అందుబాటులో నున్నవా డనుట తామరలవంటి కన్నులుగల ఆ ముకుందుడు పట్టపగటి వెలుతురువంటివాడు అనగా స్వయంప్రకాశకుడు అనుట శేషుడు పాన్పుగాగల ఆ దేవుడు పచ్చిపాలలోని వెన్నవలె అంతటా వ్యాపించిన వాడు పూర్వులు, పైపూతలులేని జ్ఞానస్వరూపుడు భగవంతుడు ఆ సాధు చరిత్రుడు వ్యాపారిచేతి బరిపిడిరాయివంటివాడు గుణదోషముల నెఱుంగుటకు తోడ్పడువా డన్నమాట అతడే తొలిపలుకులచే తేటతెల్లమగువాడు ఆ శ్రీపతి సకలప్రాణులకు ప్రాణమైనవాడు. అంజనాద్రినాథుడు మన యెదుటనే యున్నాడు భక్తుల అభీష్టానుసారంగా గోచరించువాడు, వరము లొసంగే భక్తసంరక్షకుడు ఆ శ్రీవేంకటేశ్వరుడే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
భక్తి కొలఁదివాఁడే	84	410	1	275

29

అవ పరస్పరవిరుద్ధములుగా భాసించే గుణాలతో గూడిన శ్రీవేంకటాద్రిదేవుని వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. నిత్యుం డయినవాఁడు నిఖిలలోకమ్ముల
ప్రత్యక్షవిభవసంపత్తి గనఁడు
నిత్యుండు నీతఁడే నిరుపమానుండైన
ప్రత్యక్షవిభవసంపన్నుఁ డితఁడె
యోగి యయినవాఁడు భోగియై భోగిపై
నింపుగా నెపుడు భోగింప లేఁడు
యోగియు నీతఁడే యుగయుగళ భోగిపై
భోగించు నటువంటి పురుషుఁ డితఁడె

ఆ. దేవుఁడైనవాఁడు తెలియ జగమ్ముల
దేవవంద్యుఁ డగుచు దీప్తి గనఁడు,
దేవుఁడును నితఁడె దివిజవంద్యుండైన
దివ్యవేంకటాద్రిదేవుఁ డితఁడె

నిత్యశబ్దవాచ్యు డగువాడు అన్నిలోకాలలో దృగ్గోచర మయ్యే వైభవసంపత్తిని పొందడు. ఈ శ్రీనివాసుడు నిత్యుడు, సాటిలేనివాడు అయినను ప్రత్యక్షవిభవాలతో గూడినవాడు. యోగిగా ఉండేవాడు భోగిగా మారి ఆదిశేషునిపై నెప్పుడు భోగింప లేడు. ఈ తిరుమలరాయడు యోగియై కూడ భోగిగా మారి ఆదిశేషునిపై భోగించు పరమపురుషుడు. దేవుడైనవాడు లోకములో దేవతలకు నమస్కరింప దగినవాడై దీప్తిని పొందడుగదా! ఈ వేంకటాద్రినాథుడు దేవుడు, దేవవంద్యుడు కూడ

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సకలవి త్తుడు	44	272	1	182

30

అవ. వేంకటేశ్వరుడు సర్వదేవతాస్వరూపుడైనను అన్యదేవతలు ఆయనకు సమానులు కారని సయుక్తికముగా చాటుచున్నాడు.

సీ. నలువ బొడ్డునఁ గన్న నారాయణుఁడు కడు
        వొడ్డగా కాతని తోడివాఁడె!
కైలాసమేలు శంకరుఁ బొట్ట నిడుకొని
        పెంచువాని కతండు కించువాఁడె!
కనులు సోమార్కులుగాఁ గలవాఁ డెక్కు
        డగుఁ గాక వారి కీడైనవాఁడె!
అమరగణంబుల యాపదఁ బాపువాఁ
        డధికుండుగా కందు నన్యతముఁడె!

గీ. తను వొకం డైన నఘములే తలయు మొలయు
నంద అగుదుగాక తదంగకములు,
దృష్టమేగద! శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడు
కరుణతో లోకులకు నెల్ల వరము లిడుట.

చతుర్ముఖుని బొడ్డునుండి కన్న నారాయణుడు ఆతనికన్న మిన్నకాక సమ దగునా? కా దనుట. కైలాసవిభుడు శంకరుని తన కుక్షిలో నిడుకొని పెంచే విష్ణువు ఆతనికంటె తక్కువవా డగునా? కా దనుట. సూర్యచంద్రులు నేత్రములుగా కల ఈ స్వామి వారికంటె అధికుఁడేగాని వారికి తోడగునా? కా దనుట. దేవతా సమూహముయొక్క ఆపదలు పోగొట్టేవాడు ఆ దివిజబృందముకంటె గొప్పవాడే కాని ఆ గుంపులో ఒక డగునా? కా దనుట. ఇతరు లందరు శ్రీహరిఅవయవములే అయినా తలయు మొలయు సమానము కానట్లు శ్రీనివాసునకు ఇతరులు సహానులౌకా రనుట. ఇతడు కృపతో భక్తులకునెల్ల వరా లిచ్చుట అందరికి తెలిసినవిషయమేగదా!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
తల మొలా నొక్కపరా	280	345	3	233

31

అవ వెంకటాచలపతికి ఈ దైవదేవుడు లేడని, అత డందరికంటె నధికుడని సహేతుకముగా నిర్వచించుచున్నాడు

సీ. ఇంతటివేల్పు లేఁ డెందుఁ జూడఁగఁ జెప్పఁ
  గొలుచువారల పుణ్యఫలమె ఫలము,
కందర్ప మన్మథుఁ గన్నతండ్రి గనుక
  ఎక్కు వందములోన నితఁడె దొడ్డ,
ఇన శశి నయనా నేత్రుఁ డగుట గనుక
  అతి కాంతులందు నీతండె దొడ్డ,
ఆదిలక్ష్మికి మగఁడైనవాఁడు గనుక
  ఎల్ల సంపదలందు నితఁడె దొడ్డ,
ప్రతిలేని చక్రంబు పంపుసెట్టు గనుక
  ఎసఁగు ప్రతాపమం దితఁడె దొడ్డ.

గీ. ఎందు పురుషోత్తమాహ్వయుం డితఁడు గనుక
  వైభవశ్రేణిలోన నీతండు దొడ్డ,
వృషభగిరి నిల్చి వరముల నిచ్చుఁ గనుక
  దాతలన్ వేంకటేశుఁ డితండె దొడ్డ.

చూచుటకుగాని, చెప్పుటకుగాని ఇంతటిగొప్పదేవుడు లేనే లేడు ఇట్టి యీ దేవుని కొలిచేవారి పుణ్యఫలమే ఫలము నారాయణారాధనము బహుళపుణ్యఫల మనుట అందగాడైన మన్మథుని కందర్పగన్నతండ్రి కాబట్టి అతిలోకసౌందర్యములో ఇతడే నేటి సూర్యచంద్రాగ్నులు కన్నులుగా గలవాడగుటచే అధికమైన కాంతిలో ఇతడే గొప్పవాడు (నృసింహావతారములో మూడుకన్నులు గలిగియున్నాడు) లక్ష్మీదేవికి భర్త కావడంచేత సకలసంపత్తులలో ఇతడే అధికుడు అప్రతిహతమైన చక్రాన్ని అజ్ఞాపించువాడు గనుక విజృంభించే ప్రతాపములో ఇతడే గొప్పవాడు పురుషోత్తముడనే పేరు కలవాడు కాబట్టి దేవతాసమూహములో ఇతడే గొప్ప వృషగిరిపైనుండి వరము లిచ్చువాడుగనుక దాతలలందు శ్రీ శ్రీవేంకటేశ్వరుడే గొప్పవాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతటిదైవము లేఁడు	271	411	3	277

32

అప : మహావిష్ణువుయొక్క గొప్పతనమును చాటుతున్నాడు

సీ. హరిచరణముననే యణఁగె లోకము లెల్ల,
భూతమి రజాదులు బొగ్డునంచె,
హరి పేరె శ్రుతులకు నాది యంత్యము నయ్యె,
హరిదాసులే వసిష్ఠాదు లెల్ల,
విష్ణుఁడే సుధ యిచ్చె, విష్ణుఁడే భువి మోచె,
విష్ణునాజ్ఞ నడచు విశ్వమంత,
సమసిరి విష్ణుచక్రమున నక్తంచరుల్,
పుట్టిరి విష్ణుమోమునను ద్విజులు,

గీ అతనివే భారతమ్ము రామాయణమ్ము,
జీవులకు నంతరాత్ముఁడై చెలఁగు నతఁడె,
పరము చేఁజేతఁ జూపుచు భక్తకోటి
కవ్యయానంద మిగు కొండలప్ప యితఁడె.

అన్నిలోకాలు శ్రీహరిపాదములోనే అణగియున్నవి బ్రహ్మ వీరిబొట్టున పుట్టిన బిడ్డ. నారాయణనామమయే వేదములకు ఆద్యంతమంత్రము లైనవి వశిష్ఠులు మున్నుగాగల గొప్పఋషులు వీరిదాసులే అమృతమునిచ్చినవా డీ విష్ణువే భూమిని ధరించినదియు ఈ గోవిందుడే ఈ ప్రపంచ మంతయు వితనియాజ్ఞచే నడచుచున్నది. రాక్షసు లాతని చేతిచక్రముచేత నిహతు లైరి బ్రాహ్మణు లాతని ముఖమునుంచి పుట్టిరి భారతరామాయణము లాతని కథలే ప్రాణులలొ అంతరాత్మయై ప్రకాశించువా డతడే భక్తులకు పరమపదమును అభయహస్తముతో చూపుచు నాశములేని పరమానందాన్ని అందిస్తూ వుండేవాడు ఈ కొండలప్పదే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఈతని నెఱఁగకుంటే	293	538	3	380

33

అవ. శ్రీవేంకటేశ్వరుని శరణుపొందితే వరములు జ్ఞానము వైకుంఠము పొంద
వగు ననుచున్నాఁడు

సీ. బ్రహ్మలోకముదాఁకఁ బరికింప మనుజులు
మగుడ జన్మించెడు జగములె యగు,
నింద్రాదిదేవత లిచ్చు వరా లెల్ల
నీ సందులోనివే తొగువ దిగువ,
మాయలోఁ బుట్టుట మాయలోఁ బెరుగుట
కాయధారుల కెల్లఁ గలిగినదియెఁ
గఁనుపుణ్య మొనరించి గడియించుకొన్న సం
సారమ్ము బహురూపసంవళితమె,

గీ. చెడని వైకుంఠ మిచ్చును చేటులేని
వరము లొసఁగును వెడమాయువాపు విష్ణుఁ,
డెనఁగు మన్నాఁగు శ్రీవేంకటేశుఁ డగుచు
శరణనినఁ జాలు నాతండె చక్కఁ బ్రోచు

ఆలోచింపగా బ్రహ్మలోకంపరకుగల అన్నిలోకములు మాఁపుల మరల మరల పుట్టే చోటులే ఇంద్రుడు మొదలగు దేవత లిచ్చే వరములు ఇందుమించుగా పుణ్యము క్షీణింపగనే నశించునట్టివే మాయలొపుట్టి మాయలో పెరుగుట శరీరధారులకు సాధారణధర్మమే చాలా పుణ్యంచేసి తెచ్చుకున్న ఈ సంసారం నానారూపాలతో కూడకొన్నది విష్ణువు పునరావృత్తిరహితశాశ్వతవైకుంఠనివాసమును, వరములను, జ్ఞానమును అనుగ్రహిస్తాడు ఆ విష్ణువే శ్రీవేంకటేశ్వరుడై విరాజిల్లుచున్నాడు శరణన్నంతనే అతడు సంరక్షించును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నిటెక్కుడు	102	9	2	7

34

అవ లెక్కకు మిక్కుటమైన ఈ జనసముదాయంలో ఏ ఒక్కడో తప్ప
అందరికీ హరి నెఱుంగ నశక్య మనుచున్నాడు

సీ. పదికోట్లనరులలోపల నొక్కఁడేగాని
కలుగఁడు గోవిందుఁ గని మనంగఁ
బుణ్యాత్ములనఁబంటి పురుషుల కోట్లలో
నిల నొక్కఁడే విష్ణు నెఱుఁగఁ గలఁడు
శ్రుతులు లెక్కించిన భూమిసురకోట్ల లోపల
గతియును శౌరి నొకానొకండె,
అతిఘను లట్టి మహాత్ముల కోట్ల నొ
క్కఁడె గాని తలఁపఁడు కమలనేత్రు

గీ. నెగులు తగులు లేని నిత్యుల కోట్లలో
పొదుగు నొకఁడె బుద్ధి మదనజనకు,
భవ్యచరితులు హరిభక్తుల కోట్లలో
నెదకు వేంకటాద్రివిభు నొకండె.

పదికోట్లజనంలో ఒకానొకడు మాత్రమే గోవిందుని చూచి బ్రతుకు నెంచును అటువంటి పుణ్యాత్ములకోట్లలో ఒక్కడే శ్రీమహావిష్ణువును తెలుసుకొన గలడు వేదములు వల్లించిన కోట్లకొలది బ్రాహ్మణులలో నాకు గతి శౌరి అని ఒకానొకడే అనుకొనగలడు అట్టి మహామనీషులలో ఏ ఒక్కడో ఆ కమలాక్షుని స్మరించును ద్వంద్వాతీతులైన జీవులకోట్లలో ఒకడే ఆ మాంజనకుని మదిలో హత్తుకొనును పూజనీయమగు చరిత్రగల హరిదాసుల కోట్లలో ఒకానొకడే వేంకటనాయకుని వెదకి తెలుసుకొనును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందరిననమా హరినెరుగ	16	3	11-2భా	183

35

అస పరమాత్మతత్త్వమును సగుణంగా నిర్గుణంగా పర్ణిస్తున్నాడు.

సీ కువలయదళవర్ణు కుండలి మణిభూషు
        నంబుజపతివాహు పుండరీక
    నయను గుణాధారు నవనీతచోరు ని
        ర్గుణు నిఖిలాత్ము వైకుంఠవాసు
    నారాయణు హిమాద్రినందినీనుతు వన
        మాలికాలంకృతమహితవక్షు
    కౌమోదకీ నందక సుదర్శనాయుధు
        గోపాంగనాకుచకుంకుమాంకు

గీ అనవరతగానలోలు శేషాహితల్పు
    నిగమవేద్యు నిత్యానందు నిర్వికారు
    సర్వసము వేంకటాచార్యసార్వభౌము
    కోరి కొలుతు నాపత్సఖు మేరుధీరు

కలువరేకులవంటి నీలిరంగుమేను గలవాడును, రత్నఖచితములైన నాగాభరణాలు అలంకారంగా గలవాడును, పక్షిరాజగు గరుత్మంతుడు వాహనంగా గలవాడును, తెల్లదామరలవంటి కన్నులు గలవాడును, అనంతమంగళ గుణములకు ఆశ్రయమైనవాడును, వెన్నను దొంగిలించేవాడును, హేయగుణరహితుడును, సర్వస్వరూపుడును, వైకుంఠంలో ఉండేవాడు, ఉపరిం స్థానంగా గలవాడు, పర్వతరాజపుత్రికచే గీర్తింపబడ్డవాడు, వనమాలచే నలంకరింపబడిన పూజనీయమగు వక్షఃస్థలం గలవాడు, కౌమోదకి అనే గద, నందకమనే ఖడ్గం, సుదర్శనమనే చక్రం, ఆయుధాలుగాగలవాడు, గోపికలకుచములపైని కుంకుమతో గుర్తింపబడినవాడు, గానంలో ఎడతెగని ఆశగలవాడు, ఆదిశేషుడు పాన్పుగా గలవాడు, వేదములచే తెలియదగినవాడు, ఎడతెగని ఆనందమే స్వరూపముగా గలవాడు, వికారనిదూరుడు, సర్వమందు సమభావంగలవాడు, ఆపదలందు ఆదుకొనేవాడు, మేరుపర్వతంవలె ధీరుడైన శ్రీవేంకటాచలపతిని నా మనస్సులో కోరి కొలుచుచుందును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కోరుదు నాపది	23	111	1	88

36

అవ వేంకటాద్రినాథుని ఆకారమును, గుణములను సంస్కృతభాషలో అభివర్ణి స్తున్నాడు

సీ. నారాయణాయ పూర్ణాయ పుణ్యాయ పం
కజలోచనాయ సంకర్షణాయ
యదుకులదీపాయ సదయాంతరంగాయ
వేదమయాయ దామోదరాయ
గోత్రభిన్మణి నీలగాత్రాయ రవిచంద్ర
నేత్రాయ ధర్మాత్మనే విశుద్ధ
సత్త్వాయ నిహతారిగణాయ సౌభాగ్య
సదనాయ సాధురక్షణపరాయ

గీ. సర్వలోకశరణ్యాయ సత్యభామ
ణాయ తేజోబలాఢ్యాయ నందనంద
నాయ సచ్చిదానందమయాయ వేంక
టేశ్వరాయ రమాపతయే నమోఽస్తు.

ఉదరము స్థానముగా కలవాడు, పరిపూర్ణుడు, పుణ్యమూర్తి, తామరపూలవంటి కన్నులు గలవాడు సంకర్షణుడు (సంహారకాలమున ఒక్కసారిగా జనులను తనలోనికి లాగుకొనువాడు), యదువంశానికి దీపంవంటివాడు, దయతో కూడిన హృదయం కలవాడు, వేదస్వరూపుడు, యశోదచే నడుమున త్రాటితో కట్టబడినవాడు, ఇంద్రనీలమణివలె నల్లని దేహంకలవాడు, సూర్యచంద్రులు కన్నులుగా కలవాడు, ధర్మాత్ముడు, శుద్ధసత్త్వస్వరూపుడు, చంపబడిన శత్రుసమూహము కలవాడు, సౌభాగ్యమునకు నివాసస్థానమైనవాడు, సాధువులను సంరక్షించుటలో ఆసక్తి కలవాడు, సర్వలోకాలకు శరణమైనవాడు, సత్యవాక్కులు కలవడు, నందగోపుని కుమారుడు, తేజోబలములచే సంపన్నుడు సచ్చిదానందస్వరూపుడు, లక్ష్మీదేవికి భర్తయైనవాడు అగు శ్రీవేంకటేశ్వరునికై నమస్కారము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నమో నారాయణాయ	44	260	1	160

ఇంకను మరికొన్ని అన్నమయ్య సంకీర్తనలలోని పదాలతో.

37

అవ. స్వామికి కావించే షోడశోపచారములు తెల్పుచున్నాడు

సీ. షోడశసత్కళాశోభికి నుపచార
 షోడశ మ్మొనరింతు శుద్ధబుద్ధి
అలరు విశ్వాత్మున కావాహన మ్మిదే
 సర్వనిలయున కాసనము నిదియె,
అర్ఘ్యపాద్యమ్ములు నాచమనీయమ్ము
 గంగాజనకునకు గరిమ నిత్తు,
జలధిశాయికిని మజ్జన మిదే పీతాంబ
 రున కిదే వస్త్ర మర్పణ మొనర్తు,
ఇందిరాదయితున కివియె భూషలు ధరా
 పతికి గంధసుమధూపమ్ము లివియె,
ఇనకోటితేజున కిదె దీప, మమృతంపు
 విడుపరి కొసగు నైవేద్య మిదియె,

గీ. విధువిలోచనునకు కప్రవీడ్య మిదియె
అల స్వయంజ్యోతికిని మంగళారతి యిదె
ఇంద్రవంద్యుండగు శేషాచలేశ్వరునకు
తమి ప్రదక్షిణపూర్వవందనము లివియె

పదునారు కళలతో ప్రకాశించే స్వామికి పవిత్రమైన మనస్సుతో షోడశోపచారపూజలు చేస్తున్నాను ప్రపంచస్వరూపుడైనవానికి ఇదే ఆవాహనము. సకలము స్థానంగా కలవానికి ఇదే ఆసనము పావనగంగానదికే తండ్రియైనవానికి ఇదే అర్ఘ్యము, పాద్యము, ఆచమనీయము సముద్రంలో పవళించేవానికి ఇదే స్నానము పచ్చనిపట్టుపుట్టము కట్టేవానికి ఇదే వస్త్రము సమర్పిస్తున్నాను లక్ష్మీభర్తయైనవానికి ఇవే ఆభరణాలు. భూదేవీప్రియునకు ఇవియే గంధ పుష్ప ధూపాలు కోటిసూర్యులతేజస్సుతో ప్రకాశించే దేవున కిదే దీపము అమృతము దేవతలకు పంచిపెట్టినవాని కిదే నైవేద్యము చంద్రుడు కన్నుగా కలవానికి ఇదే పచ్చకర్పూరపువీడ్యము తనంతట తానే ప్రకాశించేవానికి ఇదే మంగళహారతి ఇంద్రునిచే నమస్కరింపబడే శేషాచలపతికి ప్రదక్షిణపూర్వకంగా ప్రీతితో చేసే నా నమస్కారాలు ఇవే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
షోడశకళానిధికి	133	134	2	90

38

అవ వేంకటాచలపతి ఆలయప్రాంతాలలో భక్తులు పడసే శుభాలను వర్ణించు చున్నాడు

సీ. సేవించువారల చేతిభాగ్యము వీఁడు
వేవేగ రక్షించు విష్ణుఁ డితఁడు,
గరుడకంబమువద్ద కడఁకఁ బ్రాణాచార
పరులకు నితఁడు వరము లొసఁగు;
కోనేటివద్ద మక్కువ తీర్థఫలముల
నితఁడు పరుసల కెల్ల నిచ్చు,
సేనానివద్ద సుజ్ఞాన ముల్లమ్ములోఁ
దలకొనఁ జేయు భక్తుల కితఁడు,
కానుక లిడు సైఁగిగాడెల యెద్దను
ధనరూపు నితఁడు కనఁగఁ జేయు,

గీ. గర్భగృహమునఁ జన విచ్చి కరుణతోడ
విన్నపమ్ములఁ జెవులొగ్గి విను నితండు,
పాదములవద్ద నిహమును బరముఁ జూపు
మన్ననలతోడ నలమేలుమంగవిభుఁడు.

ఓ భక్తులారా! వేగంగా రండి, సేవించేవారి అరచేతిభాగ్య మీ ప్రభుడే ఇతడే రక్షకుడు గరుడకంభంవద్ద ప్రాణాచారం పడివుండేవారికి ఈ విష్ణుదేవుడే వరము లిచ్చును స్వామిపుష్కరిణిలో స్నానమాడు యాత్రికులకు ప్రీతితో సర్వ తీర్థస్నానఫలము ఇత డిచ్చును. తన సేనానియైన విష్వక్సేనుని విగ్రహంవద్ద భక్తులమనస్సులలో మంచిజ్ఞానం కల్గునట్లుచేయును భక్తులు కానుక లర్పించే కొప్పెరలవద్ద ఈ స్వామి తనదివ్యమంగళవిగ్రహమును దర్శింపజేయును గర్భగుడిలో దయతో చనవుగా భక్తులవిన్నపములను చెవియొగ్గి ఆలకించును అలమేలుమంగకు భర్తయగు ఈ వేంకటాచలపతి లాలనతో, తనపాదములకడ ఇహపరములను భక్తులకు చూపుచుండును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సేవించి చేకొన్న	288	511	8	343

39

అవ శ్రీవేంకటేశ్వరుడే శాశ్వతసుఖము నీయగలిగినవా డనుచున్నాడు

సీ. ఇంద్రియప్రీతులే యిన్ని లోకసుఖాలు
తనుపోషకులె తన తల్లిదండ్రి
కను లెదుటిధనాలు కారణార్థమ్ములే
యున్నతిపద మీగు నొకఁడె వేల్పు
కలదేవతలు కర్మఫలసంప్రదాతలే
లలి విద్యలని ఖ్యాతిలాభమునకె
పలుమంత్రములు బ్రహ్మపట్న మీ సందివే
పరమపదం బీయ భర్త యొకఁడె

గీ. అనుదినన్నృపాలసేవ లల్పార్థదములె
కోరిన వొసంగునదె సురకుజముగూడ
జీవు నెవ్వఁడు గల్పించె శ్రీగిరీంద్రుఁ
డొక్కఁడే శాశ్వతపదంబు నొసగ కర్త.

ఈ లోకపుసుఖా లన్నియు ఇంద్రియాలకు ప్రీతి గలిగించునట్టివి మాత్రమే. కన్నతల్లిదండ్రులు శరీరపోషణమే చేయుదురు కన్నుల కగపడె సంపదలు ఆకలి కారణములే ఉత్తమపదవి నీయగలవాడు ఏకైకదైవతము ఆ శ్రీశుడే ఇతరదేవతలు కర్మానుగుణమైన ఫల మిచ్చేటివారే అన్నిచదువులు పేరు ప్రతిష్ఠల కొఱకే పలుమంత్రములు బ్రహ్మలోకం మొదలు ఈ లోకంవరకుగల మధ్యలోకాలప్రాప్తి నిచ్చేవే అవి అశాశ్వతములైనవి కాని ఈ ప్రభు వొక్కడే పరమపదము ననుగ్రహింపగల్గిన వాడు ప్రతిదినం చేసే రాజసేవలు స్వల్పప్రయోజనాల నిచ్చేవే కల్పవృక్షం కూడ కోరినకోర్కుల నిచ్చేదే కాని పరమపద మీయజాలదు జీవులకు కారణమైన ఆ తిరుమలనాథు డొక్కడే శాశ్వతపద మిచ్చుటకు కర్తయైన వాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇతనికంటే మహాదైవ మిఁక	213	73	3	49

40

అవ వేంకటాచలంలో సర్వదా శ్రీనివాసుడు అపదలేని వరాలను ఆదేవనిగా ఇస్తున్నాడని భక్తులకు చాటిచెపుతున్నాడు

సీ. శిరములు ఖండించి చిచ్చున వేలిచి
వరములు వడసె రావణుఁడు పెక్కు,
శరధృతశరుఁడు రాఘవునిచేఁ డ్రుటిలోన
వఋతపా లాయె నా వరము లెల్లఁ
వెలఁగి ఘోరతపమ్ము చేసి బాణాసురుం
డొందినట్టి వరమ్ము లొక్కకోటి,
చక్రాయుధుండైన శౌరిచే క్షణములోఁ
దోరమైన వరాలు తునియ లాయె,

ఆ. వట్టి జాలిఁ బడక వడి విభీషణుఁడు శ్రీ
రాము శరణుఁ జొచ్చి రాణ కెక్కె,
శ్రీనివాసుఁ డొసఁగు సేగిలేని వరమ్ము
లిట్టె వేంకటాద్రి నెల్లవేళ.

రావణాసురుడు తన తలలు నరికి అగ్నిలో వేల్చి శంకరునివల్ల ఎన్నో వరాలు పొందినాడు అంతవానిని శ్రీరామచంద్రుడు ధనుర్బాణహస్తుడై రెప్పపాటు కాలంలో సంహరించి ఆ వరాలను నీటగలిపినాడు విజృంభించి బాణాసురుడు భయంకరమైన తపస్సుచేసి లెక్కలేనన్ని వరాలు సంపాదించినాడు చక్రం ఆయుధముగాగల విష్ణువిచేత ఒక్కనిముసంలో ఆ గొప్పగొప్ప వరాలన్నీ తుత్తునియలైనవి వ్యర్థంగా నిర్వేదం చెందక విభీషణుడు శీఘ్రముగా రాముని శరణు పొందినాడు పెంపు నొందినాడు. అనగా విష్ణుభక్తి గొప్పదని, విష్ణుభక్తులు పెంపు బడయుదురని తాత్పర్యము ఇతరదేవత లిచ్చేవరాలు ఎవత్కారములు కావచ్చు. ఈ శ్రీనివాసు డిచ్చేవరాలు సంవత్కారాలని సారాంశం

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
హరియిచ్చిన వరము	288	364	3	245

41

అప : శ్రీనివాసునితో తులతూగగలదేవుడు మరొక్కడు లేడని గాఢవిశ్వాసమును వ్యక్తము చేయుచున్నాడు

సీ. కమలనాభుని భయంకరమైన కినుకతో
వేరొకరివరాలు వేయి సరియె ?
తలలను తుంచించి తగు వరమ్ముల నిచ్చె
నల నరకాసురాదుల కితండు,
కరివరదుని పేరు గలసిన తిట్లతోఁ
బర దేవతల మంత్రపఠన సరియె ?
ప్రల్లదుండగు శిశుపాలుని శిక్షించి
యెలమిని పరలోక మిచ్చె నితఁడు,

గీ సప్తగిరిశేఖరాధిపు శరణుతోడ
బ్రహ్మపట్టంబు సరియె? యా బ్రహ్మజగతి
కంటె నున్నతమైన లోకంబు ధ్రువున
కొసఁగడే ? శ్రీనివాసతుల్యుం డెవండు?

కమలం నాభిలోగల మహావిష్ణువుయొక్క భయంగొలిపే కోపముతో మరొక దైవం ఇచ్చే వేయివరాలైనను సాటియగునా? కాదనుట. నరకాసురుడు, రావణాసురుడు మున్నగు రక్కసుల తలలు త్రుంచి వారికి తగిన వరములిచ్చెను కనుక శ్రీశునికోపంకూడ మహాప్రసాదమే అని తాత్పర్యం కరిరాజునకు వరాలిచ్చిన దేవుని సంబోధించుచు తిట్టినప్పటికిని ఆ తిట్లు ఇతరదేవతలగూర్చి జపించే మంత్రాల కంటె అధికములే తుంటరియైన శిశుపాలుని శిక్షించి మోక్షమిచ్చి ఈ దేవుడు రక్షించినాడు దూషించినవారినిగూడ కాపాడె కృపానిధుడీ వేంకటాచలాధిపతి యని భావము బ్రహ్మపద మైనను ఈ ఏడుకొండలవాని శరణుతో సమానమా ? కాదన్నమాట. ఏలన, ఆ బ్రహ్మపదానికంటె ఉన్నతమైన స్థానమును శరణన్న ధ్రువునికి ఈతడు ప్రసాదించెను గదా! శ్రీనివాసునకు సమాను డెవడు ? ఆలోచింపగా ఈయన అప్రతిము డని భావము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇతని కితఁడే కాక	181	405	2	278

42

అవ వేంకటేశ్వరుని గుణగణాల నుగ్గడిస్తూ ఆయన్ను సేవించండని భక్తులను ప్రబోధిస్తున్నాడు

సీ. కొలువుండీ సద్భక్తి కొండలకోనేటి
రాయని శైలజారాధనీయు
విశ్వంభరున్ సామవేదనాదవినోదు
నభవుని నెఱవాది నాదిదేవు
కైవల్యకామినీకాంతు శుభప్రదు
కరిరాజవరదు నాగరిపుగమను
దేవతానంద్యు సుస్థిరకృపాభరణు రా
క్షసలోకసంహారు కమలనయను

తే. భోగిశయనుని ఉభయవిభూతినాథు
సురమునీశ్వరభావనాశోభితపదు
పరమపురుషు పరాత్పరు పాపహరు
సంకటవినాశుఁడౌ తిరువేంకటేశు

పార్వతిచే నారాధింపదగినవాడు, ప్రపంచమును భరించేవాడు, సామవేద నాదముచేత వినోదించేవాడు, పుట్టుక లేనివాడు, నేర్పరి, అచ్యుతు, మోక్షలక్ష్మీ నాథుడు, శుభము నిచ్చేవాడు, గజరాజునకు వర మొసగినవాడు, నాగవిరోధియైన గరుడుడు వాహనమైనవాడు, దేవతలకు నమస్కరింపదగినవాడు, అచంచలమైన కృపయే ఆభరణముగా కలవాడు, రాక్షససమూహమును సంహరించినవాడు, పద్మాల వంటి కన్నులుగలవాడు, ఆదిశేషునిపై పవళించేవాడు, ప్రకృతివికారములకు లోనయిన ఈ సర్వవిశ్వమునకును, ఇందుకు భిన్నమై శుద్ధసత్త్వమయమైన శ్రీవైకుంఠమునకు నాయకుడైనవాడును, దేవర్షులహృదయములందు శోభిల్లు పాదములు గలవాడును, పరమపురుషుడు, పరాత్పరుడు, పాపం పరిహరించేవాడు, కష్టాలు నశింపజేసేవాడు అయిన కొండలరాయడు కోనేటిరాయడు అనబడే స్వామిని స్వచ్ఛమైన భక్తితో సేవించండి

ప్రథమ సంపుటములోని 25, 44 కీర్తనలలోని పదాలతో.

43

అ॥ మహామహిమోపేతుడగు మంగాపతిని సేవించి సర్వసుఖములు బొందుడని
భక్తులను ఆదేశించుచున్నాడు

సీ॥ కడుపార బ్రహ్మను గన్నతండ్రిం గొల్చి
యధిక సంతతిగల్గి యలరుఁ డయ్య !
పరమభక్తిని రమాపద్మాక్షుల భజించి
దాంపత్యసుఖమునఁ దనరుఁ డయ్య !
భవరోగవైద్యుని పాదముల్ సేవించి
భువిరోగములు వాసి పొదలుఁ డయ్య !
దశదిశలం బెండుఁ దానైన వానిని
పొగడి దిక్కుగలిగి నెగడుఁ డయ్య !

గీ॥ తల్లి దండ్రియు నితఁడె బాంధవుఁ డితండె
ప్రీతిఁ బుట్టించి పెంచెడు విభుఁ డితండె,
మమ్ము గుఱిచేసికొని మీరు మంగమగని
నెల్లప్రొద్దుఁ బూజించి వర్ధిల్లుఁ డయ్య !

బంగారుకడుపున బ్రహ్మనుగన్న ఈ వెన్నుని సేవించి పుత్రసంపద నంది ఆనందింపుడు నిండుభక్తితో ఇందిరాదామోదరుల నర్చించి జాయాపతి...ఖముల తేలియాడుడు. సంసారమనే రోగానికి చికిత్సకుడైన శ్రీపతి నాశ్రయించి ఈ లోకములో రోగరహితులై హాయిగ నుండుడు పదిదిక్కుల (అంతట) తానుగా నుండే దేవుని కీర్తించి దిక్కుగలవారై (సనాథులై) వృద్ధిగాంచుడు తల్లి తండ్రి చుట్టము ఈ వేంకటగిరివాసుడే ప్రేమతో పుట్టించి పెంచే ప్రభు పితడే దాసుల మగుమమ్మలను ఒరవడిగా నుంచుకొని మీరందరు మాధవుని నిరంతరము పూజించి సర్వోత్కర్షతో వర్ధిల్లుదురుగాక !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఉన్నచారములేల	80	441	1	208

44

అవ : శ్రీనివాసుడు అంతటా గలడనీ, ఆతనియంశాంశములే సకలదేవతలనీ, హరినామమే సకలమంత్రసారమనీ ఉద్బోధించుచున్నాడు.

సీ. భావమ్ములోపల బాహ్యమ్మునందున
గోవింద యంచును గొలువ వయ్య!
హరియవతారమ్ము లఖిలదైవతములు
హరిలోనివే పద్మజాండకోటి
హరినామములె సుమా! అన్ని మంత్రమ్ములు
హరిహరీ హరి యని యనఁగదయ్య!
విష్ణునిమహిమలే విహితకర్మమ్ములు
విష్ణుని బొగడెడు వేదచయము
విష్ణు వొక్కఁడె సుమా విశ్వాంతరాత్ముండు
విష్ణు విష్ణువ యంచు వెదకవయ్య!
గీ. అచ్యుతుఁడె ఆదియును నంత్య మచ్యుతుండె
యఖిలదైత్యాంతకుండును నచ్యుతుండె
వేంకటగిరీంద్రనిలయుఁడై వెలుఁగుచుండె
అచ్యుతాచ్యుత యని శరణందుమయ్య!

"అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్స్థితః" అన్నట్లు ఆత్మలోపల, వెలుపల భగవంతుడు గోవిందు డున్నాడని సేవింపుము సకలదైవతములు శ్రీహరి యవతారములే ఆ హరియందే బ్రహ్మాండము లెన్నియో ఇమిడి యున్నవి సకల మంత్రములు హరినామరూపములే కాన హరి హరి హరీ అని ఉచ్చరింపుము వేదచోదితసకలకర్మలు విష్ణువుయొక్క మహిమలే వేదరాశి విష్ణువునే కీర్తించుచున్నది. విశ్వమున కంతకును అంతరాత్మయై యుండెడువాడు విష్ణువే సుమా! అట్టి సర్వవ్యాపకుని వెదకి గుర్తింపుము. ఆదియు, అంత్యమును, సకలరాక్షసులను సంహరించినవాడును ఆ అచ్యుతుడే (నాశరహితుడే) సుమా! ఆ అచ్యుతుడే ఇపుడు శ్రీవేంకటాద్రిని స్థానముగా చేసుకొని వెలుగుచున్నాడు అచ్యుతా! అచ్యుతా! అని ఆతని శరణు పొందుము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
భావములోన బాహ్యమునందును	207	581	3	377

45

అవ : వేంకటేశ్వరుని నామసంకీర్తనం చేసి తరించండని ఉపదేశిస్తున్నాడు

సీ. ఏడుజేనలమేన నీశ్వరుఁ గున్నాఁడు
వేడ్కతో నతనిని వెదుకరయ్య!
మతిఁ బూడ్చియున్నది మహితమై కుంభము
శివిరి ధ్యానమున సోదించరయ్య!
కొండదెసు బయలిలో గోవిందు నెలవంట
యెట్టైట్టులో చేరి పట్టరయ్య!
అందె బ్రహ్మనంద మణఁగియుంటె ముడియ
నెట్టన విప్పి చేపట్టరయ్య!

గీ. ఊని నల్లెడునాల్కలోనుండు ముక్తి
నిలయు దృఢభక్తితో నటు నిల్పరయ్య!
నామసంకీర్తనములందు నానుచున్న
దైవతము వేంకటేశ్వరుఁ దలఁపరయ్య!

ఏడుజేనలు కొలతగల శరీరంలో భగవంతుడు ఉన్నాడు అయనను ఉత్సాహంతో వెదకి తెలుసుకొనండి హృదయంలోనే పూజనీయమగు పై కుంభం దాగి వున్నది ప్రయత్నపూర్వకంగా ధ్యానంతో ఆ చోటును శోధించండి అ హృదయం లోని పుడిసెడు ఆకాశమే గోవిందునికి స్థానమనుట ఎట్లాగైన శ్రమించి ఆ స్థానాన్ని తెలుసుకొనండి అచ్చటనే బ్రహ్మానందం అణగి వుంటుంది హృదయ గ్రంథిని విప్పి ఆ బ్రహ్మానందాన్ని అనుభవించండి జేనెడునాల్కతో ముక్తినిచ్చే ప్రభు వున్నాడు నిశ్చలభక్తితో అయనపై మనస్సు నిలపండి నామసంకీర్తనంలోనే ఆ దైవం నానుతుంటాడు అట్టి శ్రీవేంకటాద్రీశుని ధ్యానం చేయండి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వరమ వివేకులాల	381	180	11-1భా	122

46

అప. ఏడుకొండలవాని ఎదుట కొండపైనుండే ఆంజనేయస్వామిప్రతాపం వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. అరుదీ కపీంద్రుని యధికప్రతాపమ్ము
సురలకు నరుల కీ సుద్దు లున్నె ?
ధ్రువమండలముమోవ తోఁక మీఁదికి నెత్తి
పెనచి పంజులగోల పిడికిలించి
ఉదయాచలముమీఁద నొకజంగ నటుసాచి
యపరాద్రి నొకజంగ నట్టె సాచి
కదలు భానునితోడ వదనమ్ముఁ ద్రిప్పుచుఁ
జదివి విప్పి చదివె పృథుబలుండు

గీ. ఒక్కమొలగంట రవి మఱియొంగు శశియుఁ
జుక్కగుమి మొలపూసలై శోభిలంగ
నెదుట నున్నాఁడు మ్రొక్కరో యేడుకొండ
లయ్య నెమ్మిన బంట్లైన యనిలజునకు.

ధ్రువమండలం తాకేట్టుగా తోక పైకెత్తి పండ్లగోలను పిడికిట్లో గట్టిగా పట్టుకొని, ఒకపాదం తూర్పుకొండపైన, రెండవపాదం పడమటికొండపైన మోపి, ఆకాశంలో పయనించే సూర్యునితోపాటూ తనముఖాన్ని త్రిప్పుచూ, వేదాలు చదువుతూ, శాస్త్రాలు అభ్యసించాడు మహాబలుడైన హనుమంతుడు ఆ సమయంలో సూర్యుడు ఒకవైపు, చంద్రుడు మరోవైపు అతని (హనుమంతుని) మొలత్రాటిలో గంటలుగా, నక్షత్రాలన్నీ ఆ మొలత్రాటిలోని పూసలుగా వెలిగాయి అడుగో! ఆ వాయుపుత్రుడు ఏడుకొండలవాని నమ్మినబంటై వారి ఎదుటనే వున్నాడు. ఈ వానరపుంగవుని మిక్కుటమైన ప్రతాపం కడటు దేవతలకూ మానవులకూ లేదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అరుదీ కపీంద్రుని	381	176	11-1భా	118

47

అప ద్రోణగిరిని తెస్తున్న హనుమానుని అమానుషపరాక్రమం వర్ణిస్తున్నాడు

సీ పెడచేత లోచేత బెరసి కొండలఁ గొట్టి
        నసురరక్కసిమూక పుడమిఁ గెళ్పి,
    బెడిదంపుఁ బెనుతోఁక వడిఁ ద్రిప్పి మొత్తను
        మహిఁ గుప్పగూలంగ మాల్యవంతు,
    దాకాల మోకాలఁ దాటించెఁ గొండలు
        వెల్మిగి నాకాశవీథినుండి
    పైకొని భుజములఁ బడదాఁకెఁ గొండలు
        నాకడ జలధిలో ననమశక్తి,
గీ ఆఱుపుల నూరువుల నట్టె పాఱఁదోలె
    నందఱన్ ద్రోణగిరి దెచ్చునట్టి వేళ,
    నంజనాచలనాథు కట్టనుఁగు బంట,
    అరితేఱిన బిరుదార ! యనిలసుతుఁడు.

హనుమంతుడు సంజీవిపర్వతం తెచ్చేటప్పుడు రాక్షసులగుంపు నేల కూలేట్టుగా కొండలని పెడచేతులతో, లో చేతులతో తరిమి తరిమి కొట్టినాడు మాల్యవంతుడనేవాణ్ణి తన కఱకైన పొడవైన తోకను గిరగిర త్రిప్పి దానితో మొత్తి నేల గూల్చినాడు తాను (అంజనేయుడు) నిరాధారమైన ఆకాశంలో నిలిచి ఒక్క క్షణంలో ఎడమకాలితో తన్ని కొండలనీ, మోకాలితో త్రుమ్మి కొండలనీ కూల్చినాడు. సాటిలేనిపరాక్రమంతో చెలరేగినవాడై కొండలురక్కసులను తన భుజాలతో బొడిచి సముద్రంలో పడద్రోసినాడు తన అరుపులతో, ఊరువులతో, అందఱినీ పాఱదోలినాడు ఈ వాయుపుత్త్రుడు అంజనాచలాధిపునకు ఇష్టుడైన సేవకుడు కారా ! అతడు అరితేరినగడుసరి గదా !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఘనుఁ డాతఁడా యితఁడు	253	302	8	204

48

అప : ఆంజనేయుని శరణువేడుచు నాతనిమహిమను వర్ణించుచున్నాడు

సీ. శరణు కపీశ్వరా! శరణంబు హనుమంత!
ఎంచంగ నీసరి యెవ్వ రయ్య!
పుట్టినవేళనే భువనమ్ము లెఱుఁగంగ
పట్టితి సూర్యుని పండటంచు
మొలపూసలై తారకలు వెల్గఁ బెరిగితి
నెంతటి వీరుఁడ వెదురు లేదు,
అంపిన యప్పుడే యంబుధి దాఁటితి
ఇంపులు సీతకు నిచ్చినావు
సంపద మెఱయంగ సంజీవి దెచ్చితి
పెంపు సొంపులను వర్ణింపఁ దరమె ?

గీ. చెలువుమీఱంగ శేషాద్రిఁ జేరి శ్రీని
వాసరాఘవు సేవలో వఱలినావు
వదలక భజించి నీ కృపవాఁడ నైతిఁ
గడమ నాకేమి ? నన్నిపు గాచుచుండ

వానరశ్రేష్ఠుడవగు ఓ హనుమంతుడా! శరణుశరణు పుట్టినట్టుకియే సూర్య బింబమును పండని పట్టుకొంటివి అప్పటిలో నీవు ఎంతో ఎత్తుగను ఎదుగగా నక్షత్రములు నీ మొలపూసలై ప్రకాశించినవి శ్రీరాము డంపగా సముద్రము దాటి సీతకు ఆనందము సమకూర్చితివి అనువుగా సంజీవిపర్వతమును తెచ్చితివి నీ పెంపుసొంపులు వర్ణింప శక్యమా? ఒప్పిదముగా శేషశైలముజేరి శ్రీనివాసరాఘవుని సేవలో తనిసినావు. అట్టినిన్ను విడువక సేవించి నీదయకు పాత్రుడనైతిని నీవు నాకు రక్షకుడవు కాగా లోటేమి గలదు?

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
శరణు కపీశ్వర	273	421	3	283

49

అవ భాగవతులదయతో భగవంతుని దర్శించి శరణుపొందు డని హితవు గఱపుచున్నారు

సీ. హరి గానలేరు మీా రందెందు వెదకిన
హరిదాసు లెఱుంగుదు రగుంగరయ్య!
అతఁడు ప్రత్యక్షమా హరిదాసులకె గానఁ
గొనకొని వారలఁ గొలువరయ్య!
చేముట్టి హరినిఁ బూజింపలే రందున
నల ప్రపన్నులసేవ సలుపరయ్య!
ఇందిరేశుప్రసాద మెక్కడ దొరకు ? శ్రీ
హరిభక్తులప్రసాద మడుగరయ్య!
గీ. అంతరంగమ్మునం గలఁ డెందు శౌరి
యంతటను వైష్ణవోత్తము లలరుచుండు
గావున తదీయుల యనుజ్ఞ గరుణ వడసి
అంజనాద్రీశుశరణమ్ము నందరయ్య!

ఓమానవులారా! మీరు ఇక్కడ డక్కడ వెదకి శ్రీహరిని దర్శించలేరు. భగవంతుని ఉనికి భాగవతులకు తెలుసు వారి వద్దగంది ఆయనను చూడ దలిస్తే భాగవతసేవలు బాగా చేయండి. చేతితో హరిని తాకి పూజించ లేరు కొబట్టి ప్రపన్నులైన భాగవతులసేవ చేయండి రమారమణుని అనుగ్రహం ఎక్కడ లభిస్తుంది? అంటే దానినిగూర్చి హరిభక్తులను ప్రశ్నించండి శౌరి అంతరంగంలో ఉన్నా డంటారు విష్ణుభక్తాగ్రేసరులు అంతట నుందురు కాబట్టి వారిఆజ్ఞను, దయను పొంది అంజనాద్రినాథుని శరణు పొందండి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇదియే మర్మము	88	418	1	280

50

అవ పరమాత్మచే సృజించబడిన దేహబుద్ధీంద్రియాలను అ పరమాత్మునికే అర్పించ వలెనని సందేశ మొసగుచున్నాడు

సీ హరి సృజించిన దేహి హరిని భజింపక
నరులను గొల్చుట న్యాయమయ్య!
గరిమ నేఱుపుఁజిచి కాలువఁ బొగడిన
నెర వేర వీ కాక యితవటయ్య!
దేవుఁడిచ్చిన బుద్ధి దేవుపైఁ బెట్టఁ కిం
ద్రియములఁ గూర్చుట వృజినమయ్య!
ఒకరిసొమ్ము దినుచు నొకర్కిరి నెనునెంట
వనిశమ్ము దిరుగుట యందమయ్య!

గీ. తోయజదళాక్షుఁ డంతరాత్ముఁడుగ నుండ
శరణ మనకుండుటయె యనాచారమయ్య!
ఆత్మగృహమున కోట్లధ నబ్బట్టి యుండఁ
దిరియఁ బోవుట గరువంపుఁదీ రటయ్య!

శ్రీహరిచే సృజింపబడినవాని అ శ్రీహరిని గొలవక వ్యర్థమానవులను సేవించుట పాడియా. ఏటిలో నీటిని త్రాగి పిల్లకాలువను పొగడుట మంచిదా? శ్రీహరి ఏజువంటివాడని, మానవులు పిల్ల కాల్వలవంటివారని అభిప్రాయం దేవుడు మన కిచ్చిన బుద్ధిని అ దేవునిపై లగ్నం చేయక ఇంద్రియాలతో చేర్చడం పాపమేగదా! ఒకరిసొమ్ముతిని మరొకరివెంబడి నిత్యము తిరుగుట మంచిదా? భగవంతునిచే కాపాడబడే మనుజుడు ఇతరుల నాశ్రయింపరాదని భావము తామర రేకులవంటి కన్నులుగల శ్రీనివాసుడు అంతరాత్మగా మనయం దుండగా శరణు పొంద కుండుటయే అనాచారము ఇట్లు చేయుట మన యింట కోట్లకొలది ధన ముండగా భిక్ష మెత్తుకొనుటకు పోలినది ఇట్లా చేయడం ఆత్మగౌరవమా? కా దనుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు
తెలిగి నాకిందుకే	212	67	3

51

అవ : మనకీ దేహమును తిరుమలదేవు డనుగ్రహించినాడు. కనుక దీనిని ఆతని కైంకర్యమునకే వినియోగించ దనుచున్నాడు

సీ. కోరము దుఃఖముల్, కోర కే తెంచెడి,
సౌఖ్యమ్ము లంతె, విచారమేల ?
తన యత్నములుగావు దైవతాధీనముల్
హరిశరణాగతి నభిలషింపు,
కమ్మంటిమా ప్రపంచమ్ము ? కల్గెను, మోక్ష
మిమ్ముల నీశ్వరుం డిడ లభించు
కనంగ నంతర్యామికల్పితమ్ములె యివ్వి
అఖిలాండపతిదాస్య మానవగుము

గీ. తెలియుదుమె పూర్వ మేమేమి సలిపినామొ
యింక మీఁదటి జన్మంపు టెఱుక లేల ?
తిరుమలేశుఁ డొసంగిన దేహ మిద్ది
వాని కైంకర్యమే మన కాణయాచి.

దుఃఖములు మనము కొరుకోము కోరకయే అవి వంప్రాప్తిస్తుంటాయి. సౌఖ్యాలు కూడ అంతే కనుక ఈ విషయాన్ని గూర్చి దుఃఖించడ మెందుకు ? అక్కఱ లేదనుట అవి మనయత్నంతొ వచ్చేవిగాని, పోయేవి గావి కావు అవి దైవాధీనాలు కనుక జీవుడా ! హరియొక్క శరణాగతిని కోరుకో అయన దయ వలన చెడుతొలగి మంచి రావచ్చు ఈ సంసారం కావాలనుకొన్నమా ? లేదు అయినా ఇది దాపురించింది దయతలచి వేంకటాద్రివిభుడు మోక్షం ఇవ్వవలసిందే మనకు సాధ్యం కాదన్నమాట. ఈ వంసారం, ఆ మోక్షం మనలొనవనందే ఆ శ్రీశుని కల్పితాలే కనుక జీవుడా ! ఆ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకుని దాస్యాని కానవడు అప్పుడే ఆ స్వామి నంసారాన్ని తొలగించి మోక్షం ఇస్తాడు గతంలో ఏమేమి చేశామో మనకు తెలుసా ? తెలియదు ఇక రాబోయేజన్మాల తెలివిడి ఎందుకు ? నిరుపయోగి మనట ఈ దేహం ఆ తిరుమలయ్యప్రసాదమే దీనిని వారి కైంకర్యానికే వినియోగించాలి అట్లా చేయడం మనకు చిరకాలంగా వస్తూన్న ఆనవాయితి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అతనినే నేకొలిచి	90	444	1	298

52

—అవ కైంకర్యానికి భక్తబృందాన్ని ఎలుగెత్తి పిలుస్తున్నాడు

సీ. గోవిందనామమ్ము కొల్లగా దొరకె నా
మము గుమ్ములుగ పాడుదము రండు,
సత్యమ్ము సత్యమ్ము సకలదేవతలలో
సత్యంబు శ్రీహరి నిర్మలుండు
ప్రత్యక్షముగ నుండె ప్రాణులలోపల
నత్యంతమున్ శరణనరో యితని,
చాటెడిఁ గట్టిగ సకలవేదమ్ములు
చాటించి మధువైరి పరముఁ డంచు

గీ. ఇతని కూటస్థు గోపికాహృదయనాథుఁ
గొలువరో! నేఁడు వేంకటవసుధరమందు
నిలిచియున్నాఁ, డభీప్సితమ్ముల నొసంగు
కమలపత్రాక్షు నీతని గనరో! మనరో!

"గోవింద" అనే నామము మనకు కోకొల్లలుగా దొరికినది. ఆ నామాన్ని పలుమార్లు పలుకుదము. గుమిగూడి ఆ నామాన్ని గానం చేయుదము రండు. అందరు దేవతలలోపల శ్రీహరి ఒక్కడే నిర్మలుడు, గొప్పవాడు. ఇది ముమ్మాటికి నిజము. ప్రాణిసమూహంలో ఆయన అంతరాత్మగా ప్రత్యక్షంగా ఉన్నాడు. ఆతనిని అందరు శరణుపొందుడు. మధువనే రాక్షసుని చంపిన మహావిష్ణువే గొప్పవాడని అన్నివేదాలు బిగ్గరగా ఘోషించుచున్నవి. కూటస్థుడు గోపికావల్లభుడు అగు ఇతనిని సేవించుడు. ఇప్పుడతడు వేంకటాద్రిపై స్థిరంగా ఉన్నాడు. అడిగిన కోరికలు తీరిసే తామరరేకులవంటి కన్నులుగలవాడు. ఇతనిని దర్శించండి. సుఖంగా జీవించండి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
గోవిందాది నామోచ్చారణ	268	332	3	224

53

అవ వృషాద్రినాధుని శ్రీకృష్ణావతారచరిత్రను వర్ణిస్తున్నాడు.

సీ. చంద్రోదయమున నిశి సగము రాతిరి కడ
గరిత దేవకి బిడ్డఁ గనియె నమ్మ!
పరమేష్ఠిముఖ్యులు పురుటింటివాకిటఁ
జేరి బాలుని నుతుల్ సేసిరమ్మ!
ఎసుదేవుముందట వైకుంఠనాథుండు
శిశువై యవతరించి చెలఁగెనమ్మ!
మునిముని నవ్వుల మునులకు ఋషులకు
నింతిబొట్టెఁ డభయ మిచ్చెనమ్మ!

గీ. కన్నతలిదండ్రులకు బంధకమ్ము లుడిపి
యడరి రాక్షసిమూకల నణఁచెనమ్మ!
తిరుమలను జేరి శ్రీమహాదేవితోడ
నిత్యకల్యాణయుక్తుఁడై నిలిచెనమ్మ!

అర్ధరాత్రమందు చంద్రోదయసమయంలో పతివ్రత దేవకి ఒకపురుషశిశువును కిన్నది బ్రహ్మాదిదేవత లందరు పురుటింటివాకిట గుమిగూడి ఆ బాలుని స్తోత్రం చేసిరి ఆ వైకుంఠప్రభువు తన తండ్రియైన వసుదేవుని ఎదట దివ్యుడై అవతరించ మించినాడు. చిరునవ్వులు చిందిస్తూ ఋషులకు, మునులకు ఆ చిన్ని శిశువు అభయాన్ని ప్రదానం చెసినాడు. పెరిగి పెద్దవాడై తన తల్లిదండ్రులను చెరసాలనుండి విడిపించినాడు రాక్షసాంశతో బుట్టిన కంసాదులను [illegible] యునుమాడినాడు ఇప్పుడతడే తిరుమలపై శ్రీదేవితో నిత్యకల్యాణం పచ్చతోరణంగా స్థిరంగా వున్నాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అదినిష్ణు పీతఁడే	234	193	3	129

54

అవ. దశావతారములను ఎత్తినవాడు శ్రీ శేషశైలనాయకుడే యని అతని బలపరాక్రమములను అభివర్ణించుచున్నాడు

సీ. ఎదిరించి పోరాడ నెవరికి శక్యంబు?
సురవంద్యు వారిఁ జేతికిఁ గలరె?
కలకుమీస ముదిర గగ్గులకాడౌదు,
కౌదలఁ జూపన నడలు గుడుతు,
రింమక గోరిసెరాయిడికి నోపఁగ లేము,
చేగోరు మీటిన ఛిన్నా లవుదు,
రగుగిడ పాతాళ మంటుదు, రటు నెత్తి
గుండాలఁ బకుదురు కోపగింప,
తూపు చేనంటిన తుమురయి పోదురు,
కంపించెదరు నీలికాసెఁ గనిన,

గీ. మంతన మ్మాడఁగా నిజ మాన మెల్లఁ
గోల్పోదుదు, రశ్వ మెక్కిన గుంటగూలి
పోవుదురు- వేంకటేశుండు భూరిబాహు
విక్రమమ్మునఁ దా విజృంభించెఁ గనుఁడు

దేవతలకు నమస్కరింపదగిన శ్రీహరిని విరోధభావంతో నెవరైన, తేరి పార చూడగలరా? చూడలే రనుట ఇక ఆతనిని ఎదురుకొని యుద్ధం చేయడానికి ఎవరితరము? కా దనుట శ్రీనివాసుని దురముఖున ఎదిరితే శత్రువులు సాహహీను లౌతారు (మత్స్యావతారం). తల చూపితే అడలిపోతారు (కూర్మావతారం) కొద్దిపాటి గిట్టదెబ్బ కోర్వలేరు (వరాహావతారం) చేతిగోటితో మీటితే ఛిన్నాభిన్నమవుతారు (నారసింహావతారం) కాలు తల మంచగా పాతాళం చేరుకొంటారు (వామనావతారం) కోపించినచో రక్తపుమడుగులో పడుతారు (పరశురామావతారం) బాణం చేత ధరిస్తే ముక్కలుముక్కలై పోతారు (రామావతారం) నల్లని చిట్టి చూస్తే గడగడ వణకిపోతారు (బలరామావతారం) ఏకాంతగోష్ఠి సలిపితే అభిమానాన్ని గోల్పోతారు (బుద్ధావతారం) గుఱ్ఱము నెక్కినచో నశించి పోతారు (కల్కి అవతారం), వేంకటేశ్వరుడు అధికమగు భుజబలంతో నెగడుచున్నాడు భక్తులారా! దర్శించండి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎదిరించి పోట్లాడ	233	188	3	125

55

అవ భక్తివైరాగ్యములు గలవాడు శ్రీనివాసుని గతిగా నమ్మును. అట్టివానిని ఇంద్రియార్థములు సమీపించవని పలుకుచున్నాడు

సీ దురితంబు లొకకొన్ని దుర్గుణా లొకకొన్ని
మరగుటల్ కొన్ని మర్మములు కొన్ని
ధర నెఱుకలు కొన్ని మఱుకువ లొకకొన్ని
యింతధాన్యమ్మున కేది గాదె?
ఆసలు కొన్ని మిథ్యాచారములు కొన్ని
వాసులు కొన్ని గర్వములు కొన్ని
రేసులు కొన్ని మీరిన రుచుల్ మఱికొన్ని
యింత గడించితి మిముడు కెచట?

గీ పరమవైరాగ్య మదికొంత భక్తికొంత
నేరుపులు మఱికొన్ని యున్నియును గలిగి
శ్రీనివాసుఁడె గతియని చేరినార
మకట! మీ కేదిగతి విషయమ్ములార!

పాపములు కొన్ని, చెడుగుణాలు మఱికొన్ని, చెడ్డ కలవాటు పడుటలు ఒకకొన్ని, గోప్యములైన వాటికొన్ని, తెలివి కొంత, మఱచుట మఱికొంత- ఇవన్నీ ప్రోగై ధాన్య మయితే దాచడానికి కణజము (పాతఱ) ఏది? ఎక్కడను లేదనుట పై చెడ్డలు ఇముడుటకు తావు లేదని తాత్పర్యము. ఆశలు కొన్ని, కపటపుటాచారములు మఱికొన్ని, గొప్పలు కొన్ని, గర్వాలు ఇఁకకొన్ని, తేలికతనము లొకకొన్ని, అభిరుచులు వేఱొకకొన్ని- వీటి నన్నిటిని ఇంతగా సంపాదించితిమి ఇవి ఇముడు టెక్కడ? ఎక్కడ నిముడదనుట. మీది వన్నియు కొలతమీరినవని భావము అట్లయినను శుద్ధమగు వైరాగ్యము, భక్తి, నేర్పు ఉండుటవల్ల శ్రీనివాసుడే గతి యని నమ్మి చేరితిమి అయ్యో! శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధములారా! ఇక మీకు ఏది దిక్కు? దిక్కు లేదన్నమాట పరమభక్తునికి విషయములు నశించు నని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దొంతి విషయములాల	181	407	2	275

56

-అవ ! కర్మలు భక్తుని బంధింపలే వనుచున్నాడు

సీ. ఎఱిఁగి చేసినవెల్ల నీతని మహిమనే
  యెఱుఁగక చేసిన వితనిమాయ
రెంటి కెంచగ తెడ్డువంటివారము సుఁగీ
  మమ్ముఁ బట్టకుఁడు కర్మమ్ములార !
కాయమ్ములోనుండు ఘనుఁ డీతఁ డొకఁడే
  కాయ మీతనిమాయఁ గలిగినదియ
తొలఁగక రెంటికి తోడునీడైతిమి
  మమ్ముఁ బట్టకుఁడు కర్మమ్ములార !
గీ. ఏలిక వృషాచలేశ్వరుఁ డితని చెలియె
మమ్ము నేలికసానియై మనుపు- వీరి
నెమ్మిఁ గొలిచెడి సూత్రింపుబొమ్మ లేము
మమ్ముఁ బట్టంగవలదు కర్మమ్ములార !

మేము తెలిసి తెలివితో చేసిన పనులన్నీ తిరుమలనాథుని మహిమచేతనే చేసితిమి ఇతని మాయచేతనే తెలియక బుద్ధిలేక కొన్నిపనులు చేసితిమి పై రెండింటిలో మేము తెడ్డువలె నేమియు రుచి నెఱుగని వారము సుమా ! కాబట్టి ఓ కర్మములారా ! మమ్ము పట్టి బాధింప వద్దు శరీరం లోపల నుండేది దేవుడే, శరీరం ఆ దేవుని మాయచేతనే పుట్టినది ఆ దేవునికి శరీరానికి మేము తోడునీడగా నున్నాము అంతమాత్రపుసంబంధమే కనుక ఓ కర్మములారా! మమ్ము పట్టి బాధింపకండి మా ప్రభువు వృషభాద్రినాథుడు. ఇతని భార్య శ్రీమహాలక్ష్మియే రాణియై మమ్ము కాపాడుతుంటుంది. ఆ దంపతులను ప్రేమతో సేవించే సూత్రధారంతో ఆడే బొమ్మలం మేము. భగవద్భక్తులము గనుక కర్మములారా ! మమ్ము బంధించకండి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందిరానాథు	93	464	1	311

57

ప. తనసొమ్ములకు కర్త భగవంతుడేనని, చిత్రగుప్తునికి చెప్పి మెప్పింపవలసినది ఆతడే, నిన్ను గమాటంగా అంటున్నాడు.

సీ. ఆతని నడుగు నాయవాంగము లన్నియు
నన్నిటికిని బదు లాడఁగలఁడు
కరచరణాదులు గల్పించిన యతండె
కర్త నాసుకృతదుష్కర్మములకు
సరి నుసు రొసగిన చైతన్య మెవఁడో నా
యపరాధములకుఁ దా నగును కర్త
రమణ నన్ బుట్టించి రక్షించునతఁడె నా
యఘముల వలుకుఁ దీర్ప నగును కర్త

గీ. ఎల్లప్పుడు నన్ను దాసుగా నేలునతఁడె
మాపరిము లిచ్చి యితరు లొక్కింత తడవ
కొండఁ జేయఁగఁ గర్త- నే నొండెఱుంగఁ
జెప్పి మి మ్మెప్పింపఁబలచును చిత్రగుప్త!

ఓచిత్రగుప్తా! నామంచిచెడ్డలను గూర్చి ఆ శ్రీనివాసునే అడుగుము. అతడే నీకు సమాధానం చెప్పగలడు. నాకు కాలుచేతులు కల్పించిన ఆ దేవుడే నాసత్కర్మలకు, దుష్కర్మలకు బాధ్యుడు. నాకు ప్రాణాన్ని తెలివిని ఇచ్చినతడె నాతప్పులకు కర్తయైనవాడు. నన్ను పుట్టించి కాపాడువాడే నాభయభ్రాంతులను దీర్చగలవాడు. ఎప్పుడూ నన్ను దాసునిగా నేలేవాడే ఇహపరసుఖాలిచ్చి ఇతరులు నాజోలికి రాకుండ చూడగలవాడు. నాకికేమియు తెలియదు. ఆ శ్రీశుడే నీకు తెలియచెప్పి సమాధానపరచగలడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అతని నడుగినా	161	294	2	197

58

అవ. తనసుగూర్చి స్వామికి మేలుమాటలు చెప్పి మెప్పు కలిగింపుడని పరివారము లైన విష్వక్సేనాదులను అర్థిస్తున్నాడు

సీ. దాసకోటికి దరిదాపు మీరే కాన
వాసి కెక్కింపరో వసుధ మమ్ము,
సేనాధిపతి! నీవు చేరి చెప్పఁగదయ్య
విష్ణుదేవునకు మా విన్నపమ్ము,
భాష్యకారులు! మీరు పరిణతార్తిహరునకు
మానక తెల్పుఁడీ మా మనవులు!
వేయినోళులభోగి! విజ్ఞప్తి గావింపు
విభవరదునకు మా యేటికోళ్ళు,
గీ. దేవులమ్మ! యిందిర! నీవు దిక్కు వగుచు
వేంకటాచలపతికి విన్పింపుమమ్మ!
మా వినుతి, యిట్లె గరుడుఁడా! మహిత శేష
శైలమా! అట్లె మీరును సలుపఁగదరె!

స్వామియొక్క సేనాధ్యక్షా! విష్వక్సేనా! విష్ణుదేవునికడచేరి నావిన్నపాలు వారి కిందించు. భాష్యకారులైన భగవద్రామానుజా! నమస్కరించేవారి కష్టాలు తొలగద్రోసే ఆ స్వామికి మామనవిని తప్పక తెలుపుము. వేయినోళ్ళుగల శేషమూర్తీ! కరిని గాచిన కలివేల్పునకు మానమస్కారాలను విన్నవించు. దేవదేవీ, ఓ ఇందిరమ్మా! మాకు దిక్కువై మానుతులను స్వామికి విన్నవించు. ఓగరుడా! పూజనీయమైన శేషగిరీ! పై వారివలె మీరు కూడ నన్నుగూర్చి స్వామికి ఎఱుక పఱతురుగాక! దాసులకు దిక్కు మీరేగదా! మము కడతేర్చండి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దాసవర్గములకెల్ల	247	287	3	180

59

అప స్వామిపుష్కరిణీ మహిమ నభివర్ణించుచున్నాడు.

సీ. పురుషార్థములు నీదు భూరిసోపానముల్
వేదముల్ నాలుగు నీదుదరులు,
సప్తవార్నిధులు నీస్వచ్ఛోదకమ్ములు,
ఆదికూర్మ మెఱుంగు నీదులోతు,
గంగాదితీర్థముల్ రంగత్తరంగముల్,
జలజంతువులు దేవసంచయములు,
నీదరిమేడలు నెఱి పుణ్యలోకాలు
మునులు నీచుట్టున్న భూరుహములు,

గీ. దేవరయు దేవి తెప్పలందిరుగ నొప్పు
పుష్కరిణి! లోకపావని! పుణ్యవితతి
నీదుజీవభావమ్మగు, నీదురూప
మల వికుంఠపురమ్ము వాకిలి గదమ్మ!

ఓపుష్కరిణీ! నీగొప్పవగు పడికట్టులే ధర్మార్థకామమోక్షలనే పురుషార్థాలు నీనాలుగువైపుల గల కట్టలు నాలుగువేదాలు. నీ అప్పటమైన నీరే ఏడుసముద్రాల ఆదివరాహస్వామి నీలోతు తెలిసినవాడు నీవిజృంభించే అలలే గంగమున్నగు పుణ్యతీర్థాలు దేవతాసమూహమే నీలో జీవించే జలజంతువులు నీఒడ్డున వుండే భవనాలే పుణ్యభువనాలు నీచుట్టు నిలిచివుండే మ్రాకులే యోగులు శ్రీపతియు, శ్రీమతియు తెప్పలదేలుచుండ నొప్పెడు ఓపుష్కరిణీ! నీవు లోకాలను పావనం చేసేదానవు పుణ్యసముదాయమే నీజీవము నీదురూపమె ఆ వైకుంఠపురావికి వాకిలిగదా తల్లీ!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దేవునికి దేవికిని	186	428	2	287

60

అవ : వారిధిశయమధైన శ్రీనివాసభగవానునకు మేలుకొలుపులు పాడుతున్నాడు

సీ. ఘనయోగిమానసకమలముల్ వికసించె
నానర విజ్ఞాన రవ్యుదయ మాయె,
మును జీవపరమాత్మ లను జక్కవలు గూసె
జలజాక్ష ! మేల్కని తలుపు దెఱువు
కలుషమ్ము లనెడు చీకట్లెల్లఁ బెడఁబాసె
తగ వేదకీరనాదమ్ము మోసె
నితరధర్మము లనియెడు తారకలు మాసెఁ
బ్రేమ మేల్కని సతిమోము గనవె

గీ. కపటదైత్యులకనుగల్వగములు మొగిడె
నిపుడె సత్కర్మచయ మను నెండ గాసె,
మేలుకని వేంకటాద్రీశ ! మించు కూర్మి
నిందిరయు నీవు మమ్ముల నేలఁ గదవె !

ఓప్రభూ : నీవు కలియుగదైవంగా వేంకటాద్రిపై వెలిశావు కాబట్టి భక్తులందు విజ్ఞానమనే సూర్యుడు ఉదయించాడు యోగీశ్వరుల మనస్సు లనే పద్మాలు విప్పారినవి పరమాత్మజీవాత్మ లనే చక్రవాకములు ఒకటవుతున్నవి తామరలవంటి కన్నులు గల స్వామీ : మేల్కొని తలుపు తెరువుము నీసాన్నిధ్యంవల్ల పాపము లనెడు చీకట్లు మటుమాయ మవుతున్నవి ఉదయం కావడంచేత వేదము లనే చిలుకలు పలుకుతున్నవి. అవైదికధర్మము లనే నక్షత్రాలు రూపుమాసినవి నీవు మేల్కొంచి ప్రేమతో నీప్రేయసి అలమేలుమంగముఖం అవలోకించు నీఅవతారం వల్ల మోసకారులైన రక్కసులకన్నులనే కలువలు మూతపడ్డవి సత్కర్మలనే వెలుతురు ఇప్పుడే వ్యాపిస్తోంది. ఓ వేంకటాద్రినాథా : నీవు మేలుకొని ప్రేమాతిశయంతో ఇందిరాసమేతుడవై మమ్ము పాలించు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వారిధిశయన	380	170	11-2భా	115

61

అవ ప్రశస్త పుణ్యక్షేత్రాలలో వెలసిన నారాయణుడే శేషాద్రిపై నిలిచియున్నా డనుచున్నాడు

సీ పాలజలధినుండి బదరీవనమునుండి
అల గయనుండి ప్రయాగనుండి
భూలోకనిధియైన పురుషోత్తమమునుండి
వేయురూపముల విచ్చేయు దేవ
ఉత్తరమధురలోనుండి యయోధ్యలో
నుండి బృందావనినుండి పుణ్య
సింహాద్రినుండి వాసిగ పంచవటినుండి
వత్తువు జనులఁ బావనులఁ జేయ

గీ. హస్తిగిరినుండి శ్రీరంగమందునుండి
యీావలావలనుండి నీ వేగుదెంచి
పరమకైవల్యధామమ్ము ఫణిగిరీంద్ర
శిఖరమున నిల్చినాఁడవు శ్రీనివాస !

ఓ శ్రీనివాసా ! క్షీరసముద్రమునుండి, బదరీక్షేత్రమునుండి, గయనుండి, ప్రయాగనుండి, భూలోకమునకు నిధివంటిదగు పురుషోత్తమక్షేత్రమునుండి సహస్ర రూపాలతో నీవే దయచేస్తుంటావు ఉత్తరమధుర, అయోధ్య, బృందావనం, సింహా చలం, పంచవటిక్షేత్రాలనుండి జనులను పవిత్రులజేయడానికి వస్తుంటావు కంచినుండి, శ్రీరంగంనుండి- అన్నివైపులనుండి నీవు వచ్చి యిప్పుడు పరంధామమైన శ్రీవేంక టాద్రిశిఖరమునందు నిల్చియున్నావు పై విష్ణుక్షేత్రాలలోని గోవిందుడే తిరుమలలో నున్నాడే కాని శ్రీవేంకటేశ్వరుడు- శివుడు కాడు, స్కందుడు కాడు, శక్తి కాదని సారాంశం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నిచోట్లఁ బరమాత్మ నీవు	45	278	1	186

62

అవ. శాపత్రియము తొలగించి సకలశుభాలు తనకు అనుగ్రహించు మని శ్రీవేంకటేశ్వరుణ్ణి వేడుకొనుచున్నాడు

సీ. శరణుసొచ్చెద నిన్ను సర్వలోకేశ్వర!
మరణభయమ్ములు మాన్పుకొఱకు
మొఱ లిడియెద నీకు ముచికుందవరదాయి!
దురితమ్ము లన్నియుఁ ద్రుంచుకొఱకు,
దండమ్ము పెట్టెద దైవశిఖామణి!
పండి పండని మతి పాకమునకు,
దాస్యమ్ము సలిపెద దామోదరా! నీకు
నీకృప నాపయి నింపుకొఱకు;
గీ. అభయ మర్థింతు నాదినారాయణుండ!
ఉభయకర్మపుబంధమ్ము లూడ్చుకొఱకు,
విభుఁడ! శ్రీవేంకటేశ! ని న్వేఁడుకొందు
శుభము లన్నియు మా కీవు చూపుకొఱకు.

సకలలోకాలకు ప్రభువైన ఓ దేవా! మృతిభీతి మానడానికై నిన్ను శరణు వేడుకొంటున్నాను. ముచికుందునికి వరాలిచ్చిన ఓ ప్రభూ! నా పాపాలు పటాపంచలు చేయుమని నీకు మొఱ పెట్టుకొనుచున్నాను ఓ దేవాధిదేవా! పరిపక్వంగాని నామనస్సు పరిపక్వం కావాలని నీకు దణ్ణం పెడుతున్నాను ఓ దామోదరా! నీదయ నాపై ప్రసరించడానికై నీకు సేవచేస్తున్నాను. సత్కర్మలవల్ల, అసత్కర్మలవల్ల కలిగే నా బంధాలు ఊడిపోయేటందుకై ఓ ఆదినారాయణా! అభయాన్ని కోరుతాను ఓ ప్రభూ! ఓ వేంకటేశ్వరా! సకలశ్రేయములు మా కనుగ్రహింపు మని నిన్ను వేడుకొంటున్నాను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అడియ పడియనయ్య	371	121	11-1భా	81

63

శ్రీవారు తన హృదయములో నెంకొని ముగ్ధుని చేసినాడని, అన్ని భోగము లయనలో తా నందినానని తృప్తిని వెల్లడిస్తున్నాడు

సీ. భూషణములు నీకథలు నా చెవులకు
నాల్కకు రుచులు నీ నామకోటి,
మొక్కంగ నంటిన ధూళిపటలమ్మె
పట్టబంధము నాదు ఫాలమునకు,
నిర్మాల్యపుదండ ధర్మసూత్రము, నీదు
చక్రనిరూపు కాంచనపురాశి,
పంచామృతములు నీపాదతీర్థము, తప్త
చక్రాంకనమ్ము వజ్రాంగిజోడు,

గీ. తలపఁ జుట్టాలు నాకు నీదాసజనులు,
సిస్తుశైలేశ! నీకృప జన్మఫలము,
అఖిలసుఖములు నీయందె యందినాఁడఁ
జిత్తమున నిల్చి మోహింపఁ జేసితయ్య!

'భూషణములు చెవులకు' అన్న రీతిగా ఓ స్వామీ! నీకథలు వినుటయే నాకు కర్ణభూషణాలు. నాలుకకు రుచిగొల్పేవి నీ కోటినామములే. సాష్టాంగనమస్కారం చేసేటప్పుడు నా నుదుటి కంటుకొన్న ధూళిసముదాయమే పట్టాభిషిక్తుని నొసట కట్టే బంగారురేకు. నీ వనుభవించి విడిచిన పూలమాలలే నాకు ఒంటిదండలు. నీ అందమైన రూపమే నాపాలిటికి బంగారుముద్ద. నీ పాదతీర్థమే నాకు పంచామృతం. తప్తశంఖచక్రముద్రాధారణమే (సమాశ్రయణము) నాకు వజ్రమయకవచము. నీ దాసులే నాబంధువులు. ఓ ఏడుకొండలదొరా! నీ కరుణయే నాజన్మకు ఫలము. నీయందే నేను అన్నిభోగములు (ఇహపరసౌఖ్యములు) పొందగల్గితిని. నీవు నాలోనుండి నన్ను వరవశుని చేసుకొంటివి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందితిని పొందితి	288	393	8	285

64

అవ నాసర్వస్వము నీవే అని భక్తాగ్రేసరుడు ఫణిగిరీశ్వరునితో విన్నవించు కొనుచున్నాడు.

సీ. ఉపమ నే నార్జించు నున్నతధన మీవె
పరమతపమ్ముల భాగ్య మీవె
జపములఁ గలుగు తేజఃప్రభావము నీవె
బహుదానధర్మాల ఫలము నీవె
పరము నీవే పరాత్పరము నీవే ధాత్రి
గలుగు ననంతభోగములు నీవె
సురమునిపితృపూజఁ జొప్పగు సుఖ మీవె
పరికింప దేవతాపదము లీవె,

గీ॥ పంచవింశతితత్త్వముల్ వరుఁగ నీవె
సకలవిద్యలు నాలుగాశ్రమము లీవె
ప్రాణములు నీవె యాస్తియు పాస్తి నీవె
పన్నగగిరీశ ! నాకు సర్వంబు నీవె

ఉపాయముతో నే సంపాదించుకొన్న ధనం నీవే ఇతరధనములు దుఃఖ కారణములు, భగవంతు డనే ధనం అనంతసుఖహేతు వనుట శ్రేష్ఠమగు తపస్సుల భాగ్యము నీవే జపములవల్ల కలిగే తేజఃప్రభావము, అనేకములైన దానధర్మాల ఫలము, పరమూ, పరాత్పరమూ, ఈ లోకములోగల అంతంలేని సుఖాలు, సురల, మునుల, పితృదేవతల పూజలవల్ల కలిగే క్షేమమూ, ఆలోచింపగా దేవతాస్థానములు, ఇరువదియైదుతత్త్వములు, అన్నివిద్యలూ, బ్రహ్మచర్య గృహస్థ వానప్రస్థ సన్న్యాసము లనెడు నాలుగు ఆశ్రమములు, ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానము లనెడు పంచప్రాణములు, ఆస్తిపాస్తులు వెయ్యేల ? స్వామీ ! నా సర్వము నీవే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇదివో నాసంపదా	170	340	2	228

65

ఉ॥ శ్రీనివాసునిపై మమకారం పెంచుకోవాలి, సేవించాలి, తదితరములను ద్వేషించాలి అని ఉపదేశిస్తున్నాడు.

సీ॥ కామించితిని యాత్మఁ గలసి నిన్ భోగింపఁ,
బగగొంటి నీ శత్రుపటలి మీఁద,
సుతులను నీమంత్ర మొసఁగ లోభించితి
మోహించితిని నీదుముద్దురూపు,
మచ్చరించితి నిన్ను మెచ్చని చదువులఁ,
బంతగించితి నిన్ను భక్తిఁ గొలువ,
విడక నిన్నొల్లని విధుల నిందించితి,
దర్పించితిని నీదుదాస్యమందు;

గీ॥ కలవను లవెల్ల నీదు కైంకర్యములుగ
నెంచితిని మమకారంబు పెంచుకొంటి
కాలమంతయు నీసేవ గడపినాఁడ
నెలమి శ్రీవేంకటేశ! నన్నేలినావు

ఓ వేంకటాద్రిపతీ! నిన్ను కలిసి బ్రహ్మానందాన్ని అనుభవించవలెనని నాఆత్మలో కోరుకొన్నాను నిన్ను కాదనునట్టి, నీవు లేవనునట్టి నీశత్రువులపై విరోధం పూనినాను అతిరహస్యమైన నీతిరుమంత్రాన్ని (ఓం నమో నారాయణాయ, ఓం నమో వేంకటేశాయ) ఉన్నవారి కెల్ల ఇచ్చుటకు లోభించినాను నీ ముద్దులొలికే రూపానికి ముగ్ధుడనైనాను. నీతత్త్వం బోధింపని చదువులపై అసూయ పొందినాను భక్తితో నిన్ను సేవింపవలెనని పంతం పూనితిని నిన్ను కాదనే అశాస్త్రీయవిధానాలను తిట్టిపోశాను నీకు కైంకర్యం చేస్తున్నందుకు ఎంతో గర్వించాను చేసే పనులన్నీ నీ సేవలనే భావించాను నీపై మమకారం పెంచుకొన్నాను కాలమంతా నీ సేవావృత్తిలోనే గడుపుతున్నాను. ఓ స్వామీ! నీవు ప్రీతితో నన్ను పాలించినావుగదా!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇటువంటి వెల్లా	147	215	2	144

66

అవ: భగవంతుని సంపర్కమువల్ల ఇహపరసౌఖ్యాలు అందుకొన్నాననీ, సదా శ్రీ వేంకటేశ్వరుని దయాదృష్టినే ఆశిస్తున్నాననీ అనుచున్నాడు

సీ. తలఁచితి నీరూపు, తగిలితి నీపద
ద్వంద్వము, నీదాసతతిఁ గలసితి,
నీముద్రలుదాల్చి నీగుణమ్ములు మెచ్చి
యర్చించితిని తావకాంగకములఁ,
దామసమ్ములు విచ్చెఁ దగ సాత్త్వికము వచ్చె
భవము వీడెను కర్మబంధ మూడె,
'నెలమి నీమహిమల నేమని వర్ణింతు
గోముగ నిన్నేమి కోరఁ గలను ?

గీ. తిరుమణి ధరించి గైకొంటిఁ బరమభక్తి
తీర్థముఁ బ్రసాదమున్; భవద్దివ్యకథలు
వింటి నిహపరములు గంటి వేంకటేశ!
సారిది మమ్మిట్టులే కృపఁ జూతుగాక!

ఓ శ్రీనివాసా! నీ రూపును భావించుచున్నాను నీ పాదములజంటను ఆశ్రయించితిని నీ దాసులతో చెలిమి చేసితిని నీ ముద్రలే ధరించినాను నీ గుణములను ప్రశంసించి నీ అవయవములను పూజించాను ఫలితంగా తమోగుణసంబంధాలు నశించాయి సత్త్వగుణం పెరిగినది పుట్టుక నశించినది కర్మపుకట్టు సడలిపోయినది. ఆహా! నీ మహిమల నేమని వర్ణింపగలను ? వర్ణింపలే వనుట కొసరి కొసరి నిన్నేమి కోరుదును ? కోరికలు నశించిన వనుట తిరుమణి శ్రీచూర్ణము ధరించి నీ తీర్థప్రసాదములను చాల భక్తితో గ్రహించితిని. నీ దివ్యములగు కథ లాలకించితిని తత్కారణంగా ఇహపరసుఖం చవి చూచితిని. ఓ వేంకటేశ్వరా! ఈ విధంగా నమ్ములను దయతో చూచుచుందువుగాక !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సారిది మమ్మిట్టే	155	257	2	172

67

అవ వేంకటాచలపతి సాటిలేని దైవమనీ, తనంతట తానే భక్తుల యోగక్షేమాలను పరిరక్షిస్తూ, వారిని అతడు కాపాడేరీతిని వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. అభయహస్తం బెత్తి యటు కాచుకొనియుంటి
వట్టి దాసులఁ గాతు నంచు నీవు
నీనామమంత్రముల్ నిఖిలాఘములఁ దోల
జగములలోఁ జెదఁజల్లినావు
తలఁచినవారికి ధనధాన్యముల నిత్తు
నంచు శ్రీసతి గుండె హత్తినావు,
ఇలఁ గావనులఁ జేయ నెల్లర నీపద
శ్రీతీర్థ మేఱుగఁ జేసినావు

గీ జీవరాసులఁ బుట్టింప స్వీయనాభి
కమలమున బ్రహ్మదేవుని గాంచినావు,
ప్రాణిరక్షాపరుండవై పన్నగాద్రి
నెక్కినాఁడవు సాటి నీ కెవ్వరయ్య!

నాగనగనివాసా! శ్రీనివాసా! అభయహస్తం చూపుతూ దాసులను కాతునని అట్టే వారిరాకకు కాచుకొని ఉన్నావుగదా! పాపపుంజాలు త్రెంచడానికి 'ఓం నమో వేంకటేశాయ, ఓం నమో నారాయణాయ', ఇత్యాది మంత్రాలను లోకాలలో వెదజల్లినావు లోకాలు అనే బహువచనంవల్ల స్వర్గాదిలోకాలవారికిని ఇదే తారకమనుట జాతిమతభేదంలేక అందఱికీ తిరుమంత్రాలు అందుబాటైన వని ఊహ్యము, కోరినట్లు ధనధాన్యాలిత్తునంటూ రొమ్మున కలుములలాడిని గదించుకొన్నావు ధనధాన్యవితరణమునకు శ్రీపతి తన హృదయాన ఉండుట సాభిప్రాయం లోకులందఱినీ పునీతులను చేయవలె నని నీ పాదతీర్థాన్ని గంగగా ప్రవహింప జేసినావు భగవంతునకు జీవులపై గల కృప, గంగానదీపావనత్వం వ్యక్తమవుతున్నది. జీవసృష్టికై నీ నాభికమలంలో బ్రహ్మను సృజించినావు అన్నిప్రాణులను అదుకొని ఆదరించ నెంచి వృషభాచలశృంగాన్ని అధిష్ఠించావు ఎత్తున నిలిచి నేల జీరాడు ప్రాణిసమూహాన్ని వీక్షించి రక్షించు నమట. వేంకటేశ్వరా! నీకు సాటి ఎవరయ్యా! ఎవ్వరూ కా రనుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కొలిచినవారిపాలి	284	482	8	324

68

అవ స్వామిపాదాలు దప్ప మరిదేనినీ నిశ్వసింపనని తన నిశ్చయం తెలుపుచున్నాడు.

సీ. కంటి నొక్కఁడవె లోకముల కీశుఁడ వని
కానను నినుఁబోలు వాని నొకని,
వింటి ఘనుఁడ వంచు వేదాంత మందు నీ
కంటె నన్యము విన కమలనాభ!
తోఁచె నీసేవయే తుదిపదమ్మని, వేఱు
తోఁచ దాత్మకు, సరితూఁగ దేదియు
పూన్కి నారదుఁడు ని న్బోధించెఁ గాని దాఁ
చఁడు నీదుమహిమలు చక్రహస్త!

గీ. చవిగొలుపు నీకథలె మతి సమ్మతించె
రచ్చమాటలు వినుటకు నిచ్చగొనదు,
నమ్మినాఁడను నీపాదనలినములను
నమ్మ నేమియు వేంకటనగనివాస!

కమలం నాభియందుగల దేవా! లోకాలన్నింటికీ ప్రభువు నీ వొకడవే యని ప్రఖ్యాతి చెందినావు. నీవంటివాడు మరొకడు కనిపించడు. నీవు ఘనుడ వని వేదాంతాలవల్ల విన్నాను. నిన్నుతప్ప మరెవరినీ వినలేదు. నీ సేవయే పరమపద మని తోస్తున్నది. నా ఆత్మకు వేరే తోచడం లేదు మరేదియు నీకు సాటిరాదు చక్రం చేతగలవాడా! నారదుడు పూనికతో నిన్నుగూర్చి బోధించినాడు నీ మహిమలు అతడు దాచలేదు. నా మనస్సు రుచి ఊరించే నీకథలే కోరుతున్నది గాని రచ్చమాటలు వినడానికి ఇచ్చగించదు. వేంకటాద్రిలో నివసించే ఓ శ్రీహరీ! నీ పాదపద్మాలు తప్ప మరి దేనినీ నమ్మను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కింకదీరనదైవం కేశవాత్పరం	82	305	1	285

69

ఓ ఏడుకొండలరాయా! ప్రత్యక్షసందర్శన భాషణాదులు లబ్బ లేదని తన నిర్వేదం వెలి బుచ్చుతున్నాడు

ప. గొప్ప బ్రహ్మాండములు కల్పింప నేరిచి
సుతులు బ్రహ్మదులై శోభిల్లగా

చ. నీ వేదశాస్త్రాలచే బొగడ్తలు గొంచు
తలపోప కిమ్మనక దాగ నేల?

ఇవర పరంధాము మొనగంగ గర్తవై
యుండి కేశవ తనంగ నేపుగాంచి

పన్ను యున్నికళలం బ్రఖ్యాతి వహియించి
కనులముంగల బొడకట్టవేల?

చ. సురలయాపద లెల్ల జెచ్చెర హరించి
పరగ ధర్మంబు లెల్లను బాదుకొలిపి
పశుసలకు బలుమారులు వరము లొసగి
ఏడుకొండలవాడ మాటాడవేల?

ఓ ఏడుకొండలరాయడా! గొప్పగా బ్రహ్మాండములను సృష్టి చేశావు. నీ సంతానం బ్రహ్మాదు లెంతో మన్నె కెక్కినారు ఈ లోకంలో వేదాలచే, శాస్త్రాలచే ఎంతో పొగడ్త గన్నావు. అయితే నీవు తలచైనా చూపక ఇలా ఎందుకు దాగినావు? పరమపదాన్ని ఇవ్వడానికి నీవు కర్తవు లోకమాతకు భర్తవై మించినావు అన్నివిద్యలలో ఆరితేరి మిక్కిలి ప్రసిద్ధి పొందినావు ఎందులకు నా కనులకు కనిపించవు? దేవతల బాధ లన్నీ ఒక్క తృటిలో పోగొట్టి ధర్మాలను నిలబెట్టినావు. యాత్రికులకు మాటికి వరాలిస్తున్నావు అట్టి ఓ స్వామీ! నాతో పలుకవేమి? పలుకు మని ప్రార్థించుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందరెరిగిన పని	289	228	3	151

70

అవ దేవుడు శ్రీనివాసుడు, దేవి మంగమ్మ అనుగ్రహంవల్ల కలిగిన వ్యక్తితో తానీ కృతులు రచించితి నని పలుకుతున్నాడు.

సీ. ఇన్నాళ్లెఱుంగక యిందులో నోలాడి
యీవు మన్నింప ని న్నెఱిఁగినాఁడ
ముం దొనర్చిన కర్మములు తోలుకొనిరాఁగ
వచ్చి నీ మఱుఁగును జొచ్చినాఁడ
కడఁగి పంచేంద్రియాల్ గదిమి పైకొన జగ
ద్విభు నిన్ను శరణమ్ము వేఁడినాఁడ,
వెనుకటి సంసృతి విడువక యుండంగ
వినయాన నీ డాగు వేసినాఁడ;
అగణితజన్మముల్ తగులఁ గాఁచినపై
మొనసి నీకాళ్ళకు మ్రొక్కినాఁడ;

గీ. చెనఁటిజీవుల చెలుములు చిమ్మరేఁగ
బత్తివట్టితి నీమీఁద ఫణిగిరీశ!
నీవు నీదేవి మంగమ్మ నెమ్మితోడఁ
బ్రిజ్ఞ నా కీయఁగా నిన్ను పాడినాఁడ.

ఇన్ని దినాలు తెలియక ఈ సంసారంలో మునిగి తేలి ఇప్పుడు నీవు దయ దలంచగా నిన్ను తెలుసుకోగల్గినాను పూర్వజన్మంలో చేసిన కర్మములు వెంటవంటి తరుముకొని రాగా వచ్చి నీ మరుగు జొచ్చినాను. అనగా కర్మలు జన్మహేతువు లనుట. ప్రయత్నంతో ఐదు ఇంద్రియాలు నన్ను ఆక్రమింపగా లోకాలకు ప్రభు వైన నిన్ను శరణు వేడుకొన్నాను కడచిన సంసారం భూతం లాగా వదలనందు వల్ల దానిని ,పారదోలడానికి నీ చిహ్నాలు- శంఖచక్రాదిముద్రలు వినయముతో ధరించాను. చిరకాలానుభవంకల పుట్టువులు తగుల్కొనుచుండగా వాటినివృత్తికై నీ పాదాలు పట్టినాను చెడుప్రాణులతోడిచెలిమి చెలరేగగా దానిని బాపుకొనుటకు ఓ శేషగిరీంద్రా! నీమీద భక్తి కల్గి ఉన్నాను నీవూ, నీదేవి అలమేలుమంగమ్మ నాకు ప్రజ్ఞను ప్రసాదించగా ఇపుడు నిన్నే కీర్తిస్తున్నాను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇన్నాళ్ళు నెఱుఁగక	383	189	11-1భా	128

71

అవ శ్రీనివాసు డెంతో ఉపకారం చేశాడని, అందుకు మారుసేత ఆయనకు కింక_
రుడై బ్రతుకుటే అని ఉద్ఘాటిస్తున్నాడు

సీ. ఉపకారముగ దేహ మొసఁగితి నీకు నేఁ
గావించు ప్రత్యుపకార మేది ?
ఎపుడు నీధర్మాన నిటు ఋణస్థుండనై
బ్రదుకుటే గలదు ప్రపత్తితోడ
వెఱ్ఱిఁ జేయక నన్ వివేకిఁ జేసితివి నీ
యీవికి మారిచ్చు నీవి యేది ?
నీకుఁ గీర్తిగ నిల్లు నీయధీనుండనై
బ్రదుకుటేగల దెట్టిభయము లేక
గీ. కూర్చితి జడులతోఁ గాక గురునితోడ
నిట్టి సరవికి న సర వేమి గలదు ?
వృషగిరినివాస ! యెపుడు ని న్వీడకుండ
బ్రదుకు టొక్కటే గలదు నీ బంట నగుచు.

ఉపకారబుద్ధితో నాకి దేహాన్ని ఇచ్చావు. ఇందుకు నేను చేసే ప్రత్యుపకార మేమున్నది ? ఏదియు లేదనుట. ఎప్పుడూ నీధర్మమా అంటూ నీకు ఋణపడి ప్రపత్తితో బ్రతుకు టొకటే నా ప్రత్యుపకారం. నన్ను పిచ్చివానిగా కాక వివేకవంతునిగా చేసితివి. ఈ నీత్యాగానికి బదులుగా నీ కీయగల్గిన ఈవి నాకేమున్నది ? లేదనుట. నీకీర్తి పతాకగా నీకు లోబడ్డవాడనై బ్రతుకు టొక్కటే నే నిచ్చు ఈవి. నీ యధీనుడను కాబట్టి నా కెట్టిభయమును లేదు. మూర్ఖులతో నన్ను జతసేయక గురువుతో చేర్చినావు. ఈ క్రమంతో నీవు చేసిన ఉపకారములకు నేను వరుసగా చేయగల్గిన ప్రత్యుపకారములు ఏ మున్నవి ? ఏమియు లేవనుట. వృషపర్వతంలో నివసించే ఓ శ్రీనివాసా ! సదా నిన్ను వదలక నీ బంటుగా బ్రతుకుటే నేను నీకు చేయగల ప్రత్యుపకారం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతకంటె నేమున్నది	144	197	2	182

72

అవ : భగవంతుడు తనకు చేసిన మేలునకు కృతజ్ఞతలు తెల్పుకొనుచున్నాడు.

సీ. ఎటువాయు నీఋణం బేమిచేసినఁ గాని
కామితఫలద ! వేంకటగిరీశ !
చేరి కర్మమ్ములు చెఱవట్టఁ బేర్వాడి
వే వచ్చి నన్ విడిపించుకొంటి,
శక్తిమంతుల కది యుక్తధర్మముగదా
అరయ దీనులఁ గన్న నష్టపడుదు,
రరులు పంచేంద్రియా లందిందుఁ దివియఁగా
నెరవుతో నన్వెనక వేసికొంటి,
వది పాడిగద ! శూరు లగువారు పేదల
యాపదల్ మానిపి యాదరింత్రు,

గీ. పుట్టువు లనెన్ని నన్నరికట్టుకొనఁగ
తొలఁగఁబడితివి తోస్త్రోసి దొలఁగఁ ద్రోసి,
బలముగలవారు ధరణిలో పైకొనియెడు
పలుభయా లెల్ల వారికిఁ బాపుచుండ్రు

కర్మలు దగ్గఱించి నన్ను చెఱపట్టుచుండగా నీవు వాటి ఉద్రేకము నణచి నన్ను విడిపించుకొన్నావు పరికింపగా నీవు కష్టములో నున్నవారిని చూచి వారి కిడ్డపడి రిష్టాలు పోగొట్టుతావు అట్లా చేయడం శక్తిగలవారికి తగిన ధర్మమేకదా ; శత్రువులైన చక్షురాదిఇంద్రియాలు నన్ను ఇటునటు లాగుచుండగా నీవు ఉపాయముతో నన్ను వెనుకవేసుకున్నావు వాటినుంచి తప్పించావు ననుట. శూరులు పేదసాదుల ఆపదలు పోగొట్టి ఆదరిస్తారు అది న్యాయమేగదా ! ఎన్నో జన్మలు నన్నడగిస్తుంటే వాటి నన్నిటిని తొలగించి నాకు తోడుపడ్డావు బలవంతులు భూమిలో మానవుల పైపైపడే పలుభయాలను పారద్రోలుతుంటారుకదా !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమి చేసినా నీరుణ	95	475	1	318

73

ఎం. శ్రీ. ౮. లో శ్రీనివాసుడు తనలో నున్నాడని తెలిసి ఇతరదైవముల నాశ్రయించని నిశ్చయాన్ని వ్యక్తపరుస్తున్నాడు

సీ. నాయకా నీకు విన్నప మెవ్వ రొనరింత్రు
భక్తి నే నాకు విన్నవలయుఁ గాక
కాతువా నాకంటెఁ గడుహీను ? నీదు చి
త్తంబును నాదు భాగ్యంబు గాక
బ్రదుకంగ లేక నీవలన నన్యులఁ గోరఁ
గలనె ? నిన్ గొసరంగవలయుఁ గాక
నీలోన దాతువా నీ వితరణగుణం ?
బవని దీనులకుఁ జూపవలెఁ గాక
గీ. నేర నైతి నిన్నాళ్ళు నాఘోరపాప
మేమొ ? నాలోననున్నావు స్వామి ! నీవు
నే నొరుల వేఁడ, దల్లికి లేని ముద్దు
దాది కెటుగల్గు ? దాసవత్సలుఁడ వీవు.

ఓ దేవా ! భక్తితో నేనే నీకు విన్నపాలు చేసుకోవలెగాని నా కొఱకు నాటి మాటగా ఇతరులెవ్వరు విన్నవిస్తారు ? ఎన్నవించ రని భావం నీచిత్తంనాభాగ్యం. అంతేగాని ఏ హీనుని నీవు కాపాడగలవు ? తనకన్న కాపాడదగిన పరమహీనుడు మరొకడు లేడని తాత్పర్యం కొనసికొనసరి నిన్నే కోరికలు కోరి బ్రతుకగలనే గాని ఇతరులను యాచింపగిలనా ? యాచింపలే ననుట లోకంలో దరిద్రులకు దానం చేయు వలెగాని ఆ దాతృత్వాన్ని నీలోనే దాచుకుంటావా ! దాచుకో వనుట నీవు నాలోనే ఉన్నావని నా పాపిష్టిపాపా లెట్టివో కాని, ఇన్నాళ్ళు తెలియనైతిని కనుక ఇక ఇత రులను యాచింపను తల్లికి లేని ముద్దు దాదికి ఉండదుగదా ! నీవు దాసులపట్ల ప్రేమగలవాడవు దాసులవంటి అన్యదేవతలకు తల్లివంటి నీకున్న వాత్సల్యం ఉండ దని భావము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నేరనైతి సింతేకాక	328	187	8	112

74

అవ　చిత్రపర్యానిధివైన నీకు నాబోటివానిని కాపాడు టేపాటి యమచున్నాడు

సీ.　కొనవ్రేలితో పెనుగొండ నెత్తిన నీవు
　　　మొగి నాకుటుంబమున్ మోచు టెంత ?
అమరబృందమ్మున కమృత మిచ్చిన నీవు
　　　పట్టెఁ డన్నము నాకుఁ బెట్టు టెంత ?
అక్షయవస్త్రమ్ము లతివ కిచ్చిన నీవు
　　　కట్టంగ నిచ్చి న న్గాచు టెంత ?
ఇంద్రాదులకు సిరు లిచ్చిన నీవు నా
　　　కిహలోకభోగమ్ము లిచ్చు టెంత ?

గీ　అన్ని జగములఁ బూర్ణుఁడై యున్న నీవ
అంతదంతగ నాలోన నుండు టెంత ?
వరము లిచ్చెదు నీకు నో తిరుమలేశ !
తెలియ నా రెండుకోరికల్ తీర్చు టెంత ?

గోవర్ధనగిరిని వ్రేల నెత్తినావుగదా ! అట్టినీకు అల్పమగు నా కుటుంబ భారము మోయు టెంతపని ? సులభ మనుట. పాలసముద్రమును చిలికించి, అమృతం పంచిపెట్టి దేవతలను అజరామరులను చేశావుగదా ! అట్టినీకు పట్టె డన్నము నాకు పెట్టడం ఏమాత్రపుపని ? తేలిక యనుట ద్రౌపది మొఱాలకించి ఎడ తెఱిపిలేకుండా చీరె లిచ్చి మానము కాపాడినావుగదా ! అట్టి దయామయుడవైన నీకు నాకు మానం కప్పుకోడానికి మూరెడుగుడ్డ నివ్వడం ఏమంత కష్టకార్యం ? చులక నైన పని యనుట ముల్లోకములకు ఒడయడైన ఇంద్రుడు వేడగా అమితసంపత్తి నిచ్చిన నీకు ఇహలోకసుఖాలు నా కొసంగుట ఏమంత దుష్కరకృత్యము ? అల వోకగా చేయదగిన దనుట సర్వజగత్తులందు పూర్ణంగా నిండియున్న నీవు చేదోడు వాదోడుగా నాలో నుండుట ఏమి కష్టము ? సుకర మనుట. భక్తులకు లక్షలు కొట్లు వరా లిస్తుంటావు గదా ! నా రెండే రెండు కోరికలు మాత్రమే తీర్చుట నీకు మిక్కిలి సులభంకదా ! ఆ రెండుకోరికలు ఇహపరసుఖాలు కావచ్చు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందుకుఁ గాదు	189	451	2	304

75

ఆవ చిత్రచరిత్రుడైన భగవంతునిచరిత్రను చిత్రిస్తున్నాడు

సీ. దనుజారిబిరుదమ్ము ధరణి నీకే చెల్లెఁ
జన దది బలివిభీషణుల యెడల
నెందఱనైన నీవె గెల్చెదవు గాని
నీసేవకుల చేత నిర్జితుఁడవు,
ఎల్లరకును నీవ యేలికవే గాని
పార్థునానతి మోచు బంట వైతి,
మొక్కులు గొను దేవముఖ్యుఁడవే గాని
దాసుల కెల్లడ దాసుఁ డీవు,

గీ. జగములకుఁ దండ్రివౌట నిజంబ కాని
దేవకికిఁ బుత్రుఁడవు శ్రితాధీనమతివి
విన వినన్ నీదుసుద్దులు వింతగొలుపు
భక్తవత్సల! హరి! పరబ్రహ్మరూప!

ఓహరీ! దనుజారి- రాక్షసులకు శత్రువు అనే బిరుదు నీకే తగియున్నది. కాని బలివిభీషణుల విషయములో ఆశత్రుత్వ మేమైనది? 'సకృదేవ ప్రపన్నాయ'- ప్రపన్ను లెవ్వరినైనను కాపాడే దయామయుడు భగవంతు డని భావము ఎందఱి నైనను, ఎంతటివారినైనను శత్రువులను అసహాయుడవై నీవు జయించగలవు అట్టినీవు నీ సేవకులచే జయింపబడితివిగదా! (ఆంజనేయాదులకథలు అనుసంధించు కోవలెను) సకలప్రాణిజాతానికి నీవే ప్రభుడవు అయినప్పటికీ అర్జునుని ఆజ్ఞకు లోబడి సారథికృత్య మొనర్చుచు బంటుగా మెలగినావు భగవానుడు భక్తపరాధీను డనుట అందరికీ వందనీయుడవైన బృందారకస్వామివే కాని అన్నివిధాల నీ భృత్యులకు భృత్యుడవై ఉంటావు భగవంతుడు భాగవతులకు దాసానుదాసు డనుట నీవు లోకాలకు నీవు తండ్రి వనే మాట నిజమే అట్టినీవు దేవకీపుత్రు డైతివిగదా! వీటికి కారణం నీవు ఆశ్రయించినవారికి లోబడినబుద్ధి కలవాడ వగుటయే భక్తులపట్ల వాత్సల్యము కలవాడవు, పరబ్రహ్మస్వరూపుడవు అగుహరీ, నీచరిత్రలు వినగా వినగా అమృతములనిపిస్తాయి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంతభక్తవత్సలుఁడ	95	473	1	317

76

అవ : భగవంతుని నామోచ్చారణ నమస్కార సేవాఫలము లెట్టివో చాటుచున్నాడు

సీ. అలరి నిన్నొకమాటు హరియని నుడువంగఁ
బొందినపాపముల్ పొలసిపోయె,
మందలించి మఱొక్కమారు పల్కినఫలం
బెందుల కని నీకె యిచ్చినాము,
తలఁచుచు రెండుచేతుల నెత్తి మ్రొక్కంగ
నిహపరమ్ములు దక్కె నిట్టె మాకు,
సాష్టాంగవినతులు సలిపిన ఫలమెల్ల
నేమిటి కని నీకె యిచ్చినాము,

గీ. అలముకొనియె పుణ్యము శరణన్నమాత్ర,
భద్రముగ నుండె మాదుసేవాఫలంబు,
ఎంతయని దాచుకొనఁగల ? మెచ్చిసేయఁ
గలము ? నీ మహిమమ్ము మా తరమె పొగడ ?

ప్రీతితో నొకసాడి హరి యని అనగానే మాలోనిపాపములు పటాపంచలై పోయినవి తలచుకొని మరొమారు "హరి" యని పలకడంవల్ల కలిగే ఫలమును ఇక మా కెందుకని నీకే సమర్పించినాము. నిన్ను స్మరించుకొంటూ చేతులెత్తి మ్రొక్కగా ఇహపరసుఖాలు మాకు ఈ విధంగా దక్కినవి మఱి సాష్టాంగ నమస్కారం చేయడంవల్ల సమకూడే ఫలాన్ని ఇక మా కెందుకని నీకే అర్పణ చేశాము శరణన్నంతమాత్రముననే పుణ్యం మమ్ము చుట్టుముట్టుకొన్నది. మఱి మఱి కావించే మాసేవలఫలం అట్టే పదిలంగా ఉన్నది పుణ్యం అమితంగా పెరిగి నది గనుక ఎంతని దాచిపెట్టుకోగలము ? మిగిలిపోయిన పుణ్యంతో ఏమి చెసు కొనగలం? ఓ ఫణిపర్వతాధిపా! నీమహిమను పొగడ మాకు శక్యమా? కా దనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమి సేసే మింక	109	51	2	35

77

అని చెప్పెడు భోగింపదగినవాఁడు, శ్రీనివాసుఁడు భోగించువాఁడని నిర్వచించు చున్నాడు

సీ. చక్కని జన్మసంసారవృక్షమునకు
భావింపఁ బరిపక్వఫలము నీవు
కర్మంబనెడు గంధగజరాజమునకు వ
హ్వారె ! మేటిమావటివాఁడ వీవు,
తెలియ దేహంబను దివ్యరాజ్యమునకు
రాజిల్లు రాజాధిరాజ వీవు,
దిట్టయౌ మనసను తేజిగుఱ్ఱమునకుఁ
బ్రఖ్యాతిగన్న రేవంతుఁ డీవు,

గీ. అమలమగు భక్తిచంద్రోదయమ్మునకును
రంతులఁ జెలంగు కలశాంబురాశి వీవు,
జీవుఁ డను మేడలోనున్న శ్రీనివాస !
భోగ్యమను నేను చెంతల భోగి వీవు

మంచిదగు జన్మసంసారమనే వృక్షానికి ఆలోచింపగా పక్వమైనపండు నీవే. కర్మమనే మదపుటేనుగునకు ఆహా ! నీవు మేటిమావటివాడవు. అవగా కర్మలను అదుపుచేయగలవాడ వనుట విచారింపగా శరీరమనే దివ్యమైన రాజ్యానికి నీవే చక్రవర్తివి తుంటరియగు మనస్సనెడు జాత్యశ్వమునకు నీవు ప్రసిద్ధి కెక్కిన రౌతువు మచ్చలేని అచ్చపుభక్తి అనే చంద్రోదయమునకు ఆనందఘోషలతో ఉప్పొంగే క్షీరసాగరుడవు నీవు. భక్తిపరాధీనుడు భగవంతు డన్నమాట. జీవు డనే మేడలో నుండే ఓ శ్రీపతీ ! నీవు అనుభవించేవాడవు. నేను నీకు అనుభవింప దగినవాడను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
భోగము నేను నీకు	157	274	2	183

78

భావ వేంకటాచలపతిదయను పొందలేనివారు, ఆయనను సేవించి తరింపలేరను
చున్నాడు

సీ. తలపోసి తలపోసి ధ్యానించెదరు నిన్ను
 నింతింతయని నిశ్చయింపలేరు,
పలుమారు నీగుణాల్ పరఁగ నుతింతురు
 మించి నీగుణుతుల నెంచలేరు,
పొదిగి పొదిగి నిన్నుఁ బూజించెదరు గాని
 యెదుట నీశ్రీమూర్తి నెఱుఁగ లేరు,
వెదకి వెదకి పారి విందురు నీకతల్
 నీభక్తి దృఢముగా నిలుపలేరు,

గీ. నిక్క సక్క చేతుల నెత్తి మ్రొక్కుచుందురు
మక్కువను నీదుమహిమ నమ్మంగ లేరు,
గ్రక్కునన్ వేంకటేశ! నీకరుణచేతఁ
దక్క నిన్నటు సేవించి తనియ లేరు.

ఓ వేంకటేశ్వరా! ఆలోచించి ఆలోచించి నిన్ను స్మరించుచుందురు కాని నీ వీపాటివాడ వని నిర్ణయింపజాలరు. అప్రమేయ డవుట నీ గుణగణాలు మాటి మాటికి వల్లెవేయుచుందురు గాని వాటి తుదిని గాంచలేరు అతడు అనంతకల్యాణ గుణనిధి యనుట క్రమ్ముకొని నిన్ను పూజింతురుగాని ప్రత్యక్షంగా నిన్ను దర్శింపలేరు ఇది అసాధ్యమని భావము నీకథలు ప్రవచింపబడే చోట్లు వెదకి అచటికి వెళ్ళి విందురు అయినను దృఢభక్తిని నీపై నిలుపలేరు కాళ్ళమునివేళ్ళపై నిలిచి రెండుచేతులు పైకెత్తి నీకు దండములు పెట్టుదురు అంతేగాని ప్రేమతో నీ మహిమలు నమ్మజాలరు. ఓ వేంకటనాథా! నీదయ లేకున్నచో శీఘ్రమే నిన్ను సేవించి ఆనందింపలేరు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎవ్వరి నేర్పులు	160	287	2	192

79

ఉ. స్వప్నసుఖాలకై పడరానిపాట్లు పడడం వట్టిదని యనుచున్నాడు

సీ. పడరానిపాట్లు పడుచు పనులఁ దిరుగు టెల్లఁ
గుడిచెడు పట్టెడు కూటికొఱకె,
కడదాఁకఁ జెలులతోఁ గాపుర ముండుట
యొకతుంటి మైమఱ పొందుకొఱకె,
ఘనమైన గృహములు గట్టుకొనుట యెల్ల
నంగము మోసెడు నంతవఱకె,
తనివోని మతిలోని తలపోఁత లన్నియు
నెనసినబ్రదుకు తా నెంచుకొఱకె,

ఆ. ఇంతలోని పనికి నెంతశక్తిని- కొండ
ద్రవ్వి యెలుకఁబట్టఁ దలఁపుఁ గొందు
ఫణిగిరీశ ! నాదుభ్రమ వాపి నీపాద
దాస్య మిచ్చి కరుణ దనుపు మయ్య !

పడరాని అగచాట్లు పడుతూ ఏదో పనిగట్టుకొని తిరిగేదంతా అపట్టెడు కూటికోసమేగదా ! మరణపర్యంతం స్త్రీలతో సంసారం చేయడం, క్షణికమైన ఆనందము కోసమేగదా ! మిద్దెలు మేడలు కట్టుకోవడం, ఈ శరీరం ఉన్నంతవఱకు అనుభవించడానికే గదా ! మనస్సులోని అంతులేని ఆలోచన లన్నీ పొందిన తన జీవితాన్ని (జన్మను) రానే కోరుకోవడానికేగదా ! కొండను త్రవ్వి ఎలుకను పట్టినట్టు అశాశ్వతమైన, అల్పకాలికము అగు ఈ పాటిపనికి ఎంతో శ్రమచెందిన నేను పెట్టితి ఓ శేషశైలనివాసా ! శ్రీనివాసా ! నాలోని మాయను తుడిచిపెట్టి నీపాద దాస్యం అనుగ్రహించి దయతో నన్ను తృప్తి నొందించు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతలోని పనియని	358	40	11-1భా	33

౬౦

అవ ఎవరు ఎట్లు భావించినా తనకు ఆదిపురుషుడైన శ్రీనివాసునిదాస్యమే చాలు
అనుచున్నాడు

సీ గరిమఁ గొందఱకు సాకారమై నిల్చితి
గురునిరాకారమై గొందఱకును,
సరసఁ గొందఱకును సగుణుండ వఁట నీవు
కొందఱ కీవు నిర్గుణుడ వంట,
ఒకచోఁ గళాపూర్తి నొనరి యుండుదు వంట
యొకట నిష్కళుఁడవై యొప్పెద వఁట,
ఒకట జీవులకు నీ కొనర భేద మ్మఁట
యొకచో నభేదత నుందు రంట,

గీ. అదన నిందఱిలో నంతరాత్ముఁడ వఁట
యెదుటఁ బరికింప శ్రీవేంకటేశుఁడ వఁట,
యింతయును నీదుమహిమయే యెన్న నేల?
సంతతము నీదుదాస్యమ్మె చాలు నాకు

కొందరు నిన్ను ఆకారముతో, గుణాలతో, కళలతో కూడినవానిగా దర్శిస్తారు. మఱికొందరు ఆకారం, గుణాలు, కళలు లేనివాడని తలుస్తారు ఇంక పలువురు జీవులకూ పరమాత్మవైన నీకూ భేదమును భావిస్తారు. మరికొందరు జీవులకూ నీకూ అభేదాన్ని భావన చేస్తారు ప్రాణుల హృదయాలలో అంతరాత్మగా ఉంటూ శేషాద్రిమీద వేంకటేశ్వరుడుగా వెలుగొందుతుంటావు చూడగా ఇది యంతయు నీ మహిమేకదా: మఱి నాకైతే ఎప్పుడూ నీసేవయే చాలు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏదియుఁ గానఁడు	358	33	11-1భా	23

81

అవ : కొండపైనుండే దేవుడు తనకు సర్వస్వ మంటూ అతనినే శరణు పొందుతున్నాడు

సీ. గతినీవె మతినీవె కర్తవు భర్తవు
పతి నీవె మాకు నే పట్టునందు
నెంచి చూడఁగఁ బరు లెవ్వారు నీకెన?
శరణుఁ జొచ్చితి మయ్య! చలురు నిన్నె
జననీజనకు లీవె శరణమ్ము నీవె మా
యునికి మనికి నీవె యుపమ నీవె
మనసిచ్చి మము నీవు మన్నించటం జేసి
శరణుసొచ్చితి మయ్య! చనవు బలిమి

ఆ. లోకసాక్షి నీవె లోకబంధుఁడ నీవె
యీ కడ తిరువేంగళేశుఁ డీవె
నిఖిలజగతి గావ నీకంటె మఱిలేరు
శరణుఁ జొచ్చినాము స్వామి! నిన్నె

ఓస్వామీ! మాకు అన్నివేళల గతివి, మతివి, కర్తవు, భర్తవు, ప్రభుడవు నీవే ఆలోచించగా నీకు సాటి మరెవ్వ రున్నారు? లోకం కాపాడుసామర్థ్యం గల నిన్నే శరణుపొందుతున్నాము మా స్థితి, జీవనం, ఉపాయం కూడా నీవే నీకడ మాకున్న చనవుకొద్దీ మనసిచ్చి మన్నించేవాడి వగుటచేత నిన్నే శరణ మంటున్నాము లోకాలకు సాక్షివి, లోకబాంధవుడవు అయిన నీవు శ్రీవేంకటేశ్వరు డవై ఉన్నావు లోకా లన్నింటినీ కాపాడుటకు నీవు దప్ప మరెవ్వరు లేరు మాకు నీవే శరణం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఆలించు పాలించు	367	43	11-1భా	29

82

అం సర్వదేవతాస్వరూపుడు, శ్రీనివాసు నర్చింపక దేవతాంతరములను పూజించుట వ్యర్థమని ఉపదేశించుచున్నాడు

సీ మొదలుండఁ గొనలకు మోచి నీళ్ళు పనేల ?
 మొదలోన నీవుండ నితర మేల ?
నిగమమార్గమునందు నే నడచెద నన్న
 నిగమమ్ము లెల్లను నీ మహిమయె
జగతివారలఁజూచి జరిగెద నన్న జ
 గమ్ములు నీమాయఁ గలిగినవియ
మనసు నష్టము సేట్టి మట్టున నుంటకు
 మనసు కోరికలు నీ మతక మాయె
తనువు నిందిరియములు తగ గెల్చెద నటన్న
 తనువు నిందిరియములు త్వన్మహిమయె

ఆ. ఇంతలోనిపనికి నిందందుఁ జొరనేల?
చెంగటఁ జెరువుండఁ జెలమ లేల?
శౌరి! నీదు దివ్యచరణముల్ శరణంటి
సంతికూటముల విచార మేల?

ఓమహావిష్ణూ! మా మనసులలోనే నీ వుండు టెఱుంగక వెలుపలివేల్పుల నారాధించుట చెట్టుమొదటిని వదలి కొనలకు నీరుపోయుటవలె వ్యర్థము వేదవిహిత మార్గంలో నేను ప్రవర్తిల్లుదు నంటే ఆ వేదము లన్నియు నీ మహిమలే. లోకము లోనివారిని జూచి వారివలె నడతు నన్నచో లోకము లన్నియు నీ మాయచే అవరింపబడినట్టివే మనసును జయించి నిశ్చలంగా ఉందా మనుకుంటే ఆమనసులోని కోరిక లన్నీ నీ మాయచేత పుట్టినవే శరీరాన్ని ఇంద్రియాలను చక్కగా లోగట్టు కుందా మంటే అవికూడ నీ మహిమవల్ల ఏర్పడేవే ఈ పనులకై ఇక్కడక్కడ తిరగడ మెందుకు? దగ్గరలో చెరు వుండగా చెలమలకై అలమట ఎందులకు? అనగా శ్రీనివాసుడు చెరువు, ఇతరులు చెలమ లని అభిప్రాయము. ఓ శౌరీ! నీ దివ్యచరణాలే శర ణంటిని ఇక నిరుపయోగమైన ఆలోచనలు ఎందుకు? వ్యర్థ మని భావము

పంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మొదలుండఁ గొనలకు	84	468	1	312

83

అవ కొండలరాయని మహిమాదులు అనిర్వాచ్యము లనుచున్నాడు

సీ. ఆకాశ మింతింత యని పల్క రాదంట
నుడువంగ రాదంట కడలిలోతు
గణియింప రాదంట కడగి భూరేణువుల్
శ్రీశ! నీ మహిమలు చెప్ప వశమె ?
వెలయ కాలము గంటువేయంగ రాదంట
కట్ట రాదట మూటగాంగ గాలి
కలయ నల్దిక్కుల కడ గానరా దంట
జలజాక్ష! నీ రూపుం దెలియం దరమె?

గీ. గెలువ రాదంట నీమాయ, కిట్టి మనసుం
జిక్కంబట్టగ రాదంట, చేరి నిన్నుం
గొలువంగా శక్యమే? భక్తకోటి కెల్ల
నీ శరణ మొక్కటే గతి నిగమవేద్య!

ఆకాశ మీపాటిదని, సముద్రములోతు ఇంతమాత్రమని చెప్ప శక్యము కాదంటారు ధరణిలోని అణువులను గూడ లెక్కపెట్ట సాధ్యము కాదంటారు మరి ఓ రమాప్రియా! పైవాటిని సృజించిన నీ మహిమలు చెప్ప శక్య మగునా? కాదని భావం కాలానికి గంటు వేయటకు, గాలిని మూటగట్టుటకు, దిక్కుల అంతములను చూచుటకు వీలుకా దంటారు వీనికి కారణమైన నీ రూపం చూడ తరమా? కా దనుట నీ మాయను జయించుట, మనస్సును నిగ్రహించుట అసాధ్యమని వాడుక కనుక నీదగ్గఱ చేరి సేవించుట సాధ్యమా? కాదని తాత్పర్యము ఓ వేదవేద్యా! పైకారణములవల్ల భక్తుల కెల్ల నీశరణాగతియే గతి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంత సోదించి చూచివా	155	262	2	175

84

అవ భక్తితో భగవంతుని నమ్మితేనే మోక్షం నమ్మకుంటే అది వారిపాపం అంటున్నాడు.

సీ. పాపం బణఁచి యిత్తు పరమపదం బని
చరమపద్యమునందుఁ జాటినావు
ధరణిలో నీవల్లఁ దప్పు గొంచెములేదు
పరఁగ నమ్మనివారి పాప మింతె
నీపదాలకు నాకు నెయ్యపులంకెయుం
చెప్పుటో ద్వయమందు నియ్యకొంటి,
పెంచంగ నీవల్ల నెట్టి దోసము లేదు
నమ్మనివారి పాపమ్ము సుమ్ము

గీ. భక్తసులభుండ వంచును బహుపురాణ
ములను వాకొచ్చినాఁడవు తొలుత నీవు
శేషగిరివాస! నీవేమి సేయఁగలవు?
భక్తి నమ్మనివారి పాపమ్ము గాక

ఓ శేషగిరివాసా! నిన్ను ఉపాసించే భక్తుల పాపాలను పోగొట్టి పరమపదం ఇస్తానని నీవు గీతలలో 'సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ। అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః' అని బాహాటంగా చాటినావు గదా। (దీనినే శ్రీవైష్ణవులు చరమశ్లోకం అంటారు) ఆ నీ ప్రతిజ్ఞను నమ్మనివారి పాపమేగాని నీవల్ల ఏ దోషమూ లేదు. నీ పాదాలకూ, నాకూ స్నేహపూర్వకమైన అనుబంధం ఉన్నదని ఏనాడో ద్వయమంత్రంలో అంగీకరించావు ('శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే, శ్రీమతే నారాయణాయ నమః' అని శ్రీవైష్ణవసంప్రదాయంలో ఈ రెండుమంత్రాలను ద్వయమంటారు). ఆ ద్వయమంత్రాన్ని నమ్మనివారి పాపంగాని ఓ ప్రభూ! చూడగా నీలో ఎట్టిలోపం లేదు. అదిలానే నీవు భక్తులకు సులభంగా చిక్కేవాడనని శ్రీమద్భాగవతం మొదలైన అనేకపురాణాలలో నొక్కివక్కాణించావు. భక్తితో నిన్ను నమ్మి సేవించక పాపులవుతున్నారు. వారి విషయంలో నీవేమి చేయగలవు? వారికి ముక్తిని ప్రసాదించ వన్నమాట.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీవేమి సేతువయ్య	07	487	1	328

85

ప. ఇన్ని ఇట్టివి ఇప్పుడు వేంకటాచలపతి అండనుండగా ఇక్కడక్కడ వాటికై
వెదకనేల వెదకుచున్నాము.

చ. ఇన్నిట గెలిచితి నయ్యా ! నీ లెంకనై
యీ నేమి నేరమ్ము లేల వెదుక ?
నీ నామమే చాలు నిఖిలకాంక్షలొసంగ
నీ ముద్రిలే చాలు నెమ్మిఁ బ్రోవ
నీ ప్రసాదమె చాలు నీంగొనర్ప నఘమ్ము
నీ తీర్థమే చాలు పూతుఁ జేయ
ఘనుని గావింప నీ కైంకర్యమే చాలుఁ
దిరుమణియే చాలు సరగఁ గావ

గీ. నీదు ధ్యానమ్మె చాలు నిర్నిద్రసుఖముఁ
గూర్ప, నీ యర్చనమె చాలుఁ గొదలు దీర్ప
నేవి యేవో యుపాయమ్ము లిట నాడ
వేంకటేశ్వర ! నీవుండ వెదక నేల ?

ఓ ప్రభూ ! మనసు మున్నగు వాటిని అన్నిటిని జయించితిని. నీ దాసుడ నైతిని ఇక శారీరకములగు నాశప్పుల వెదకుటేల ? సంయమనంగలవాని శారీర కమైన తప్పులుగూడ ఒప్పులే యనుట అన్నికోరికలు తీర్చుదానికి నీ నామ మే చాలును ప్రేమతో రక్షించడానికి నీ శంఖచక్రముద్రిలే చాలును పాపాలను పోవి పావించదానికి నీ ప్రసాదమే చాలును పవిత్రుని చెయుటకు నీ తీర్థం సమర్థ మైనది నీకు చేసే కైంకర్యం గొప్పవానిని చేయగలదు. తిరుమణిధారణమే మమ్ము ప్రోచుటకు తగినది జాగరూకముతైన సుఖాల ననుగ్రహించుటకు నీయొక్క ధ్యానమే ప్రధానమైనది నీదుపూజలే కొఱనసఅవలను తీర్పగిలవు అన్నిటిని తీర్చుటకై నీ వుండగా ఓ ప్రభూ ! ఎక్కడెక్కడివో ఏవేవో ఉపాయాలు వెంచుటు వెదకుట ?

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కేశవదాసినైతి	194	482	2	326

86

అవ. చిత్తస్వభావం పోలికలతో పొందికగా వర్ణిస్తున్నాడు

సీ. వశముగాని గజమువంటిది యీ చిత్త
మెసఁగి సారెకు మదియించుఁ గాన
భావింపఁగ రసమ్మువంటిది యీ చిత్త
మవిరతం బల్లలనాడుఁ గాన
వనమునందలిజింకవంటి దీచిత్తమ్ము
పట్టంగఁ బట్టంగ పాఱుఁ గాన
వడిపీచు కరువలివంటిది యీచిత్త
మెల్లెపలం జరియించుఁ గాన

ఆ. పరఁగ నిండుజలధివంటిది యీ చిత్త
మొరసి సర్వ మిందు నుండుఁ గాన
చక్కఁజేయు మయ్య ! స్వామి ! నా చిత్తమ్ము
నిన్ను శరణుసొచ్చి నెగడుఁ గాన.

చిత్తము ఏనుగువంటిది అది మాటిమాటికి మత్తిల్లి లోబడకుండును. మనస్సు సంతతము తామరాకుమీది నీటివలె అల్లలనాడుచుండును అందుకనే అది పాదరసం వంటిది పట్టుకొనబోతే పట్టు తప్పించుకొని పాఱిపోతుంది కనుకనే ఆ మానసము వనంలో స్వేచ్ఛగా తిరుగాడే జింకవంటిది ఎక్కడికైనా ఉఱుకుతుంది. కాబట్టి జోరుగా వీచే గాలిలాంటిది చిత్తం. సమస్తమూ ఈ చిత్తంలో ఇమిడి ఉన్నది కాన ఇది అన్నింటికి ఆకరమైన రత్నాకరం వంటిది అట్టి నాచిత్తమును ఓ వేంకటేశ్వరా ! బాగువఱచ వయ్యా ! అది నిన్ను శరణుపొంది బాగుపడు తుంది తండ్రీ !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
హరి నీవే బుద్ధి చెప్పి	170	305	2	288

87

అవ : మనస్సనే ధనమును స్వామి కర్పణచేసి తన్ను మన్నింపుమని వేడు
కొంటున్నాడు

సీ. మఱతునో తలఁతునో మాటల నేతప్పు
గలుగునో, నీదుదాసులను గాంచి
రోషమని యుందునో, యెల్ల కర్మఫలమ్ము
లర్పించితిని దోస మరయ కయ్య!
అలతునో సొలతునో అటు భక్తి సేతునో
చేయనో, నైవేద్యమీయకుండ
భుజియింతునో, నేమములు మానితినొ నన్నుఁ
దగవున కీడ్వక దయను గనుము

గీ. నేరనో నేర్తునో సేవ నీకుఁ జేయ
నేఁ శంకించితినొ భజియించు వేళ
దలఁచెడి మనస్సనే స్వామి! ధనము గాఁగ
నీ కొసంగితి నన్ను మన్నింపు మయ్య!

ఓ ప్రభూ : నేను మఱచిపోదునో లేక తలచుకొనుచుందునో, నాపలుకులలో ఏమి దోషము దొరలునో, నీదాసులను జూచి నేను ఏమంటానో ఎఱుగను నాచేయు కర్మఫలము నంతయు నీకే ధారపోయుచున్నాను కనుక నాలో నేరము లెంచకుము. నీ భక్తిని చేతునో, చేయనో, అలసి సొలసి పోదునో, నీకు నివేదింపక ఏమేమి భుజించితినో, నియమాలు మఱచిపోతినో తెలియను నన్ను రచ్చకీడ్వక దయతో చూడుము నీకు సేవచేయుట నే నెఱుగుదునో యెఱుగనో, నిన్ను కీర్తించే సమయంలో నీ మహిమను సందేహించితి నేమో? నిన్ను తలచుకొనే నా మనస్సనే ధనముగా నీ కప్పగించితిని నన్ను మన్నింపుము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇప్పుడే నే నొడఁబడ	163	302	2	202

88

అవ తనదోషాలు విశేషాలనీ, దురితాలు దురంతాలనీ- అయినా శరణంటి
గనుక గట్టెక్కింపు మని స్వామిని వేడుకొనుచున్నాడు

సీ. అవగుణమ్ముల ఫల మనుభవింపఁగ నాకుఁ
జాలవు నరకకూపాలు కోటి,
నీగుణమ్ములఁ జూడ నీకున్న సంపదల్
చాలవు నాకీయ సంతతమ్ము,
ఎల్లనదులలోని యిసుకలు చాలవు
కడఁగి లెక్కింప నాకలుషచయము,
నీవు రక్షించిన జీవుల గణియింపఁ
జాలవు నక్షత్రసముదయములు,
గీ. ఎందు నాసుద్ది మంచముక్రిందనూయి,
కోరి నీ కథ లెన్నంగ కొండ లన్ని,
నిన్నె శరణమ్ము వేఁడితి నన్ను దరికిఁ
జేర్చు భారమ్ము నీయదె శ్రీనివాస!

గిరుడాచలేశ్వరా! నా దోషఫలా లనుభవించడానికి కోట్లకొలది నరకకూపాలైనను చాలవు తాను దుర్గుణఖని యని తాత్పర్యము. నీగుణముల నాలోచింపగా నా కొసగి బాగుపఱచుటకు నీకున్న సంపద లన్నీ చాలవు నీ చేత యిచ్చినను నాకు తృప్తి గలుగ దని భావం నా పాపాలు లెక్కించడానికి అన్నినదులలోని ఇసుక ఇసుమంతేవియు చాలదు తాను పాపపారావార మనుట నీవు రక్షించిన భక్తులను లెక్కించుటకు నక్షత్రాలగుంపు చాలదు స్వామి ఆశ్రితాశేషదాససంత్రాణు డనుట నా కథ ఏపాటిది ? మంచంక్రింది నూయి వంటిది అల్పాల్ప మనుట మఱి నీ చరిత్రలా ! లెక్కపెట్టగా కొండలన్ని ఎక్కు డనుట శ్రీనివాసా! నిన్నే శరణంటిని 'అనన్యా శ్చింతయంతః' అన్నట్లు ఇతరదేవతల నాశ్రయింప నైతిని నిన్నే పరమగతిగా నిశ్వసించిన నన్ను గట్టు (మోక్షము) నకు చేరవేసే భారం నీదే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీకెటు వలసె	235	373	3	251

—

89

ఉ: శరణన్న చాలు ఫణిగిరివరుడు భక్తుని పవిత్రునిజేసి కాపాడు ననుచున్నాడు.

సీ. ఏను సల్పని పాప మేది లోకమ్ముల ?
నే చూరఁబాఱని నిరయ మేది ?
ఏను పుట్టని యోను లేవి జంతువులందుఁ ?
జవిచూడని పదార్థజాత మేది ?
ఏను పల్కని కల్ల లేవి ? యనాచార
పరతఁ జేయని కర్మపటల మేది ?
నీచులయింట్లకు నిత్యమ్ము నేఁ జని
యాత్మ్యాశఁ దిరియని యర్థ మేది ?
గీ. నే నొనర్పని యపరాధనిచయ మేది ?
యింత యజ్ఞాని, దుశ్శీలు, నింతపాపి
శరణనిన మాత్రమున నన్నుఁ బరమకరుణఁ
బావనునిఁ జేసి కాచితి ఫణిగిరీశ!

ఓ ప్రభూ! నేను చేయనిపాపము లోకములలో ఏ మున్నది ? అన్నిపాపాలు చేసి వాడ ననుట. నే ననుభవించని నరక మేమున్నది ? అన్నినరకములు అనుభవించితి ననుట. ప్రాణికోటియందు నే నేజాతిలో పుట్టలేదు ? క్రిమికీటకాది జన్మలు కూడ పొందితి ననుట. నేను రుచిచూడని పదార్థము లేమున్నవి ? జిహ్వా చాపల్యముతో పలుకూళ్ళు కుడిచితి ననుట. నేను పలుకని అసత్యములేవి ? అన్నిరకముల అబద్ధము లాడితి ననుట. అచారవిహీనుడనై నే చేయని చెడ్డపను లేవి ? ఎన్నో పాడుపనులు చేసితి ననుట. పేరాసతో ఎల్లప్పుడు హీనులగడపల్లో నిలిచి నేను బిచ్చమెత్తని వస్తు వేమున్నది ? దురాశతో దుష్టులను జేరి యాచించితి ననుట. నేను చేయని తప్పిదము లేమున్నవి ? అన్ని తప్పులు చేసితి ననుట. ఇంతగా తెలివిలేనివాడు, దుర్మార్గుడు, పాపి అగు నన్ను శరణన్నమాత్రాన అతిదయతో పవిత్రుని జేసి రక్షించితివి ప్రభూ!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చుచులు నేనిటు గొనని నేరవి	270	405	3	273

90

అవ : నరకాదులు తన్నేవగించుకొని త్రోసిపుచ్చినను తాను వాటిని వదల కున్నా నని చెప్పుచున్నాడు.

సీ. నరకమ్ము నను రోసి నరలోకమున వీడె
నిరయమ్ము నాఁకు రోసి నేనె వీడ,
పరంగ యోనులు రోసి బట్టబయటం ద్రోసె
సారిది యోనుల నేనె చొరక మాన,
పాపమ్ము రోసి ప్రపంచమందున నెట్టె
పట్టక మాన పాపమ్ము నేనె;
దేహమ్ము రోసి నన్ దివియందు వదలెను
నే నట్లు రోయక నేను వదల,

గీ. విడిచిన మగండు మామ తా విడువనట్లు
మాయ నను వీడినం గాని మగుడ నేనె
తగులుచుండుదు మదిలోనం దలంప కేను
నిన్ను వదలిన వదలవు నన్ను స్వామి.

న న్నేవగించుకొని నరకం నరలోకంలోనికి నెట్టినను నేనేమో దుర్గతిని ఏవగించుకుంటూ కూడ విడువకున్నాను స్త్రీలగుహ్యాంగములు నన్ను బయటకు పడద్రోసినను (ప్రసవించినను) వరుసగా నేను ఆయోనులలోనే ప్రవేశించుచు న్నాను అనగా జన్మకారణములైన కర్మలనే ఆచరించుచున్నా నని. పాపమే రోసి నన్నుపట్టి ప్రపంచములోనికి నెట్టినప్పటికి నేను పట్టువదలక పాపాలుచేయు చునే యున్నాను పాపములకు గూడ రోయింపు కలుగజేయువా డత్యంతపాపియని, పాపాలుచేస్తే వాటిఫలం అనుభవించడానికి మళ్ళీ ప్రపంచంలోనికి ప్రవేశింప వలె నని భావం ఆయువు తీరగా దేహం నన్ను చీయని ఆకాశం (బయలు) లో వదలి వేసింది ఆ విధంగా నేను దేహముపై రోతలేక ఆ దేహమును వదలను అనగా దేహాభిమానం ఉండ రాదని, అహంకార మమకారాలు పునః దేహప్రాప్తికి కారణా లని గూఢార్థము. మాయ నన్ను వదలినను నేను దానిని వదలను 'మగడు విడిచిన వలదనుకొన్నను మామ వలదనుకొనడు' అన్న నానుడి యున్నదిగదా ; ఓ దేవా ; మనసులోనైనను తలపక నిన్ను నేను విడిచిపెట్టినను నీవు నన్ను విడువకుందువు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పుట	సంపు
మగఁడు విడిచినా	188	476	2	321

91

అవ ॥ వృషభాద్రీశుని అప్రాకృతదివ్యాయుధాలే భక్తజనులకిష్టాలు పాపాలు పోగొట్టు నట్టివని వివరిస్తున్నాడు.

సీ. ఆపదలను బాపి యంబరీషుని బ్రోచె
నిహతారిచక్రమ్ము నీదుచక్ర,
మంబరమ్మున వెల్గు నా ధ్రువు నజ్ఞాన
మాదటఁ దొలఁగించె నీదుశంఖు,
పంబి జరాసంధు బలమెల్ల నుగ్గాడి
మథుర రక్షించె నీ మహిత గదయు;
కనకకశిపుఁ ద్రుంచి కాచెఁ బ్రహ్లాదుని
నిగనిగ మెఱసెడి నీదుకత్తి,

గీ. చంపి దశకంధరున్ విభీషణుని మనిచె
శ్రితజనోద్ధరణమ్ము నీ చేతివిల్లు,
దురితములు వాపి వేంకటగిరినివాస!
నన్నుఁ గాపాడె నేఁడు నీనామపఠన.

ఓ స్వామీ! శత్రుసమూహాన్ని చంపే నీ చేతిచక్రం అంబరీషుని ఆపదలు పోగొట్టి కాపాడినది శత్రువులను చంపునట్టిది గనుక చక్రం ఆపదలు సులభముగా పోగొట్ట గలదని సాభిప్రాయం నీ శంఖం ఎక్కడో ఆకసంలో మినుకు మినుకులాడే ఆ ధ్రువుని అజ్ఞానం తొలగించినది శంఖం తెలుపగుటచే నల్లని అజ్ఞానమును రూపుమాపి వెలుగువంటి సుజ్ఞానమును ప్రసాదించిన దనుట సాభిప్రాయం పూజనీయమైన గదాయుధం జరాసంధుని సేనలను నుగ్గుచేసి మధురానగరమను కాపాడినది నిగనిగలాడే నీ కత్తి హిరణ్యకశిపుని చంపి భక్తుడైన ప్రహ్లాదుని రక్షించింది భక్తజనుల నుద్ధరించే నీచేతిలోని విల్లు పదితలలవానిని పరిమార్చి ప్రసన్నుడైన విభీషణుని పరిరక్షించినది. ఈనాడు నీనామజపము నా పాపాలను పారద్రోలి నన్ను కాపాడినది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు.	పుట
మాదురితములు వాపి	275	434	8	202

92

అవ భక్తుడు బాగుపడుటకు శ్రీకవి కరుణామయహృదయమే కారణము కాని వావి ఆశ్రమధర్మాలు కారణం కావనుచున్నాడు.

సీ. నీ మాయ లివిగాక నీరజనాభుఁడ!
నామది నిజమని నమ్ము టెట్లు ?
అల యనుష్ఠానమ్ము లరిగె నేడకుఁ ? జను
బాలు బాలుండనై గ్రోలునాఁడు ?
చాలి నేనే బ్రహ్మచారి నయినమీఁద
వలనుగ నెందుండి వచ్చె నయ్య ?
నే ననుదినమును నిదుర వోయెడి వేళ
నిత్యకర్మము లెందు నెలవుకొనియె ?

గీ. అవల మేల్కాంచి సంసారి నయినయప్పు
డంటుకొనె నెట్లు? సన్న్యాసి నైనయంత
ధర్మకర్మము లెచటికేఁ దరలె? నీకు
మనసువచ్చినఁ బ్రోతువు మాట లేల?

అర్భకుడనై చనుగుడిచే వేళ నా నియమనిష్ఠలు ఎక్కడికి పోయినవి తెలియదనుట అప్పుడు నియమాదులు శూన్యము లని భావము అ బిడ్డడగు నేనే వయసువాడనై బ్రహ్మచారిని కాగా ఆ నియమాలు నిష్ఠలు మరల ఎక్కడనుండి ఊడిపడ్డవి ? ఆచారాలు జీవిని అంటిపెట్టుకొని ఉండేవి కావని సారాంశము నిత్యము లగు కర్మలు (విధులు) నిద్రాపోవుదశలో లేవు కదా! అవి అప్పు డెచ్చటికి పోయినవి ? మేల్కాంచి నేను సంసారములో దూరగనే అవి ఎట్లా వచ్చి అంటుకొనుచున్నవి ? ఒకదశలో నుండి ఒకదశలో లేనివి అముఖ్యము లని అభిప్రాయము ఇక తురీయమైన సన్న్యాసాశ్రమంలో నున్న నాడు ధర్మకర్మలు ఆచరించ నక్కఱలే దంటారు కదా! మఱి ఈ యాశ్రమంలో అవి ఎక్కడకు పంచేసినవి ? పద్మం బొడ్డునగల ఓ మహావిష్ణూ! ఇవన్నీ నీమాయ నామనస్సు వీటిని నమ్మటం లేదు స్వామీ! నీకు మనసొప్పితే రక్షించెదవు వ్యర్థమైన పలుమాట లెందుకు ?

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీ మాయ లింతేకాక	280	463	3	311

93

ఒ మాయ దాటరానిది, దానిని దాపునకు రానీయకు మని శ్రీహరిని వేడు కొంటున్నాడు

సీ. నారదుగర్వ మణంచి నాతి నొనర్చి
నిసువులఁ గనఁజేసె నీదుమాయ
నీమాయ గడవంగ నే నెంతవాఁడ? నా
చెంతకు రాకుండఁ జేయవయ్య!
నినుమోయు టిది యెంతపని యన్న ఖగరాజు
నిక్కును హరియించె నీదుమాయ
నీమాయఁ బాయంగ నే నెంతవాఁడను?
సరసకు రాకుండఁ జూడుమ వయ్య!
గీ. మాయయవు మాయకున్ స్వతంత్రుఁడవు దలఁప
నేను నీవాఁడ ననుఁగావ నీవు దక్క
మారు దైవతములు లేరు మారజనక!
నిను శరణుఁజొచ్చితిన్ బాపు నీదుమాయ!

పుస్మథునిగన్న ఓ మహావిష్ణూ! నారదుని గర్వమణచడానికై అతనిని ఆడుదానినిచేసి బిడ్డలు గనజేసినది నీమాయ. గరుత్మంతుడు నిన్ను మోయుట ఎంతపని అని గర్వింపగా నీమాయ అతనిగర్వాన్ని అణచివేసినది. నారదగరుడులే నీమాయను దాటగా మాటోటివారము ఏపాటివారము? కనుక నీవే మాయను నా వద్దకు చేరనీయక తరిమివేయుము. నీవు మాయకు ప్రభుడవు. (అనగా మాయ భగవంతునికి లొంగియుండు ననుట) నీవు ఇతరులకు లొంగనివాడవు. నేను నీ దాసుడను. నన్ను కాపాడుటకు నీవుదప్ప వేఱుదైవతములు లేరు. నిన్ను శరణు పొందితిని. ఆనీమాయను తొలగింపుము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
రాజాక్షి మరలించ	188	447	2	301

94

అవ భగవంతుడు సత్యస్వరూపుడు అతనిని తెలియుట కష్టము. ఇతరము లన్నియు మాయయని సిద్ధాంతీకరించుచున్నాడు.

సీ నిజము తెలియరాదు నీమాయ కల్లగా
  దింతకీ వొక్కడవే నిజమ్ము,
చచ్చెడి లోకమాయ చచ్చిపుట్టుట మాయ
  మచ్చుమేవులసిరు లెచ్చు మాయ,
వచ్చెడి లోకమాయ వచ్చిపోవుట మాయ
  యింతకీ వొక్కడవే నిజమ్ము,
పొద్దు పొడువు మాయ పొద్దు గుంకుట మాయ
  నిదుర మేల్కొంటయు నింగుమాయ
మోదించు టొకమాయ ఖేదించు టొకమాయ
  యింతకీ వొక్కడవే నిజమ్ము,

ఆ కూడు టొక్కమాయ కూడి పాయుట మాయ
యేత నేర్చితయ్య ! వృషగిరీశ !
శరణుజొచ్చినాడ దరుమగొట్టుము మాయ
యింతకీ వొకండవే నిజమ్ము

ఓవృషాద్రిపతీ ! నీవు ముక్కాలములం దుండువాడవు. అయితే సత్యస్వరూపుడవైన నిన్ను తెలియజాలరు. నీమాయయు నిజమే చచ్చుటయు పుట్టుటయు మాయయే. జీవునకు చావుపుట్టుకలు లేవనుట సంసారములోనికి లాంగదీసు కునే అభిరుచులు గొప్పమాయ సర్వసంపదలు వచ్చుటయు కొంతకాలముండి పోవుటయు దూడ మాయయే సూర్యోదయాస్తమయాలు, నిద్ర మేల్కొనుటయు మ యయే ఏకాంతభర్తుడు వీనిని లెక్కింప డనుట సంతోషము, దుఃఖము ఇవి మాయాకల్పితములే పరమభాగవతుల కివి యుండవనుట దారపుత్రాదులకలయిక, ఎడబాటు- ఇవియు మాయాచేష్టితములే ఓ ప్రభూ ! ఇట్టి మాయను ప్రయోగించడం ఎక్కడ నేర్చినావు ? నేను నీశరణుజొచ్చినాను మాయను నానుండి తరిమి వేయుము నీవు ఒకడవే నిజము (అనగా భగవంతుడు త్రికాలాబాధ్యుడు, నిత్యసత్య స్వరూపు డనుట)

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీమాయ కల్లగాదు	100	458	2	300

95

ఉప : అన్నివిధములైన పాపాలను అణచివేయునది నీభక్తియే యని స్వామిని ప్రార్థించుచున్నాడు.

సీ. సకలశాంతికరము సర్వేశ ! నీభక్తి
మాకు లభించెను మనువు నదియె,
మనసులో పాపముల్ మఱియెన్ని యున్నను
నినుఁ దలంచిన యంత నీఱుగావె ?
కనుఁగొన్న పాపముల్ కడలేని వైనను
ఘను నిన్నుఁ జూచిన కడకుఁ దొలఁగు
చేతులతో నంటి చేసినపాపముల్
నీకు మ్రొక్కంగ నన్నియును బాయు,

గీ. చెలఁగి నీకథలను విన్న చెవులనంటు
పాపములు చను, దేహసంబంధిపాప
చయము నీ ముద్రలం దాల్ప సమసిపోవు,
నెట్టిపాపమ్ములు ప్రపత్తి నట్టె వీడు

సర్వవిభుడవైన శ్రియఃపతీ ! అంతటా అన్నివిధాల శాంతిని ప్రసాదించే నీభక్తి మాకు దొరికింది అదే మమ్ము కాపాడుతుంది. మానసికంగా చేసిన పాపము లెన్నియైనను నిన్ను స్మరించినంతనే భస్మము లగును. చక్షురింద్రియముచే ఆపాదించబడిన పాపం ఎంత అంతులేనిదైనా ఘనుని నిన్ను దర్శించినంతమాత్రాన పోయి నశించును కర్మేంద్రియాలలో ఒకటైన చేతితో చేసిన కలుషాలు ఆ చేతుల తోనే నీకు మ్రొక్కితే నిలువున నశించిపోతాయి నీకథలువినే శ్రోత్రేంద్రియం తాలూకు పాపాలు పారిపోతాయి. శరీరసంబంధంవల్ల కల్గిన దురితాలు నీ ముద్రలను ధరించడంవల్ల మాసిపోతాయి. ఎంతలెంతలు పాపాలైనా నీప్రపత్తి ఎల్ల అట్టే వీడిపోతాయి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సకలశాంతికరము	286	377	3	254

96

అవ కైంకర్యాదులు చేయకున్నను శరణాగతుచ్చుచే శ్రేయస్సాధన మను చున్నాడు

సీ. నీవు చేసినచేత నీకె చేకొనుకొంగా
నీసొమ్ము నీకీయ నే నెవంత ?
ఆలు బిడ్డలఁగని యూటు తినమనగనికి
వారి నప్పనసేయవలె నటయ్య ?
పున్నెమ్ము గొనరించి పొరిఁ బొరి నేను నీ
కిచ్చుటకున్ నవ్వు వచ్చునయ్య!
కడుపునఁ బుట్టిన కొడుకు తండ్రికిని నీ
వాఁడ నంచును దెల్పవలె నటయ్య!
లంకె నాలోనున్న లక్ష్మీశ! నే నీకు
బంట నంమను జెప్పవలె నటయ్య!

గీ. దర్పణమ్మున తననీడ తాను చూచి
పలుతడవు లూరక భ్రమింపవలె నటయ్య!
ఉజ్జ్వలమ్ముగ నాత్మలో నున్న నిన్నుఁ
గరఁగ శరణంటి పూజింపవలె నటయ్య.

ఓ స్వామీ! భార్య సంతానం కని వారిని భర్తకు అప్పగింపవలెనా ? అక్కఱ లేదనుట అటులే నీ సంకల్పముతో నాకిచ్చిన సంపదను నీ కర్పించడం నీసొమ్ము నీవు గ్రహించుటే కాని నాసొమ్ము నీకు నే నిచ్చుటకాదుగదా! కడుపున బుట్టిన కొడుకు తండ్రికి నీవాడను నేను అని తెలుపవలెనా ? అక్కఱ లెదు అనగా నీ అనుగ్రహంచేత నే చేసిన పుణ్యాలను నీ కర్పించడానికి నాకే నవ్వు వచ్చుచున్నది ఓ లక్ష్మీనాథా! నాకును నీకును తగులముండగా నేను నీ బంటువని చెప్పుకొనుట ఏల ? అక్కఱ లేదనుట అద్దములో తననీడ తాను చూచియు భ్రమించి తిరుగవలెనా ? అక్కఱ లేదనుట జీవుడు తనై దేవుడు నీపై యుండగా సేవ్యసేవకభావం సిద్ధమైన దన్నమాట జాజ్వల్యమానంగా నా ఆత్మలో వెలుగుతున్న నిన్ను శరణన్నాను ఇక నీకు వేరేపూజలు చేయవలెనా ? అక్కఱ లేదనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీవే చేసిన చేత	198	444	2	209

97

భా॥ విరాట్పురుషుని వేంకటనాథుని పూజించుట సకలదేవతలను పూజించుటే అనుచున్నాడు

సీ. సచరాచరంబు విశ్వమున కాధారమా
నిన్నె యెఱుఁగుట యన్నిటి నెఱుఁగుట
బ్రహ్మ రుద్రులును దిక్పాలుర్మను వసు
గరుడోరగాదిత్య ఖచర సిద్ధ
సాధ్య విద్యాధర చారణ గంధర్వ
యక్ష రక్షస్సంఘ మప్సరసలు
గగనమ్ము గ్రహతారకలు సాగరమ్ములు
నదనదీ శైల వనమ్ములవని

గీ. తలఁప శ్రుతులు విశ్వేదేవతలు పితరులు
నెలకొనుటఁజేసి నీయంద నిన్నుఁ గొలువ
నిఖిలతృప్తి ఘటిల్లును నిగమవినుత!
యెంచ శ్రీవైష్ణవుల కెల్ల నిదియ మతము.

ఓ ప్రభూ! స్థావరజంగమాత్మకమైన ప్రపంచమునకు ఆధారంగా ఉండే నిన్ను తెలియుట సకలమును తెలియుటే అగును. బ్రహ్మరుద్రులు, అష్టదిక్పాలకులు, మనువులు, వసువులు, గరుడులు, ఉరగులు ఆదిత్యులు, ఖేచరులు, సిద్ధులు సాధ్యులు, విద్యాధరులు, చారణులు, గంధర్వులు, యక్షులు, రాక్షసులు, అప్సరలు, ఆకాశము, సూర్యాదినవగ్రహాలు, అశ్విన్యాదినక్షత్రాలు, సప్తసముద్రాలు, నదములు, నదులు, పర్వతాలు, వనాలు, భూమి, వేదాలు, విశ్వేదేవతలు, పితృదేవతలు నీలోనే ఉన్నారు నిన్నొక్కని పూజించితే అందరినీ పూజించినట్లే వేదములలో కీర్తింపబడిన ఓ శ్రీహరీ! ఆలోచింపగా శ్రీవైష్ణవుల కెల్లరకు ఇదియె ఇష్టమైనది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీ వొక్కఁడవే సర్వాధారము	238	221	3	140

98

అవ: భగవంతుడు ప్రాణులకు అకారణబంధువని ఉగ్గడిస్తున్నాడు.

సీ. నీకు సాజమ్మది నాకు సాజమ్మిది
 యవ్యాజబాంధవుం డగుదు వీవు,
నే నిన్నుఁ దలఁచిన నెలవి మఱచిన నంత
 రాత్ముండవై యుండ కవలఁ బోవు,
పూజించినను నిన్నుఁ బూజింప కుండిన
 లోకేశ్వరుండవు గాక పోవు,
నిను వొగ్గటిన దూరమున నున్నఁ గడుపులో
 నిడుకొని కాపాడ కుడుగఁ బోవు,

గీ. నీకు మ్రొక్కినఁ గాని మానినను గాని
విసువ, నడిగిన నేమియు నడుగకున్న
నిడకపోవు, నా భక్తి నీ కేమి బ్రాతి?
నాపనులతోడ నీ కేమి? నాగశయన!

శేషుడు పాన్పుగా గల హరీ! నేను నిన్ను విస్మరించినా స్మరించినా నీవేమో నాలో అంతరాత్ముడవుగా నుండక తొలగిపోవు. నిన్ను పూజించినా, పూజింపకున్నా నీవు లోకాలకు ప్రభుడవు కాకపోవు నిన్ను సమీపించినా, సమీపింపకున్నా నన్ను కడుపులో దాచుకొని కాపాడక పోవు నీకు నమస్కరించినా నమస్కరింపక పోయినా నన్ను నీవు వదలిపెట్టవు యాచించినా, యాచించకున్నా నీవియ్యక మానవు నాభక్తియా నీకు గొప్ప? కాదనుట నాచర్యలతో నీకేమి అక్కఱ? లేదనుట నీవు జీవులకు నిష్కారణబాంధవుడ వగుటచే నన్ను కాపాడుట నీకు సహజగుణము. పామరుడను గనుక స్మరణాస్మరణలు, పూజనాపూజనములు, ఆశ్రయానాశ్రయములు, పురస్కారతిరస్కారములు, అర్థితానర్థితలు నాకు సహజగుణములు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీకుసహజ మిది	287	387	3	281

99

ఉ.ప. సుఖదుఃఖములతో మిశ్రితమైన జ్ఞానంవల్ల ఏమీ లాభము. ఓ స్వామీ! నిన్నే శరణంటిని అన్నివిధాల కాపాడుమయ్యా అని ప్రార్థించుచున్నాడు

సీ. చలువయు వేడియు సకలసంసారమ్ము
 తొలఁకు సౌఖ్య మ్మింత దుఃఖ మింత,
పాపపుణ్యమ్ముల ఫలములే యివి కల్పి
 భుజియించి యట్లుంగు పులుసు తీపి,
పవలు రేయి విధమ్ము బహుజన్మమరణముల్
 తగ మేను పొతసగాపు తానె తొలఁగు,
సగియించు నొకవేళ నలఁగించు నొకవేళ
 నాగడు కారపు వీష్య యగుచు నొంచు,
గీ. గరిమ నిహపరములవలెఁ గల్ల నిజము
మఱిని భ్రాంతియు విభ్రాంతి మలయుచుండు,
శరణుఁ జొచ్చితి వేంకటాచలనివాస!
బహువిధమ్ముల నన్నుఁ గాపాడవయ్య!

సంసారం సుఖదుఃఖమిశ్రితం అందులో చలువవంటి సుఖం కొంత, వేడి వంటి దుఃఖం కొంత పుణ్యపాపఫలములే ఈ సుఖదుఃఖాలు పులుపు తీపి పదార్థాలు తినేటప్పుడు కొంతప్రీతి కొంత అప్రీతి కలుగునట్లుగానే ఉంటుంది ఈ సుఖదుఃఖానుభవం కూడ రేయింబవళ్ళవిధంగా జననమరణాలు ఒకదానివెంట మరొకటి వస్తూ పోతూ ఉండేవే ఆన్మరాగా దేహం తనంతట తానే అగిపడుతుంది. సుఖం రాగా నశిస్తుంది ఒగరు కారం కలిగిన వీదెమువిధముగా ఈ శరీరం ఒకరికి ప్రియమౌతుంది ఇంకొకరికి నలిగింప చేస్తుంది ఇహ ... ల్ల, ప ... నిజ ... ల్లే లయథార్థజ్ఞానం, యథార్థజ్ఞానం ఈ రెండూ నాషనమ్మునలో పెనగిలాడు ... నవి ఫణిరాజగిరిరాజా! నీవే శరణన్నాను. సకలవిధాల నన్ను కాపాడు తండ్రీ!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నారాయణాద్యుత	184	423	2	285

100

అవ ఆత్మ అవినాశి షడ్భావవికారదూరమైనదను తత్త్వమును వివరించుచున్నారు.

సీ జగమున కియ్యని సహజమ్ములే గాక
వెగటుచేతలు నాకు వేఱు గలవె ?
కర్మము సేయించు కాఁపురమ్మే గాక
నేరుపునేరముల్ వేఱు గలవె ?
పంచభూతముల స్వభావ మింతియు గాక
నాకు వేఱుగ జననములు గలవె ?
కొంచక పనిగొను గుణము లింతే గాక
నా కన్యపాపపుణ్యములు గలవె ?

గీ తలఁపఁ గౌమారయౌవనాదుల విధమ్ము
గాక వేఱువికారముల్ గలవె నాకు ?
ఆత్మ కొఁగాము లున్నవా ? అంజనాద్రి
వాస ! నీ కల్పిత మ్మింతి- దాసుఁ బ్రోవు.

లోకములో అందరికీ అన్నికర్మలు— మంచిచెడుపనులు చెయడం సహజం నాకు కొరమాలిన పను లంటూ వేరే కలవా, లే వనుట నేరిమి నేరము వేరే ఉన్నవా ! సంసారమే పురికొల్పగా తెలిసియో తెలియకయో జీవుడు కర్మ లాచరిస్తుంటాడు పంచభూతముల స్వభావమేగాని అందుకు భిన్నముగా నాకు పుట్టుక లున్నవా ? లే వనీ, పృథివ్యాదిపంచభూతములతో శరీరం కలిగినదనీ భావము జంతకుండ గుణములే నాచే పనులు చేయించుచున్నవే గాని నాకు వేరుగా పుణ్యపాపము లున్నవా ? లే వనుట ఆలోచింపగా శారీరకమైన బాల్యాదివికారములవిధమేగాని ఇతరముగా నాలో వైకృత్య మున్నదా ? ఆత్మ వికారరహిత మన్నమాట ఆత్మకు మంచిచెడ్డలు (ఉత్పత్తివినాశములు) కలవా, లే వనుట అంజనగిరిపై నివసించే గోవిందుడా ! ఇవన్నియు నీచే కల్పితములె నీదాసుని నన్ను కాపాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చిత్తగించవే దేవ	238	209	3	140

101

ప. … లవతిరొలవు వందుకొని ఏమటిక అతనిని సేవించుచున్నానని
… ంచెలువెల్లదు

చ. కల్పించుకొని నీదుఘనసన్నిధానము
నిన్నపమ్మలు సేయుచున్నవాడ
కొలు సేయక నన్ను గట్టినా యనక నీ
ఎఖిలాత్ముడవు గాన నాలకింపు,
…చి నీమూర్తి నా సొమ్ముగఁ జేకొని
నాలోన ధ్యాన మొనర్తు నిన్ను,
…కీ నాకేమి వియ్యం బనక యెల్ల
యుండుంగ నీవు నాయందు నుండు,

చ. … నీ కొలువ్వ గఁడియించుకొని పరాకు
లేని నీ సేవ చేయుచున్నాను నేను,
…గిరినాథ! యిది యేటి సలిగ యనక
యిలను సర్వేశ్వరుఁడవు వ న్నేల గదవె!

శేషశైలనివాసా! శ్రీనివాసా! నీఘనసన్నిధానమును కల్పించుకొని విజ్ఞాప
…లు కావించుకొనుచున్నాను నన్ను తోసిపుచ్చక, తుంటరి యనక సర్వాత్మకు
…సెను ఆలింపుము. నీరూపమును దర్శించి దానిని నాసొత్తుగా చేసికొని ధ్యానిం
…ను ఎనికి నాకు ఏమిసంబంధ మని తలంపక అంతట నుండే నీవు నాలోన
…ము ఆశపడి నీ కొలువు సంపాదించుకొని పరాకులేక నిన్ను సేవించు
…ను. ఓ స్వామీ! ఇదెక్కడి చుట్టరికమని యెంచక సర్వేశ్వరా! వ న్నేలరా!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
… ఎరాటుసేయక	161	295	2	197

102

అవ దేహేంద్రియాలకూ, మనస్సంకల్పాలకు అవినాభావసంబంధం వీటిన్నిటినీ వేరుచెయ్యాలి అని దేవుని వేడుచున్నాడు.

సీ. తనువున నుదయముం గనిన యింద్రియములు
పోనీఁగి యెచ్చోటికిఁ బోవునయ్య!
పెనఁగుచు జననిచెంతనుగాక బిడ్డలు
జగతి నే చెంటికిఁ జనెద రయ్య!
పొదుగుచు మనమునఁ బొడమిన కోరిక
లదన నే తావున కరుగు నయ్య!
ఒదుగుచు జలములనుండు మత్స్యమ్ములు
పదపడి యే గతిఁ బాయునయ్య!

గీ. ఈ తగవు దీర్చవలె నీవె, యెంచ వీని
కొక్క టొకటికి లంకె, యే ముగ్గడింతు,
నహినగాధీశ! నీవు నా యాత్మయందుఁ
గలిగితివి నా కిఁకెక్కడి కలుష మయ్య!

లోకంలో బిడ్డలు తల్లి వద్దనే పెనగులాడు తుంటారుగాని తల్లిని వదలి ఎక్కడికి పోగలరు? పోరనుట. అటులే ఈ శరీరములో పుట్టిన ఇంద్రియాలు బలహీనాలై ఎక్కడికి పోవును! ఎక్కడికిని పోవనుట శరీరమునకు, ఇంద్రియాలకు గల ఆధారాధేయభావం బలవత్తరమని తాత్పర్యం. నీళ్ళలో నివసించే చేపలు ఏ విధంగా నీళ్ళను వదలిపెట్టి పోగలవు? పోలేవనుట. అటులనే మనస్సును క్రమ్ముకొని పుట్టిన కోరికలు సమయంలో దానిని వదలి ఎచ్చటికి పోవును? ఎక్కడికిని పోవనుట ఇక్కడకూడ ఆధారాధేయసంబంధమే చింతింపగా వీని కొండొంటికి విడదీయరాని సంబంధం. ఓ శేషాద్రినాథా! నే నేమి చెప్పను. నీవు నాలో నున్నావు. ఇక నాకు పాప మెక్కడిది? లేదని భావము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దేవ యీతగవు	80	485	1	201

103

అవ అంజనాద్రీశుని అడగు లాశ్రయించినవారు తప్పక ముక్తు లగుదు రను
చున్నాడ

సీ. నిను నెన్న భావించుకొనని నేరమిగాక
పరిసరించు రవికాంతి భానుఁ డగునె ?
జలధిలో బలిమీను జలధియౌనే ? జలా
శ్రయమైన జంతుమాత్రంబు కాక
నీలోన నెలకొన్న నేను నీవాఁడనే ?
నీ యాధారపు బొమ్మ నిక్క మింతె
రాజు చెంగటి బంట్లు రాజౌనె ? నిన్గొల్చి
యోజ నీ సరిగద్దె నుండఁ గలనె ?

గీ. ముత్తెపుంజిప్పల జలంబు మున్నిటివలె
నుండనా ? ముత్తెములె యౌను నొప్పఁ గాక
అంజనగిరీశ! నీ శరణాగతులము
ముక్తులముగాక ప్రాకృతవ్యక్తుల మటె ?

ఓ అంజనాచలేశ్వరా! నీ వెవరో నే నెవరో తెలుసుకోలేని అజ్ఞానమేగాని నిజముగా వ్యాపించె సూర్యకాంతి సూర్యు డగునా ? కావని తాత్పర్యము సముద్రంలో తిరిగే చేప సముద్రాన్ని ఆశ్రయించి ఉండే జంతువే అగునుగాని ఆచేప సముద్ర మగునా ? కావని భావము ఓ స్వామీ! నీలోనుండే నేను నీ ఆధారముగా మెలగే బొమ్మను మాత్రమే ఇది వాస్తవము అంతేగాని నేను నీవాడనా ? కానేర నని భావము ప్రభువుసమీపములో నుండే సేవకుడు ప్రభు వగునా? కాడుగదా! నిన్ను సేవిస్తూ నీతోపాటు గద్దె నెక్కి కూర్చొగలనా? కూర్చొనలేనని ఎఱుగునది ముత్తెపుచిప్పలో పడిన వానచినుకు ముత్యమై ప్రకాశించేకాని మునుపటివలె నీటిబొట్టుగా నిలిచియుండనా? ఉండదనుట ఆ రీతిగనే స్వామీ! నిన్ను శరణుపొందిన మేము ముక్తుల మగుదుమేగాని పామరులమై యుందుమా ? ఉండమని అభిప్రాయం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నిన్నూ నెన్నూ నెంచుకోని	184	190	2	93

104

అవ ప్రాణులకు మాయ తల్లి, భగవంతుడు తండ్రి గాన తప్పులు సైరించి పాలించు మని స్వామిని కోరుచున్నాడు.

సీ దైవమా ! గతి నీవె తప్పులు గొనకుము
కరుణతోఁ జేకొని కావు మమ్ము
నీ మాయ మాతల్లి నీవు మా తండ్రివి
తలపోయ మీకు బిడ్డలము మేము;
ఒగి దినభోగమ్ము లూరెడి చనుబాలు
మా నడతలె ముద్దు లౌను మీకు,
పశుపక్షి మృగములు పరఁగ తోఁబుట్టువుల్
పోలింపఁ దనువు లుయ్యాలతొట్లు,
పోరలు సంసారమ్ము బొమ్మరిండ్లాటలు
నెగడు మా యజ్ఞత నీకు నవ్వు,
గీ. పుట్టుకయు చావు దాఁగిలిమూఁత లగును
బహుసమారంభములు మాదు బాలలీల,
లో రమానాథ ! మావంటివారి కెల్ల
నీదుమన్ననలాలనల్ నీదు సేవ

ఓ దైవమా ! లక్ష్మీనాయకా ! మాకు నీవే గతి మాలో తప్పులు పట్టవద్దు దయతో మమ్ము స్వీకరించి మన్నించు నీవు సృజించిన మాయ మాతల్లి నీవు మా తండ్రివి ఆలోచింపగా మే మందఱము మీకు బిడ్డలము ప్రతిదినం మే మనుభవించే సుఖాలు ఆ ప్రకృతిమాతకు (మాయకు) ఉత్పత్తి అయ్యే స్తన్యమే మా చేష్టలకు మీరు మురిసిపోతుంటారు పశువులు, పక్షులు, మృగాలు- ఇవన్నీ మా తోడబుట్టువులు దేహములు జీవులమైన మాకు ఉయ్యాలతొట్ల వంటివి మేము పోరలాడే ఈ సంసారాలు మా బొమ్మరిండ్ల ఆటల వంటివి అనగా ఈ రెండూ శాశ్వతాలు కావనుట మా తెలివితక్కువతనానికి నీవు నవ్వుకుంటావు జననమరణాలు జీవులమైన మాకు దాగుడుమూతలు అనగా పర్యాయంగా ఒకదానివెంట మరొకటి కల్గుచుండు ననుట అనేకములైన ఎత్తుగడలతో కూడిన మా చిలిపిచేష్టలే మా బాల్యక్రీడలు మావంటివారలు నీకు చేసే కైంకర్యమే నీ మన్ననలాలనలకు పాత్రమైనది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దైవమ నీవే గతి	90	446	1	298

105

అవ స్వతంత్రుడైన, సహజవత్సలుడైన శ్రీనివాసునిభక్తిని పెంపొందింప మని వేడుకొనుచున్నాడు.

సీ ఎంత నీ మనసున నెట్టుండె నట్టులే
యంతయుఁ జేయు మా కదియ చాలు
నంతకంటెను నెక్కు డడిగిన నటమీఁదఁ
జేయఁబోయెదవె మా చెప్పినట్టు ?
కడఁకమై మునుపు సంకల్పించి నట్టులే
నడుపు మతిస్వతంత్రుఁడవు నీవు
అమ్మరో ! అట్లు కాదన్న మాదుతలంపు
సాగనిచ్చెద వంటే సమ్మతించి ?
ఆ పుడమియందు మమ్ముఁ బుట్టించి నట్టులే
విమలభక్తి మాకుఁ బెనచ వయ్య !
మంచితనము నీవు మానఁబోయెదవె ? నే
నేమొ పదరుచుందు వృషగిరీశ !

ఓ వృషశైలపతీ ! నీమనసునన్న విధంగా మమ్మనుగ్రహించు. మా కదే చాలు అంతకంటే ఎక్కువగా అడిగితే మేము చెప్పినట్లు చేయుదువా ! కర్మాను గుణంగానే ఫలం వుంటుంది గాని కోరినంతరాదని భావం. ఓ ప్రభూ ! నీవు స్వతంత్రుడవు మొదట నీ వనుకొన్నట్లే మమ్ము నడుపుము. మాపురాకృతానికి భిన్నంగా మేము కోరితే నీవు సమ్మతింపవు మాకోర్కెలు సాగనీయవు నేలపై మమ్ము పుట్టించావు ఆ విధంగానే మాలో అకలంకభక్తిని అభివృద్ధి నొందించు నే నేమేమో వదరుతుంటాను. నీవు మంచితనాన్ని మానవుగదా !

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
స్వతంత్రుఁడవు నీవు	373	186	11-1భా	92

106

అవ జీవునికి పుట్టువు లనంతములు, కామినీకాంచనములభ్రమ ఎక్కువ ఓ ప్రభూ! నీ వెట్టకేలకు కరుణించి రక్షింపు మని శ్రీనివాసుని ప్రార్థిస్తున్నాడు.

సీ. ఎదుటి వే మేనియు నింతలో వాంఛించు
నవి లభింపక యున్న నలమటించు
హర్షించు చేకూరినంతలో నీర్వంక
తుంగ తీరాయెఁ జెప్పంగ నా మనసు
ఎక్కడి కేనియు నేగు నెఱుంగక
యట దుర్లభం బైన నారటించు
నిక్కాను సౌఖ్యంబు దక్కిన రొంపినా
టిన కంబ మాయె వాకొనఁగఁ దనువు

గీ. ఎందు కేనియు నోఁబగు నిట్టి జీవి
పైదలికిఁ బైఁడికిని చాల భ్రాంతి నొందు,
అంజనగిరీశ! కరుణించ వయ్య! ఊట
చెలమ లాయెఁ గదయ్య! పుట్టులనివంబు.

జీవి పరులసొత్తు దేనినైనా సరే చూచినంతనే తనకు కావలెనని కోరుకుంటాడు అవి చేజిక్కకపోతే బాధపడుతాడు చిక్కితే అప్పుడే సంతోషిస్తాడు చూడగా ఈ మనస్సు నీటివంక తుంగ చందమైనది శరీరం ఆశతో పోరానిచోట్లకైనా ప్రయాణిస్తుంది. అక్కడ తన కోరిక తీరకపోతే, ఆరాటపడుతుంది ఆలోచించగా ఈ శరీరముయొక్కస్థితి బురదలో పాతిన కంబము చందమైనది. అనగా అస్థిరమైనది ఎప్పు డేవైపు ఒరుగునో తెలియ దమట, ఈ విధముగా జీవి ఎంత హైన్యమునకైన దిగజారిపోతాడు ఇతడు స్త్రీలపైన, బంగారముపైన భ్రాంతి కల్గి ఉంటాడు. ఊరే చెలమలాగా పుట్టుకలు అవిచ్ఛిన్నంగా సివమాడుతుంటాయి ఓ అంజనాద్రీశా! ఇట్టిజీవుని కరుణించు, కాపాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పిచనైన నావల్ల	371	122	11-1భా	82

107

అవ తన్ను నిర్మలుని గావించి చక్కదిద్దుకొనుమని స్వామిని వేడుకొనుచున్నాడు.

సీ. మంచివాఁడ నయిన మఱి జ్ఞాన మెసఁగదా
కడమ యింకేమేమి కలదొ గాని
సుకృతనేని విరక్తి చొప్పడదా కాన
రాని దెంతటి దోషరాశి గలదొ
చక్కనిదేని నా స్వాంతమ్ము తోఁపవా
చేసిన యఘమెంత చెంత గలదొ
అధికారినేని రాదామోక్ష మెదురుగా
భోగానుభవ మిట్లు సాగఁ గాక

గీ. పావనంబేని నామేను సేవ గొనవె
యెట్టు లున్నదొ నీ చిత్త మెఱుఁగఁ గాక
అక్కటా! నేను నిర్మలుం డగుట యెపుడొ
చక్కదిద్దుకొనంగదే స్వామి! నన్ను.

నేను మంచివాడనే అయితే మఱి నా జ్ఞానం అభివృద్ధి చెందదా? అసాధ్యులు జ్ఞానశూన్యు లనుట కానీ చూదాం ఇంకా ఏమేమి కొఱవలు నాలో నున్నవో! నేను పుణ్యవంతుడ నయితే వైరాగ్యం కలుగదా? వైరాగ్యం కలుగ వలెనన్న పుణ్యవంతుడై యుండవలె ననుట నాకన్నుల కగపడకుండ ఎంత పాపపుంజ మున్నదో? నా చిత్తం స్వచ్ఛమైన దయితే నీవు ప్రత్యక్షం రావా? నీవు ప్రత్యక్షం కాలేదు గనుక నా చిత్తం పరిశుద్ధమైనది కా దనుట చేసిన పాపాలు నాలో ఎన్ని వున్నవో! మోక్షానికి అర్హుడ నయితే అదే ఎదురెక్కి రాదా? మోక్షం నాకుగా చేరనందున నా నింకా తదధికారి కాలేదనుట ఇహభోగానుభవం ఇట్లా సాగుతున్నదిగదా! ఇహసౌఖ్యలాలసులు మోక్షాధికారులు కాజాల రనుట నా దేహం యోగ్యమైన దయితే ఓ స్వామీ! నా సేవలు గైకొనవా? నా సేవలు గొనవు గాన నా శరీర మందుకు అనర్హ మని భావము నీ మనసు ఎఱుకత్తునిపై ఎఱిగి యున్నదే! అయ్యయో! నేను పరిశుద్ధుడ నయ్యే దెన్నటికో! నన్ను నీవే మంచిమార్గములో నడిపింపవలెను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అక్కటా నే నిర్మలుడ	140	175	2	117

108

అవ భగవంతుడు కర్త కాగా మూఢుడు తానే కర్తనని భావించు చునుచున్నాడు.

సీ. ఆత్మలో నెలకొనియున్న యుపాయముల్
చింతింపఁగా నీవె చేతనునకుఁ
గర్వంబునన్ నేనె కర్త నందును పనుల్
చెప్పంగఁ బూనెద సిగ్గువిడిచి
తను విట్లు నీ విచ్చి తగుభాగ్య మీనరై
యనువుగ జీవుల నట్టు లేల
తనియక నేనొరుల్ దాత లనుచుఁ బోయి
వేడంగఁ దొడఁగెద వెఱ్ఱి నగుచు

గీ. శేషగిరినుండి సేవలు స్వీకరించి
వరకరుణ నీవు గన కన్నవారి నెల్ల
చెల్లఁగొ చుట్టము లటంచుఁ జేరఁ జనెద
అందియున్ నిన్నుఁ దెలియని యజ్ఞుఁ డగుదు.

చైతన్యంగల జీవికి ఆలోచింపగా ఆత్మలో వెలిగే నీవే అన్ని ఉపాయములు నేను కర్తనని గర్వంతో సిగ్గులేక ఇతరులకు ఆజ్ఞ లిస్తుంటాను జన్మ లిచ్చి, వారి కర్మానుగుణముగా భాగ్య మిచ్చి తగురీతిలో జీవులను గాపాడుతున్నావు నీ విచ్చిన భాగ్యంతో తృప్తిపడక వెఱ్ఱివాడనై ఇతరులు దాతలవి పెక్క వారిని యాచిస్తున్నాను ఓ స్వామీ! నీవు శేషాద్రిపై నుంటూ మా ఊడిగ మందుకొంటూ కనికరంతో కాపాడుతుండగా కనబడినవారి నెల్లా చుట్టా లనుకొని చేరబోతున్నాను నిన్ను తెలిసియూ తెలియనట్టి అజ్ఞానివి నేను

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందుకుగా నాయెలుగమి	363	76	11-1భా	51

109

ఆ: భ్రమలో పడి శ్రీనివాసుని సేవించక కాలం వ్యర్థముగా గడపితి మని వాపోవుచున్నాడు.

సీ. ఆమీఁది నిజసుఖం బరయంగలేక పా
    మరపుచాయలకె భ్రమపడినాము,
మనసున పాల్గాఁగి మదియించియున్నట్లు
    ఎగిచి గిల్గింతకు నవ్వినట్లు
ఎనసి సంసృతిసుఖం బిది నిజమ్మని యిందు
    తుంగాడినారము తనివి నొంది,
బొమ్మలాట నిజమని బూచి మెచ్చినయట్లు
    వడి సిపమాడి దేవ రయినట్లు
కెరలి యీ జనియందుఁ గ్రిందుమీఁద దెలుఁగక
    భోగంపుటుయ్యాల లూఁగినాము,

ఆ. కందు లిసుకగుళ్ళు గట్టి యాడినయట్లు
    వెట్టివాఁడు గంతు వేసినట్లు
    శేషగిరినివాస! చేరి నిన్ గొలువక
    కాల మూరకిట్లు గడిపినాము.

ఉత్తమమైన పరసుఖాన్ని తెలియజాలక అజ్ఞానమువల్ల ఐహికసుఖాలనే కోరినాము. క్షీరపానంచేసి మదించినట్లుగా, గిలిగింతలకు నవ్వినట్లుగా ఈ సంసారసుఖం శాశ్వత మనుకొని తృప్తి చెందుచు తడబాటు నొందితిమి. బొమ్మలాటలని చూచిని చూచి నిజ మనుకొని మెచ్చినట్లు, దేవత ఆవేశించినప్పుడు సిగమాడుచు తానే ఆదేవతఅయినట్లు ఈసంసారంలో మంచిచెడులు గుర్తింపక భోగాలనే ఉయ్యాలలో ఊగినాము. బిడ్డలు ఇసుకతో గుళ్ళు గట్టి ఆనందించినట్లు, వెట్టివాడు వ్యర్థంగా గంతువేసినట్లు ఈసంసారం శాశ్వతమని నమ్మి ఓశేషాద్రినాథా! నిన్ను సేవించక ఈ విధంగా వ్యర్థంగా కాలం గడిపినాము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సం.	పుట
ఆమీఁది నిజసుఖ	106	37	2	25

110

అవ : కలికాలంలో కలిగే కష్టాలు ప్రస్తావించి వాటినుంచి తన్ను కాపాడుమను చున్నాడు

సీ. అజ్ఞాన మను ఘోర మగుదొంగ వేఁగ
వెతలఁగఁ దఱిమి మావెఱపు దీర్చి,
పాపపుపసరము బందెలు మేయంగ
పొలివోయె పున్నెంపుపొలముపంట,
శ్రీపతికిఁ నీకు చేతులు సాచెద
మేపున మమ్ము నీదేర్చవయ్య!
ఇలఁ గలియుగ మను నెండలు గాయంగ
ప్రాకటధర్మతటాక మింకె,
నీకృపామృతవారినిధిఁ జేరినారము
తెలిసి మాదప్పిక దీర్పవయ్య!

గీ. కామ మనియెడి పడమటిగాడ్పు విసర
పొడవయినయట్టి యెఱుకలు పుట మెగసెను,
నీశరణుఁ జొచ్చితిమి వేంకటేశ! మమ్ము
కరుణఁ జేపట్టి చల్లఁగాఁ గావు మయ్య!

అజ్ఞానమనే కఱవు వచ్చిపడ్డది ఓ వేంకటేశ్వరా ? అతిత్వరగా దానిని వెళ్ళదోలి మా భయం తొలగించు పాపమనే దొంగగొడ్డు పుణ్యమనే చేనిపంటను మేసిపోగా ఆ పుణ్యమంతా పొలివోయింది అనగా పాపం పెరిగి పుణ్యం నశించిం దనుట నీకు చేతులెత్తి మ్రొక్కుతున్నాము ఈ కష్టసమయములో ఓ శ్రీపతీ మమ్ము వర్ధిల్లజేయుము ఇప్పుడు భూమిపై కలియుగమనే ఎండలు కాయడంవల్ల, ప్రసిద్ధధర్మమనే చెరువు ఇంకిపోయింది కనుక నీ కారుణ్యమనే అమృతసాగరమును ఆశ్రయించినాము మా దప్పిక తప్పక తీర్చుము అనగా ధర్మమును మాలో నెలకొల్పు మనుట కామమనే పడమటిగాలులు జోరుగా వీచడంవల్ల మా పవిత్రములైన జ్ఞానములు ఎటమారిపోయినవి అజ్ఞానుల మగు మేము నీ శరణుజొచ్చితిమి దయతో మమ్ము నీదరిచేర్చుకొని చల్లగా కాపాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపుటి	పుట
కడు నజ్ఞానపు కఱవు	204	19	3	13

111

అప। ఈశ్వరేచ్ఛ నతిక్రమించి మోక్షమునకు గూడ పాటుపడుట అపరాధ మను చున్నాడు

సీ పుడమిలో మమ్ము పుట్టింప ద్రోహమౌ
      పరమునకై నేము పాటువడుట
  సిరుల నేలెడివాఁడు చెప్పినట్టులు గాక
      వేఱుగ బంట్లు కావింపఁ దగునె ?
  పంచేంద్రియమ్ముల పంపుపెట్టఁగ నీవు
      నేము దండించుట నేరముగద ?
  వడ్డింపఁగాఁ గన్న వారలు బిడ్డకుఁ
      దగునె కంచము కాలఁదన్నినైన

ఆ కాఁపురమ్ము మెడకుఁ గట్టితి నాకు, వే
  సరుట తప్పుగాదె ? తిరుమలయ్య !
  నీ వొసంగ నేను జీవుఁడ నెదురాడఁ
  దగునటయ్య ! దోష మగుఁ గదయ్య !

నీవు మమ్ములను ఈ లోకంలో పుట్టించగా నీ యాజ్ఞ నతిక్రమించి పరానికై ఏవో పాట్లువడుట ద్రోహమే యగును సంపద లిచ్చి పాలించు ప్రభువు చెప్పినచొప్పునగాక సేవకు లితరవిధంగా వ్యవహరించుట తగునా ? తగ దనుట శ్రీనివాసుడు ఏలినవాడు అతడు ప్రసాదించిన సిరియే ఇహము దీనిని కాదని పరమునకై ప్రయత్నించుట ద్రోహ మనియు, ఇహము ననుభవించుటయే ధర్మ మనియు భావము ఓ ప్రభూ ! నీవే మా పంచేంద్రియాలకు ఆజ్ఞ లిచ్చుచుండగా వాటిని నీవు, చెప్పినట్లు పనిచేయనీక దండించుట నేరమేగదా ! కన్నతలిదండ్రులు బిడ్డల మేలుగోరి రుచిరపదార్థాలు వడ్డించగా వలదని కంచం కాలదన్ని పోరాదు గదా ! భగవంతుడు కన్నవాడు. బిడ్డలైనజీవుల విషయానుభవానికి ఇంద్రియాల నిచ్చినాడు ఇంద్రియాలను విషయాలపైకి పోనీయక అడ్డుట కంచమును కాల దన్నుట వంటిది ఓ స్వామీ ! ఈ కాపురాన్ని నీవే నా మెడకు జుట్టినావు నీ వను గ్రహించిన సంసారానికి వేసటచెందుట తప్పుగదా ! సంసారములో సార మెఱిగి ప్రవర్తించవలె ననుట తిరుమలయ్యా ! నీ విచ్చినదానికి జీవుడైన నేను ఎదురాడ నగునా ! అట్లా ఎదురుతిరగడం తప్పిదముగదా ! పరతంత్రుడైన జీవుడు ఎంత యత్నించియూ ఏమీ సాధించలేడనియూ, శౌరిని శరణుజొచ్చి పడియుండుటే తర ణోపాయ మనియూ తాత్పర్యము.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు.	పుట
భావించనేరనైతి	204	20	8	14

112

అవ : హీనుడయినా, అపరాధియైనా ముద్రలుధరించి శరణాగతు డయితే- ఉత్త
అధికుడూ పవిత్రుడూ అనుచున్నాడు

సీ. రాజు పెండ్లాడిన దేజాతి దైనను
పూజితయై మేలు పొందినట్లు
లే నెంత కులగుణహీనుండనైన ని
న్నతిభక్తి గొలిచి యున్నతుండ నైతి
ముద్దుటుంగ్రము వ్రేల మొగి దాలిచి ప్రధాని
యుండగ చే మొక్కు లందినట్లు
నీదివ్యముద్రల నే మోచి భుజముల
పేరిలరిజగములోఁ బెద్దనైతి

గీ. తల్లిదండ్రులు గలవాఁడు తప్పుసేసి
యేడ్చి తప్పించుకొన్నట్లు వృషగిరీశ!
నీమఱుఁగుఁజొచ్చి కారుణ్యనీరధి వగు
నిన్ను నుతియించి గెలిచితి నిక్కవముగ.

రాజు పెండ్లాడిన స్త్రీ నీచజాతికి చెందినదైనా గౌరవం, మేలు పొందినట్లు చందంగా నేను ఎంతో హీనకులంవాడనైనా నిన్ను దృఢభక్తితో కొలవడంవల్ల గొప్పవాడ నైతివి. ప్రధానమంత్రియైనవాడు ముద్ర కుపయోగించు రాజగారి ముద్దుటుంగరాన్ని వ్రేలధరించినపుడు సర్వజనానికి వంద్యుడగు రీతిగా నేను నీ దివ్యముద్రలు ధరించుటచే వదరుటోతునైనను లోకంలో గొప్పవాడ నయితిని అల్ప అమ్మ కల బిడ్డడు తప్పుచేసినా ఏడుపు అనే సాధనంతో తప్పించుకుంటాడు అనగా బిడ్డ డపరాధియై ఇతరులు దండింపబోగా ఏడ్చును ఆ యేడ్పువిని తలి దండ్రులు అర్భకునిపక్షం వహించి దండనము నివారింతురు ఆ విధంగానే ఓ వృషశైలనిలయా! నే నెన్నో అపరాధాలుచేసి దండార్హుడనై యున్నాను దయా సముద్రుడవైన నీ శరణు వేడితిని; కొనియాడితిని తలిదండ్రులవంటి నీవు నా పక్షం వహించి, తప్పులను ఒప్పులుగా సరిదిద్దితివి కనుకనే నేను నిజంగా గెలిచినాను

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నన్నెంచఁ బనిలేదు	278	449	3	302

113

ఆప భగవంతుని లీలలు అచింత్యములనీ అవాఙ్మానసగోచరము లనీ ఆశ్చర్య పడుచున్నాడు

సీ. బహుకుటుంబివి నీవు బ్రదుకంగ నేరవో
పెఱుగయ్యె నిందుకే విహగగమన!
పుట్టించి జంతువుల్ భువనముల్ నిండె, నీ
భువనముల్ నీగర్భమునను నిండె
నిట్టె యిందఱఁగాచు నిత్యమైన విధమేదో?
నీవు కాఁపురముండు తా వదేదో?
చినిచిన్ని వేల్పుల చేతలకున్ ముద్దు,
లివిచూచి సంతసా లెడఁద నిండె
వీరల మన్నించి విహరించు విధమేదో
ఉన్నచింతలు దీఱి యుండు టెపుడో

గీ. సంపదలు నిండె లక్ష్మి నీసకియగాన
నామె వక్షఃస్థలిన్ గొలు వమరియుండె
పొంకముగ వీని భోగించు ప్రొద్దికేదో
చేరి దాసుల మేము భజించుచుంత.

పక్షియగు గరుత్మంతుడు వాహనముగాగల్గిన ఓ స్వామీ! జగత్తులన్నీ నీ కుటుంబములే, కనుక నీవు బహుకుటుంబివి ఇంత బలగంతో నీవు మనగల్గటకు మార్గ మేమో! ఈ పరిస్థితిని చూస్తుంటే విస్తు కల్గుతున్నది పుట్టే ప్రాణులవల్ల ఈ జగాలు నిండిపోతున్నవి ఆ లోకము లన్నీ నీ కడుపులో నిండిఉన్నవి కదా! ఈ విధంగా ఇందరిని ఏ ఉపాయంతో అపాయం లేకుండా కాపాడుతున్నావో! అసలు నీవు కాపురముండే తావేదో! అంతుపట్టటం లేదుగదా! నీకు లోబడిన అంతంతమాత్రపు చిల్లరదేవతలపనులకు నీవు ముద్దు లొలికిస్తుంటావు వారిచేతల వల్ల నీకు కలిగే ఆనందం నీ డెందంలో నిండకొంటుంది వీరిని ఆదరిస్తూ నీవు మెలగేవిధానం ఎలాంటిదోగదా! నీ ఈ బృహత్సంసారజంజాలంనుంచి బయటపడి నిశ్చింతుడవై వుండే సమయ మెప్పుడోగదా! లక్ష్మీదేవి నీ చెలి కాబట్టి నీకు సంపదలు సమృద్ధిగా ఉన్నవి ఆ లక్ష్మియే నీ వక్షఃస్థలంపై కొలువుదీరియున్నది కావుక దాసులం మేము నందులేకుండా సేవిస్తున్నాము మరి ఆ సంపదలన్ని సొంపుగా నీవు అనుభవించడానికి నీకు సమయం ఎక్కడున్నదో, ఎప్పుడున్నదో తెలియదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
బహుకుటుంబివి నీవు	272	4'8	8	280

114

అవ : శ్రీనివాసుడు సర్వాంతర్యామి. మనలోనే ఉన్నాడు, ఆయననే భావించి సేవించ వలెగాని గర్వాడంబరాలు నిరర్థకము లనుచున్నాడు

సీ. నిను లోన నిడుకొని నిజ మేదొ యననేల ?
వెన్నగలుగ నేయి వెదుక నేల ?
చేతి దీపమువట్టి నూతిలోఁ బడనేల ?
కలుగ నీదాస్యంబు కర్మ మేల ?
చాల ధనముగల్గి సంతఁ దిరియ నేల ?
నానాజపము లేల ? నామముండ
కాలువఁ బొగడంగ నేల నేఱు గుడిచి ?
పరచింత లేల నీ పరయుచుండ ?

గీ. ఆకసముఁ జూడ త్రోద్రోపు లాడనేల ?
అన్నిటన్ నీవు నెలకొన నడుగ నేల ?
ఇందఱాసు వేంకటేశ ! నీ వేలుచుండ
నిన్ను గొలువనేరక నీల్గ నిక్కు లేల ?

ఏడుకొండలరాయా ! నిన్ను నా హృదయంలోనే ఉంచుకొని ఉన్నాడా లేడా ఏది నిజమని తలచుట వెన్న చేతనిడుకొని నేతికై వెదకుటవలె అవివేకము. నీ దాస్యం లభించికూడా జన్మకారణములైన కర్మల నాచరించుటచేత దీపం ఉండికూడా బావిలోపడ్డ చంద మగునుగదా ! సకలకర్మత్యాగ మొనర్చి దాస్యంచేసేవాడు సులభముగా ముక్తుడగు ననుట ఎక్కువ ధనం ఉండగా సంతలో తిరుగుట దైన్య లోభిత్వాన్ని తెలుపుతుంది అటులే తరించడా కి నీ నామజప ముండగా ఇతరజపాలు పలుమంత్రజపా లెందుకు ? వ్యర్థ మనుట నీవు అన్నివిధముల కాపాడేవాడవై ఉండగా నిన్ను కాదని ఇతరదేవతలచింతనలు- ఏటినీరుద్రావి పిల్లకాలువను పొగడుటవంటిది అనగా నీవు మహానదివలె ఆశ్రితులతృష్ణను తీర్చువాడవని, ఇతరదేవతలు పిల్లకాలువలవలె తృష్ణను పోగొట్టలేరని భావము ఒకరినొకరు నెట్టుకొనక సుఖంగా సులభంగా ఆకాశాన్ని చూడవచ్చు అటులే అంతట నిండియుండే నిన్నుగూర్చి ఇతరుల నడుగ నక్కఱలేదు. అనగా శ్రీశు డెక్కడున్నాడని ఎవరినీ అడుగ పనిలేదు నీవు అంతట మున్నావుగనుక ఎక్కడైనా దేనియందైనా నిన్ను చూడ నగు ననుట స్థావరజంగమాత్మక సకలవిశ్వమును నీవు లాలించి పాలించు చుండగా నిన్ను సేవింపక వ్యర్థపుగర్వాటోపము లెందుకు .

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నిష్టుఁడ నచ్యుతుఁడవు	272	418	3	278

115

అవ : శ్రీవేంకటేశ్వరాలయములోని శ్రీరామచంద్రదేవుని ప్రశంసించుచున్నాడు

సీ. ఘనదశరథునకుఁ గౌసల్యకున్ గోరి
జనన మందిన రామచంద్రదేవ!
కనలి తాటకఁ జంపి కౌశికుజన్నంబు
చక్కఁ గాచిన రామచంద్రదేవ!
అవనిజఁ బెండ్లాడి యభయ మందఱ కిచ్చి
శరధి గట్టిన రామచంద్రదేవ!
పీఁక రావణుఁ ఒంపి సాకేతనగరమ్ము
సరవి నేలిన రామచంద్రదేవ!

గీ. మంగపతి వేంకటేశ్వరు మందిరమున
జానుమీఱెదు శ్రీరామచంద్రదేవ!
భరత లక్ష్మణ శత్రుఘ్న పవనపుత్ర
సన్నుతుల నొప్పు రఘురామ! శరణు శరణు.

మహనీయుడైన దశరథునకు కౌసల్యకు లోకరక్షణార్థమై అవతరించినవాడు, కోపముతో తాటకి యను రక్కసిని జంపి, కుశికపుత్రుడైన విశ్వామిత్రుని యాగం కాపాడినవాడు, సీతను పెండ్లాడి సుగ్రీవవిభీషణాదులకు అభయప్రదానముచేసి సముద్రములో సేతువు నిర్మించినవాడు, పరాక్రమంతో రావణాసురుని సంహరించి అయోధ్యానగరం చేరుకొని చక్కగా రాజ్యపాలనం చేసినవాడు, అలమేలుమంగకు ఇష్టు ప్రియుడై ఆనందనిలయంలో భరతుడు, లక్ష్మణుడు, శత్రుఘ్నుడు, హనుమంతుడు వీరి పొగడ్త లందుకుంటూ, అతిశయసౌందర్యముతో ఒప్పియున్న ఓ రఘురామా! నీకు శరణు శరణు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
శరణు శరణు రామచంద్ర	287	506	3	339

116

అవ : తన ఆరాధన అతిస్వల్పమే అయినప్పటికిని కాపాడు మని స్వామిని వేడు కొనుచున్నాడు

సీ. వట్టిపుణ్యమునకు నడి నన్ను రక్షించి
పురుషార్థపరుఁడవై పొదలు మయ్య!
అగణితమ్ములు నిన్నుఁ బొగడెడు పాత్రమిన్కు-
లెలమి నిన్నొగడ నే నెంతవాఁడ ?
పటుభక్తిఁ బూజింత్రు పరమస్సు లెందఱో
యిటు నినుఁ బూజింప నెంతవాఁడ ?
శరణుజొచ్చెడు జంతుచయ మనంతము నీకు
నెవ్వరిఁ బోలుదు నిందులోన ?
సారిది నిన్గొలిచెడు సుర లసంఖ్యాకులు
నేను గొల్చెడుపని నీకు నెంత ?

గీ. కాలకర్మమ్ములు గణింప వీలుగాదు
అందులోపల నణుమాత్రి మగుదు నేను,
తాలిమి వృషాద్రిపతి! దయాధర్మబుద్ధిఁ
బాలనము సేయవే! పలు పలుకు లేల ?

ఓ ప్రభూ : తెకతేరకు త్వరగా నన్ను కాపాడి పురుషార్థమును పొంది చల్లగా వర్ధిల్లు అనంతాలు వేదాలు నిన్ను పొగడుచుండగా ఆ పనికి నే నెంత వాఁను ! పరమఋషు లెందరో పరమభక్తితో నిన్ను పూజించుచుండగా అట్టి నిపూజకు నేనేపాటివాఁను ? సకలప్రాణులు నిన్ను శరణాగతి పొందుచుండగా అందులో నే నెవరికి దీటగుదును ? ఎందరో బృందారకులు నిన్ను సేవించుచుండగా నాకైంకర్యం నీ కెంతమాత్రం ? కాలమునూ కర్మమునూ లెక్కకట్టడం కష్టం దానిలో నేను అణువంతయే అగుదును ఓ వృషాద్రినాథా ! ఓర్పుతో, దయాధర్మ బుద్ధితో నన్ను రక్షింపవా ! రక్షింతు వనుట ఇక వనికిమాలినమాటలు ఎందుకు ? అక్కర లేదనుట

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పుణ్యమున నన్నుఁగాచి	259	337	3	227

117

అవ. [illegible]లు ప్రాణానికాధికి చేసే మహోపకారం ప్రశంసించుచున్నాడు

సీ. ఇక నీ గతిగాను జీవు స్వాతంత్ర్యమా ? నీదు
దయమీఁద మాదు చేఁతలు ? ముకుంద !
నీ గురుదాసులు నరకంపువాకిలి
మూసిరి, వైకుంఠపురవరమ్ము
వాకిళ్ళు తెఱచిరి, పాపముల్ నుగ్గుగ
నులిచి తూర్పెత్తిరి, వెలవఁబోము-
[illegible]రజ్ఞానమ్ము వరద ! నీదాసులు
చూపిరి నిను మాకు సులువుగాను
[illegible]పరి భక్తిని రేపుల్ నీమీఁద
జపతపశ్శకర్మముల్ సలుపఁబోము

గీ. వద్ది నీధర్మమునకు ఓ తిరుమలేశ !
సుల్లయానందమందు మ మ్మద్దినారు,
నీకు దాసులు పొందిట్లు నీకు మాకుఁ
గూర్చి, రుద్యోగములు వేఱె కోరఁబోము.

శరణాగతిపొందినమీఁదట జీవునికి మరల స్వాతంత్ర్యమా ! తగ దనుట [illegible] నీ అనుగ్రహం కల్గినమీదట మేము చేయవలసిన పను లున్నవా ? తే పనుట నీభక్తులు నరకంవాకిళ్ళు మూసివేసి వైకుంఠనగరంవాకిళ్ళు తెఱచిరి పాప[illegible]లు [illegible]గా నలిపి తూర్పారబట్టిరి అనగా పాపములను పాఱద్రోలి రసుట [illegible] ఓ వరదా ! నీదాసులు అజ్ఞానమును పోకార్చినారు [illegible]మాత్మంగా నిన్ను మాకు చూపిరి రాత్రింబవళ్ళు మాకు నీమీద భక్తిని [illegible] భక్తి వినా నిరుపయోగములైన తపోజపాదికర్మములు మే మిక [illegible]యలయ్యా ! నీదాసులు వైష్ణవధర్మమునకు మమ్ము మళ్ళించి తఱుగులని [illegible] మమ్ము ముంచెత్తినారు నీదాసులు ఈవిధంగా నీకూ మాకు [illegible] కూర్చినారు నీదాస్యం తప్ప వేరుకార్యాలు మేము కోరము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
[illegible] మీఁదట	264	388	3	248

118

అవ శరీర మనే పట్టణమును భగవదధీనం చేసిననే అది సఫల మగు ననుచున్నాడు.

సీ. పర దేశిపట్నాన ప్రబలిరి పదుగురు
        పరి చెడ నాదర బలసినట్లు
అలసత నాశేలునతఁ డూరకుండంగ
        నాథు లైనట్లుగ నడిమివారు
దేహా యజ్ఞత తన్నుఁ దెలియనేరక యుండ
        రట్టుగ దొంగలరాజ్య మాయె
ఒడలు శుష్కించంగ నబ్బిన జబ్బు సౌ
        ఖ్యమునకు నెడమీక యలఁచినట్లు
జ్ఞానమ్ము గతిదప్ప ఘనమైన పురిచెడి
        కారడ వెదిగిన కరణి యయ్యె,

గీ. అధికుఁ డదిగని ధూర్తుల నదిమి వైచి
మొదలికర్తఁ బాలించుచొప్పున వృషాద్రి
వాస! నా దేహనగరి నీ వసముగాఁగ
వెన్నునకుఁ బండ్లు వచ్చిన విధము నయ్యె.

ఫలితము నిచ్చే వరిపైరు పాడైపోగా ఆ స్థానంలో పనికిమాలిన ఊదర ప్రబలిపోతుంది. ఆ మాదిరి భగవంతునికి వశంకానిచో ఆ శరీరం పరదేశంలోని పట్టణ మవుతుంది. అప్పు డందులో జ్ఞానకర్మేంద్రియాలు పదిన్ని ప్రబల మవుతాయి అనగా ఇంద్రియాలు తమవిషయాలలో నిమగ్న మగు ననుట గ్రామాన్ని ఏలే పెద్ద మొద్దుగా పడియుండే నడమంత్రపువా రంతా ప్రభువులై కూర్చుంటారు అవిధంగానే జీవు డజ్ఞానంతో తన్ను దాను తెలియనేరనివాడైతే కామాదులనే (అరిషడ్వర్గము) దొంగలు ఈ శరీరమనే పట్నంలో రాజ్య మేలుతారు దేహంలో బల ముడిగితే రోగాలు బలపడి క్రుంగదీసినవిధంగా తెలివి దారితప్పితే పుణ్యార్జిత మైన ఈ మానవశరీరం అనే పట్టణం పాడుపడి కారడవి అనే అహంకార మమ కారాలు బలిసిపోతాయి నగరపాలకుడు పాడైన పట్టణస్థితిని గమనించి దుండగుల నణచి చక్కగా పాలించువిధంగా ఓ వృషభాద్రివాసా! శ్రీనివాసా! నాదేహ మనే నగరి నీ యధీన మైతే, అది వెన్నులోని గింజలు పండినట్లు సఫలత పొందుతుంది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పరదేశిపట్నమున	12	72	1	49

119

అ॥ ఎన్నో దుష్కృత్యాలొనర్చి ఒకసారి శరణంటే కాపాడు నీవు ఏ తప్పుచేయని వాండు నీవే దిక్కను మమ్ము కాపాడు మని వేడుచున్నాడు

సీ. కాకాసురునితప్పు కడకుఁ బరిహరించి
చేకొంటి శరణన్నఁ జేరి మగుడ
నీకడ మాతప్పు లింతకు నెక్కుడా ?
నీవే శరణనుంటిఁ బ్రోవుమయ్య !
అమ్మున వేసిన యతనికి దండము వెట్ట
నిమ్మల నిహపరా లిచ్చినాఁడ
నెమ్మయి మాకంక నిట్టిచేఁతలు లేవు
నెమ్మి మొక్కితిఁ గరుణింపుమయ్య !

ఆ. సురలఁ గొలిచి వచ్చి ప్రాయోపవిష్టులా
వారలకు వరాలు కోరియిత్తు,
వారలఁ గొలువఁబోము మరి నీదుచరణమ్ము
లెంతొ మెచ్చుచు మమ్ము నేలుమయ్య !

కాకాసురుడు గొప్ప తప్పుచేసి శరణన్నమాత్రాన వానిని మన్నించి చేర దీసితివి అంతకంటె నెక్కుడుతప్పులు నీపట్ల చేశామా? లేదనుట తప్పు చెయనియే నీవే శరణ మన్నాము మమ్ము కాపాడుము ఇది రామావతారవిషయం బాణంతో నిన్ను కొట్టి దండం పెడితే కిరాతునకు ఇహపరసుఖా లిచ్చినావు ఎటు చూచినా మాలో నిట్టిచేష్టలు కావరావు ప్రీతితో నీకు మొక్కుతున్నాము మాపై దయదలచు. ఇది కృష్ణావతారవిషయం ఇతరదైవతాలను ప్రార్థించి అనని గితాభిమతులై వచ్చి నీకడ నిరాహారదీక్ష పూనగా అట్టివారికి ప్రీతితో వరా లిచ్చు చుందువు నిను విన అన్యగతి గానక నీచరణాలే స్మరణం చేస్తున్న మమ్ము శ్రీ వేంకటాచలపతీ! కాపాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	పుట	సంపు
తప్పదు యీయర్థము	223	128	8	88

120

అవ : కఠినములైన కర్మయోగాదులకు సాక్షాత్కరించని నీవు సులభంగా శరణాగతికి దొరకినావని సంతసించుచున్నాడు

సీ. ఈ మాట విని నిన్ను నిందుకే నవ్వితి
నీకృపయెంత ? మా నేమమెంత ?
సకలకర్మముల కసాధ్యుండ వైన నీ
వొక్కింత భక్తికిఁ జిక్కినావు,
బహువేదపఠనకుఁ బట్టువడని నీవు
తిరుమంత్రమున కిట్టె దొరకినావు,
కోటిదానముల లోఁగొనరాని దొర వీవు
తగ శరణుఁజొరంగ దక్కినావు,
ఉగ్రతపమ్ముల కుబ్బ కైకొనని నీ
వెంచి దాస్యంబు మన్నించినావు,

గీ. పావనస్నానములఁ గట్టువడని నీవు
పొంగి నీముద్రవారికి లొంగినావు,
మానుగా వేల్పులకుఁ గానరాని నీవు
వేంకటాద్రి కన్విందవై వెలసినావు.

వేంకటాచలపతీ! నీదయ చాల ఎక్కువైనది. మానియమాలు మిగుల తక్కువైనవి అయినా మమ్ము కాపాడుతున్నావు ఇందుకే నీవంటే నాకు నవ్వు. బహువిధకఠోరకర్మలచే గూడ సాధింపబడనినీవు ఏ కొద్దిపాటి భక్తికో చిక్కుతున్నావు అనంతాలైన వేదాలను అధ్యయనంచేసినా నీదర్శనం దుర్లభం. అట్టినీవు చిట్టితిరుమంత్రానికే పట్టుపడుతున్నావు. లెక్కలేనన్ని దానాలు చేసినను నీవు అంతుపట్టని దొరవు. అయినను శరణుపొందితే సులువుగా దక్కుతున్నావు. పరాకాష్ఠనందు ఉన్న ఘోరతపస్సులను గూడ సమ్మతించని నీవు మాదాస్యాన్ని ఎంతో మన్నించుచున్నావు పవిత్రములైన గంగాదినదీస్నానాలచేత గూడ లభ్యపడని నీవు సులువుగా నీముద్రలు ధరించిన భక్తులకు లొంగిపోతున్నావు దేవతలకు అగోచరుడవైన నీవు వేంకటాచలముపై వెలసి కనులపండువుగా మాకు దర్శన మిస్తున్నావు.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఈమాటవిని నిన్ను	210	58	3	38

121

అవ వేంకటాచలవిభుడు విశ్వస్వరూపుడని, చిల్లరమల్లరదేవతలు ఆయన అవ
యవములని మదుపుచున్నాడు.

సీ. విశ్వాత్మ ! నీకంటె వేరేమియుం గాన
నైశ్వర్య మెల్ల నీయుతినె హో యలు
కల నెన్నోమతములు కర్మభేదము లౌచు
కలవెల్ల నీయందె కల్పితములు,
కలరు వేల్పులు బహుగతిమహిమాఢ్యులు
తలఁప నీయంగభేదములె వారు,
ఘనమంత్రములు చాల గలవు వరా లీయ
నవియెల్ల నీదునామాళి సుమ్ము,
పెనుపొందు జంతువుల్ పెక్కులు గలవవి
పనిగొన నీదాసపరికరములె,

ఆ. ఎందు దగులువడక యేకరూపుగ నిన్నుఁ
గొలుచువాఁడె పుణ్యనిలయుఁడు, ఫంది
పొందినట్టి పెల్లఁ బొలుచు నీయనుమతి
వేంకటాచలేంద్ర ! విభ. సాంద్ర !

సర్వస్వరూపుడైన వేంకటాచలపతీ నీకంటె ఇతరము నే నెఱుఁగను. దృగ్గోచర మగుచున్న ఈ సంపత్తి అంతయు నీసతి లక్ష్మియొక్క విలాసమే క్రియాభేదములు కలిగి ఎన్నోమతము లున్నవి ఆ యన్నియవన్నీ నీలో కల్పిత ములే పలుదారులలో మహిమచే గొప్పవారగు దేవత లెందరో కలరు ఆలో చించగా వారు నీశరీరంలోనివారే వరాలు పొందడానికి పెద్దపెద్దమంత్రా లెన్నో యున్నవి అవన్నీ నీనామావళిలోనివే అభివృద్ధిపొందే జంతుజాలం ఎంతో ఉన్నది అదంతా నీదాసులకు ఉపయోగపడే ఉపకరణాలే ఎవడైతే ఇతరవిషయంగు సక్తుడుగాక ఏకరీతిగా నిన్ను సేవించునో అట్టివాడే పుణ్యమునకు ఆకరమైన వాడు చక్కనిపైభవంగల వేంకటపతీ ! గ్రహించి స్వాయత్తం చేసుకున్న దన్నీ నీ ప్రసన్నతతో ఒప్పుచుండును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
విశ్వాత్మ నీకంటె	294	544	3	365

122

అవ బ్రహ్మ పుట్టుకకు, దేవతలస్థితికి వేంకటాచలపతియే కారణ మని నిరూపించు చున్నాడు

సీ వింటిమి నీకతల్ కంటిమి నీమాయ
బంట్లము నీపాలివార మయ్య!
కలిగిరిగాదె నీవలన బ్రహ్మాదులు
నిలిచిరి సురలెల్ల నీవలననె
తెలిసిరి మునులెల్ల దేవుండ వీవని
నుతియించె వేదముల్ నోరికోలఁది
ప్రతిలేని నీరూపు భావింతు రోగులు
గతియె వైకుంఠమ్ము ఘనుల కెల్ల

గీ. అణఁగి రసుసలు నీదుచక్రాయుధమున
బ్రదికెరి మానుసుల్ నీదుపాదసేవ,
బాదలి నీకృప వేంకటభూధరేంద్ర!
మొక్కు లిడెదము భక్తితో మొదల వెనుక!

ఓ వేంకటాచలపతీ! నీకథ లెన్నో విన్నాము. నీమాయ యెట్టిదో గట్టిగా ఎఱిగినాము మేము నీసేవకులం. నీయధీనులం. బ్రహ్మాదులు నీవల్ల నే పుట్టిరిగదా! నీవల్ల నే స్థిరంగా తమస్థానాలలో దేవత లున్నారుగదా। మహర్షులు నీవు దేవుడ వని తెలుసుకొనుచున్నారు వేదాలు నోరార నిన్ను నుతిచేసినవి. అనుపమానమైన నీరూపాన్ని యోగులు భావనచేయుచుందురు గొప్పసాధువుల కెల్లరకు వైకుంఠమే దిక్కు. నీచక్రాయుధంవల్ల రాక్షసులు అణగారిపోయిరి. నీపాదసేవవల్ల బ్రాహ్మ ణులు బ్రదికిరి. ఓ స్వామీ! నీదయవల్ల మేము నీకు భక్తితో అన్నిదిక్కుల నుండి నమస్కారం చేస్తుంటాము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వింటిమి నీకతలు	284	548	8	387

123

అవ . చిన్నికృష్ణయ్యను యశోదమ్మ సున్నితంగా మేలుకొలుపులున్నది

సీ. మేలుకో నాయన్న ! మెల్లఁగ బడినాడ
పిలుతురు నీతోడి పిల్లగాండ్రు,
చాలిఁక నిద్దురల్ చద్దికూళ్ళకు నిదే
వేళాయె నాతండ్రి ! వేగ లెమ్ము,
కమలాప్తుఁ డుదయించె కనులు దెఱువుమయ్య !
ముఖమజ్జనమునకై ముగుద వచ్చె,
మీతండ్రి ముద్దాడఁ బ్రీతితో నిలుచుండె
నాదట మేలుకో యాదిపురుష !

గీ. పొగడెదరు నీదులీలలు భుజగశైల
రమణ ! వేల్పులు మును లంబరమ్మునందు,
పాడెదరు నారదాదులు పద్మనయన !
మొదట మేల్కాంచి చూడు నామోము తండ్రి !

ఓచిన్నికృష్ణా ! మేలుకొనుము. బడిలో ఆడుకొనడానికి నీ సావాసకాండ్రైన పిల్లకాయలు మెల్లగా పిలుచుచున్నారు ఇక నిద్ర చాలించుము నాన్న ! చలిది యన్నం తినే సమయ మైనది. లిరాన లెమ్ము కమలములకు ప్రియుడైన సూర్యు డుదయించినాడు ఇక కన్నులు తెఱువుము సూర్యోదయంలో కమలములు వికసించునట్లు తత్సదృశములు నీనేత్రములు విప్పారవలె ననుట. నీముఖము కడుగుటకై దాది సిద్ధముగా వచ్చియున్నది నీమోమును ముద్దుపెట్టుకొనుటకై మీతండ్రి నందగోపులు ప్రేమతో వచ్చి నిలబడియున్నారు ఆదిపురుషా ! త్వరితముగా మేలుకొనుము శేషశైలమందు క్రీడించే ఓ విష్ణూ ! దేవతలు, ఋషులు ఆకాశములో నీలీలలు పొగడుచున్నారు. తుంబురునారదాదులు, పద్మములవంటి కన్నులు గల ఓ శ్రీపతీ ! నిన్ను గూర్చి గానం చేయుచున్నారు, ముందు మేలుకొని నా ముఖాన్ని దర్శించు తండ్రీ !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
హరి కృష్ణ మేలుకొను	294	543	3	385

124

అవ. హరిచరణసేవా తత్పరునికి ఇహపరములం దెట్టికొఱతయుండ దనుచున్నాడు.

సీ. కమలాక్షుఁడవు నీవు గలుగ మా కేస్వామి
నమరని దొక్కటి యువల లేదు.
నాలుకమీఁద నీనామమ్ము మెలఁగంగఁ
దమిఁ బరులను వేఁడఁ దావు లేదు,
మొనసి నీచక్రమ్ము భుజముపై నుండంగ
నెందు వైరమ్ము లే దెదురు లేదు.
చెలువైన నీసేవ చేతులపై నుండ
తెగని వెట్టిపనుల దినము లేదు,

గీ॥ ఎట్టియపరాధమును లేదు హృదిని నీదు
భక్తియుండ, నీతిరుమంత్రపఠన ముండ
నిహపరమ్ముల కొఱఁతలే దెందు సిరికి,
మఱి విచారమ్ము లేదు నీశరణు గలుగ.

పద్మాలవంటినయనాలుగల నీవు మాపాలిట నుండగా ఈలోకంలో మాకు సమకూరని సౌఖ్యం ఏ ఒక్కటియు లేదు నాలుకపై నీనామమే సదా వర్తించుచుండగా ఇతరులను వేడుటకు ఇచ్చట తావే లేదు నీచక్రచిహ్నం మాభుజముపై నుండగా ఎక్కడనూ మాకు విరోధభావములేదు, ఎదురు అసలే లేదు ఇంపైన నీకైంకర్యం మాచేతులలో నుండగా వ్యర్థపుపనులను ఆచరించిన దినమే లేదు అనగా సర్వదా నీకైంకర్యమునే చేయుచుందుమనుట. నీపై భక్తి మాహృదయాలలో నుండగా మాలో ఏతప్పిదమును లేదు "ఓం నమో వేంకటేశాయ" అను నీ మంత్రమును జపించడంవల్ల ఇహపరసంపదలకు కొఱత ఎక్కడగాని, ఏమాత్రంగాని లేదు నీశరణుగల్గిన వారము కాబట్టి మాకు విచారము లేదు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కలదు తిరుమంత్రము	202	531	3	357

125

[illegible] నిండుసు భక్తులు మిక్కిలి నేర్పరు లని చమత్కరించి చెప్పు [illegible]

[illegible] సేవన్ గాని నిన్నుఁ [illegible]
నీకంటె దాసులే నేర్పుకాండ్రు,
[illegible] సివాద [illegible]లై చూపి
[illegible] మతిలోనఁ బెట్టుకొనిరి,
[illegible] నీపాదాలపైఁ బెట్టి
సాయుజ్య మంతియు జట్టిగొనిరి,
[illegible] నిచ్చినట్టివే నీకు సమర్పించి
సులువుగా నీకృపఁ జూఱగొనిరి,

[illegible] తెచ్చి చేరెకు పైఁజల్లి
[illegible] లందినారు ఎలసినట్లు,
[illegible] బునందు చూపిరి భారమ్ము
[illegible] చెంత చతురు లయ్య !

[illegible] నీవు నేర్పరేదుగాని నీకంటె నీదాసులే నేర్పరులు. ఏలన నిన్ను [illegible] ఏదొ ఒకభక్తి నీపైజూపి సమర్థులై నిన్నెఱిగి తమ [illegible] నిన్ను దాచుకొనుచున్నరు పిడికెడుతులసి నీపాదాలపై చల్లి సాయుజ్య [illegible] ఆక్రమించుకొనుచున్నారు నీవనుగ్రహించిన వస్తువులనే నీ [illegible] నీదయకు పాత్రు లగుచున్నారు చెఱువులనుండి చేరెడునీళ్ళ [illegible] నీపై చిలుకరించి కావలసినన్ని వరాలు పొందుతున్నారు నీకొక దణ్ణం సమ [illegible] రక్షింపుమను విధభారాన్ని నీమూపుపై నుంచుతున్నారు. [illegible] చెంత గట్టివారొ మఱిచూడు.

[illegible] అత్యల్పములవి, లభించే లాభము మాత్రం [illegible] రాంతము

[illegible]	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీవే నే[illegible]గాని	209	49	3	33

126

అవ గురూపదేశమును, ఆచారమును వదలరాదని ప్రార్థిస్తున్నాడు.

సీ. ఎట్టైనఁ జేసికో మిమ్మతని నాదుగురుండు
పట్టించె విడువ నీప దయగల్గి,
పొఁసగ నా నామముల్ పొర్లిద్దెల్ల నుడువు వీఁ
డేమి కోరునో యంచు నెంచఁబోకు,
నాఁడె యాచార్యుండు నా కన్నియు నొసంగె
నేఁ డిదేలన్న తన్నియమాన,
ఇతఁడు న న్నింటిలో నిడుకొని పూజించు
హేతువేమో యని భీతిగొనకు,
నాకు నీకును గారణమ్ము గురుండె యీ
మరు లేల యన్న తన్మతమె నాది,
గీ. ఇతఁడు నను భక్తితోఁ గొల్చు నేటి కనుచు
వేసరకు మాటిమాటికి వేంకటేశ !
వాసిగ గురుం డిచేపని చేసినాఁడు
నం టిదెన్నఁడు నీకును నాకుఁ బోదు

నాగురువు నీపాదాలు పట్టించినాడు నీవీభక్తుని ఎట్లుచేసినా సరే నేనేమో నీ అడుగులు విడువను ఈభక్తుడు నా నామావళిని రాత్రింబవళ్లు జపించుచున్నాడు వీడు నన్నేమికోరునో యని నీవు తలంచకుము గురువు మంత్రోపదేశమునేసినప్పుడే సకలము నా కిచ్చినాడు. అయితే ఇప్పు డిదెందుల కంటివా ? నేను ఆనియమ ముచు మానజాలను అనగా నామజపం సకలసంపత్ప్రదమని నిష్ఠామముగా చేస్తే మోక్షము వస్తుందని అంతరంగికాభిప్రాయం ఈభక్తుడు నన్ను తన యింటిలో నుంచుకొని పూజించుచున్నాడు ఏమి కారణమో ! నన్నేమి యడగునో యని నీవు భయపడవలదు నాకు నిన్నెఱిగించినవాడు నా యాచార్యుడు కాన మన యిరువుర కతడే కారణము. అయితే ఇప్పు డీపూజలు చేసేభ్రమ ఎందులకందువా ? నాగురుని మతమే నామతము అతడు నియతముగా నిన్ను పూజించేవాడు గనుక నేనూ ఆ పనినే చేయుచున్నవనుట శ్రీనివాసా ! ఈభక్తుడు పలుసార్లు ఎందుకో భక్తితో కొలుచుచున్నాడని విసుగు చెందవలదు మాగురువు యిదేపని చేసెను నేను కూడ ఆపనినే చేయుచున్నాను ఈసేవ్యసేవకభావం నిన్నూ నన్నూ వదలునది కాదు.

వంకిర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎట్టయినాఁ జేసుకో	217	95	3	84

127

రా: శ్రీగిరివిభూతిపై చిత్రిని వర్ణించుచున్నాడు

సీ నీమహత్త్వంబు లోనికి వెల్పలికిఁ గప్పు
నీవృగ్విధంబని యెఱుఁగరాదు
సంకి యున్నిటిలోన నీ వుంటివని భ్రాంతి
నుండుదుగాని నీ వొకటి కావు
దండియా గిరి ప్రతిధ్వని దోఁచెడిని యది
కొండలోపల లేదు కొంత గాదు
బలసి యున్నింటిలోపలను జైతన్యమై
మెలఁగుదు గాని యేమిటను లేవు
పలువెలుంగుల అద్దములయందు నొకనీడ
పొలయుగా కందది తలఁప లేదు

ఆ॥ ఉ. గ కన్నింటిలోన నీవుండుటయును
ఉండకుండుటయును లేదు కొండలప్ప !
చెసని తేజముగాన నీవొడవు పరమ
పూర్ణమై సర్వకాలంబు పొలుచుఁగాన.

ఓ ఏడుకొండలరాయా ! 'అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః' అన్నట్లు నీమహత్త్వం జగములలోపల వెలుపల వ్యాపించి యున్నది. కనుకనే అది యింత అని నిర్దేశించుటకు వీలుగా కున్నది "మయా తత మిదం సర్వం జగదవ్యక్త మూర్తినా" అని నీవు చెప్పినట్లు ఈప్రపంచమంతా అవ్యక్త మూర్తివై నసీతో వ్యాపించియున్నది నీయందు సర్వప్రాణికోట్లు నీ యధీనములో నున్నవి నీవు వటి అన్నిటిలో లేవు నీవు అన్నిటిలో నున్నా వనుట మాభ్రాంతియే గాని నీకు వానితో ఐక్యము లేదు "నచ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగమైశ్వరమ్" అన్నట్లు జడచేతనములు నీతలమీది మూటవలె లేవు నీవు స్వతంత్రుడవు గొప్పదగు పర్వతములలో ప్రతిధ్వని తోచునుగాని అది అపర్వతములోనూ లేదు. అది అంతర్వేఁ మునూ కాదు 'భూతానా మస్మి చేతనా' అన్నట్లు నీవు ప్రాణులలో చైతన్యస్వరూపుడవై ఉందువుగాని వాటివశములో నీవు లేవు ఒకనీడయే పలువిధముల అద్దములందు ప్రతిఫలించునేగాని ఆనీడ అద్దములోనూ లేదు, అద్దమునూ కాదు అన్నిటిలో నీవుండుటయూ, ఉండకుండుటయూలేదు అనగా వాటివశములో లేవు నీవు వాని ఏఒక్కటియూ లేదనుట. అవినాశియగు నీప్రభావము అనిర్వచనీయము నిరూపము పరిపూర్ణమై ఎల్లప్పుడూ ఒప్పుచుండును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీమహత్త్వంబు	44	270	1	181

128

అవ భగవంతుడు భక్తపరాధీనుడు. భక్తజనకైంకర్యమే భగవత్కైంకర్య మని పలుకుతున్నాడు.

సీ. నీదాసవాసంబె నిత్యవైకుంఠమ్ము
 వేఱొక్కతావును వెదకనేల ?
ఆ మహాత్ములగూపు లవియ నీరూపులు
 పోఁడి నిన్ మది దలపోయనేల ?
ఆగమసూక్తమ్ము లవ్వారిమాటలు
 చప్పనిచదువులు చదువ నేల ?
వారికారుణ్యమే వఱలు నీమన్ననల్
 కోరి యింతకు మించి కోసర నేల ?

గీ. నాదువిన్నప మిదె శుకనారదాదు
లీ విధమ్ముగనే యాన తిచ్చినారు,
దాసులకు కైవసమ్మయి తనరె దీవు
వెన్న యుండఁగ నేతికై వెదకనేల ?

నీదాసులను కలసియుండుటయే నిత్యము వైకుంఠనివాసము. ఇక వైకుంఠమును మఱియొకచో వెదక నక్కఱలేదు మహనీయులైన నీభక్తుల రూపాలన్ని నీరూపాలే మఱి వేఱుగా నిన్ను మనసున స్మరింప నక్కఱలేదు. ఆభాగవతుల పలుకులే వేదవచనములు. తదితరములు రుచిలేని చదువులు వాటిని చదువనేల ? నీదాసుల కరుణయే నీమన్నన. ఇంతకుమించి మేము కోరుటెందుకు ? భగవద్దాసులదయ అభిలషణీయ మనుట. ఇదియే నామనవి శుకుడు నారదుడు మున్నగు మహాయోగులుకూడ ఈ విధంగానే సెల విచ్చినారు. ఇందుకు కారణం నీవు దాసులకు అధీనుడవై ఉండుటే వెన్న చేతనుండగా నేతికై వెతకినట్లు నీభక్తులు సులభముగా లభించుచుండగా దుర్లభుడైన నీకై వెదకడం ఎందుకు ? భగవంతునికన్న భాగవతులే గొప్పవారని తాత్పర్యం

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వెన్న చేతఁబట్టి	282	180	3	121

129

అవ : ఇహలోకసుఖాలకే మేము అంకిత మైనను, ఏనాడో నిన్ను శరణంటిమి
గనుక కాపాడు మనుచున్నాడు

సీ. ఇంద్రియదాసుల మెప్పుడు చూచిన
నిపుడు నీదాసుల మెట్లగుదుము ?
ధనదాసులము నీదుదాసుల మని మాకు
చెప్పికొంటకుఁ గూడ సిగ్గుగాదె ?
పడఁతుల కెప్పుడు పరతంత్రులము భవ
త్పరతంత్రభావ మెవ్వలనఁ గలుగు ?
నాల్క యమ్ముడువోయె నడుమనె రుచులకు
నెటయేది నిను నుతియించుటకును ?
ఆ. మేను లంపటలకు మీఁదెత్తినాము నీ
యుడిగమునకు నింక నొదుగు టెట్లు ?
నాగగిరివిహార ! నాఁడే శరణ మంటి
ముందు వెనుక గనక బ్రోవుమయ్య !

శేషాచలమందు విహరించునట్టి శ్రీనివాసా ! మే మెల్లప్పుడు త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్ర జిహ్వాఘ్రాణము లనెడు ఇంద్రియాలకు దాసులమై ఉండేవారము. ఇపుడు తటాలున నీదాసుల మెట్లగుదుము ? కాలే మనుట మేము, ధనమునకు దాసులము నీదాసులమని చెప్పుకొనుటకుగూడ మాకు సిగ్గగుచున్నది. మేము స్త్రీల కెప్పుడు దాసులమే. అట్టిమాకు నీ కధీనుల మగుట ఎట్లు సలమపడును ? వలనుపడ దనుట మానాలుక ఉప్పు కారము తీపి చేదు మున్నగు రుచులకు అమ్ముడుపోయినది. అనగా రుచులే కోరుచుండు మనుట. ఇక నిన్ను కీర్తించడానికి అవకాశ మెక్కడి ? లే దనుట శరీరము కౌటుంబికమైన గాపికి లోనుకాగా నీకైంకర్యము చేయడానికి ఏ విధముగా ఉపయోగపడును ? ఉపయోగపడ దనుట కనుక ఓ శేషాద్రివిహారా ; పూర్వమే నిన్ను శరణుపొందినాము గనుక మమ్మునుగూర్చి ముందువెనుక లాలోచింపక కాపాడుము

సంకీర్తన .	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అమ్మేదొకటియుగ అసిమలోని	231	178	3	118

130

అవ : శ్రీవేంకటేశ్వరుడే నృసింహస్వామియని నుతించుచున్నాడు

సీ. ఎందుఁ జూచిన నీవె యిదె నీప్రతాపమ్ము
నరసింహ! నీ కివే నతులు నుతులు,
పద్మజాండము గుహాభవన మ్మహోబల
నగ మెన్న సింహాసనమ్ము నీకు,
జలధు లేడును నీకు జలకంపుమడుగులు
జగతి విహారదేశమ్ము నీకు,
క్రిందిమీఁదివి కనురెప్ప లహర్నిశల్
కమలజ పెంటిసింగమ్ము నీకు,

గీ. కనకకశిపుఁ డాహారమ్ముగమ్ము నీకు
నీదుపిల్లలు భావింప నిఖలసురులు,
వేంకటాద్రి భోగింతువు విచ్చలవిడి
జాల మొనరింప కెపుడు మ మ్మేలుకొనుము.

ఓనరసింహమూర్తీ! ఎక్కడ చూచిన నీవే వెలయుచున్నావు. అహో! నీప్రతాపము! నీకు మానమస్కారములు, నీకు మాస్తోత్రములు. ఈ బ్రహ్మాండమే నీవు నివసించుగుహ ఆలోచింపగా అహోబలపర్వతమే నీసింహాసనము. సప్తసముద్రాలు నీవు జలకమాడే మడుగులు. ఈలోకమే నీవు విహరించుచోటు నీరెండుకనురెప్పలు రేయుంబవళ్ళు లక్ష్మీదేవి నీపెంటిసింగము హిరణ్యకశిపుడు నీ కెరయయిన జంతువు ఆలోచింపగా దేవత బందము నీపిల్లలే. యథేష్టంగా వేంకటాద్రిలో భోగా లనుభవించుచుందువు ఆలస్యంచేయక మమ్ము కాపాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎందుఁ జూచినా	227	154	3	103

131

అవ : హరినామమహిమ మగ్గడించుచున్నాడు.

సీ. పూర్వదోషమ్ములఁ బోఁదోలి మఱియును
క్షమియించి సర్వాపచారములను
కడునహంకారమ్ము గసటునంతయుఁ బాపి
నీనామ మిదె నన్ను నిర్వహించె,
నేఁడు గావించిన నేరమ్ముల నణంచి
వేఁడికర్మమ్ముల విడువఁజేసి
వాఁడిదుఃఖమ్ముల వడిని బరిహరించె
నీనామభజనమ్ము నిస్తులమ్ము,

గీ. ఉమ్మడిసుఖమ్ము లొనరించి యొసఁగి జయము
మమ్ము రక్షించె, నీనామమహిమఁ బొగడఁ
దలమె నాలుగుమోముల నలువ కేని?
అమరమునిగేయ! తిరువేంకటాద్రిరాయ!

ఓ తిరుమలేశా! ఇదిగో నీనామము నామునుపటి అపరాధాలను పారదోలినది. మఱియు పలురకాలైన నా అపచారాలను క్షమించినది. అహంకారమాలిన్యము నంతయు తొలగించినది నన్ను కృతార్థుని గావించినది. సాటిలేని నీ నామస్మరణము వర్తమానకాలంలో నే చేసిన దోషములను పరిహరించినది దారుణములైన కర్మలను వదలింప జేసినది తీక్ష్ణములైన దుఃఖాలను వడిగా పోగొట్టినది. దేవఋషులచే కీర్తింపదగిన ఓ శ్రీనివాసా! ఇహపరసుఖాల నిచ్చుచు మాకు జయ మొసగి కాపాడినది అట్టి నీనామమహిమను పొగడుటకు నాలుగుముఖాలుగల బ్రహ్మ కైనను శక్యమా? శక్యముకా దనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నలినాక్ష నీకు నమస్కరించిన	223	131	3	33

132

అవ. శరణాగతి ప్రపత్తులకంటె తరణోపాయం వేఱొకటి లేదనుచున్నాడు.

సీ. పాటించి నమ్మినవారి భాగ్యముగదా
కోటిసుద్దు లిఁకేల ? గొంకు లేల ?
స్వామివిద్రోహియౌ చండి దశాస్యుంగు
కామించి శరణన్నఁ గాతునంటి,
వేమిరా నీదయ ? యేమి నీమహిమరా ?
శరణాగతికి సాటి జపము గలదె ?
జానకీద్రోహమ్ము సలిపియు శరణన్న
కాకాసురాధము గాచినాఁడ,
వేమి నీవాత్సల్య ? మేమి నీ మన్నన ?
తగఁ బ్రపత్తికి సాటి తపము లేదు,

గీ. చేరి యేపాటివాఁడైన చింత లేల ?
కడఁగి శరణమ్ము వేఁడినఁ గాతు వీవె,
ఇందు కీడౌనె ? పుణ్యమ్ము లెట్టివేని
కలుషపరిహారి ! వేంకటాచలవిహారి !

పాపములను పోకార్చువాడవు, పాఁపతేనిపర్వతంలో విహరించేవాడవు అయిన శ్రీశా ! నమ్మి ఆచరించేవారి అదృష్ట మనవలె గాని మఱి నిన్నుగూర్చి కోటిమాట లెందుకు ? జగత్పితవు, జగత్పతివి అగు నీకు ద్రోహంచేసిన క్రూరుడైన ఆ రావణుడే కోరి నిన్ను శరణంటే కాపాడెద నంటివి అహో ! ఏమి నీదయ ! ఏమి నీమహిమ ! శరణాగతిని మించిన జపం లేదు. సీతవల్ల ద్రోహంచేసి నిన్ను శరణన్నంతనే కాకాసురుని కాపాడినావుగదా ! ఇదే ఇందుకు తార్కాణ. అవురా ! నీవాత్సల్య మేమి ? బళా ! నీమన్నన ఎంతగొప్పది ప్రపత్తికంటె గొప్ప తపస్సు లేదు ఎట్టి దుర్మార్గుడైనను నిన్ను శరణంటే రక్షింతువు. ఇందుకు ఎట్టి పుణ్యము లైనను సరిపోలునా ? సరిపోల వనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పాటించి నమ్మినవారి	214	32	3	55

133

అ. అవివేకదశలో తా నొనర్చిన దుష్కృత్యాలు తన్ను అవహేళన చేసినను, సిగ్గరి చింతకుపేరిన తన్ను గావుమని దేవుని వేడుచున్నాడు

సీ. దేవుండ నే నంచుఁ దిరుగు నాస్తికుఁడను
నతిసల్ప నిపుడు దేవతలు నగరె?
తానే గతిగ నుండి తమ్ము గెల్చితి మన్న
నగతాళి సేయవే యింద్రియములు?
కర్మమ్ములకుఁ దొల్లి కడుచేరువై నేఁడు
సలుపకున్నను గేలి సలుపఁబోవె?
సుదతులకౌఁగిళ్ళ సొగసి యిప్పుడు తిట్ట
నపహసింపరె వార లట్టినన్ను?

గీ. నే స్వతంత్రుఁడ నని దాననియతి మాని
నేఁడు సాగింప నది నాకు నీతి యగునె?
యిన్నిటను సిగ్గువడి వేంకటేశ! నీదు
మఱుఁగుఁ జొచ్చితిఁ గృపతోడ మనుపు మయ్య!

అజ్ఞాన దశలో నేనే దేవుడ నని విఱ్ఱవీగి ఇపు డించుక జ్ఞానం కలిగి వేంకటేశా! నీకు నమస్కరించగా నామునుపటిస్థితి తెలిసిన దేవతలు నన్ను గేలి సేయరా? చేయుదు రనుట. మునుపు ఇంద్రియాలే దిక్కైయుండి ఇపుడు ఆ యింద్రియాలనే గెలిచితినని అంటే అవి నన్ను ఎగతాళిసేయవా? చేయు ననుట. అవివేకదశలో కర్మలను బాగా ఆచరించి ఇపుడు మానితే అవి నన్ను అపహసించవా? అపహసించు ననుట. స్త్రీలకౌగిళ్ళలో చొక్కి ఇప్పుడు వారిని దూషించినచో వారు నన్నుజూచి నవ్వరా? నవ్వుదు రనుట. నేనే స్వతంత్రుడ ననుభావంతో ఇన్నాళ్ళు దానం చేయకుండి ఇపుడు దానంచేయుట నీతియగునా? కా దనుట. పై అవమానము లకు నేను సిగ్గుచెంది ఓ స్వామీ! నీయండనుండ వరుదెంచితిని. నన్ను కరుణతో గాపాడుము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నన్ను నెవ్వరు గాచేరు	213	74	3	50

134

అవ : మదపుటేనుగును మావటీడు మంచిదారిని నడపించునట్లు నామనసు మంచి దారిని నడపించు మని స్వామిని ప్రార్థించుచున్నాడు.

సీ. మత్తగజమ్మును మావటీగండాన
దేవ ! నామనసును ద్రిప్పఁ గదవె !
తప్పుచేసినవాఁడు తన యేలికంగని
తాఁటి యిందందుఁ దా దాఁగినట్లు
ఇంద్రియవశమయి యీడాడఁ ద్రిమ్మరు
నిను భక్తిఁ గొల్వ మున్నోఁపదు మనసు,
పగచేసికొనువాఁడు బలుమందసములోన
వేఁగించినట్టులు జాగరములు
వేదమార్గముపీడి వివిధాఘములఁ జిక్కి
నినుఁ జేరు మన్నఁ జింతించు మనసు,

గీ. కటికపేద నిధానమ్ము గాంచి భ్రమసి
కాచుకొనియున్నయట్టులు గరుడశైల
కాంతు నిన్నిట్లు పొడగని కలుష మెడల
వెరవున భవద్గుణమ్ములు వెదకు మనసు.

తప్పుచేసినవ్యక్తి తనప్రభువునకు జడిసి దాగుచు ఇక్కడక్కడ నక్కినట్లు ఇంద్రియాలకు లోనై నామనసు ఇటునటు తారాడుచు భక్తితో నిన్ను గొల్చుటకు పూనకున్నది. కనుక మావటివాడు మదపుటేనుగును మంచిదారిని నడపించు రీతిగ నీవు నామనస్సును మంచిదారిలోనికి మరలించుము. ప్రజలవిరోధం కల్పించుకొన్న వాడు బోషాణంపెట్టెలో దాగి నిద్రలేక తెల్లవార్చుకొన్నట్లు ఈ మనసు వైదిక మార్గాన్ని వదలి నానాయాతనలకు లోనై నిన్ను కొలువుమంటే ఏడుస్తున్నది. పరమ దరిద్రుడు పెన్నిధినిజూచి భ్రమించి దానికి కాపుగ నున్నట్లు గరుడాద్రిలోనుండు పెన్నిధివంటి నిన్ను జూచి పాపరహితమై, యుక్తిముగా నీగుణాలనే నామనసు ఇపుడు వెదకుచుండును. అనగా భగవంతుని గుణగణాలను మనసు భావించుచుండు నని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మదించిన యేనుగను	219	107	3	72

135

అవ. దేవు డొక్కఁడే నిష్పక్షపాతియని, సర్వసమానుఁడని ప్రశంస చేస్తున్నారు.

సీ. వలపక్ష మెఱుఁగనివాఁడ వొక్కఁడవె దే
   వుండవు హరి! నీకు దండమయ్య!
నేరిచినన్ నేను నేరకుండినను నీ
   కరుణ యున్నదిగదా కావఁగలది
పాతకి ఘంటాకర్ణుభక్తికి సాటిగా
   కోరి శ్రీశుకుని చేకొంటిగాన,
సాధువ నైన నసాధువ నైన నీ
   పాద మొక్కటియె నేపట్టినట్టి
దల వసిష్ఠుని భక్తి కటు సమానమ్ముగాఁ
   జెలఁగి వాల్మీకి మెచ్చితివి గాన;

గీ. ఇందిరానాథ! వేంకటాద్రీశ! నీదు
నామ మొక్కటియే నేను నమ్మినట్టి
దరయఁ బ్రహ్లాదు భక్తికి తులగ నీవు
చేరి గజరాజు కరుణఁ బ్రోచితివి గాన.

ఓ శ్రీహరీ! అజ్ఞానియగు ఘంటాకర్ణుని భక్తితో జ్ఞానియగు శుకుని భక్తిని తులదూచి మోక్ష మిచ్చితివి. కాబట్టి నేను జ్ఞాని నయినా, అజ్ఞాని నైనా నామ సంకీర్తనంచేత న న్నుద్ధరించజాలిన నీకరుణ యున్నదిగదా! అదే నాకు చాలును. జ్ఞానియు, కర్మఠుడు అగు వసిష్ఠునికి నీపైగల భక్తికి సాటిగా, మొదట చోరుడు, దుర్మార్గుడు అయియుండిన వాల్మీకిని నీనామజపంచేత సమానముగా సమ్మానించితివి ఓ స్వామీ! ప్రవదిగాక నీపదభక్తియే ముక్తికారణ మని తేలింది. అందుచే నేను సన్మార్గుడనైనను, దుర్మార్గుడనైనను నీపాద మొక్కదానినే గట్టిగా పట్టితిని కాబట్టి నన్ను తప్పక అనుగ్రహింతువు. ప్రహ్లాదు డాజన్మము నిరపేక్షముగా గర్భస్థుడై యుండినప్పటినుండి జ్ఞానియై నీభక్తి సలిపినవాడు గజేంద్రు డట్లుకాక అజ్ఞానమృగమై యుండి ఆపద గడచుట తన కర్తవ్యము కాగా వాసనావిశేషమువల్ల నిన్నుకపటి పిలిచినాడు ఐనను నీవిద్దరిభక్తిని సమానముగా లెక్కగట్టి గట్టెక్కించితివి ఓ రమాప్రియా! వేంకటాద్రినిలయా! నేనును వారివిధంగా నీనామాన్ని నమ్మి జపం చేయుచున్నాను. కనుక నన్ను కాపాడుము.

భగవానునికరుణకు భక్తుల నియమనిష్ఠలు అనవసరములు. భక్తియే ముఖ్య మని సారాంశము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఒలపక్షములేని	388	97	11–1భా	86

136

అవ శ్రీనివాసుని మహిమ, చేష్టలు వర్ణనాతీతములు, ఆశ్చర్యకరము లనుచున్నారు.

సీ. నీమహిమం బేడ? నీచేత లివియేడ?
  తెగని నీమాయలు తెలియరాదు
నీపదతీర్థము నెత్తిఁ దాల్చె నొకండు
  బుట్టి తద్దై నీనాభి బొడమె నొకఁడు
ఎక్కుడుదైవంబ వింతవారికి- ధర్మ
  పుత్త్రునకున్ నీవు మ్రొక్కు టెట్లు?
నీలీల జగమెల్ల నిండిన దొకవంక
  నుండె నీలో జగా లొక్కవంక
ఇంతటిదైవంబ వెట్లు బాలుండవై
  నాఁడు వ్రేపల్లె బారాడినాఁడ

గీ. యిందిరకు వసుంధరకుఁ బ్రాణేశ్వరుంద
వేఁగత వైన శ్రీవేంకటేశ్వరుండ
వంతరాజసమున్న దేవాధిపతివి
దాసజనులకు మాకెట్లు దక్కితయ్య!

నీమహిమ లెక్కడ ! నీచర్య లెక్కడ ? రెంటికి అజగజాంతర మనుట నీపాదాలఁబుట్టిన తీర్థాన్ని ఒకడు (పరమశివుడు) శిరమున ధరించినాడు అందుచే నీమహిమ హిమవంత మంతగొప్పది మఱియొకడు (బ్రహ్మ) నీబొడ్డున బిడ్డడై పొడమినాడు ఇది ఆశ్చర్యకరమైన నీచేత. అందరికి నీ వధికుడగు దేవుడవు ఇది నీ మహిమ. అట్టినీవు ధర్మపుత్త్రునకు దణ్ణం పెట్టినావు. ఇది నీచర్య కుదాహరణము నీ లీల జగమంతయు నిండియున్నది. ఇది నీమహిమకు తార్కాణ కాగా నీలో లోకాలు ఇమిడియుండుట ఆశ్చర్యకారణము. ఇంతటి అమేయము వాచామగోచరము ఆద్యంత రహితమునగు బ్రహ్మపదార్థమైననీవు అలనాడు వ్రేపల్లెలో పసికందువై పారాడినావు ఇది నీమహిమను అద్భుతచర్యను చాటుచున్నది. శ్రీభూదేవులకు ప్రాణప్రియుడు రక్షకుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుడ వగు నీవు ఎంతో రాజసము దర్పము గల్గిన దేవాధిదేవుడవు అయినను దాసులము మానవుల మగు మా కెటుల లభ్యపడితివి ? ఇది ఆశ్చర్యమేగాక మా అదృష్టమని కూడ భావించవచ్చు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీ మహిమది యెంత	218	78	3	51

137

అవ పరస్పరవైరుధ్యము నీలో జతగూడినట్లే మానవులందును కలిగియుండుట ఏమివింత యనుచున్నాడు

సీ. అల గరుడగమన మహిశయనంబును
కలసి నీయందునఁ గలిగె నంట
పోరిఁబోరి పాపమ్ము పుణ్యమ్ము మనుజుల
కెటనెడఁ గల్గుట యేమి యరుదు ?
ఒకనీడకన్ను నింకొక యెండకన్నును
గదిసి నీయందునఁ గలిగె నంట
జమలిగ నరులకు జననమ్ము మరణమ్ము
నెదురనె గల్గుట యేమి యరుదు ?

గీ. ఒక్కదెసను శ్రీదేవి మఱొక్కవంక
గరిత ధారుణి నీ కిటు గలిగె నంట
యీకటిన్ వేంకటేశ్వర ! యిహము పరము
నేకమై మాకుఁ గలుగుట యేమి యరుదు ?

ఓ వేంకటేశ్వరా ! గరుడుడు వాహనముగా, శేషుడు శయనముగా నీవు కలిగియున్నావు. ఈ యిరువురు పరస్పరవిరోధులు. అట్లే పాపము పుణ్యము ఈ రెండును మానవులు కల్గియుండుటలో వింత యేమున్నది ? వేడిమి చల్లదనముగల సూర్యచంద్రులు నీ కుడియెడమ కన్నులు. వీరు అన్యోన్యవిరుద్ధములగు గుణములు కలవారే అటులే జననమరణాలు రెండు జనులకు ప్రత్యక్షముగా కలుగుచుండుటలో ఆశ్చర్య మేమున్నది ? నీవక్షఃస్థలంలో ఒకవైపులక్ష్మి, మఱొకవైపు భూదేవి ఉన్నారుగదా ! ఆ రీతిగనే మాకు ఇహపరసౌఖ్యాలు కలుగుటలో వింత ఏమున్నది ? లే దనుట. భక్తులకు ఇహపరసుఖాలు కరతలామలకము లన్నమాట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మాకెల్ల రాజానుమతోధర్మ	85	415	1	278

138

అవ : నిజమైనభక్తుడు సర్వాధికుడైన శ్రీనివాసునే కొలువవలెనని కంఠోక్తిగ పలుకుచున్నాడు

సీ. అందఱిలో నంతరాత్ముండ వైన ని
న్నన్ని గొల్చుటయె ప్రపన్నసరణి
ఏకాంతమున పతి నెనసి రమించుట
మగువధర్మము రచ్చఁ దగని యట్లు
ఎల్ల వేల్పులరూపు లీవైన సతికి నిన్
బహుముఖమ్ములఁ గొల్వఁ బాడిగాదు
భూసురులందు నీపూజ వేదోక్తంబు
శ్వానాది నిన్ గొల్వఁజనని యట్లు
ప్రాకృతజనుల నీపరమభక్తుల నొక్క
గాడిగట్టుట వివేకమ్ము గాదు

గీ. ఘాత్రిధర్మంబు గుర్వాజ్ఞ సప్తశైల
నాథ! నీ సేవయే, త్వదన్యంబుగాదు,
అఖిలవిశ్వంబు బ్రహ్మమే యయిన దీని
నెనుదగులు టాత్మ కింపైన పనియుఁ గాదు.

ఓ ఏడుకొండలరాయా! నీవందఱిలో నంతరాత్మగా నున్నను, నిన్ను ప్రధానునిగా ఎన్నుకొనియే పూజింపవలయును భర్తతో ఏకాంతముననే భార్య రమింపవలెగాని పలువురతో రచ్చ నున్నప్పుడు కాదుగదా! నీవు సర్వదేవతా స్వరూపుడవే అయినను, సతికి పతివలె ఇతరదేవతారాధనము న్యాయముగాదు. బ్రాహ్మణులను నిన్నుగా భావించి పూజించుట వేదసమ్మతమైన ధర్మముగాని శునకాదుల నర్చించుట అనుచితముగదా! ఆ రీతిగనే భక్తిలేని మూర్ఖులను, నీభక్తులను ఒక్క గాటగట్టుట అనగా సమానముగా చూచుట తెలివిగాదు ఏడు కొండలరాయడవైన నీసేవయే గురువునాజ్ఞ. అట్లు చేయుటయే శిష్యధర్మము. ఇతరము ధర్మముకాదు సర్వప్రపంచము బ్రహ్మమగునీవే అయినను ఈప్రపంచముపై వ్యామోహము కలిగియుండుట మంచిపని కాదు

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నిటా నీ వంతర్యామిని	80	388	1	258

139

అవి, ఇంద్రాదిదేవతలకు ఆధారమైనవాడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడే యని పొగడు చున్నాడు.

సీ. స్వర్గమ్ము నేలెడి సంక్రందనున కేని
యలమి కోరెడి ఫల మ్మగుదు వీవ
కైలాస మేలెడి గౌరీవిభున కేని
నిలుకడైన పదమ్ము నీపదమ్ము
సత్యలోకము నేలు చతురాననున కేని
యింపునఁ జేరు తా వెందు నీవ
విమలపుణ్యనిధులు వేదమ్ములకు నేని
యతిముఖ్యమైనట్టి యర్థ మీవు

ఆ. నాఁడు ముక్తులైన నారదాదులకును
నేఁడును జరియించు నెలవు నీవు
తిరుమలేశ! నీకు సరి యెవ్వరును లేరు
మూఁడులోకములకు మూల మీవె.

తిరుమలాధీశా! స్వర్గమును పాలించే ఆ యింద్రుని కైనా ఆశతో కోరదగిన ఫలం నీవే అగుచున్నావు కైలాసాధిపతి గౌరీభర్తయగు శివున కైనా నిలుకడైన స్థానము నీపదమే సత్యలోకవిభుడు చతుర్ముఖునికి గూడా ఇంపైన గమ్యస్థానము నీవె పవిత్రములు పుణ్యంపునిధులు అగు వేదములలోని సారభూతమైన అర్థం నీవే ఎన్నడో ముక్తులైన నారదాది మహర్షులు ఈనాడును నీయందే ధ్యాన నిమగ్నులై చరింతురుగదా! నీ సమాను లెవ్వరును కారు ముల్లోకములకును మూల కారణము నీవే.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు.	పుట
తాము స్వతంత్రులుగారు తమ యంతను	211	62	3	42

140

అవ భగవంతుడు నిరాకారుడు కాడని ఖండితముగా వక్కాణించుచున్నాడు

సీ. దాసోహ మనలేరు తాము స్వతంత్రులు
గారు పామరులకు గర్వ మెంత ?
బ్రహ్మదులే తాము బ్రహ్మం బనఁగ లేరు
మొఱపెట్టెదరు కష్టము లను హరికి
ధర మానవులు తామె దైవతం బనెదరు
పోరి పుట్టిచచ్చెడి ప్రౌ ఢిఁగరు,
వ్యాసాదిమునులు ప్రపంచమ్ము కల్లన
రభినుతింతురు పుర ణాళియందు
ఒప్పదనినమాన రుండియు లేమంత్రి
తిరిపగాండ్రై ఖలుల్ తిరుగుచుంద్రు

గీ. సనకముఖయోగు లచ్యుత స్తవనపరులు
జడమతుల్ భక్తి నొల్లరు జ్ఞానుల మని
తెలచి కొలుచుచునే దేవదేవు నిన్నుఁ
గటకట ! నరాధముల్ నిరాకారుఁ డండ్రు.

ఓ దేవదేవా ! మూఢులు "దాసోహం" అనలేరు. పోనీ తాము దైవ స్వరూపులైన స్వతంత్రులా అంటే కారు కాని వారికి మితిమీరిన గర్వం బ్రహ్మదులే తాము బ్రహ్మమని చెప్పుకొనలేక శ్రీహరి చెంతజేరి తమ కష్టాలు మనవి చేసుకుంటారు ఇక మూఢుల సంగ తేమిటి ? ఈ లోకంలో కొందరు మానవులు తామే దేవుడని భావింతురు కాని తమజననమరణాలనియతిని గుర్తింప లెరు వ్యాసుడు మున్నగుగొప్పఋషులుకూడ ఈ ప్రపంచం మిథ్య అనరు మీదు మిక్కిలి తమ కావ్యపురాణేతిహాసాలలో ఈ ప్రపంచమును ఎంతగనో శ్లాఘించి యున్నారు. ప్రపంచం కల్ల అనిచెప్పడం న్యాయం కాదంటే మూఢులు ఒప్పు కొనరు ఆ దుష్టులు ఒన్యులను యాచిస్తూ తిరుగుతుంటారు సనకాదియోగులుకూడ నాకారుడైన అచ్యుతుని స్తవనం చేయుచుండగా మందబుద్ధులు భక్తి నంగీకరింపక తామే మహాజ్ఞానులమని భ్రాంతిచెందెదరు మతికొంద అధములు చేతు లెత్తి దణ్ణం పెడుతూ కూడ నిన్ను నిరాకారు డనుట మిక్కిలి విచారకరము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
తాము స్వతంత్రులుగారు	207	40	3	27

141

అవ సహస్రకు సేవానపర్యాప్తుతులతో నిన్ను గొలుచుచుండగా మాబోటిఅల్పుల సేవాములు నీకేపాటి అనియు, నీదాసదాసానుదాసత్వమే సాయుజ్యమునకు సంభావాయ మనుచున్నాడు.

సీ. నీ వెంత నే నెంత నీకు నా కెంతటి
దవ్వు ? సిగ్గిలక నిన్ దగులు మందుఁ
జేరి బ్రహ్మాదులు సేవ లొనర్ప మా
బోటులసేవ లేపాటి నీకు ?
పూని వసిష్ఠాదిమునులు పూజింప
మాపూజ నీ కెంత మాత్ర మయ్య !
సనకాదియోగులు సారెకుఁదలపంగ
నింక మా తలఁపు నీ కేప కెక్కు ?
నిన్ను శేషాదులు పన్నుగా నుతియింప
స్వామి ! మా నుతులు నీ కేమి ప్రీతి ?

గీ. నారదాదులు నీ పరిచారకు లంట !
ఏను నీ కింకరుం డనుటెంత కెంత ?
ఆత్మఁ బరికింప నొక యుపాయమ్ము దోఁచె
ఫణిగిరీశ్వర ! నీ బంటు బంట నగుదు.

శేషశైలేశ్వరా ! నీ వెంతో గొప్పవాడవు. నే నెంతో అధముడను నీకు నాకు గల అంతరువు అంతులేనిది. అయినను నేను సిగ్గుచెందక నీవెంటబడుచున్నాను బ్రహ్మాదిదేవతలు సమీపించి నిన్ను సేవించుచుండగా మాబోటి అల్పులసేవలు నీ కేపాటివి ? వసిష్ఠాదిమహర్షులు పూనికతో నిన్ను పూజించుచుండగా మావంటి హీనులపూజలు నీకు ఏపాటివి ? సనక సనందనాది యోగులు పలుమారు నిన్ను స్మరించుచుండగా ఇవి మావంటివారి తలంపులు నీ కెక్క దెక్కును ? ఆదిశేషుడు మున్నగు వాగ్విశిష్టులు నిన్నొప్పుగా పొగడ ప్రభూ ! మావంటివారిపొగడ్తలు నీ కేమి దుర్లభమా ? కా వనుట. నారదాదిమౌనీంద్రులు నీపరిచారకులు కాగా నేను నీ కింకరుండ నని చెప్పుట ఎంత కెంతమాట ? అయితే ఆత్మలో నాలోచించి ఒక ఉపాయము తెలుసుకొంటిని. ఓ ఫణిగిరీశా ! నీబంట్లకు బంటగుటయే ఆ యుపాయము ఇట్టి దాసానుదాసత్వంవల్ల స్వామిసాన్నిధ్యం సులభ మన్నమాట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నీ వెంత నే నెంత	209	51	3	35

142

అవ: దాసు డెంతటిహీనుడైనను శరణన్నచో తప్పుల సైరించి కాపవలె నను చున్నాడు

సీ. తలవంచి మ్రొక్క నిర్దయ వహింపఁగ రాదు
కొలిచి బంట ననంగ నలుగరాదు
నిలిచి నీయెదుట కన్నీట దైన్యముఁ జాట
దుండగీఁ డని కావకుండ రాదు
అటు శరణుసొరంగ నాజ్ఞ వెట్టఁగ రాదు
సరి పూరిఁ గఱవంగఁ జంపరాదు
అగుదు జగద్ద్రోహి నయిన నీ నామమ్ము
పలుకంగ కరఁగక తొలఁగ రాదు

గీ. దిక్కు నీవని నమ్మగా దిగవిడువఁగ
రాదు పల్లెత్తుమా టనరాదు నీదు
దాసుఁడను వేంకటేశ్వర! తప్పు లెల్లఁ
జేసివచ్చితి నన్ను రక్షింపు మయ్య!

శిరస్సువంచి నమస్కారం చేయగా ఓ వేంకటేశ్వరా! నీవు కఠినముగా ఉండరాదు. నిన్ను సేవించి నీ సేవకుడ ననగా కోపించకూడదు. నీ ఎదుట నిలబడి ఏడ్పుతో నా దీనత్వాన్ని చాటుకొనగా దుర్మార్గుడని కాపాడ కుండరాదు యుద్ధములో లల ముడిగినశత్రువు గడ్డిపోచను నోట కరచుకొనగా అట్టివానిని చంపరాదుగదా! అదేవిధముగా శరణాగతి పొందిన వాని విషయములో ఎట్టి కఠినంపుటుత్తరువులు చేయరాదు నేను లోకద్రోహినే అగుదునుగాక! అయినను నీ నామోచ్చారణ చేసితినిగాన నీవు దయార్ద్రచిత్తుడవుగాక తొలగిపోరాదు దిక్కు నీవే అని నమ్మినపుడు నన్ను వదలిపెట్టరాదు నన్నొకమాట అయినా అనరాదు ఓ వేంకటాద్రీశా! నీదాసుణ్ణి. ఎన్నోతప్పులు చేసి నీయండ చేరితిని. నన్నుకాపాడు తండ్రీ!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
శతాపరాధములు	100	501	1	338

143

అవ అప్పొల్పవిభవాలకు జనులు మురిసిపోదురు, మఱి సర్వాధికుడవై న నీవు మాపాలిటివాడ వైతివి ఇది మాభాగ్య మని పొంగిపోవుచున్నాడు.

సీ. ఇంతటిదేవుంత నీవు మాకుండంగ
నెంతవారమొ భాగ్య మేమిచెప్ప?
తలకొని యొకకొంత ధనము గనినవాఁడు
వికటగర్వమ్మున విఱ్ఱవీఁగు
బలువుగ నొకరాజుఁ బట్టి కొల్చినవాఁడు
తన కెవ్వఁ రీడని తలఁచుచుండు
చిన్నమంత్రము పంపుసేయించు కొనువాఁడు
గుర్వుఁడ నందఱ కంచు మురిఁయుచుండు

గీ. ఎగుఁన నొక్క దుర్గము నెక్కి యేలువాఁడు
పగఱఁ జీరికి గొనక తా బలువుఁ డనును
అనుపమ వృషాఖ్యశిఖరి నున్నట్టి నిన్ను
నుల్లమున నమ్మినట్టి ధన్యుండ నేను.

వృషగిరీశా: ఇంతటిగొప్పవాడవు నీవు మాపాలిటిదైవమై యుండగా మే మెంత గొప్పవారమో కదా! మాభాగ్యము వర్ణనాతీతము కొద్దిపాటిధనం సంపాదించుకొన్నవాడు ఎంతో గర్వముతో విఱ్ఱవీగుచుండును. అమూల్యమగు నీప్రాపు గన్న మా కెంతగర్వ ముండవలెను; అయినను మేము వినీతులమై మెలగుదుము. ఒకానొకమానవాధీశుని కొలిచి అతనిదయకు పాత్రుడైనవాడ తనకు సమాను దెవడని తలంచునుగదా! నిన్ను గొలిచే భక్తులకెంత అహంకార ముండవలెను; అయినను నీనయవల్ల వారు విధేయులై వర్తింతురు క్షుద్రమంత్రముచే క్షుద్రదేవతలవల్ల చాకిరి చేయించుకొనేవారే తా మందఱకు గురువుల మంటూ మురిసిపోతుంటారు. ఒక్క దుర్గానికి అధిపతిఅయినవాడు విరోధులను లెక్కచేయక తానే బలవంతుడ ననుకుంటాడు సాటిలేని వృషాద్రిపై నుండే నిన్ను నేను మనస్సున నమ్మితిని. కనుక నేను ధన్యుడను

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతటి దైవమవు	100	504	1	338

144

అవ : దశావతారము లెత్తినవాడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడే యని వర్ణించుచున్నాడు.

సీ.　ఇట్టి మమ్ముల(బ్రోచు టేమి కడ(ది నీకు
　　　　పదిరూపు లైతివి బట్టబయట
　చదువుల చిక్కులు సవరించితివి కొండ
　　　　మొదల(గ్రుంగ(గ నెత్తి మోచినాడ,
　వృద్ధిరించితి భూమి యుదధిపా ల్గానీక
　　　　యదన నా ప్రహ్లాదు నాదుకొంటి,
　వడుగుల మాటనే యఖిలమ్ము గొలిచితి
　　　　బడి రాచపగ నీ(గి ప్రబలినావు
　జెకిదంపులంక విభీషణునకు నిచ్చి
　　　　యడరి పాండవుల దిక్కై నిలిచితి
గీ.　త్రిపురకాంతల (పట్టెల్ల(దీఱ(గలవి
　కలికిరూపయి యిపుడు వేంకటగిరీంద్రి
　శిఖరమున నిల్చి మా నుతుల్ చిత్తగించి
　యేలుచుంటివి లోకాల నిందిరేశ!

వేంకటాద్రినాథా : నీవు భక్తుల ననుగ్రహించుటకై పదిరూపా లెత్తితివి అట్టినీవు ఈ విధంగా మమ్ము కాపాడుట ఏమివింత ? తొలుత నీవు తారుమారైన వేదాలను చక్కజేసితివి (మత్స్యావతారం). మందరగిరి మునిగి పోగా దాని నెత్తి నిల్పితివి (కూర్మావతారం) హిరణ్యాక్షుడు భూమిని సముద్రములో ముంచబూనగా పైకెత్తితివి (వరాహావతారం). పరమభాగవతుడైన ప్రహ్లాదునికి అదనులో సాయపడితివి (నృసింహావతారం) మూడడుగులతో భూవభస్సులు కొలిచితివి (వామనావతారం) ఇరువదియొక్కమార్లు దండెత్తి దుష్టరాజుల పరిమార్చి పగ నీగితివి (పరశురామావతారం) భయంకరమైన లంకను జయించి భక్తుడైన విభీషణున కిచ్చితివి (రామావతారం) ఉప్పొంగి పాండవులకు అండగా నిలిచితివి (కృష్ణావతారం) త్రిపురకాంతలగుట్టు రట్టు చేసితివి (బుద్ధావతారం) ఇందిరాప్రియ వల్లభా ! ఇపుడు కల్కివై కలిలో వేంకటపర్వతశిఖరమున వెలసి మామనపు లాలించుచు లోకాల నేలుచున్నావు (కల్క్యవతారం).

పంక్తి ర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇట్టి మమ్ము రక్షించుట	198	608	2	340

145

అవ. స్వామికి దాసునికిగల సంబంధమును సోదాహరణముగా నిరూపించు చున్నాడు

సీ. కినుకతోఁ జంకబిడ్డను తల్లిడించిన
పాయునే పైపయిఁ బడునుగాక
ఓపక దొసఁగుల కొఁగి వేసరిన నీదు
చరణముల్ గతిగాక చనఁగఁ గలనె?
చదివించు నయ్యగారు జంకించి చూచిన
యొదిగి చదువుగాక యోప ననునె?
వెకలిగుణాలకు వెడలఁద్రొబ్బిన నీకె
మ్రొక్కుడుగాక యే దిక్కు గందు?

ఆ. దాది చెక్కుమీటి త్రాగింపఁగా పాలు
మ్రింగు గాక కాదనంగ వశమె?
నీవు కరుణఁ బ్రోవ నే మెఱసెదఁ గాక
మానఁగలనటయ్య! శ్రీనివాస!

తల్లి కోపించి చంకనున్నబిడ్డను దిగవిడచినను ఆ బిడ్డడు తల్లిమీదనే పడును గాని వదలి వెళ్ళడు అదేరీతిగ ఓ శ్రీశా! నాయపరాధములను నీవు సైరింపక విసిగివేసారినను నీపాదాలే నాకు దిక్కు. వానిని వదలి వెళ్ళను. విద్య నేర్పే గురువు శిష్యుని ఎంతబెదరించినను వాడు విధేయుడై చదువును గాని కాదనడు ఆ విధముగా ఓ స్వామీ! నాచెడుగుణాలవల్ల నన్ను నీవు వెడలగొట్టినను నీకే మ్రొక్కుదుగాని నిన్ను కాదని యన్యుని చేరను. పెంపుడుతల్లి బుగ్గగిల్లి బిడ్డను పాలుత్రాగింప ఎట్టకేలకు ఆ శిశువు త్రాగునుగాని మానడు. ఆ చందమున నీవు దయతో నన్ను కాపాడగా పెంపుసొంపు గల్గియుందును గాని తొలగత్రోసుకొనలేను.

దాసులకు ప్రభువు తల్లి తండ్రి గురువు దాదివంటి వాడని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతకంటేఁ దగు బంధు	180	400	2	270

146

అవ శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించినచో దేవతలైనను, మానవులైనను మోహితులగుదురని నుడువుచున్నాడు

సీ. భాగీరథిఁ గన్న పాదపద్మమ్ములు
      మరుజన్మభూములౌ మంచితొడలు
  నలువకు నెలవైన నాభినాళీకమ్ము
      రమకు తావైన యురఃస్థలమ్ము
  అందఱ రక్షించు నభయహస్తం బరి
      ధ్వంసకమ్మైన గదాకరమ్ము
  జగము నాజ్ఞాపించు చక్రిహస్తము జ్ఞాన
      సంధాయకంబైన శంఖహస్త

గీ. మాగమము లొప్పు నగుమొగం బమ్మ తులసి
  వెలయు శిర్సంబు, మహిమలఁ దెలుపు రూపు
  చూచి మోహింపకుందురే సురలు నరులు
  అంజనాద్రీశ! నీవు ప్రత్యక్షమైన

ఓ అంజనాచలాధిపా! మూడులోకాలకు పవిత్రతను చేకూర్చే గంగను గన్న నీయడుగుదామరలు, మన్మథునికి పుట్టినచోటులైన నీతొడలు, నాల్గుమోములుగల బ్రహ్మకు స్థానమైన నీనాభికమలము, లక్ష్మీదేవికి నిత్యనివాసమైన నీవక్షఃస్థలము, అందఱిని కాపాడే నీ అభయహస్తము, శత్రునాశనం చేసే గదగల నీచేయి, లోకాలను ఆజ్ఞాపించే చక్రాయుధముగల హస్తము, జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించే శంఖం గల హస్తము, వేదాలతో ప్రకాశించే చిరునగవుగలమోము, తులసీదేవిచే తులకించు నీశిరస్సు, మహామహిమలను చాటే నీరూపము ప్రత్యక్షంగా చూచి దేవతలు, మానవులు మోహితులు కాకుందురా? వారు నిన్ను మోహింతు రనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చూచి మోహించ కుందురా	181	408	2	272

147

లన. నీప్రాప్తినందుటకు మఱి మాకేయుపాయము ఉపయోగపడదు. కాన అవ్యాజకరుణతో నీవే మమ్ము మన్నింపవలెనని వేంకటేశ్వరుని వేడుచున్నాడు.

సీ. ఏ యుపాయములు మా కింకఁ బనికిరావు
నిర్హేతుకముగ మన్నింపు మయ్య!
ఇపల నింద్రియజయం బేడ? నే నేడ? యీ
భువి నింద్రియములతోఁ బుట్టె తనువు,
అచలనిశ్చలబుద్ధి యదియేడ? నే నేడ?
భవము చంచలమనఃప్రాభవమ్ము,
ఎలమి కర్మవిముక్తి యేడ? నే నేడ? క
ర్మముల కధీనమై మలయు బ్రదుకు,
ఘనమైన సాత్త్వికగుణ మేడ? నే నేడ?
కలియుగం బిది పుట్టుగలిగె నిందు,

గీ. ఘోరతప మేడ? నే నేడ? మోఱకుంత
నసిశమున్ నీకు నే శరణాగతుంత
పాలనము సేయుము ప్రపన్నపారిజాత
బిరుదధారివి గదవయ్య! తిరుమలయ్య!

తిరుమలనాథా! నీదయ పొందడానికి ఇక మాకెట్టిమార్గ మగపడదు. నీవే నిష్కారణకారుణ్యముతో మమ్ము మన్నించు ఈ లోకములో శరీరం ఇంద్రియాల తోడనే పుట్టినది అట్టి ఇంద్రియముల జయించుటెక్కడ? నే నెక్కడ? ఇంద్రియ జయం అశక్య మనుట అటుపై బుద్ధినిలుకడ ఎక్కడ? నే నెక్కడ? నిశ్చలబుద్ధి కల్గియుండుట సాధ్యం కాదనుట జన్మము చంచలమైన మనస్సుయొక్క పెత్తనము కల్గినట్టిది మఱి కర్మపరిత్యాగ మెక్కడ? నే నెక్కడ? ఈ రెంటికి హస్తిమశకాంతర మనుట. కర్మపరిత్యాగం సాధ్యపడదని భావము బ్రతుకు కర్మాధీనము కదా! ఉత్తమమైన సత్త్వగుణ మెక్కడ? నే నెక్కడ? సత్త్వానికి తనకూ స్వర్గనాగలోకాలంత దూర మనుట ఇది కలియుగము కాబట్టి ఇక్కడ పుట్టితిని గనుక సత్త్వానికి తా వెక్కడనుట మఱి కఠోరతపస్సునకు నాకు గూడ అంతర మెంతో గదా! పైవేవియు సాధింపలేని మూర్ఖుడను. ఎప్పుడు నీశరణుపీడని వాడను నన్ను కాపాడు ఓ స్వామీ! నీవు "ప్రపన్నపారిజాతము" అనే బిరుదు కలవాడవుగదా! అనగా ప్రపత్తి చెందినవారికి పారిజాతమువలె కోర్కు లిచ్చేవాడవుగదా! ఆ బిరుదు సార్థకం చేసుకొమ్మనుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏయుపాయములు మాకింక	181	408	2	275

148

ఆవ : శ్రీనివాసుడు సమయకర్మభేదములచే భక్తుని పరీక్షించు ననుచున్నాడు

సీ. ఒకపరి సులభుండ వొకట దుర్లభుఁడవు
　　　తిగ ఘటించుచుంటివు తలఁపు మఱవు
అక్షరాల్ పలికింతు వవియు వ్రాయింతువు
　　　నీవు వెలిగఁ జేయ నేర నొకట
ఒనరఁ బూజలుగొందు వొకమరి మానుదు
　　　కూర్తువు నిదుర మేల్కొలుపు దీవె
జ్ఞాని గావింతు వజ్ఞాని నొనర్తువు
　　　నీవిగా కీపనుల్ నావి యగునె ?

గీ. ఒక్కసారి నాలోనుందు వొక్కతూరి
సప్తగిరుల నుండెదవు సంసారి గాఁగ
దాసుగాఁగఁ జేయుదువు నాదోస మెఱుఁగ
కాలమును కర్మమును నీవె కన్నతండ్రి !

ఓ స్వామీ ! నీ పాలదశలో సులభుడవుగను, వేఱొకదశలో దుర్లభుడవుగను ఉందువు భక్తులనోట మంత్రాక్షరములను పల్కింతువు. వాటిని (రామకోటి మున్నగువాటిని) భక్తి ప్రసాదించి వ్రాయింతువు నిన్ను విడచి నే నొకపనీ చేయను ప్రసన్నుడవై ఒకసారి మాపూజలను స్వీకరింతువు మఱొకసారి పెడ మొగ మగుదువు. మాకు నిద్రను కలిగించేది నీవే మేలుకొల్పునదికూడ నీవే. ఒకప్పుడు జ్ఞానమతునిగా, మఱొకప్పు డజ్ఞానిగా చేయుదువు పైరెండు దశలలోని పనులు నీవేగాని నావిరావు. ఒకపరి నాలోనే నీవు గోచరింతువు ఇంకొకతూరి ఏడు కొండలపై ప్రకాశింతువు నీవు సర్వవ్యాపకుడవుగదా ! నాలో దోషాలు తెలియుటకై నన్ను సంసారిగను, దాసునిగను చేయుదువు ఓ కన్నతండ్రీ ! కాలమూ కర్మమూ అన్నీ నీవే

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సత్యము సేయఁగవచ్చును	157	269	2	180

149

అ. రా. గి, అధమాధమునికినీ భగవంతునిచేరుటకు నామామృతమే
సాధనమని పలుచున్నాడు

సీ. ఏ ఎతమ్మునిదెచ్చి పర మీయఁ దలఁచిన
మేపుల కేపోక మెలపుగనునె ?
తీపులు చూపులు తివిరి నా వెనువెంట
నేపఁడేఁ గలనో నే నెల్లపొద్దు ?
అధమాధముని దెచ్చి యధికుఁ జేయఁ దలంప
విధినిషేధమ్ములు వినునె చెవుల ?
నిగ్రహానుగ్రహమ్ములు నిచ్చనిచ్చలు పెక్కు
విధముల నెటు భేద పెట్టఁ గలనో ?

గీ. అమితకష్టంబు నగునాకు నలవిగాని
మాట మొసంగినదో నేను మరగఁ గలనె ?
అహోబలాధిప ! నీదు నామామృతమ్ము
నిచ్చి యెటులైన నన్ మెఱయింతుగాక.

పాపకర్మ లాచరించే వానిని తెచ్చి పరమపదం ఈయదలచితే వాడు తిండి పోతై యుండునేగాని పరమునకై జాగ్రత్తపడునా ? పద దనుట తీపిపదార్థాలను అందమైన రూపాలను నేను కోరుతుండగా వాటిని నీ వెల్లకాలము నా కెక్కడ నసహార్పగలవు ? సహయార్పలే వనుట నీచాతినీచుని తెచ్చి గొప్పవానిని చేయ దలచినచో వాడు చెవులార కార్యాకార్యముల నాలకించునా ? ఆలకించ డనుట. ధన నిగ్రహానుగ్రహమునకు నిధినిక్షేపాలను ఎల్ల విధముల ఎక్కడ పెదజల్లగలవు, పరమ పామరునివానికి శ్రేష్ఠమగు వైష్ణవమత మిచ్చినచో వాడు దాని నాచరించగలడా ? ఆచరించలే డనుట ఓ శేషాద్రిపతీ ! పైవిధములగాక నీ నామమనే అమృతాన్ని మిక్కిలి సులువైనదానిని నా కనుగ్రహించి ఏ విధముచే నైనను నన్ను పవిత్రీకరించ జేయుము అనగా పునీతుని గావింపు మనుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దైవమా పరదైవమా	47	281	1	104

150

అవ: అమాయికభక్తుడు నన్ను చేరినాడు వానిని పోద్రోయక దయతో కాపు మనుచున్నాడు

సీ. జ్ఞానమ్ము నెఱుఁగ నజ్ఞానమ్ము నెఱుఁగను
మానను విషయముల్ మరగి మరగి
నీ నామము నొడివి నీ లెంక ననుకొందు
దిద్దుకో యిందుకే తృప్తిచెంది
ఎఱుఁగ నకర్మమ్ము నెఱుఁగ సుకర్మమ్ముఁ
బ్రకటసంసారమ్ము భ్రాంతివదల
ఒకపనివాఁడనై యూనితి ముద్రల
నిందుకే మొగ మోడి యేలుకొనుము

గీ. విసువకుము వెఱ్ఱివాఁడని కసమవారు
నవ్వకుండఁ గాపాడుకో నన్ను, నీకు
మ్రొక్కెదను నీదుకన్నులముందుఁ బడితిఁ
గనుమ పోఁద్రోవరాదు వ స్తనికరింపు.

ఓ స్వామీ! నాకు జ్ఞాన మేమిటో అజ్ఞానమేమిటో తెలియదు విషయాభిలాష మెండుకొనుక రుచిమరగి వాటిని వదలను నీనామోచ్చారణచేసి నీదాసుడననుకొందును ఈ మాటకే నీవు తృప్తిపడి నన్ను చక్కఁజేసికొనుము కర్మాకర్మముల మంచిచెడ్డ తెలియగను. ఈ సంసారములో భ్రాంతి వదలలేను నే నొకసేవకుడనై నీముద్రలు ధరించితిని ఈముద్రాధారణకే నీవు మొగమోటముతో నన్నేలుకొనుము నేను పిచ్చివాడనని పనలక, ఇతరుల అపహాస్యానికి గురిచేయక నన్ను కాపాడ కొనుము నీకు నమస్కారము నీకంటబడితిని. చూస్తూ నన్ను వదలకు కనికరించు స్వామీ!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
విడువరా వెంతైనా '	101	2	2	2

151

అ. పడచున్నకాలంలో కాముకుడనై ఇపుడు నీదర్శనంవల్ల జ్ఞానం పొందితి ననుచున్నాడు

సీ. చంచలనయనాల సతులఁ బారికిఁ జిక్కి
చలియించె నాదు దిచ్చరి మనస్సు
కంచుకుత్తికబోంట్ల గానమ్ములకుఁ జొక్కి
కంచుఁ బెంచాయెఁ బో కడకు గుణము
తీపిమాటల ముద్దు తెఱవల భ్రమఁ దరి
తీపులపాలాయెఁ దెలివి యెల్లఁ
బూపనవ్వుల విరిబోఁడులఁ గని కని
పూఁబిందెయై పొల్లువోయెఁ దపము

గీ. కోరికోరి తొయ్యలులతోఁ గూడి మాడి
మొల్లమైన విరాగంబు కొల్లఁ బోయె
నీటునన్ వేంకటేశ్వర ! నిన్నుఁ జూచి
నేను జూటరి నిపుడు సుజ్ఞాని నైతి.

ఓ వేంకటేశ్వరా ! చంచలములైన కన్నులుగల స్త్రీలకు లోనై వ్యభిచారి వంటి నామనస్సు చలించిపోయినది కంచుకంఠములు గల్గిన అందగత్తెల గానము లకు పరవశమై చివరకు నాగుణము కారుమారైనది. తీపిమాటలచే వనితలయిల్లు స్త్రీలపైని భ్రమతో నా తెలివంతయు అపేక్షల పాలాయెను పూలమొగ్గలవంటి నవ్వులుగలిగిన యువతులను గాంచి నాతపస్సు పూపిందెలాగే (ఆరంభములోనే) వ్యర్థమై పోయినది ఆశించి, ఆశించి వెలదులతో కలసి మెలసి స్వచ్ఛమైన విరక్తి కొల్లబోయినది. మోసగాడనగు నేను ఓ వేంకటనాయకా ! నిన్ను దర్శించి ఇపు డిపుడే మంచిజ్ఞానవంతుడ నైతిని.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమిసేతు దేవదేవ	83	401	1	289

152

అవ : భక్తి లేకపోతే మనస్సు, మాయ, ఇంద్రియాలు లోబడవని, కామక్రోధ హింసలు నశింపవని సెలవిస్తున్నారు

సీ. కపఁగి నీ యడుగులఁ గట్టిపెట్టినఁ గాక
సందులఁ జొరు బుద్ధి చక్కఁబడునె ?
నిలుకడ నే ప్రొద్దు నిన్ను గొల్చినఁ గాక
తొలఁగునే కపటపు దుందుడుకు మాయ ?
ఉడివోని రుచులు నీ కొప్పగించినఁ గాక
పంచేంద్రియమ్ములపాటు అఁగునె ?
సంశయింపక నిన్ను శరణుఁజొచ్చినఁ గాక
కామమ్ము క్రోధమ్ము కట్టువడునె ?
గీ అన్ని కార్యాలు నీకొఱకైనఁ గాక
మాయునే యీపస నెపుడు నేఁజేయు హింస ?
చనునె యజ్ఞాన మంజనాచలనివాస!
అక్కఱగ నీకు మ్రొక్కక యనుదినమ్ము.

అంజనపర్వతంపై నివసించే శ్రీపతీ! ప్రయత్నంతో నీపాదములందు కట్టి పెట్టక పోతే మాటిమాటికి పారాడే బుద్ధి చక్కబడుతుందా ? చక్కబడ దనుట. నిశ్చలంగా కలకాలం నిన్నే సేవించితే తప్ప ఈ మిడిసిపడేమాయ తొలగిపోవునా? పో దనుట. తృప్తి చెందని రుచులు నీ కప్పగించక పోతే ఈ అయిదుఇంద్రియాల ఆట అణగారునా! అణగార దనుట సందేహము మాని నిన్ను శరణన్నగాని కామక్రోధాలను కట్టివేయ గలమా ? కట్టివేయలే మనుట మా దైనందినకృత్యాలు నీకొఱకు కానిచో ఇక్కడ నేను చేసే హింస రూపుమాయునా ? మాయ దనుట. ఆసక్తితో నీకు అనుదినం నమస్కరించకుంటే ఈ అజ్ఞానం మమ్ము వదలిపెట్టునా? వదలిపెట్ట దని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎన్నిపాట్లఁ బడ్డాను	172	354	2	238

153

అవ ; సంసారసాగరంలో మునిగి మునిగి చివరకు శ్రీశరణాగతిచే సాయు-
జ్యపద మని ఎఱింగితి ననుచున్నాడు.

సీ. ఎల్లయోనులయందు నే మున్నుఁ దాల్చిన
జన్మమ్ములే యివి, సా౯ కెను
కన్నవే వర్ణాశ్రమోన్నతి ధర్మమ్ము,
లనుభవించిన వి యైహికములు,
ఆసల నేఁ దిరుగాడిన దెస లివే,
చవిచూచినదియె యీ సంసారసుఖము,
గడియించి నవియె యీ ఘనసంపదావళుల్,
నుడివిన యదియె యీ నుడులశాళి,

గీ. కామినీజనభోగమ్ము కాంచి నదియు,
మనసున హరిన్ స్మరింపను, మఱచియైన
నుచ్చరింపను హరినామ మొక్కమారు,
హరిచరణదాస్యమే గతియంచు నెఱుఁగ,
నిప్పు డెఱిఁగితి శ్రీవేంకటేశు శరణ
మొకఁడె సాయుజ్యపద మిచ్చు నోము ననుచు.

అనాదిగా నానావిధజాతులందు పొందిన పుట్టువులనే ఇప్పుడును పొందు చున్నాను ఈ వర్ణాశ్రమధర్మాలు పలుమారు నేను చూచినవే ఈ ఇహలోక సుఖాలుగూడ గడచిన పుట్టువులందు అనుభవించినవే గతజన్మలలో ఆశతో నేను తిరుగాడిన దిక్కులే ఇవి. ఇప్పు డనుభవిస్తున్న సంసారసుఖం ఇదివరకు నేను ఱుచిచూచినదే. ఇప్పుడు సంపాదించిన ధనధాన్యాదులు, మాట్లాడేమాటలు మును పటివే. ఇప్పటి కాంతాసంభోగములు అనుభుక్తములే. కాని పొరపాటుగా నైనను, ఒక్కసారైనను హరినామస్మరణము చేయనైతిని. భగవత్పాదసేవయే గతియని తెలియనైతిని. కాని శ్రీశచరణసేవయే సాయుజ్యము నిచ్చి కాపాడు నని యిప్పు డెఱిఁగితిని

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కలుగుట గలిగినవాఁడే	184	424	2	281

154

అవ అవసరం వచ్చినపుడు వదలిపెట్టక నన్ను కాపాడుకొమనే నీకు మెఱుగైన పని యని స్వామితో ననుచున్నాడు

సీ. ఏమందు రీ మాట కిందరు నీ మాయ
నేటికి నిన్ను తా మించ నవునె?
నే నిన్నుఁ గొలిచితి నీవు న న్నేలితి
పంచేంద్రియము లేల పనులుగొనునో?
కన, బంట్లచే తేరకాండ్రు వెట్టిగొనంగ
నీ కూరకుండుట నీతి యవునె?
పుట్టింపగా నీవు పుట్టితి నేను, నన్
పట్టి కర్మం బేల బాధపెట్టు?
ఒకరిసొమ్మునకు వేఱొకరు చేసాచిన
తిట్టి వహించుకోఁ దగదె నీకు?

ఆ. ఎదుట నీవు గలుగ నిహాములో నేనుండ
చిత్త మేల నగుమ చిమ్మ రేఁగు?
అదన వేంకటేశ! వదలక నన్నుఁ గా
పాడుకొనుట నీకు వన్నె గాదె!

నీచే సృజింపబడినమాయ నిన్ను మీఱగలదా? మీఱజాలదనుట ఈ మాటకు ఎల్లరు ఏమంటారు? అందరూ అంగీకరింపవలసినదే అనుట నేను నీకుబంటును. నీవు నా ఏలికవు. కాగా పడుమ పంచేంద్రియాలు నావలన ఏల పనులుగొనుట? పనులు కొనరాదనుట నీకు బంట్లమైన మాచేత తేరగాండ్రు- అనగా ఏలికలు కాని ఇంద్రియాలు పనులుచేయించుకొనుచుండగా నీవు ఉపేక్షించుట న్యాయమా? నీవు ఇంద్రియాల వెంగు తిరింగింపవలె ననుట నీవు పుట్టించావు నేను పుట్టినాను. మధ్యలో పురాకృతకర్మ మెందుకు నన్ను బాధిస్తుంది? నీ సొమ్మయిన మమ్ము మహాకరు అనఁగా కర్మ, గ్రహింపగా నీవు నా వీపుచరచి నన్ను నీసొంతం చేసుకొన వలదా? నాయెదుట నీవున్నావు నేనూ ఇక్కడే ఉన్నాను ననవందున ఈ చిత్తమేల చాపల్యం పొందుట? సమయములో అనగా నా చిత్తము భ్రమించునపుడు నన్ను వదలిపెట్టక ఆదుకోవడం నీకు వన్నె వాసి కలిగిస్తుందికదా!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమందురు యీమాటకు	108	38	2	25

155

అవ. శ్రీనివాసుడు సూత్రధారుడై జీవులనే బొమ్మలను ఆడించుచుండు నను మన్నాడు

సీ. సడలఁబడ్డ నా బుద్ధి చక్కఁగా నుండిన
నీ కృప ఋజుగతి నెగడుఁ గాదె!
వాఁగెంత కొంకర వంకర లయినను
పుడమి లోఁగొనకుండఁ బోవునయ్య
ఎడఁదలో నా భక్తి కడు కొంచెమైన నీ
విడు వరాల్ లెక్క కెక్కుడు గదయ్య!
గుడి చిన్నదైనను గుడిలోని దేవుని
మహిమ గొప్పది గాక మట్టె మయ్య!

గీ. నిన్నుఁ జింతింప కుండిన నన్ను నీవు
కృపను జేకొనినాఁడవు, కీలుబొమ్మ
తా నచేతనమై యున్న తిద్ద సూత్ర
ధారుఁ డాడించును గదయ్య! దైత్యదమన!

ఓ దేవా! నింద్యమైన నాబుద్ధి ఎంతచెడ్డదైనా నీదయయేమో చక్కగానే నామీద ప్రసరించునుగదా! వాగు వంకర టింకరగా (కుటిలముగా) తిరుగుతున్నా భూదేవి దానిని తనలో నిముడ్చుకొనకుండునా? ఇముడ్చుకొను ననుట ఇచ్చట భక్తునిబుద్ధి వాగువంటిదని, భగవంతుడు భూదేవివలె క్షమావంతుడూ, దయావంతుడూ అని తాత్పర్యం నా హృదయములోని భక్తి మిక్కిలి స్వల్పమైనదే కాని నీ విచ్చేవరాలు లెక్కలేనన్ని గుడి చిన్నదే అయినా అందులోని దేవుడు ఎక్కువ మహిమగలవాడై ఉంటాడు. గుడిమాదిరి నాభక్తి కొద్దిపాటిదే అయినా అందులోని దేవునిమహిమ ఎక్కుడైన రీతిగా నీ విచ్చేవరాలు కడుదొడ్డవి కీలుబొమ్మవలె జ్ఞానహీనుడనై నిన్ను స్మరింపని నన్ను నీవే దయతో స్వీకరించినావు. సూత్రంపట్టుకొని బొమ్మలాడించేవాడు ప్రాణంలేని ఆ బొమ్మలను ఆడించునుగదా! అట్లే జగన్నాటకసూత్రధారివి మమ్ములను ఆడిస్తుంటావు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
హరి నారాయణకృష్ణ	198	507	2	343

156

అవ : అజ్ఞులకు విజ్ఞుడైన తనకు గల ప్రవృత్తి వివెల్లడించుచున్నారు.

సీ. కల దందఱకు వారి కర్మఫలమ్ము, నా
పాణి నున్నది నీ కృపాఫలమ్ము,
అమరులకున్ మథితామృతమే నాకొ
అచ్చమౌ నీదు నామామృతమ్ము,
సంసారమూలమ్ము సర్వులబ్రిదుకు, నీ
పాదమూల మ్మగు నాదుబ్రిదుకు,
వెతలిందో్కము రతి వీథివీథిని, నాదు
త్రికరణరతి భావదివ్యవీథి,

గీ. తగుల మెల్లరకున్ బంధుతతులయందు
నాకు సక్తి నీ భక్తజనమ్మునందు,
ఏమిపల్కెద నా భాగ్య మింది రేశ !
మొనయు నా ధ్యాన మెపుడు నీ మూర్తియందె.

మూఢుల కందరికీ వారివారి కర్మఫలాలు వారి కున్నవి. అనగా వారు కర్మలాచరించి వాటిఫలాలు అనుభవించుచుందు రనుట కాని నీకృపాఫలం నాచేతిలోనే ఉన్నది. పాలకడలి చిలుకగా జనించిన అమృతం దేవతల కాహారం. మఱి నాకంటేనో అంతకన్న స్వచ్ఛమైన నీనామకీర్తన మనే అమృతం ఆహారం. జడులబ్రతుకునకు నంసారమే మూలకారణం అయితే నాబ్రతుకు నీపాదమూలమైనది. అజ్ఞులఆసక్తి వీథులవెంబడి తిరుగాడుతుంటుంది అయితే మనోవాక్కాయకర్మముల పరిశుద్ధమైన నాయొక్కరతి ఆత్మవీథిలో విహరిస్తుంటుంది సామాన్యులకు బంధములు బంధువులందే ఉంటాయి కాని నా ఆస నీభక్తజనులమీదనే. అహా ! నాభాగ్యవిశేషమేమి ! ఓ లక్ష్మీవల్లభా ! నాధ్యానము నర్వదా నీమూర్తిమీదనే నిలిచియున్నది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమని విన్నవింతు	140	224	2	150

157

ప. జన్మలు వెంటవెంటనే అంటుకొంటున్నవి మోక్షమన్ననో అంతకంతకు దూరమౌతున్నది స్వామీ! విన్నవించితిని. భారమంతయు నీదే [illegible]

సీ. నిన్నటి యాఁకలి నేఁడుకూడఁ గలదు
కన్నదినమ్మదే కడచనియెను
పన్నుగ నిదుర మాపటికి నున్నది యదే
యెన్నంగ రాతిరి యెందో పోయె,
కాయపుసౌఖ్యముల్ గంపల నున్నవి
ప్రియమే కై వ్రాలి పండె నదియె
యీ యెడ సంసార మింటనే యున్నది
చేయును నోరును చెనఁటు లాయె,

గీ. వి. ఎకయు జన్మములు వెంటవెంట వచ్చు
దివ్వె దవ్వాయె మోక్షమే తిరుపఁ దడువ
నెప్పుడో తెలియుట ? యెచ్చరి కెపుడో ? నీదు
మఱుఁగుఁజొచ్చితి స్వామి ! నా బరువు నీది.

నిన్నటి ఆకలి నేడును ఉన్నది కాని దినములేమో నడచిపోయినవి అనుభవించినదిద్ర మరల రాత్రికి రానే వస్తుంది. కాని రాత్రులెన్నో కడచిపోయినవి శరీరసంబంధములైన సుఖాలెన్నో గంపలకెత్తదగినవి మిగిలే యున్నవి. అయితే వాటి ననుభవింప గలిగిన వయసుమాత్రం దాటి పండిపోతున్నది. ముసలితనం ఎత్తుగ్నఎని భావం సంసారం ఎప్పటియట్లే ఇక్కడే పడిఉన్నది. అయితే దాని నిర్వాహణకై నోళ్ళు చేతులు ఎన్నో దుశ్చర్యలకు లోనై చెడ్డవైనవి జన్మములు ఎదల టున్నవి. ఎంతప్రయత్నించినా మోక్షము దూరదూరమై పోతున్నది. తెలివి, జాగరూకత ఎప్పుడు కలుగునో ! నీ అండన చేరితిమి. ప్రభూ ! ఇక నాబరువు భారం అంతా నీదే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎన్నడు తెలిసే మెచ్చరి కెపుడో	258	336	3	327

158

అవ. స్వయముగా వచ్చి జీవులను విచికరించి కాపాడుమని వేంకటాద్రీశుని వేడు
చున్నాడు

సీ. పొసగ నీ నాభిని బుట్టిన బ్రహ్మలు
గుఱిగ నీ పూర్వమ్ము నెఱిఁగినారె ?
వెస నీ ముఖమ్మున వెడలిన వేదముల్
తివిరి నీమహిమలు తెలిసికొనెనె ?
అడి నీదుమాయల నడచెడు జగములు
నీ మూర్తిచూపంగ నేర్చినవియె ?
తగ నిన్నుఁ గానక తపియించు మౌనులు
మమ్ము బోధింప సమర్థు లయిరె ?

ఆ. అంతలేసివారి కటువలె నుండంగ
వింతజీవులకు వివేక మేడ ?
ఇంక వేంకటేశ ! యీవె చెంతకుఁ జేరి
పరమకరుణ చెర్పవలయుఁ గాక !

ఓ వేంకటేశ్వరా ! కల్పభేదముచేత నీ నాభికమలములో పుట్టిన ఎందఱో బ్రహ్మలు చక్కఁగా నీపుట్టుపూర్వోత్తరాలు తెలుసుకొనినారా ! తెలిసికో లేదనుట. నీముఖమునుండి వెలువడిన వేదాలు ప్రయత్నించియు, నీమహిమల నెఱిగినవా ! లేదని భావం నీమాయకు లోబడి ప్రవర్తిల్లే లోకాలు నీ ఆకారమును చూప నేర్చినవా ! నేర్వ లే దనుట నిన్ను దర్శింపలేక పరితాపపడే మౌనులు మాకు నేర్ప నేర్తురా ! నేర రనుట అంతేసివారలకే నిన్నెఱుగలేనిస్థితి ఏర్పడియుండగా వికృతంపుజీవులకు నిన్నెఱుగ గల్గిన తెల్వి ఎక్కడిది ! లేదని భావము కనుక స్వామీ ! నీవే మాదరిచేరి కరుణతో మమ్ము కాపాడవయ్యా !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
తమ యెఱుక తమకుఁ దగినంతే	258	336	3	226

159

అవ. భగవంతుని ప్రాణవల్లభునిగా బడయుటే పరమధర్మ మని విదర్శనములతో నిరూపించుచున్నాడు

సీ. తెగువ సేసియు నీకుఁ దెచ్చిరి భోనముల్
  మగలమాటలు రోసి మానినులు
నిన్నుఁ జేకొంటయే నిర్మలధర్మమ్ము
  గాఁగఁ జాటితివి లోక మ్మెఱుంగ
నిను జెంద రుక్మిణి నెఱసాహస మొనర్చె
  నన్నదమ్ములమాట నవలఁ ద్రోసి
నిన్ను మోహించుటే నీతిగాఁ దెలుపుచు
  వీధుల నామెతో వెడలినావు

ఆ. శ్రీనివాస! నిన్ను సేవింప వచ్చినఁ
జాలుఁ బ్రజలఁ గరుణ నేలెదీవు
నీకు మ్రొక్క టొకటె నిఖిలపుణ్యమ్ములు
ఘనులఁ జేసినావు కడకు మమ్ము

తమ మగలమాటలు పెడచెవిని బెట్టి మగువలు తెగువతో నీకు భోజనము తెచ్చిపెట్టిరిగదా! నిన్ను చేరుటే అచ్చపుధర్మమని నీవు లోకమునకు చాటి చెప్పినావు. రుక్మిణీదేవి తన సోదరులమాట దూరముగ త్రోసివేసి నిన్ను ప్రేమించినది. నిన్ను వలచుటే నీతి యని నీవు తెల్పుచు ఆమెను రథముపై నుంచుకొని వీధుల వెంట ఊరేగుచు ద్వారకకు బయలు దేరితివి. ఓ శ్రీపతీ! నిన్ను సేవింపవచ్చిన భక్తులను దయతో నీవు కాపాడుచుందువు. నీకు నమస్కరించుటయే సకలపుణ్యముల ఫలము. తుదకు భక్తులగు మమ్ము చాల గొప్పవారిని చేసితివి. అనగా అంతరంగ భక్తుల మైత్రి సుమట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏన ధర్మమేడ కర్మ	285	198	3	133

160

అవ : భోగ్యవస్తువులు ప్రత్యక్షం కాగా మనసు వాటిలోనికి చొచ్చుకొనుచేగాని వెనుకకు మరల దని నుడువుచున్నాడు

సీ. ఎక్కడ కొనసాగు నిల బ్రహ్మచర్యము
చెలులఁ గాంచిన బుద్ధి చెదరుఁగాక
ధనధాన్యములు చేతికిని జిక్కఁ జిక్కనే
విరతికి నిముగ్నుఁ గావించుఁగాక
తనివి గల్గునె పదార్థము లంగడులఁ జూడఁ
గోరిక లువ్విళులూరుఁ గాక
సమకొనునె సమాధి సన్నిధి వాజులఁ
గాంచిన స్వారి సాగించుఁగాక

గీ. తనకు నీమీఁద తలఁపెట్లు తనరు నిచట
సుఖము కనుఁగొనఁ బనులలోఁ జొనుపుఁగాక
దైవమా! నీదు ప్రేరణల్ దాట వశమె ?
జీవు దుస్థితి నరసి రక్షించవయ్య !

ఎదుట జవరాండ్రను చూచే సమయంలో బ్రహ్మచర్యం ఎక్కడ కొనసాగుతుంది? కొనసాగదని తాత్పర్యం. ధనధాన్యములు పుష్కలంగా చేతికందుతున్న తరుణంలో వాటిపై అనాసక్తి జనింపక పోగా మక్కువ ఎక్కువవుతుంది బజారులో ఆకర్షణీయమగు వస్తుజాలమును చూడడంవల్ల కోరికలు పుట్టుకొని వస్తూనే ఉంటాయి కాని తృప్తి కలుగునా? కలుగ దనుట సమీపములో గుఱ్ఱా లుండగా స్వారీచేయవలెనని బుద్ధిపుడుతుంది గాని సమాధి సమకూడుతుందా? సమకూడదనుట. ఇహలోకసుఖాలు మరగినవానికి వాటిసంపాదనకై తలంపు పనులలోనే పొరలడుతుందిగాని నీ మీదికి మళ్ళుతుందా? మళ్ళ దని భావం నీ ప్రేరణ త్రోసిపుచ్చడం ఎవ్వరితరము ? కాదని భావము జీవుని దుః కష్టస్థితిని గమనించి ఓ దేవా! నీవే కాపాడాలి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దైవమా నీ పెరరేఁపణ	143	190	2	127

161

అవ సర్వోత్తమం రామానుజమత మని, దానిని స్వీకరించడమే భగవత్ప్రాప్తికి మేలిసాధన మని అనుచున్నాడు.

సీ. పరఁగ నీ చిత్తమ్ముఁ బట్టునుపాయమ్ము
నినుఁ దెల్పు నీ దాసజనుల బోధ
దురితమ్ము లన్నియుఁ దొలఁగునుపాయమ్ము
నాల్క కింపైన నీ నామజపమె
పాటిగా నీ మాయ దాటునుపాయమ్ము
చెఱఁగని నీమీఁది పరమభక్తి
అశేష కామాదుల నణఁచునుపాయమ్ము
గిరివంటి నీ మూర్తి శరణుఁ జొరుట

గీ. నిన్నుఁ బొందునుపాయమ్ము నీదురూప
మైన యాచార్యుఁడే వేంకటాచలేంద్ర!
యిన్నిటికి మేలగునుపాయ మెంచిచూడ
మట్టులేని రామానుజమతము గొనుటె

వేంకటాచలపతీ! నిన్నెరుక పరచే నీ దాసుల ఉపదేశమే చక్కఁగా నీ చిత్తమును గ్రహించే ఉపాయము. నాలుకకు రుచికరమైన నీ నామజపమే పాపాలు పటాపంచలు కావడానికి పరమోపాయం. మాయని నీపైని భక్తియే నీచే సృజింపబడిన మాయను మటుమాయం చేయుట కుపాయం. పెనుగొండవంటి నీ బృహదాకారాన్ని శరణుపొందడమే చెలరేగే కామాది అరిషడ్వర్గాన్ని అణగద్రొక్కడానికి ఉపాయం. 'గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః' అన్నట్లు భగవద్రూపుడైన గురువే నిన్ను చేరడానికి ఉపాయం. అనగా గురువు తన ఉపదేశంద్వారా భగవంతుని సన్నిధికి చేర్చు ననుట. ఆలోచింపగా అన్నిటికన్న మిన్నయగు ఉపాయం నిన్ను పొందడానికి గొప్పదగు రామానుజమతాన్ని అవలంబించడమే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతకంటే మరిలేదు	169	334	2	224

162

అని బంధములనుండి విడిపించి తన హృదయంలో నివసించి కరుణతో
కాపాడు మని శ్రీనివాసుని వేడుకొనుచున్నాడు.

సీ. దేహదుఃఖ మొదవిన వేళ వేసరుచుందుఁ
దంటి విరతిఁబొంది తలఁగలేను
అడియాసఁ దిరుగుచు నలయుచుండుదుఁగాని
మఱి దోసంగులవల్ల మానలేను
ఎఱుఁగుదు స్త్రీసుఖ మెంతో హేయంబని
ప్రియంపుమదముచేఁ బాయలేను
పాపమ్ములం జూచి భయ మందుదుంగాని
ఓ యయ్య! అని చేయకుండ లేను

గీ. కాలమంతయు నెఱి విందు కందుఁగాని
యెచ్చరిక నొక్కటన్ వహియించ లేను
పురుషోత్తమ! నను బంధముక్తుఁ జేసి
తలఁపులోపల నెలకొని దయదలంపు

ఇంచుక కష్టము కల్గిన సమయంలో విసిగిపోతానే గాని విరక్తి పొంది ఆ దుఃఖం నుంచి తప్పుకోలేను. పేరాసతో తిరిగి తిరిగి అలసిపోదునే గాని నా తప్పిదాలను కొంచెంకూడ మానలేను. యువతులసంగతి వల్ల కలిగే సుఖం ఏవగింప దగ్గదని ఎఱిగికూడ పడుచుదనంవలని మదంచేత వారిపొత్తు వదలలేను. పాపాలంటే భయపడుతుంటాను గాని అయ్యయ్యో! అని చేయకుండా ఉండలేనే. అష్టిరాలాన్నిగూర్చి చూస్తూ వింటూ వుంటానే తప్ప ఏ ఒక్క విషయములో కూడ జాగరూకత వహించలేను. మానవుడు స్వప్రయత్నంతో బాగుపడలే డనుట కనుక ఓ పురుషోత్తమా! జననమరణాత్మకమైన సంసారబంధమునుండి నన్ను తప్పించి హృదయంలో కాపురించి మించినదయతో నన్ను రక్షించు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దేహ నీమాయాతిమిర	80	382	1	255

163

అర్థ. మంచి, చెడ్డలనుగూర్చి నిన్ను బాధింపబనిలేదు సర్వానికి నీవే కర్తవు అనుచున్నాడు

సీ ఇహపరమ్ములలోన నెందు నన్నుంచిన
    నిజముగ రెండింట నీవు గలవు
ఏలినవాడవు తా నెందుండు మనిన బం
    టందుండి కొల్వు సేయంగ వలదె ?
పాపపుణ్యముల నే పనికిఁ బూనించిన
    నంచి రెండీవు కల్పించి నవియె
గోవున నెనిమిటి యేమేమి పనిచిన
    నదిసేయుటయ పాడి యాళి కెపుడు

గీ ఏది పల్కించినన్ కర్త వీవె కల్ల
నిజములకు తల్లిదండ్రులు నేర్పుగాన
పిల్ల లాడుదు రింతె నిన్ వేంకటేశ !
మంచిచెడ్డలకున్ కక్కసించనేల ?

ఏలిక ఉత్తరువు ననుసరించి ఎక్కడ ఉండమంటే అక్కడవుండి సేవించ టమే సేవకుని పని ఇహలోకంలోగాని, పరలోకంలో గాని నను నీ వెక్కడ ఉంచితే అక్కడ వుంటాను ఆ రెంటగూడ నీవు ఉన్నావుగదా । కర్త ఆజ్ఞచొప్పున భార్య నడచుకోవడం న్యాయంగదా । అదేవిధంగా పాపపుణ్యాలలో నీ ప్రేరణ ననుసరించి దేనినైనా చేస్తాను ఆ రెండు నీవు కల్పించినవేగదా । తల్లిదండ్రులు నేర్పె మాటలనే పిల్లలు పలుకుతారు నిజానిజాలు నానోట ఏది పల్కించిన దానికి కర్తవు నీవే ఓ వెంకటేశా ? మంచిచెడ్డలగూర్చి నిన్ను బాధించ నేల ;

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏదైనా సుఖమే	382	133	11-1భా	124

164

అశ : తిరుమలనాథునిపైని భక్తియే పరమధర్మము ఇతరధర్మములు కర్మపులు అనవసర మనుచున్నాడు

సీ. విధినిషేధములకు వెలివంగఁ బనియులే
దచ్యుత! నీ దాసుఁ డైనఁజాలు
విడువరానివి ధర్మవిధు లన్నిటిని వీడి
విచ్చలవిడి గొల్లపెలఁదు లెల్ల
బడి నిన్నుఁ దలఁచుటే పరమధర్మమ్మాయె
నితరధర్మమ్ము లింకేటి కయ్య!
మానఁగరాని కర్మపుమార్గముల్ మాని
యతులు పూజ్యులుగ విఖ్యాతి గనిరి

గీ. నీయెడంగల నియతియె నిర్మలంపు
ధర్మ మనియె ఏ సత్యంపుమర్మ మెఱిఁగి
నీ చరణభక్తి సలుపుట నిక్కువంపుఁ
దెలివి యగుఁగాదె వేంకటాచలవిహార!

ఓ నాశరహితుడైన తిరుమలేశా! నీదాసుడైతే చాలు, విధినిషేధాలకు, శాస్త్రవిహిత, నిషిద్ధకర్మలకు ఇంక వక్కఱలేదు వదలగూడని ధర్మా లన్నిటినీ వదలిపెట్టి గోపికలు విచ్చలవిడిగా నిన్ను పొందడమే పరమధర్మమైనదిగదా! ఇతరధర్మా లికెందుకు? నిరుపయోగము లనుట. కర్మలు విడువరానివైనను వాటిని వదలి నీయందలి ప్రపత్తిచే యోగులు ప్రసిద్ధులైరిగదా! ఆ యతులు నీయెడ నియతభక్తియే నిర్మలమయిన ధర్మమనే సత్యరహస్యాన్ని తెలిసినవారు వృషాచలవిహారీ! నీపాదసేవ చేయడం నిజమయిన జ్ఞానిలక్షణం కదా!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
విధినిషేధములకు	82	383	1	283

165

అప స్వామినిజధర్మ మేమిదో విన్నవిస్తున్నాడు

సీ. వేఁడితి శరణమ్ము, విడువకు నన్నని
విన్నవించితి నీకు, వింటి వీవు
నిను 'దేహి' యన 'నాస్తి' యనరాదు నీకు మ
హాదాత వీవు నే యాచకుఁడను,
నీవాఁడ, భక్తుఁడ నేను, వీడకు మని
యడిగితి, మాయింట నడుగిడితివి,
మ్రొక్కినచేతుల వ్రక్కలింపఁగ రాదు,
ప్రభుఁడవు నీవు సేవకుఁడ నేను

గీ. కడవి నా యపరాధముల్ కావు మనుచు
నీదుముద్రలు దాల్చితిని, మన్నించి తీవు,
ఎలమి నీ పేరు పెట్టిన ఈకొనవలె
నరుఁడ నే, నీవు వేంకటనాయకుఁడవు.

ఓ స్వామీ! నిన్ను నేను శరణు వేడితిని నన్ను వదలిపెట్టకు మని మనవి చేసుకొన్నాను నిన్ను నేను దేహి అని యాచింపగా నాస్తి అని నీవు అనకూడదు నీవో గొప్పదాతవు నేనో యాచకుణ్ణి నీవాణ్ణి. నీభక్తుణ్ణి. వదలిపెట్టకు మని ఒతిమాలితిని ఎలాగో మాయింటిలో కాలు పెట్టావు చేతులెత్తి నీకు దండాలు పెడుతున్నాను ఈచేతులను నీవు ఖండింపరాదు అనగా నామ్రొక్కులు నీవు అంగీకరించకపోతే నాచేతులను ఖండించుటతో సమానమనుట. నీవు ఏలికవు నేను నీబంటును నాతప్పులు పరిహరించి కాపాడు మని నీముద్రలు ధరించినాను నీవూ నన్ను మన్నించినావు, నీనామమును స్వీకరించి నపుడు నీవు సంతోషముతో ఒప్పుకోవలెను నేను మానవమాత్రుడను నీవా వేంకటాద్రికి విభుడవు.

వంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎదురు మాటలాడితి	182	209	2	200

166

అవ జ్ఞానులు నిన్ను తెలిసి కొల్తురు. నిన్ను దర్శించి సుఖింతురు జ్ఞానహీనులు నిన్ను తెలియకుందు రనుచున్నాడు

సీ. నినుఁ గనుంగొనలేక నీ చేఁత లెఱుఁగక
మనుజు లదృష్టమం చని వచింతురు
నీ సృష్టి యిట్లని నిశ్చయింపను రాక
కడ కిది తమతమ కర్మ మందురు,
మహి నీదులీలలు మహిమలు దెలియక
బహుగతి జగముస్వభావ మందురు,
నీ వఖిలమునందు నిండియుంటఁ గనక
మేకొని యంతయు మిథ్యయందురు,

గీ. భావమున నిన్ను భావింప వశముగాక
నిను నిరాకారుఁ డంచు వాకొనుచు నుందు,
రెఱిఁగి కొల్తురు సుజ్ఞాను, లెదుట నీవు
చేరి యుండ దేవుని తెలిసితి మటందురు.

శ్రీవివా: నిన్ను దర్శింపలేక నీ కార్యములు తెలిసికొనజాలక కొందరు మానవులు అంతా అదృష్ట మంటుంటారు. నీసృష్టి ఇదమిత్థమని నిశ్చయించడానికి చేతగాక చివరకు ఇదంతా వారివారి కర్మ మంటారు ఈ ప్రపంచములో నీ లీలలు మహిమలు తెలియజాలక అనేకమార్గములు కలిగియుండడం ఈ జగత్తుయొక్క స్వభావ మంటారు నీవంతటా నిండియున్నావని తెలుసుకొనలేక ప్రయత్నపూర్వకంగా ఇదంతా అసత్య మంటారు మనస్సులో నిన్ను భావనచేయడం చేతగాక నిన్ను నిరాకారు డని పలుకుతారు కాని జ్ఞానులు నిన్నెఱిగి సేవింతురు నీవు ప్రత్యక్షం కాగా దర్శించి సుఖపడతారు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంచరి బ్రిదుకులను	143	103	2	128

167

అవ వేంకటేశ్వరుని శరణుపొందుటే మోక్షానికి సులభోపాయ మనుచున్నాడు.

సీ. నేరిచి నడువంగ నే స్వతంత్రుఁడఁ గాను
నేరమి నగ నంగ దూఱు గలుగు
నీ కెంటికెంగాక యిట్టే శరణ మన్నఁ
గాలువు న న్నీవు కనికరించి
అర్థార్జనము సేఁప నడచుజన్మము లెన్నొ
యెక్కుటకున్ మోక్ష మేదొ యెఱుఁగ
నెక్కుడిసుద్దు, లింకేటికి నీనామమ్ము
గ్రక్కునఁ జేర్కొన్నఁ గాతు వీవు,

గీ. తపసి నగుటకు మది నిల్వఁ దరముగాదు
చపలసంసారి నయినచోఁ శాంతి యుండ,
దుపమ లేల ? నీ సేవల నెపుడు సలిపి
కపటమును మానినన్ స్వామి! కాతు వీవె.

తెలిసి ప్రవర్తించుటకు నేను స్వతంత్రుడనుగా ఉన్నాను తెలివిలేక ప్రవర్తించినచో అపవాదు కలుగును కనుక తెలిసీతెలియనితనమును వదలి నీవే దిక్కంటే కనికరంతో నన్ను కాపాడగలవు. ధనాన్ని పోగుచేసుకోవడం ఎన్నో జన్మలను ఎన్నుకోవడమే అవుతుంది మోక్షసౌధాన్ని అధిష్ఠించడానికి మార్గ మేదో నే నెఱుగను ఎందుకీ గొడవలు ? నీ నామస్మరణం చేసినంతమాత్రాన వెంటనే నీవు కాపాడగలవు తాపసుడ నౌదా మనుకుంటే మనస్సు నిలుకడ లేకున్నది చపలస్వభావముకల గేస్తు నైతే శాంతి నున్న ఇంత ఎందులకు ; నిన్ను సేవిస్తూ కపటంలేనివాడ నైతే ఓ ప్రభూ! నీవు నన్ను సంరక్షిస్తావుగదా!

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇదియే బుద్ధి బాకు	139	171	2	115

168

అవ రామకృష్ణాద్యవతారము లెత్తిన శ్రీమన్నారాయణుడే శ్రీ సప్తగిరివాసు డను చున్నాడు.

సీ. నారాయణుం డనిపేరు, నీ సుద్దులు
తిన్నఁగ వ్రాసికొన్నఁ బోవు
వ్యాసులు చాల వ్రేపల్లెలో నీ పాల
మ్రుచ్చిమి భారతమ్ముగ వచించి
అన్యభామినుల నీ వందుఁ శుకయోగి
భాగవతము విప్పి పలుకఁ దొడఁగ
రామాయణమ్ముగ రచియించె వాల్మీకి
తాటకాదుల నీవు వేటుగొనుట,

గీ. నారదుండు దండెమీటి నోరారఁ బాడె
నీ కథలు, నీవు మీనయి నీటనుంట
అజుఁడు వేదమ్ముగాఁ జెప్పె, నాఁడె యపుడె
సప్తగిరివాసుఁ డీవని సప్తఋషులు.

ఓ వేంకటాచలపతీ! నీ నడవడులు నోరుమూసుకుంటే దాగేవి కావు. అంటే అందరికీ తెలిసినవే అన్నమాట. రేపల్లెలో నీవు గొల్లెతల ఇండ్లలో పాలు వెన్న దొంగిలించిన ప్రతాపాన్ని వ్యాసమహర్షి భారతమంత మహాగ్రంథంగా అభివర్ణించాడు. ఇక శుకయోగీంద్రులు నీ పరవనితాసాంగత్యాన్ని భాగవతంగా విశదపరచి పలుకసాగెను వాల్మీకి నీవు తాటకాదులను శిక్షించినవృత్తాంతమును రామాయణంగా వ్రాసినాడు. నీ చిత్రచర్యలను నారదుడు తన వీణ మీటుకొంటూ గొంతెత్తి గానం చేశాడు నీ మీనావతారకథను బ్రహ్మదేవుడు వేదంగా ఘోషించాడు అనగా సోమకాసురుడు ముచ్చిలించిన వేదాలను మత్స్యరూపుడై స్వామి వెదకితెచ్చి వేధ కిచ్చెనని ప్రశంస. అనాడే సప్తఋషులు ఆ నీవే శ్రీ సప్తగిరీశు డన్నారు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పేరు నారాయణుఁడవు	188	182	2	109

169

ఉ॥ …ంటునిచర్యలు పరస్పరవిరుద్ధాలని చమత్కరిస్తున్నాడు.

సీ. అసిమిలోని దొకటి యమ్మెడి దొకటను
సామెత నీ యెడ సార్థ మయ్యె
నుపనిషద్వాక్యమ్ము లొగి నిన్ను వేనోళ్ళఁ
బురుషోత్తముఁ డటంచుఁ బొగడుచుండ
నమృతమ్ము మోహినివై పంచి తనుమాట
నరయ శ్రుతివిరోధ మగుట లేదె ?
తలపోయ ధర్మసంస్థాపకుం డని నిన్నుఁ
దెలఁగి శాస్త్రమ్ములు చెప్పుచుండ

గీ. వల్లవీపల్లవుం డని పలుకుమాట
శాస్త్రవిహితమ్మె ? యెటు వృషశైలవాసుఁ
డయితి ? వైకుంఠుఁ డని పురాణాలి నిన్ను
నేకముగఁ దెల్ప నివియెల్ల నీకుఁ జెల్లె.

ఓ ప్రభూ! "అసిమి (పంచి) లోని దొకటి అమ్మేదొకటి" అన్న సామెత నీ ట్ల సార్థక మౌతోంది ఉపనిషత్తులంతా నిన్ను వేనోళ్ళ పురుషోత్తము డని పొగడుతుంటే నీవు స్త్రీ (మోహిని) వై అమృతాన్ని పంచిపెట్టా వంటున్నారే! మరి యిక్కడ శ్రుతివిరోధం ఏర్పడిందికదా! శాస్త్రాలన్నీ నిన్ను ధర్మాన్ని నిలబెట్టే వాడి వని అంటే గోపికావిటు డంటారె ఇది శాస్త్రసమ్మత మెట్లవుతుంది? నీవు వైకుంఠంలో ఉంటావని అన్నిపురాణాలు ఏకకంఠంగా అంటూంటే శేషశైల నివాసి వెట్లా అయ్యావు? ఈ చిత్రచరిత్రలు నీకే తగివున్నవి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సేవించరో జనులాల	388	205	11-1వా	133

170

అవ : ఒకప్పుడు జ్ఞానం పొంది మంచిమార్గాన నడచినా, మరుక్షణంలోనే మాయ ఆవరించి అపమార్గంలోనికి త్రిప్పుతుంది అట్టి జనాన్ని శ్రీనివాసుడే కాపాడవలె ననుచున్నాడు

సీ. తన జన్మవిధులను దలపోయు నొకవేళ
నొయ్యన మఱచు నిం కొక్కవేళ
విను పురాణకథలు వివరింప నొకవేళ
ననుమానములనె పెంచు నొకవేళ
విసివి సంసారాన విరతుండౌ నొకవేళ
నుండు మత్తిలి యందె యొక్కవేళ
నింద్రియాలకు దాసీడగు నొకవేళ
మ్రొక్కు దైవములకు నొక్కవేళ

ఆ. కోరి తపముచేసి గుణియగు నొకవేళ
నూర కలసియుండగు నొక్కవేళ
నిట్టి జీవుల దయ నీవె చూడఁగ వలె
శేషనగనివాస ! శ్రీనివాస !

శేషాద్రిలో నివసించే ఓ శ్రీనివాసా। జీవి తనకు జన్మవచ్చినందులకు చేయదగిన మంచిపనులను గూర్చి ఒకసమయంలో ఆలోచించును మరొకసమయంలో వాటి నన్నిటినీ క్రమంగా మరచిపోవును ఒకసమయంలో పండితులు పురాణకథలను వివరించి చెప్పచుండగా వినుచుండును మరియొకసమయంలో లేని పోని సందేహాలను పెంచుకొనుచుండును ఒకసమయంలో సంసారములో విసుగు చెంది విరక్తుడగును మరొకసమయంలో ఆ సంసారములోనే మునిగి మత్తెక్కి ఉండును ఒకప్పుడు ఇంద్రియాలకు లొంగిపోయి అవి లాగినట్టు నడచుచుండును మరొకసమయములో దేవతలకు దాసుడై ఉండును ఒకసారి శ్రద్ధతో తపస్సుచేసు చుండూ గుణవంతుడై ఉండును మరొకసారి దుష్టులతో అనగా సంగముతో నట్టుడై ఉండును ఇట్టి చపలచిత్తముగల జీవుని నీవే కరుణించవలెను

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇట్టి జీవులకింక	117	97	2	85

171

అవ : మనస్సు మరపును, తెలివిని మానదు, ఏమిచేతు దైవమా అనుచున్నాడు.

సీ. సకలపురాణాలు శాస్త్రాలు విని విని
యొకవేళ సుజ్ఞాన మూనుచుండు
వికటమై యంతలో విషయసౌఖ్యము గని
అకట! నావర్తించు నా కతలనె
పలుదుఃఖముల బాధపడువారిఁ బొడఁగని
పాడుసంసారమ్ము పయిని రోయు
నలువంక సిరులతో నటియించువారలఁ
దలఁచి యాసల వెంటఁ దగులుచుండు

గీ. మఱపుఁ దెలివియు మానదు మతి మఱేమి
సేయఁగలవాఁడ నలసితి చిడిముడులను
సిలుగులను బాపి నీవు రక్షింపకున్న
దిక్కు నా కెవ్వరయ్య! ఓతిరుమలేశ!

చాలా పురాణాలు, శాస్త్రాలు పలుమార్లు వినడం వల్ల ఒక్కొకసమయంలో మంచిజ్ఞానం పుట్టుకొస్తుంది కాని అంతలోనే వ్యత్యస్తంగా శబ్దస్పర్శాదివిషయ సుఖాలను కోరి మాటిమాటికి పాడుబుద్ధిలో ఆయ్యో! అవే ఆలాపనలు నానా యాతనలు పడే సంసారులను చూచిన పాడుసంసారంపై రోత పుడుతుంది. నాలుగు వైపుల సిరిసంపదలతో తైతక్కలాడే వారిని స్మరించుకొని ఆశఁవైపునకు ఈ మనస్సు పరుగిడుతుంది ఈ విధంగా నా మనస్సు జ్ఞానాన్ని అజ్ఞానాన్ని కూడ వదల కున్నది వైరాగ్యం నిలబెట్టుకోలేక అలసిపోయాను నే నేమి చేయగలను? నా కష్టాలు దుఃఖాలు పోగొట్టి ఓ తిరుమలేశా! నీవు కాపాడకుంటే నాకు దిక్కెవ్వరు?

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మానదు మతి మఱపును	861	67	11-1భా	45

172

అవ. తనచందమును వివరిస్తూ వేంకటేశ్వరునిపై అనన్యమైన భక్తి కలిగితే వెంటనే అసాధారణమైన ఆనందం సమకూడుతుందని చెప్పుచున్నాడు.

సీ. జలములలోఁ బలనున్న చంద్రబింబమువలె
నలుగడఁ గదలెడు నా మనంబు
వెలుఁగ మేఘములు గప్పిన సూర్యునివలె లోని
విజ్ఞాన మించుక వెలుఁగఁ బోదు
ఆకసమ్మున గాలి యణఁగినయట్లు నా
లోన వైరాగ్యమ్ము గానరాదు
ముత్తెపుఁజిప్పలో ముత్యమ్ము విధమున
నిచ్చ సత్త్వగుణంబు ముచ్చముడుఁగు

ఆ. ఇప్పు డిట్టె వేంకటేశ! నీ కృపవలె
నుప్పతిల్లె భక్తి నొక్క దగుచు
నీదుసేవకరణి నెఱిఁగన్న నిధివలె
నద్వితీయహర్ష మలముకొనియె

ఓ వేంకటేశ్వరా! నీటిలో కనుపించే చంద్రబింబంవలె నాల్గువైపులా నా మనస్సు చలిస్తూన్నది. మేఘాలచే కప్పబడిన సూర్యుడిలాగా మాయచే కప్పబడి నా విజ్ఞానం కొంచెంకూడ ప్రకాశించడం లేదు. గాలి ఆకాశంలో అగపడకుండా అణగిపోయినట్లుగా నాలో వైరాగ్యం ఏమూలా కనుపించడం లేదు. ముత్యం ముత్యపుచిప్పలో అగుపడకుండా ఉన్నట్టే నాలోని సత్త్వగుణం ఎక్కడో ముడుచుకొని ఉన్నది. నీ దయారసం మాదిరి ఇప్పుడు ఒక్కుమ్మడిగా నీపై భక్తి నాలో వెల్లివిరిసినది. నీ సేవాభాగ్యంవలె నిధిని చూచిన వానికి వలె సాటిలేని ఆనందం నన్ను ఆవరించింది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమి సేయుదు చింతయు	359	53	11–1భా	33

173

అవ । కొలిచినవారికి కొంగుబంగారమై, ఆదరించే దైవం శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడే ఉన్నాడు

సీ. పాల్పడి నినుఁ జేరి పట్టికొల్చినవారి
జాలిపాటును మాన్పి జడను వాపి
మూలను బడనీక ముద్దుసేసియుఁ గావ
మెత్తురు నిను బుధుల్ మే లెతింగి
కొంతలు కోట్లైన కోరికల్ గలవారి
యంతనె నిలఁబడి యాదరింప
నీవె దేవుఁడ వని నింపిన దాసులు
కొంపపై నున్నఁ బైకొందు రిన్ను,
గీ. ఏకమైన మనస్సుతో నెవరు దలఁపఁ
జేకొని దయామృత మ్మొసఁగు చిలుకరింప
మాకు శ్రీవేంకటేశుండె మంచిదైవ
మనుచు లోకమ్ము గొలుచు నిన్నహరహంబు.

ప్రియత్నంతో నిన్ను చేరి పట్టుగా కొలిచే భక్తులదైన్యమునూ, సోమరితన మునూ పోగొట్టి మురిపెంగా నీవు కాపాడగా నీ గొప్పతన మెఱిగి వందితులు (దేవతలు) నిన్ను ఎంతో మెచ్చుకొంటారు ఎన్నెన్నో కోరికలు గలవారి దగ్గర చేరి ఆదరించే దేవుడవు నీవె అని ఎక్కడో కొండకొనలో నీ వున్ననూ దాసులు నీ చుట్టూ మూగుతున్నారు ఏకాగ్రమైన మనస్సుతో నిన్నెవరు తలచినప్పటికీ చెంతకు చేర్చుకుని దయ అనే అమృతాన్ని చిలుకరించే మంచిదైవం మా వేంకటేశ్వరుడే అని జనం ఎల్లవేళలా నిన్ను సేవిస్తుంటారు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దిక్కులేనివారు	358	32	11–1వా	22

174

అవ: ఎంతమంచివారైనా, కొంత చెడుమీదికి బుద్ధిపోతుంది ఇది ప్రాణిమాత్రానికి సహజం ఓ శ్రీపతీ! నీవే దయదలచి కాపాడవలెనని ప్రార్థిస్తున్నాడు

సీ. తీపి నంజెడువేళ తేటయౌ పులుసింపు
సైకొనఁ బుణ్యంబు పాప మింపు,
ఒగి జంతువులకివ్వి యొకటొకటికి లంకె
పాపముల్ సలుపక పోవు టెట్లు?
వెసఁ జలువైనచో వేఁడిమి యింపౌను
చెడని విరక్తిలో సిరులె యింపు,
ఒడలు మోచినవారి కొకటొకటికి లంకె
తొడసు భోగమ్ములఁ దొరయు టెట్లు?

గీ. ఇంత నీమాయ నీయాజ్ఞ లిన్ని దలఁపఁ
ప్రాణులకు సమ్మతమ్ములు స్వామి! నీవె
దయ దలఁచి బ్రోవవలె మాకు దాఁగఁ దరమె?
యీవె గతిగాక మాకు వేరేది దారి?

మధురపదార్థాలు ఆరగించేటప్పుడు కొద్దిగా పులుపుపైకి మనసు పరుగిడుతుంది. పుణ్యం బాగా ఆర్జించుకొన్నప్పటికీ పాపం చెయ్యాలనే బుద్ధి పుడుతుంది పాపాలు చెయ్యకుండా వుండేదెట్లా? సాధ్యం కాదనుట ప్రాణులకి పుణ్యపాపాలు ఒకదానివెంట నొకటి అంటి వుంటవే ఎక్కువ చలి వేసినపుడు ప్రాణం వెచ్చదనాన్ని కోరుకుంటుంది. అట్లే అచంచలమైన విరక్తి కలిగినా ధనాశ మంచిదనిపిస్తుంది పైకొనే భోగాలను పొందాలనే దెట్లు? పొరదోలలేమనుట. కనుక శరీరధారులకు విరక్తిలోగూడ ధనాశ ఉండు ననుట ఓస్వామీ! ఈ పైవన్నియు ఆలోచింపగా నీమాయవల్ల నీయాజ్ఞవల్ల కలిగినవే ఇవన్నియు జీవులకు ఇష్టమే వీటివారినుంచి తప్పించుకొనకుండుట మాకు సాధ్యం కాదు దయతో నీవే మమ్ములను కాపాడవలె. మాకు నీవే గతిగదా? ఇక వేరేదారి మాకు ఏది? లేదన్నమాట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దైవమా నీవే నమ్మ	137	153	2	108

175

అవ ఎన్నితప్పులు చేసినన్నూ నిన్ను కొలిస్తే అవి మాసిపోతాయని పలుకుతున్నాడు.

సీ. పరులను పలుమారు ప్రస్తుతి గావించి
నాలుక జాంపెల్ల నాశ మాయె,
పాపాల వినికిచే పాడాయె కర్ణముల్
లేకి కులాచార మింక మాకు?
మునుకొని పరధనమ్ములకుఁ జాచియుఁ జాచి
చేతులమహిమమ్ము చెట్టఁ గలిసె
పతివోయెఁ జిత్త మిత్తరకాంతలఁ దలంచి
యెక్కడి పుణ్యమ్ము లింక మాకు?

ఆ. హీనసరుల యిండ్ల కేగుటాకి పాదాల
తపముకల్మి యల్లఁ దలఁగి పోయె
నిపుడె వేంకటేశ! యిటు నిన్నుఁ గొలువఁగాఁ
జేసినట్టి తప్పు మాసిపోయె.

అనామకులను మాటిమాటికి తెగపొగడడంచేత నా నాలుకయొక్క పవిత్రత పాడైంది పాపపువార్తలు వినడంచేత చెవులు అపవిత్రాలైనవి ఇక మాకు కులాచార మెక్కడిది? అనగా భగవత్కథలను ఆలకించడమే భాగవత కులాచార మన్నమాట ఇతరులసొమ్ముకై ప్రయత్నంతో చేతులు చాచడం వల్ల ఆ చేతుల మహిమ చెల్లపాలైంది పరకాంతలను తలంచుటచే హృదయం అశుద్ధమైంది ఇక మాకు పుణ్య మెక్కడిది? పుణ్యం లేదన్నమాట. హీనమానవుల యిండ్లకు వెళ్ళడంచేత కాళ్ళపావనత్వం పాడైంది ఓ వేంకటేశ్వరా, నిన్ను కొలువడంచేత నా తప్పు లన్నీ యిప్పుడే చెప్పకుండా వెళ్ళిపోయినాయి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏగతి సర్పించేవో	353	16	11-1భా	11

176

భావ. అంతర్యామిగా ఉండే నీవు జీవునికి ఈ విధంగా బుద్ధిచెప్పమని స్వామిని అర్థిస్తున్నాడు

సీ. జీవున కిటు బుద్ధిసెప్పు మంతర్యామి!
రక్షింపకుండ పోరాదు నీకు
పైపై నెదురుకట్ల పంచదా రుండంగఁ
దివిరి చేఁదును దెచ్చి తిన్నయట్లు
పుణ్యముల్ చేతిలో పొలుపారుచుండంగఁ
బాపముల్ చవి యంచు పట్టఁబోవు
ఇంటిలో రత్నమ్ము లెన్నెనో యుండంగ
గాజుపూసలు తెచ్చి కట్టినట్లు
విష్ణునినామముల్ వేనవేలై యుండ
నితరమంత్రాల్ జపియించుచుండు

ఆ. చేసికొన్నభార్య చేరువనే యుండ
వేశ్య వెలవెలంది వెదకినట్లు
వేంకటేశ! నీదుకైంకర్యమే యుండ
పరులఁ గొలువ నాసపడును ప్రాణి.

అంతర్యామిగా నుండే ఓ స్వామీ! ఈ జీవునికి బాగా బుద్ధిచెప్పు ఎట్లయినా నీవు రక్షించక తప్పదు. శ్రమలేక ఎట్టయెదుట పైపైననే చక్కెర దొరుకుతుండగా ప్రయత్నంతో ఎక్కడో ఉండే చేదువస్తువును సంపాదించి భక్షించే విధంగా ఎన్నో పుణ్యాలు చేతిలోనే ఉండగా (అనగా ఈ చేతితో ఎన్నోపుణ్యాలు చేయవచ్చుననుట) పాపాలు రుచియని చేయబోకు అని బుద్ధి చెప్పుము ఇంటిలో రకరకాలరత్నాలెన్నో ఉన్నను గాజుపెంకును దెచ్చి ధరించిన విధంగా నారాయణునినామములు ఎన్నో ఉన్నప్పటికినీ వాటిని వదలి ఇతరములైన క్షుద్రమంత్రాలను జపిస్తుంటాడు అట్లా చేయవద్దనుము అగ్నిసాక్షిగా పెళ్ళాడిన భార్య ఇంట్లోనే ఉండగా కాదని ఉత్సాహముతో భోగస్త్రీకై తంటాలుపడ్డట్లు ఓ వేంకటేశా! పరమపవిత్రమైన నీసేవఉండగా దానిని వదలి ఈ ప్రాణి అన్యదైవతాలను, మానవులను కొలుస్తాడు వీనికి బాగా బుద్ధిచెప్పు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
జీవునికి నిటు బుద్ధి	118	103	2	69

177

ఆ॥ రిజపై శవాన్ని చిత్తగింపుమంటూ శ్రీవేంకటేశ్వరునే ఎచ్చరిస్తున్నాడు.

సీ. తొడ మీఁదఁ గూర్చుండె తోయజాలి లక్ష్మి - పా
డెదరు సోబానాలు సుదతులెల్ల
నసాము వాయించెడి నారదముని వీణ
యదె చిత్తగింపు ప్రహ్లాదవరద!
గరుడోరగాదులు గావింతు రూడిగం
బిందాదులుం గొల్తు రిరుగడలను
పరమేష్ఠి యొకవంక పనులు మనవిసేయు
నదె చిత్తగింపు ప్రహ్లాదవరద!

గీ. పాడెదరు పాట గంధర్వవరులు, మునులు
భక్తి పూజింతు రిమ్మహోబలమునందు
గరుడ నామక భూమిభృత్కటకమందు
సార్థముగ జిత్తగింపు ప్రహ్లాదవరద!

లక్ష్మీదేవి తొడపై కూర్చుని వుంది అంగనలు శోభనపాటలు పాడుతున్నారు. మధ్యలో నారదుడు వీణ మోగిస్తున్నాడు. గరుడులు, నాగులు పనిపాటలు చేస్తున్నారు. ఇంద్రాదు లన్నుగా గలవారు ఇరుపైపులనుంచి కొలుస్తున్నారు. ఒకవైపు బ్రహ్మ చెప్పదు విన్నపములు చేస్తున్నాడు. గంధర్వులు గుమిగూడి గానం చేస్తున్నారు ఓ ప్రభూ! అహోబలంలో, వేంకటాద్రిపైన పైవిధంగా కొలువు తీరిన నిన్ను మునులు భక్తితో పూజిస్తున్నారు చిత్తగించు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సముఖా యెచ్చరిక	384	194	11-1వా	191

178

అవ : శ్రీనివాసుని డోలోత్సవమును వర్ణించుచున్నారు.

సీ. ఉదయాస్తశైలమ్ము లొనరు కంబములుగా
వడ్డదూలముగాఁగ నాకసంబు
పసిఁడిచేరులు గాఁగ పరమవేదంబులు
సొబగైన తొట్ల శేషుండు గాఁగ
మేఘమంటల మెల్ల మేల్కట్టుగా నీకు
నీలాద్రివిభునకు డోల యమరె
పాలిండ్లు గదలంగ పయ్యెదల్ జాఱంగ
నంగన లూఁచు నుయ్యాల బళిర !

గీ కదలు కదలునకున్ నిమ్ముఁ గౌఁగిలింపఁ
జేసె శ్రీభూసతుల శ్రీనివాస ! నీదు
హావభావవిలాసమ్ము లచ్చరలకు
వేడ్కఁ గావించె బ్రహ్మాదివిబుధులకును.

తూర్పుపడమర కొండలు స్తంభాలు, ఆకాశం అడ్డదూలం, వేదాలు నాలుగు ఆ ఉయ్యాలకు నాలుగు బంగారుగొలుసులు. ఆదిశేషుడే ఉయ్యాలమంచం మేఘ మండల మంతా మేల్కట్టు. ఈ రీతిగా నీలగిరివలె శ్యామలకోమలస్వరూపముగల స్వామీ ! నీకు ఉయ్యాల అమరింది. ఆహా ! కుచాల చకచకలతో పయటల జారు పాటులతో ఊపేటప్పుడు ఊచే ఈ ఊయెల ప్రతికదలికలో వేంకటేశ్వరా ! శ్రీదేవి, భూదేవి నిన్ను కౌగిలించేటట్టు చేస్తుంది ఓశ్రీనివాసా ! నీ హావభావవిలాసాలు అప్సరసలకే కాదు, బ్రహ్మాదిదేవతలకు కూడ సంతోషం కలిగిస్తుంది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అలరఁ జంచలమైన	11	67	1	45

179

అప. శ్రీనివాసునే శ్రీరామునిగా పేర్కొంటూ సంస్కృతవాణిలో కీర్తిస్తున్నాడు.

సీ. దేవదేవోత్తమ ! తే నమో రావణ
  దమన ! సర్వేశ ! సత్యస్వరూప !
దనుజసంహారక ! దశరథనందన !
  రవికులాంబుధిసోమ ! సవనపాల !
ధవళాబ్జనయన ! సీతానాథ ! లక్ష్మణ
  భరతశత్రుఘ్నపూర్వజ ! విభీష
ణాంగద సుగ్రీవ హనుమత్సమేత ! కౌ
  సల్యాజఠరవార్ధి శర్వరీశ !

ఆ. మునికళత్రశాపమోచన ! సనకాది
సేవితాంఘ్రియుగళ ! శేషశైల
వాస ! దాసపోష ! వరమౌనిశుభవేష !
రమ్యసుగుణసాంద్ర ! రామచంద్ర !

దేవదేవులలో అధ్యుడైనవాడా ! రావణుని వధింపజేసినవాడా ! సకలమునకు ప్రభువైనవాడా ! సత్యమే స్వరూపంగా కలవాడా ! రాక్షసులను సంహరించినవాడా ! దశరథుపుత్రా ! సూర్యవంశమనే సముద్రానికి చంద్రునివంటివాడా ! విశ్వామిత్రుని యాగాన్ని కాపాడినవాడా ! తెల్లతామరపూలవంటి కన్నులు గలవాడా ! సీతాదేవికి భర్తయైనవాడా ! లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులకు అన్నయైనవాడా ! విభీషణుడు, అంగదుడు, సుగ్రీవుడు, హనుమంతుడు అనువారితో కూడినవాడా ! కౌసల్యాదేవియొక్క గర్భమనే సాగరమునకు సోముడైనవాడా ! గౌతమునిభార్యయగు అహల్యయొక్క శాపాన్ని పోగొట్టినవాడా ! సనకసనందనాదులచే అర్చింపబడిన పాదాలజత గలవాడ ! శేషాద్రిపై నివసించేవాడు, దాసులకు పోషకుడు, శ్రేష్ఠుడగు మునియొక్క శుభవేషం వంటి వేషం (వనవాసంలో) కలవాడు, మనోహరములగు మంచిగుణము లతో కూడుకొన్నవాడు అగు ఓ రామచంద్రా ! నీకు నమస్కారం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దేవదేవోత్తమ	384	108	11-1భా	132

180

అవ : అంతా విష్ణుమయమనీ, అందరూ వైష్ణవులె అనేభావంకలవారు పుణ్యవంతు లమవున్నాడు

సీ. వైష్ణవుల్ గానట్టివార లెవ్వరు లేరు
విష్ణుప్రభావ మీ విశ్వ మెల్ల
అంతయు విష్ణుమయుంబుగా మఱి దేవ
తాంతరమ్ములు గల వనఁగ నేల ?
భ్రాంతిని వీడి యీ భావమ్ము భావించి
నంత పుణ్యు లవుట కడ్డుగలదె ?
ఎవ్వరిఁ గొలిచిన నేమి కొఱంత ? యిం
కెవ్వరిఁ దలఁచిన నేమి దోసఁగు ?
అవ్వల నివ్వల హరిరూపు గానివా
రెవ్వరు లేరన్న యెఱుక చాలు,

గీ. అరయ మతి యతిచంచల మ్మగు కతమునఁ
గుతుక మిగురొత్తి బహుచిత్తగలులు మనుజు
లితరులం గొల్చిన వనాథపతి కృపాచ
లేశ్వరుఁడు చేకొనుంగాక యేల మాను ?

వైష్ణవులు కానివా రెవ్వరును లేరు అనగా అందరూ విష్ణుస్వరూపులే అనుట. ఈ ప్రపంచ మంతయు విష్ణుప్రభావితమే సర్వమూ విష్ణుస్వరూపము కాగా ఇతరదేవత లున్నా రనుట ఎందులకు? భ్రమాత్మకమైన మాయను వీడి పైఅభిప్రాయం కల్గియున్నవారు పుణ్యాత్ములగుటకు అడ్డ మేమున్నది? లే దనుట అందరూ విష్ణుస్వరూపులేగాన ఎవరిని సేవించితే ఏమి కొఱత? లే దనుట ఇటుప్రక్క, అటుప్రక్క అంతటను హరిస్వరూపులు కానివారు లేనేలేరు అనేజ్ఞానముండే చాలు అనగా సర్వమును శ్రీనివాసమయంగా చూడు మనుట. ఆలోచింపగా మనసు అతిచంచలమైనది కనుకనే ఉత్సాహానుగుణంగా నానావిధమనఃప్రవృత్తులుగల మానవులు ఏ దేవతను గొలిచినను, దిక్కులేనివారికి దిక్కైన శ్రీవేంకటాచలపతి ఉద్ధరించి కాపాడునేగాని విడిచిపెట్టడు

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వైష్ణవులు గానివార	8	88	1	. 24

181

అవ : అశక్తుఁడై యున్ననాటి తనచేష్టితములు వదలి ఈనాడు శ్రీవేంకటేశ్వరుని భక్తుఁడై సుఖపడుచుంటి నని తనసంతృప్తిని వెల్లడించుచున్నాడు

సీ. పసిఁడికాయ నడిమి పట్టుపురుగు పోల్కి-
చుట్టుకొంటిని కర్మసూత్రసమితి
పంచేంద్రియములకు వశుఁడనై తిరిగితి
వాహినిలో జలావర్త మట్లు,
ధరఁ బుట్టి పుట్టి యీ ధరలోనికే వచ్చి
వసుధ రాట్నపుగుంత్రివలె నయితిని
అంటుకొంటిఁ గలుషకంటకుల పొందుల
రహివేళ్లు నూదంటురాతిరీతి,

ఆ. బంతిగట్టి నులుపు పసరమునై స్వర్గ
నరకములను మెట్టినాఁడ కామ
దోగ్ధ్రివద్దిమ త తోయమ్మ్రనన్ నేఁడు
శ్రీనివాసు చెంతఁ జేరినాఁడ.

పసిడికాయ నడిమిభాగమున చిక్కుకొన్న పట్టుపురుగువలె కర్మలనే దారాల గుంపుతో చుట్టబడితిని ప్రవాహంలో సుడిమాదిరిగా పంచేంద్రియాలకు వశుడనై తిరిగితిని రాటపుకంబము క్రిందికి మీదికి తిరుగునట్లు ఈ నేలలో పుట్టుచూ గిట్టుచుంటిని సూదంటురాయిరీతిగా స్త్రీలపొందున అంటుకొనియుంటిని బంతిగట్టిన పశువువలె స్వర్గనరకాలచుట్టు తిరుగుచుంటిని ఇప్పు డన్ననో బహుళముగా కోరికలిచ్చె గోవుచెంత దూడవలె ఈనాడు కామప్రదుడైన శ్రీవేంకటేశునిచెంత చేరినాడను. సుఖించినాడను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నాలో నున్నాఁడవు	250	338	3	228

182

అవ స్వామిదర్శనంచేయక గొంతెమ్మకోరికలు కోరువారికి వ్యర్థంగా కాలం గడచిపోతుం దనుచున్నాడు

సీ. ఇదె నాకు మేలగు నదె మేలగు నటంచుఁ
గదిసిన యాసలఁ గడవలేక
యెదురుచూడఁగఁ జూడఁ దెలయించి యెలయించి
పొదచాటుమృగమయి పోయెఁ బ్రొద్దు,
దుఃఖ మింతటఁ దీఱుఁ దొలఁగు నంతట నంచు
వింతవింతవగల వేగివేగి
చింతలఁ జీకులఁ జిక్కువడఁగ నగ్గి
పొంత వెన్నయగుచుఁ బోయెఁ బ్రొద్దు,

గీ. ఇహసుఖ మాపై సుఖమని వృషగిరీశుఁ
గనక యూరక యిక్కడ నక్కడఁ జరింప
బుక్కిటిపురాణ మగుచును బోయెఁ బ్రొద్దు,
ఏదిసుజ్ఞాన మిఁకఁ దెల్పవేమ నాకు?

ఇదిగో నాకు మేలవుతుంది, అదిగో నాకు మంచి కలుగుతుంది అని అనుకుంటూ తన్ను అపేక్షించిన ఆశాపిశాచాలను అధిగమించక ఎదురుచూచేవానికి కాలం ఆసలూరించి ఊరించి పొదచాటుమృగం మాదిరి పటుమాయమై పోతుంది. కష్టాలు ఇవిగో పోతాయి అవిగో పోతాయి అని పెట్టియాసలో అబ్బురపుపాటులలా కాగి చీకుచింతలలో చిక్కుపడగా అగ్గిదగ్గర నుంచిన వెన్నచందంగా ఆ కాలంతా కరగి (గడచి) పోతుంది శ్రీశుని దర్శించక సుఖ మెక్కడుంది, అక్కడుంది అని నిర్లక్ష్యంగా ఇటూ అటూ పచార్లు చేస్తుండే అమ్మమ్మకథలలో ఆ కాలం దండగగా గడచిపోతుంది ఈ విధంగా కాలక్షేపం చేస్తుండే ఇక భగవత్తత్త్వాన్ని తెలుసుకునే జ్ఞానం గాని, వివేకంగాని ఎక్కడిది ? ఉండ దన్నమాట పనిపాటులు నూని జిడిచిరిగెవారు తెండులోకాలకు వారు లగుదురని అభిప్రాయం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పట
ఏది సుజ్ఞాన మేది తెలివి	7	48	1	31

183

౧ చెట్టుకొనకు బోసిననీరు కొనదాక వ్యాపించినట్లే తనలోని దేవు నెఱింగిన వానికి సీకుచింత లుండ వనుచున్నాడు.

సీ సిగ్గుపడ నేల? చింతఁ బొరలనేల?
తుద కెక్కకుండునా మొదలినీరు?
నే నెఱుంగకయున్న నెమ్మి తత్త్వార్థమ్ము
తలఁపులోపలివాఁడు తా నెఱుఁగఁడ?
అలసి దేహమున నే నశుచినైయున్న నా
యంతరాత్ముఁడు విశుద్ధాత్ముఁడుగాఁడ?
దివ్యదేశముల సుస్థితుఁడఁ గాకుండిన
నాలోనివాఁ డట నాటుకొనఁడె?

౩ నేను నీచుండనైన నాలోనిదేవుఁ
డధికుఁడేగద! పరతంత్రుఁడైన నాకుఁ
గలఁడుగా స్వతంత్రుండు హృత్కమలమందు
వేంకటేశుండు వగలెల్ల వేగఁ బాప.

సిగ్గు చింత లెందుకు? మొదటపోసిననీరు చెట్టుకొన కెక్కుతుందిగదా! తత్త్వార్థమును నేను తెలిసికొనకున్నప్పటికీ నాలోనివాడు ఆ దేవు డెఱుగునుగదా! బాహ్యంగా నేను అపవిత్రుడనే అయినా నాలోని అంతరాత్ముడు పరిశుద్ధమైనవాడే గదా! దివ్యక్షేత్రాలలో నేను కాపురించకపోయినా నాలోనివాడే అక్కడా స్థిరంగా ఉన్నాడుకదా! నేను నీచుడనే అయినా నాలోనుండేదేవు డధికుడేకదా! నేనేమో ఇతరుల కధీనుడనే అయినా స్వతంత్రుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడు హృదయమనే కమలంలో ఉంటూ కష్టాలను శీఘ్రమే తొలగిస్తుంటాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సిగ్గుపడగనేల	377	153	11-Iభా	103

184

అవ : శేషాచలేశ్వరుని కొలువుకాడనై ఇంద్రియనిగ్రహం పొందితి నను చున్నాడు

సీ. నన్నెఱుంగఁగ నైతి నాయంతరాత్మయై
        వెలయుచున్నాఁడంట విష్ణుమూర్తి
ఏడుజేనలమేనివాఁడ నింతియు గాని
        తలఁపు బ్రహ్మాండముల్ దాటిపోవు
కలువ రేకులయంత కనులవాఁడనె గాని
        చూపు లాకాశమ్ము మూఁగొనును
రెండ్రికచోరుపాటి వీనులజతవాఁడ
        కడలేని శబ్దముల్ కలయవిందు
ననవంటి నల్లేడు నాలుకగలవాఁడ
        నుడివోని సుద్దుల నుగ్గడింతు

గీ. పదియు నాఅంగుళమ్ముల ప్రాణముననె
చెలఁగి కాలపుదినములు గొలుచుచుందుఁ
గుండలిధరాధరేంద్రుని కొలువుబంట
బంపులే కింద్రియమ్ముల పంపొనర్తు.

నన్ను నేనే తెలిసికొనలేక పోయితిని. నాఅంతర్యామిగా విష్ణుమూర్తి వెలుగుచున్నాడని గురువు లంటున్నారు. ఏడుజేనల పొడవుగలవాడను. ఆ పాటి వాడనే అయినప్పటికీ ఈ ఏడుజేనలశరీరంలో నుంచి పుట్టే కోరికలుమాత్రం బ్రహ్మాండాలను గూడా దాటిపోతున్నవి. కలువరేకులంత చిన్నకనులు కలవాడను. అయినప్పటికి నా చూపు లేమో ఆకాశాన్ని దూసుకుపోతున్నవి వెండ్రికిదూంగిల యంత నందుమాత్రమే కల నాచెవులజంటతో హద్దుపద్దులేని అనంతశబ్దాలను వింటాను. ఇగురువలె సున్నితమైన జేనెడునాల్క కలవాడనైనను తఱుగులేని కథలు ఎత్తిచెపుతుంటాను పదునాఅంగుళముల నాప్రాణంతోనే ఉత్సాహపడి కాలవాహికలోని దినాలను లెక్కించుతుంటాను. ఇప్పుడు శేషాచలేశ్వరుని కొలువున ఉండే బంటు నైతిని. నేను బంటునైనను, అలసత్వంలేక ఇంద్రియాలనే శాసిస్తున్నాను అనగా ఇంద్రియనిగ్రహం కలిగిన దనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నన్నెరగలేనయ్యో	185	427	2	288

185

అవ : శ్రీనివాసుడు తనలో నెలకొని ఉన్నాడని నిస్సందేహంగా పలుకుతున్నాడు.

సీ. లోకరక్షకుఁడు నాలోన నున్నాఁ డిదే
నాకు నభయమిచ్చి నన్నుఁ గాచు,
శ్రీకాంతుఁ డితఁడె నాచిత్తాన మలసెను
దాకొని శుభములు తానె యొసఁగుఁ,
బరమపూరుషుఁడు నాప్రాణనాథుం డాయె
నాపాలివాఁడౌచు నన్ను మనుచు,
ధరణీశుఁ డితఁడె నాదాపుదండై యుండె
నిరతి నేప్రొద్దు మన్నించు నన్ను,

గీ. వేంకటేశుండు నాజిహ్వ వెలసినాఁడు
పావనునిఁజేసి నాకు సత్ఫలము నిడును,
నెన్నఁ డితండు కొలిపించుకొన్నవాఁడు
ఈవలావల నిహపరా లిచ్చునాకు.

లోకాలను కాపాడేవాడు ఇడుగో నాలోపల మన్నాడు. నాకు అభయ మిచ్చి నన్ను కాపాడుతాడు లక్ష్మీవల్లభు డిడుగో ! నామనస్సులో మెదలాడుతున్నాడు. సమీపించి తనంతట తాను నాకు శుభము లిచ్చుచున్నాడు పురుషోత్తముడు నా ప్రాణాలకు ప్రభు డైనాడు. నా కధీనుడై కాపాడుచుండును. భూదేవికి నాథుడైన ఇతడు నాసమీపములో ఆదరువై నిలిచినాడు ఎంతో ప్రీతితో ఎల్లప్రొద్దు నన్ను మన్నించును వేంకటాద్రివిభుడు నానాల్కపై మెదలుతున్నాడు నన్ను పవిత్రునిచేసి మోక్షఫల మిచ్చును. నాచే సేవలందుకొన్న ఈ కృష్ణుడు ఇటు ఇహసుఖాన్ని, అటు పరసుఖాన్ని నాకు అనుగ్రహించును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
తంచలపడఁగవద్దు	159	281	2	188

186

అవ 'మన ఏవ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః' – అన్నట్లు అన్నిటికీ మనసే కారణ మనుచున్నాడు

సీ. సంసారము దలంచి సంసారి నైతిని
ముక్తుండ నైతిని ముక్తి దలఁచి,
పలుమతాలు దలంచి పాషండమతినైతి
శౌరిదలంచి వైష్ణవుఁడ నైతిఁ,
పాపకృత్యముసల్పి పాపిష్ఠుఁ డయితిని
పుణ్యకార్య మొనర్చి పుణ్యుఁ డయితిఁ;
నోఢ్రభాసాడి నే నోఢ్రవాఁడ నయితిఁ
దెలుఁగువాఁడ నయితిఁ దెలుఁగుఁబలికి;

గీ. వేజ యాచారమున బ్రహ్మచారి నయితి
సన్యవర్తన మూని సన్న్యాసి నయితి,
నన్ని నాయందె కంటి– నేఁ దన్ని విడిచి
కొండలప్పకు శరణాగతుండ నయితి.

సంసారాన్ని తలంచి సంసారిగా, మోక్షాపేక్షతో ముక్తుడుగా, పలుమతాల పరిశీలనతో నాస్తికుడుగా, విష్ణుసంస్మరణతో విష్ణుభక్తుడుగా, పాపపుపనులుచేసి పాపిగా, పుణ్యపుపను లొనర్చి పుణ్యవంతుడుగా, ఓఢ్రభాష భాషించి ఓఢ్రదేశీయుడుగా, తెలుగుమాట్లాడి తెనుగువాడుగా, విహితాచారాలవల్ల బ్రహ్మచారిగా, వ్రతోక్త నియమాలతో సన్న్యాసిగా అయితిని పైవాని నన్నిటినీ నా(మనసు) లోనే చూచాను జ్ఞానినై పైవాని నన్నిటినీ వదలి ఇప్పుడు తెలివి గలిగి 'సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మా మేకం శరణం వ్రజ' అనే సిద్ధాంతరీతిగా కొండలరాయని శరణు పొందితిని.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నియు నాయందే కంటి	288	879	6	255

187

అప పాపులసాంగత్యం పనికిరాదని చెడునడవడి వీడి శ్రీనివాసునిదాసుడనై ఇతరం కోరక ఏకాంతంగా వుంటా నంటున్నాడు.

సీ. దేహ మిచ్చినవానిఁ దివిరి చంపెడువాఁడు
 ద్రోహి యంట మిక్కిలి ద్రోహిగాక;
తోఁబుట్టినవాని తొడరి చంపెడువాఁడు
 చూడ దుష్టుఁడుగాక సుకృతియంట,
కొడుకు నున్నతిమతిఁ గోరి చంపెడువాఁడు
 కడుపాతకుఁడుగాక ఘనుఁడె యంట,
తల్లిఁ జంపెడువాఁడు తలఁప గుష్టుఁడుగాక
 మొల్లవారలలోన నెక్కు డంట,

ఆ ఇంటివేల్పు వేంకటేశ్వరుఁ దనవెంట
వెంటఁ ద్రిప్పువాఁడు దంట యంట,
యిట్టికలుషవృత్తి కే నోడి శౌరి భృ
త్యుండ నగుచు నేమి నొల్లనయ్య!

అబ్బను చంపే కొడుకు ఈ కలికాలంలో ద్రోహిగాక దొరైనాడు తన తోబుట్టువునే పట్టి చంపేవాడు పాపిగాక పుణ్యవంతు డైనాడు. తెలివితేటలుగల కొడుకునే ప్రయత్నంతో మదియించేవాడు పాతకుడు గాక ఘనుడైనాడు. కన్న తల్లినే చంపేవాడు దుర్మార్గుడు గాక అందరిలో అధికు డైనాడు. ఇలువేల్పు వేంకటాధీశ్వరుని తనవెంట ఇంటింటికి ధనార్జనకై త్రిప్పేవాడు నేర్పరి యైనాడు. ఇదంతా కలికాలమహిమ ఇట్టిదుష్టప్రవర్తనకు నేను భయపడి శ్రీశుని దాసుడనై వేరే దేనిని కోరక ఏకాంతంలో వుంటాను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపుటి	పుట
పెంటు పెంటు	88	285	1	157

188

అవ : ఐహికధనముల కెల్ల మూలమైన ఆ వరాత్పరుడే మా మూలధన మను
చున్నాడు

సీ. విరతి మాదుధనమ్ము విజ్ఞానమె ధనమ్ము
మరగిన తత్త్వమే మాదుధనము,
పరము మాధనము సద్భక్తి మాదుధనమ్ము
వనరుహాక్షుండె కైవల్యధనము,
నామకీర్తనము శాంతమ్ము మాదుధనమ్ము
రహిమీఱు నిశ్చింత యిహధనమ్ము
హరిదాస్యమే ధన మంతరాత్మధనమ్ము
భుజగతల్పుం డింటిమూలధనము;

గీ. కృపయె మాధన మానందమే ధనమ్ము
ధ్యానమె ధనమ్ము దేశికోత్తముఁడె ధనము,
ఇలగల ధనమ్ములకు మూల మెవ్వఁడో - యాతఁ
డాదిదైవంబు వెంకన్న మాదుధనము.

ప్రాపంచికములైన వస్తుసుఖాదులందు ఆశ లేకుండుట, పరమాత్మజ్ఞానము, ఆత్మతత్త్వము రుచి మరగి యుండుట మాధనము పరలోకము, సద్భక్తి మా ధనము. తామరలవంటి కన్నులుగల శ్రీనివాసుడే మాకు మోక్షధనము ఆయననామ సంకీర్తనం, శాంతము మాసంపద. చింత లేకుండుటయే మా ఇహలోకధనం. హరిదాస్యము, అంతరాత్మయు మాధనము ఆదిశేషుడు పాన్పుగాగల ఆ శ్రీమన్నారాయణుడే మాయింటగల పెన్నిధి సకలమునందు దయగలిగివుండుట, అల్పానందము, ధ్యానము, పరమగురువు మాధనము. ఎవడు ఈ భూమిపైగల సమస్త సంపదలకు మూలకారణమో ఆదిదైవమైన ఆ వేంకటేశ్వరుడే మాధనము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఈతని మూలమె కో	100	457	2	308

189

అవ : ఫలంలేని సాంసారికాసక్తితో, నిరుపయోగవాంఛలతో కాలం గడచుచున్న
దనీ, శ్రీనివాసుని స్మరణయే సార్థకమని లోకానికి ఉపదేశిస్తున్నాడు.

సీ. తటతట నీటిమీఁదట నాలజాలంబు
 లిటునటు తిరుగవా యీఁదియీఁది
అటువలెఁ దిరిగితి మాసక్తి సంసార
 ఘటనకై తుదిమొదల్ గానలేక,
పారావతమ్ములు పన్నుగ మిన్నుల
 కొన కెక్కవా తాము కూడికూడి
ఎట్టియాసల నటువలెనె మే మిన్నాళ్ళు
 బయ లీఁదితిమి పనిపాటు లేక,

గీ. ఏమిగలిగెను ఫలము మా కిందువలన
వెరసి కుమ్మరపురువు తా పేడలోనఁ
బొరలదా ? పుట్టువుల నట్లె పొరలినాము
వేంకటాచలపతిని భావించలేక.

ఆలజాలమనే కీటకములగుంపులు నీటిలో నిటునటు తటపట ఈదులాడి తిరుగుతుంటాయి ఆ మాదిరిగానే వ్యామోహంతో సంసారాన్ని తీర్చిదిద్దుకోడానికి మొదలు కొన కానక వ్యర్థంగా కాలక్షేపం చేశాము, పావురాలు గుంపులు గుంపులుగా ఆకాశంకొనకు ఫలం లేకపోయినప్పటికీ ఎగబ్రాకుతుంటాయి ఆ చందంగా ఏనీపాటూలేకుండా వ్యర్థమైన కోరికలతో ఇన్నిదినాలు బయలులో ఈతకొట్టాము. వీనివల్ల మాకేమిఫలం కలిగింది ? ఏమీ లేదన్నమాట కుమ్మరపురుగు పేడలో పొర్లాడినట్లు జన్మపరంపరల బొందుతూ వాటిలో పొరలాడినాము నాగనగనివాసుని యందు భక్తిలేక యీ కష్టాలకు గురియైనాము.

సంకీర్తన.	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమి గలిగెను	35	218	1	145

190

అవ : సర్వవ్యాపి శ్రీనివాసుడు ప్రాణిని బహువిధాల కాపాడునని ప్రగాఢ విశ్వాసాన్ని చాటుతున్నాడు

సీ. తల్లియై పోషించు తండ్రియై రక్షించు
దగ్గఱిచుట్టమై తనువు నోము,
సుదతియై యాదరించును దాతయై యిచ్చు
నిష్టుఁడై బుద్ధుల చెపుడు గఱపు,
చాలువానిసి యేచు చక్కఁ బ్రక్కఁ జరించు
మురిపెంపుబాలుఁడై ముద్దుచూపు,
ప్రాణమై లోపలఁ బరఁగు, నేలిక యయి
పాలించు తలఁపోచు ఫల మొసంగు,
గీ. దృష్టిగోచరుఁ డయి దేవదేవుఁ డగుచు
వృషభగిరి పూజగొను సిరుల్ వేడ్క నొసఁగు
మఱచియుంటి మిన్నాళ్ళు నేఁ డెఱుక గలిగె
నీవలావల బాంధవుం డితఁడె మనకు.

ఆ వృషభాద్రివాసుడు జీవిని తల్లిమాదిరి పెంచును తండ్రిమాదిరి కాపాడును. సన్నిహితబంధువై శరీరాన్ని రక్షించును. భార్యగా ఆదరించును. దాతగా ఇచ్చును మిత్రుడై నీతిని గఱపును. కాపాడగలిగినవాడై చుట్టుప్రక్కలనే తిరుగుచుండును మురిపెములొలకబోస్తూ బాలుడై ముద్దుచూపును ప్రాణులలోపల ప్రాణమై యుండును ప్రభువై పాలన చేయును. కోరికయై దానిఫలాన్ని ఇచ్చును. అట్టిదేవదేవుడు ఇప్పుడు కన్నుల కగపడుతూ వృషభగిరిపైని పూజ లందుకొనుచున్నాడు. అతడు సంతోషంగా సంపద లిచ్చును అట్టివాన్ని ఇన్నాళ్ళు మఱచిపోతిమి. ఇప్పుడు జ్ఞప్తి కలిగెను. మన కంతటా చుట్ట మితడే. వేంకటేశ్వరుడు ఆపద్బాంధవు డని భావము.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
శతని మరచివుంటి	188	417	2	281

191

అవ పరమప్రాప్యమైన శ్రీవేంకటేశ్వరసాక్షాత్కారము లభించగా మాకు చింత యెక్కడిది అని నుడువుచున్నాడు

సీ. అన్ని యీతనిమూల, మతఁడె దక్కెను మాకుఁ
గన్నులవేడ్కకుఁ గడమ గలదె?
కామధేనువుగల్గి గర్వించు నొకఁడు
భూమిపాలి యొకండు పొదలుచుండు,
ఘనమైన నిధిగన్న కళలమించు నొకండు
సురలోక మబ్బిన సొక్కు నొకఁడు,
పరుసవేది గలుగఁ బంతమాడు నొకండు
చింతామణి లభింపఁ జెలఁగు నొకఁడు.

గీ. అమృతముం గ్రోలి యానంద మందు నొకఁడు,
కాయసిద్ధి నొకం డిట్టె గంతు వేయు,
పరమపురుషుండు వేంకటేశ్వరుఁడె మాకు
చిక్కి దాచిన ధనమయి, చింత లేదు.

సకలమునకు మూలకారణమైన ఏడుకొండలప్ప మాపాలిట నున్నాడు, ఇక మానేత్రానందమునకు హద్దు లున్నవా? అనగా భగవద్దర్శనముచేత నిరుపమనేత్రానందము కలుగుచున్న దన్నమాట. ఒకానొకడు కామధేనువును సంపాదించుకొని గర్వించును మఱియొకడు భూమికి ప్రభువై తబ్బిబ్బు పడును ఇంకొకడు గొప్పనిధిని సంపాదించుకొని కళలతో వెలుగుచుండును దేవలోకం పొందగలిగితే ఒకడు సొక్కి సోలును. పరుసవేది లభించిన వాడు పంతాలు పలుకుచుండును చింతామణి చిక్కితే వేరొకడు చెలరేగి పోవును ఒకొకడు అమృత మాస్వాదించి ఆనందించును కాయకల్పసిద్ధి నందినవాడు హర్షముతో గంతులు వేయును మా కన్ననో పరమపురుషుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుడే దాచిన ధనముగా దొరకినాడు. కాన నిక చింతయే లేదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నియు నీతనిమూల	208	95	3	24

192

అవ సాధనము లుండియు సాధింపదగిన మంచిని సాధింపలే కున్నానని వాపోవు చున్నాడు

సీ. కాయమ్ము మోచితి గడన గావించితి
చేయారఁ బుణ్యమ్ముఁ జేసినానె?
ప్రాయమ్ము గైకొంటి పలుకుచు లెక్కిఁగితి
రోయఁదగిన వాని రోసినానె?
నిదుర కలలు గంటి నిదుర మేల్కాంటిని
ఆత్మవిజ్ఞానమ్ము నరసినానె?
చదువులు చదివితి జపములు చేసితి
మతిచంచలత్వమ్ము మానినానె?

ఆ. అందఱం గొలిచితి నన్నియుఁ జూచితి
నెందునైన మేలు పొందినానె?
కరుణతోడ నన్ను గరుడాచలేంద్రుండు
చెంది కావ నేను చెదరినానె?

ఈశరీరాన్ని ధరించాను. ఎంతో సంపాదించాను. కాని నాచేతులార పుణ్యం చేసితినా? లేదనుట. యౌవనమును పొందితిని, పలుకుచులను చవిచూచితిని. అంతేకాని ఏవగింపదగిన వస్తువుల నేవగించితినా? లేదనుట. నిద్రావస్థలో కలలు గన్నాను. మెలకువను పొందినాను. కాని ఆత్మకు సంబంధించిన జ్ఞానము నెఱిగితినా? లేదనుట ఎన్నో చదువులు చదివితిని. ఎన్నో జపాలు చేసితిని, కాని మతిచాపల్యం వీడితినా? లేదనుట నలువురిని సేవించినాను. సర్వము నవలోకించినాను. కాని ఎక్కడైనా బాగుపడినానా? లేదనుట. గరుడాచలాధిపతి దయతో నన్ను చేరి కాపాడుచుండగా నేను చెడితినా? లేదనుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ముందరఁ గలదని	228	156	3	105

193

అవ. మానవులు పరతంత్రులు, దేవుడే స్వతంత్రుడు. మనుజులు తామే కర్తల మని, స్వతంత్రుల మని అనుకొనుట అవివేక మనుచున్నాడు.

సీ. భూప్రపంచమ్ము నను బుట్టించినయతండు
పాలుపత్తెమునకుఁ బాలువడఁడె?
నగుమంత్రమున నూడిపడిన జీవులము వ
దలెదముగాక కర్తల మటంచు
వడి నెదిరికి నిను మడిచెడు వానికిఁ
దన తగర మడుపఁ దడ వగునటె?
సంసారపుంగొండ సరిమోతు మను మూఢ
మతులము పట్టిదీమసము గాక

గీ. చిత్తమున నున్న శేషాద్రిశేఖరపతి
మత్తుగొని మమ్ముఁ గావక మానుకొనునె?
క్రొత్తగా నేఁడు స్వామిని గొలుతు మనుచుఁ
దగిలెదముగాక తగని స్వాతంత్ర్య మూని.

ప్రపంచమునకు కర్తయగు దేవుడే ఆధిపత్యమునకును తగినవాడు. వాడు మంత్రమున పుట్టిన జీవులమగు మనము కర్తల మని వాగుచున్నాము. పొరుగువాని ఇనుమును సాగగొట్టు కష్టపుపని చేయువానికి సొంత తగరమును సాగగొట్టుకొనుటకు ఎంతోకాలము పట్టునా? పట్ట దనుట. స్వామికి భక్తుల నుద్ధరించుట తగరం సాగగొట్టువిధముగా అత్యంతసులభ మని తాత్పర్యం. కాగా ఈ సంసారమనే కొండను నేనే చక్కగా మోయుచున్నా ననుకొనుట (మూఢాత్ములు) పొగరు గదా! మనో వర్తియగు శ్రీనివాసుడు అవేశముతో మమ్ములను కానక ఊరకుండునా? ఊరకుండ డనుట. ఈనాడే క్రొత్తగా స్వామిని సేవించుచున్నామని, అర్హముగాని స్వాతంత్ర్యమును కలిగియుందుముగాక! స్వస్వామిభావసంబంధము అనాది యని సారాంశము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పొమ్మికదేశించక	211	61	3	41

194

అవ : మానవమాత్రుల మగు మనము మాధవు భజింపక కొఱగానిపనులకో కుములుతుంటాము అనుచున్నాడు.

సీ. పడిఁ బాఱెడు మృగమ్ము వలల లోపలఁ దగు
ల్వడి వెడలఁగ లేక పడఁకునట్లు
చెడని కర్మములందుఁ జిక్కుచు భవబాధఁ
బడియెద మింక నేపనికిఁ జొరము,
నీరులోపలి మీను నిగిడి యామిషముకై
కోరి గాలము మ్రింగి కూలినట్లు
జాతిపోక ఒడఁగ సంసారసౌఖ్య వి
కారమోహములకుఁ గట్టువడెద,

గీ. మాశ్రితావనుఁడున్ దేవతాధిపతియు
నయిన శ్రీవేంకటేశ్వరు నమలభక్తిఁ
గొలుచు భావంబు నెడఁదఁ గీల్కొలుప కేపుగు
పరుగు లిడెదము కొఱగాని పనుల కిట్లు

త్వరగా పరుగిడే మృగం వలలో చిక్కుకుని వెలుపలికి రాలేని విధంగా నశింపని కర్మబంధాలలో తగుల్కొని సంసారబాధ లనుభవిస్తుంటాము ఇతరములైన భగవత్కైంకర్యాదులలో ప్రవేశింపముగదా ! నీటిలో నివసించే చేప ఒకటై గాలం కోరికి వచ్చినట్టుగా వదలకుండా సంసారసుఖాల కాసపడి అజ్ఞానంపాలౌతాము. ఆశ్రయించిన వారిని కాపాడేవాడు, దేవతలకు అధిపతి అయిన వేంకటేశ్వరుని స్వచ్ఛమైన భక్తితో మనస్సున ధ్యానింపలేక పనికిమాలిన పనులవెంట పరుగు లిడుతుంటాముగదా !

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పోరాఁబోయి	64	331	1	221

195

అవ : శ్రీనివాసుని కటాక్షంలేక మన్మథవ్యాధి మాన దనుచున్నారు.

సీ. ప్రాయపుసతులు గుబ్బల పెదపొట్లాల
కాయము వడినొత్తి కాచగాను
రాయిడిచే ఘన మాయె సుంతయు లోని
మాయపుపెనుదెవుల్ మాన దాయె.
అతివలు బింబాధరామృతమ్ములు చాల
హితవుగ నోటి కందీయఁగాను
అతిమోహమే ఘన మాయె నించుక లోని
మతకరిపెనుదెవుల్ మాన దాయె,
గీ. తరుఁబల మృదూరులను దూదిపఱపులంచు
నిరవుగ సుఖించినను శేషగిరినివాసు
దివ్యకరుణారసాపాంగదృష్టిఁ గాని
మారు పెనుదెవు లొక్కింత మాన దాయె.

వయసుకత్తెలు తమ కుచాలతో శరీరాన్ని ఒత్తి కాచినప్పటికీ ఒరపిడిచేత మాయరోగం కరుడు కట్టినదేగాని కొంచెమైన తగ్గలేదు. ఉవిదలు మోహంతో దొండపండ్లవంటిపెదవు లందించి తమ సుధారసం గ్రోలనిచ్చినా మోహం దట్టమైనది. అంతేగాని కపటపుజాడ్యాలు తగ్గ వాయె. పడతుల మెత్తని తొడ లనెడు దూదిపరపులపై సుఖముగా వసించినను తిరుమలయ్య దివ్యమైన దయారసం చిప్పిల్లే క్రీగంటిచూపు సోకక మన్మథసంబంధమగు పెనుజబ్బు కొంచెంకూడ మానదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎచ్చోటికేగిన	45	278	1	183

196

అవ. మనుజుడు దైవము ధర్మము పాపభీతి లేనివాడైనను శ్రీనివాసుడు అవ్యాజ కరుణతో రక్షించునని విశ్వాసము ప్రకటించుచున్నాడు.

సీ. దైవమ్ము నొల్లము ధర్మమ్ము నొల్లము
 సంసారమందలి చవులె గాని
పటుతర భవబంధభయము నెఱుంగము
 వేగిలేచినదాది విధులె గాని
ముందు చింతింపము మొదలఁ జింతింపము
 గరితలతోడి భోగమ్మె కాని
చెందిన మదిలోని చింతలఁ బాయము
 మదమత్తతయె గాని మాపుదాఁక

ఆ. పరముఁ దడవఁ బోము భక్తియుఁ దలఁపము
అరిదిధనమునీఁది యాస గాని,
ఇంతలోన వేంకటేశ్వరుం డేలంగఁ
దలఁప మితర మేము తన్నుఁ దప్ప.

మేము దైవమును ధర్మమును అంగీకరింపము మా కెల్లప్పుడు సంసార మందే అభిరుచి. ఊడని సంసారబంధాలవలని భయము తెలియము నిద్రలేచినది మొదలు లౌకికవ్యవహారములలోనే మునిగియుందుము స్త్రీలసాంగత్యమే కాని భూతభవిష్యత్కాలములగూర్చి యాలోచింపము. రాత్రిదనుక మదోన్మత్తులమై యుందుమే కాని మనసున జనించే చింతలను వదలిపెట్టము పరమునుగూర్చి భక్తినిగూర్చి తలపోయము అగ్గలమైన ధనాశ కల్గియుందుము. ఇట్లుండగా స్వామి కరుణింపగా మేము శ్రీవారినిదప్ప పెరవారిని దలంపము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
బోధింపరే యెఱిఁగిన	210	58	3	39

197

అవ : ధనవస్త్రగృహాది సంపదలు కోరక శ్రీనివాసునిసాన్నిధ్యం చేరుచే దొరతన మనీ, వేంకటేశ్వరుడే సాటిలేని బంధువనీ అనుచున్నాడు.

సీ. చవి నోటి కెట్టఁదెత్తు సంపద యెట్టఁదెత్తు
సవరించుటయు వీని, సంపదగద!
పట్టువల్వలు వేలివచ్చడా లెట్టఁగెత్తు
నెంతో పెచ్చనియిండ్ల నేఁడఁదెత్తు
తెచ్చిన వల్వ యీదేహ, మియ్యది వెంట
వచ్చెడి వలదన్న వదలునొక్కొ?
దొరతన మ్మెట్టఁదెత్తు వొడ్డసా మ్మెట్టఁదెత్తు
సెరవుఁసిరుల నే నేఁడఁదెత్తు?
వెరవున నేరిని వేసరించక నేను
దరిఁజేరుటే దొరతనముగాదె!

గీ. తోడఁబుట్టల నెక్కడఁ దోడితెత్తు!
హితుల చుట్టాల సుతులభాం దేడఁదెత్తు!
వేడుకగుపొందు సప్తాద్రివిభుఁ దలఁచుటె
యీడులేనట్టి బాంధవుం డితఁడ కాదె!

ఈ నోటికి రుచియగు పదార్థములను, వాటిని సంపాదించుటకొరకు అవసరమైన డబ్బును నే నెక్కడనుండి తేగలను? నోటినీ, మనస్సునూ ఉన్నవాటితో తృప్తిపొందునట్లు చెయడమే నాసంపద. పట్టుబట్టలు, మేలైనవస్త్రాలు, చలికి వెచ్చగా ఉండే ఇండ్లు ఎక్కడనుండి తేగలను? కర్మానుగుణంగా తెచ్చుకున్న ఈ దేహమనే వస్త్రం అనుసరించుచునే ఉన్నదిగదా। వద్దన్నా ఇది వదలదుగదా। శరీరమనే వస్త్రం ఉండగా ఇతరవస్త్రాలు ఎందుకని భావం. పెత్తనమూ, నానా విధాలైన గొప్పనగలూ, అరువుసంపదనూ నే నెక్కడ తెచ్చేది? వరులను కష్టపెట్టక ఏడుకొండలవాని దగ్గరకు చేరుటే దొరతనముగదా। పతీసుతహితబాంధవులపొందు ఎక్కడ సంపాదించగలను? వారిపొందు దుఃఖకారణం. ఇపుడు శేషాచలపతినామస్మరణమే నాకు ఉత్సాహకరమైన పొందు. ఇతడే సామ్యము లేని చుట్టముగదా।

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చవి నోరికేడఁదెత్తు	365	69	11-1భా	21

198

అవ : దేహాదులైన ఐహికములను నమ్మి వమ్మయితివి శ్రీపతికటాక్షమునకు పాత్రులైనంతనే జీవితం సఫలమైనదని వచించుచున్నాడు.

సీ. ఎటుమోసపోయితి నివియెల్ల నిజమని
నెట్టన హరి నమ్మనేర నయితి;
నాదేహ మిదియని నమ్మి నే నుండఁగా
నే నొల్లకుండిన నిట్టె ముదిసె,
ఉన్నభోగము లొంట నొంటునం చనియుండ
నినుముదాగిన నీటి ననుకరించె,
మనసు నాదని నమ్మి మమకారమునఁ బెంచ
పంచేంద్రియమ్ముల పాలఁ బడియె,
ప్రాణవాయువులు సొమ్మని నమ్మ లో వెలి
వర్తించుచును ముక్కువాత నుండె,

ఆ. ఇందుకొఱకె పడితి నిన్నినాళ్ళపాటు
ముందు వెనుక గనక మొఱకునైతి,
అంజనాచలేంద్రుఁ డంతట నుండి న
న్నరసి కావ సఫల మయ్యె బ్రదుకు.

ఈ కనిపించేవన్నియు కల్ల కాదని నే నెట్లు మోసపోయితినో ! గట్టిగా హరిని విశ్వసింపకుంటిని ఇది నాదేహమని నేను నమ్మియుండగా నా కిష్టముకాని ముసలితనము దానికి వచ్చినది కలిగిన భోగాలు ఒంటఃబట్టునని తలంచగా అవి కాగిన ఇనుముపైచల్లిన నీరు చందంగా రూపుచెడినవి. నాలోనిమనసు నాదిగదా యని మమకారముతో దానిని వృద్ధినొందింపగా అది కాస్తా ఇంద్రియపంచకమునకు లొంగిపోయినది ప్రాణవాయువులు సాధనమని నమ్మగా అవి నిలుకడలేక లోన కొంతసేపు, వెలుపల కొంతసేపు సంచరించుచు ముక్కున కధీనమైపోయినవి (సులభముగా జారిపోయే అవకాశం కలదని భావము.) ముందువెనుకలు (మంచి చెడ్డలు) ఆలోచింపక మూర్ఖుడనై ఇంతకాలము పైని పేర్కొన్నవాటికై ఇన్ని పాట్లు పడితిని ఇప్పు డంజనాద్రిపతి నన్ను గుర్తించి కావగా నా బ్రతుకు సఫలమైనది

భగవంతుని కటాక్షమునకు పాత్రుడుకానివానిబ్రతుకు నిష్ఫలమని తాత్పర్యము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎట్టుమోసపోతి నేను	207	41	8	28

199

అవ. సంసారమును, మాయను, ఆశలను, పాపాలను తన్ను వదలిపొండని వేడుకుంటున్నాడు.

సీ. తోలుబొంత ధరించు దొరననింతె నన్నీవు
కూళసంసారమా! కొసరెదేల?
యెముకలయింటిలో నితని కాపుర మేమి
గంటున్న దని మాయ! వెంటబడెదు?
పంచభూతమ్ములపంచలో బ్రదుకీడ్తు
యాచింతు రటె ఇంద్రియమ్ములార!
తంచముకూటికే గతిమాలి యుంటి నా
శాపిశాచమ! చేయి సాచనేల?

గీ. నేత్రజలదుర్గమందున నిలిచిన నను
తావు వేడెద రేల? పాతకములార!
వేంకటేశ్వరుడాత్మలో వెలుగుచుండ
ఇట్టె అజ్ఞానమా! చూతు వేమి నన్ను?

నేను చర్మపుబొంత ధరించినవాడను. ఓ క్రూరపుసంసారమా! ఏమిబైసి కలదని నన్నేల కొసరి కొసరి ఆశ్రయించెదవు? ఈజీవుడు ఎముకలగూటిలో కాపుర మున్నాడు ఓమాయా, ఇక్కడేదో గంటున్న దనుకొని నావెంట బడతావెందుకు? శరీరం ఎముకలగూడ దనుట పృథివి-అప్పు-తేజస్సు-వాయువు-ఆకాశం అనే అయిదు భూతాలతో తయారైన ఈ శరీరంపంచలో జీవుడైన నేను ఎట్టకేలకు బ్రతుకు సాగిస్తున్నాను ఓ ఇంద్రియములారా! (త్వక్కు-చక్షుస్సు-శ్రోత్రము-జిహ్వా-ఘ్రాణము) నన్నేల అర్థించెదరు, నేనే పరాయిపంచలో పడివుండగా మీ రయిదుగురు నెలవుకోరుట అయుక్త మనుట. తంచమూమాత్రపు అన్నానికే అలమటించి పోతున్నాను. ఆశ అనే పిశాచమా! చేయిసాచి నన్ను యాచిస్తున్నావెందులకు, విష్ఫలమని భావము. ఆశ పిశాచము వంటిది. నేత్రజలదుర్గంలో నేను నివసిస్తున్నాను. ఓ పాపములారా, అట్టి నన్నేల చోటు వేడెదరు, వేడుట వ్యర్థమనుట వేంకటయ్య నాఅత్మలో వెలుగుచుండగా ఓ అజ్ఞానమా! నన్ను చూతువేమి, చూడవద్దనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంకనైన రోయరాదా	265	334	3	225

200

అవ సంకీర్తనంవల్ల వేంకటాద్రివిభు నెఱింగియూడ తడితరమును రోయనివాడు
లధోగతిపా లగునని హెచ్చరించుచున్నాడు

సీ. ఘోరపాపములచే గుణవికారములచే
నీరీతి(?)డునాకు నేది తెరువు ?
హరి జగన్నాయకు నఖిలాంతరాత్ముని
సర్వమంగళగుణాశ్రయు రథాంగ
పాణి భర్త్రాభయప్రదాని కుంచితనీల
కుంతలు శాంతు నాద్యంతరహితు
పరమపూరుషు జగద్వ్యాపి శ్రీయఃపతి
నిరవృకోల్బసీవాని కేది తెరువు ?

గీ. వేంకటేశ్వరుఁ దలఁచిన వెనుక సకల
మేవగింపని వానికి నేది తెరువు ?
దేవుమహిమలు తెలిసియుఁ దెలియ లేని
యీ వివేకమ్మునకు నింక నేది తెరువు ?

భయంకరములైన పాపములచేత, సత్త్వరజస్తమోగుణములయొక్క వైపరీత్యంచేత ఈ విధంగా సంసారంలో నలిగే నాకు బాగుపడే మార్గ మేది ? పాపికి, గుణత్రియలద్ధునికి ఉత్తమగతి లేదనుట. పాపములు హరించేవాడు, జగత్తులకు నాయకుడు, సకలమునకు అంతరాత్మగా ఉండేవాడు, సమస్తమంగళకరమైన గుణాలకు అధారమైనవాడు, చక్రము చేతగలవాడు, భక్తులకు అభయ ప్రదానం చేసేవాడు, నొక్కులుదీరిన నల్లని ముంగురులు కలవాడు, శాంతస్వరూపుడు, తుదిమొదలులేనివాడు, పరమపురుషుడు, లోకములందు వ్యాపించినవాడు, లక్ష్మికి భర్తయైనవాడు అగు నారాయణుని హృదయమున నుంచుకొననివానికి ఉత్తమగతికి మార్గమేది ? లేదనుట అట్టి భగవంతుడగు శ్రీనివాసుని సంస్మరించిన పిదప కూడ తదితరము రోయనివానికి దారి యేది ? మంచిదారి లేదనుట వేంకటేశ్వరుని మహిమల నెఱిగీ యెఱుగకుండ నడుమంత్రపు తెలివిగలవానికి మార్గమేది ? అనగా శ్రీనివాసునిగూర్చి చక్కగా నెఱుంగుట ముక్తికి త్రోవ అన్నమాట।

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఘోరదురితములచే	60	363	1	243

201

అవ: ఈ లోకంలోని సుఖాలు కష్టాలకే దారితీస్తాయి కాని సద్గతికి కావని నిరసిస్తున్నాడు

సీ. సతులు గల్గిన మేలు సరిఁ బొరలనె కాని
యవిరతమైన సౌఖ్యంబు లేదు
హితులు గలిగిన మేలిడుములకే గాని,
హితవివేక మొక్కయింత లేదు,
తనువు లెత్తిన మేలు తనకు లాయమె గాని
తనుఁగొన యోగభోగమ్ము లేదు,
ఘనత గల్గిన మేలు గర్వాంధతకె గాని
శ్రీకళత్రుని దరిసింప లేదు,

గీ. చింత గలిగిన మేలు తా చిక్కుకొనుటకె
చింత వేంకటపతిమీఁద సుంత లేదు,
సంతు గలిగిన మేలు సంసారమునకె
చెవని సద్గతి నెప్పుడు చేర లేదు.

స్త్రీల సంబంధంవల్ల కలిగే ఆనందం వెంటనే నిందలో నిమగ్నం కావడానికేగాని ఎడతెగని సౌఖ్యం (మోక్షం) దానివల్ల లేదు మిత్రులవల్ల కలిగే సుఖం కష్టాలకే కారణ మవుతుంది. కాని జీవునికి మేలు (ముక్తి) నిచ్చే జ్ఞానం దానివల్ల ఏ కొంచెంకూడ లేదు. జన్మ లెత్తడంవల్ల అది తనకు (జీవికి) అశ్వశాలవలె బంధానికే హేతు వౌతుంది. అంతేకాని చూడగా అది యోగసుఖానికి కారణం కాదు. గొప్పతనం కల్గితే దానివల్ల గర్వం, దానివల్ల గ్రుడ్డితనం (మంచిచెడుగుల తెలియమి) కలుగునే గాని లక్ష్మీ సత్నిగాకల వేంకటపతిని దర్శించడానికి ఉపయోగపడదు. చింతలవల్ల కలిగే మేలు తాను చిక్కుచిక్కడానికే కాని ఆ చింత శ్రీకాంతునిపై ఒకింతయినా ఉండదు. సంతానం సంసారాన్ని సాగరంగా చేయడానికే కాక, పునరావృత్తిరహితమైన స్థానమును చేరడానికి కాదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమి వొరలేదు	68	345	1	231

202

అవ లౌకికవృత్తులవాట్లు నేర్ప నవసరంలేదు. కాని కోనేటిరాయని కొలువే భాగ్యం గనుక దానిని నేర్పటం క్షేమ మనుచున్నాడు.

సీ. సంసారధర్మమ్ము సరి నేరుపఁగ నేల ?
ప్రభవకారణమైన ప్రకృతి నేర్పు,
కోరి ప్రాణికిఁ జన్నుగుడువ నేర్పఁగ నేల ?
చక్క ననాదివాసనలె నేర్పు,
పోరి నిద్రపొమ్మని బుద్ధి చెప్పఁగ నేల ?
వారి తమస్స్వభావమ్మె చెప్పు,
భుజియింపు మని చేరి బోధింపఁగా నేల ?
పెరిగెడు నాఁకలి పిలిచి చెప్పు,

గీ. సారిది పనిపాట్ల నలవాట్లు చూపనేఁ ?
తనదు జాతియె చేయించు తగినయట్లు,
మేటి దేవుండు గలఁడు కోనేటిదండఁ
పట్టి కొలిచిన వారిదే భాగ్య మరయ.

సాంసారికధర్మాలను నేర్పవలసిన అవసరం లేదు వాటిని తమ పుట్టుకకు కారణమైన మాయయే నేర్పుతుంది పసికందుకు చన్నుకుడుపడం నేర్ప నవసరం లేదు అ విద్యను అనాదిగా అంటివస్తున్న వాసనలే నేర్పుతాయి ఏ ప్రాణికి గాని నిద్రపొమ్మని ఉపదేశం చేయ నక్కరలేదు. వారి వారి తమోగుణమే ఆ విద్యను గఱపుతుంది అన్నం తినుమని దగ్గఱచేరి బోధచేయ పనిలేదు చెలరేగే ఆకలియే దానిని చెపుతుంది. క్రమంగా నిత్యకృత్యాల అలవాట్లు తెలియజేయడం అనవసరము. వానిజాతియే ఆ అలవాట్లను నేర్పుతుంది. చెప్పకయే జీవుడు తెలుసుకునే విషయాలు తెలియజేయడం వ్యర్థం. వీటిని నేర్చుకొనుటకంటె కోనేటిగట్టున ఉండే మేటిదేవుని కొలిచిన జీవులదే మహాభాగ్యం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నేరగల దొక్కటె	142	184	2	123

203

అవ హరిమాయాప్రభావమును వర్ణిస్తున్నాడు.

సీ. కూడుదు రొకచోట గుమివిత్తు రొకచోట
నేఁడకో నంతలో నిదేమిమాయ
కొంత జంతుకులమ్ము, కొందరు పురుషులు
స్త్రీలు కొందరు జీవజాలమంగా,
ఇందరు గూడుక యేమిగాగా చేసెద
రెందు నేమియుఁ గాన రిదియు మాయ;
యమునుదయాస్తమయంబు చావును పుట్టు
కనుచునే, నీకరు కనకకాంతు,
పొనరి నిల్చిన దేదో పోయినది మఱేదో
యెఱుఁగ మాశ్చర్యమా యిదియు మాయ,

గీ. పారి నజాండమ్ము చీమలపుట్టమాడ్కి—
కప్పియుంటె భూతముల ముక్కాలములను
శౌరిదాసులు చొరర కటు కేరి నవ్వ
నిట్టె హరిమాయ పొదిగెడు నివల నవల

మాయామోహితులైన జనం ఒకచోట గుమిగూడుతారు. మరొచోట గుంపు నుండి విడిపోతుంటారు ఇదేమి మాయయో తెలియదు ఎక్కడికో ఎడబిపోదురు. ఈ ప్రాణిసమూహంలో కొంత జంతుసమూహం. ఈభూతకోటిలో కొందరు పురుషులు, మరికొందరు స్త్రీలు. ఈ అందరూ కలిసి ఏమేమో వ్యర్థమైనపనులు చేస్తుంటారు కాని ఎక్కడా ఏమీ తెలియజాలరు ఇదే మాయావిలాసం. యముని ఉదయాస్తమయాలే చావుపుట్టుక లని తెలుస్తున్నా, నాశను వదలలేరు మనకు నిల్చిన దేమిటి? పోయిన దేమిటి అని తెలియదు ఇదే ఆశ్చర్యకరమైన మాయ. త్రికాలములందు ఈ బ్రహ్మాండం ప్రాణికోట్లను చీమలపుట్టచందంగా కప్పి ఉంటుంది హరిదాసులు ఇట్టిమాయచెంతకైన చేరక కేరింతలుకొట్టి నవ్వుతుండగా, అది ఇటు నటూ జీవులను ఆవరించి తిరుగుతుంటుంది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కూడుదు రొకచో	374	188	11-1భా	93

204

అవ : గీతలందు చెప్పబడిన జ్ఞానాజ్ఞానము లేవియో వివరించుచున్నారు.

సీ. మానావమానముల్ మాని డంబము వీడి
శుచిఁ గాంచుట, హింసకుఁ జొరకయుంట,
ఆత్మవినిగ్రహం, బనహంకృతియు, స్థైర్య,
మరిమిత్రసమబుద్ధి, యార్జవంబు,
ఆచార్యసముపాస్తి, ఆధ్యాత్మికజ్ఞాన
విజ్ఞానకలనమ్ము, విషయవిరతి,
జన్మమృత్యుజరాది సకలదుఃఖమ్ముల
తలపోఁత, గృహపుత్రదారలందు

గీ. సక్తి లేకుంట, దుర్జనసంగముక్తి,
అహీనగాధీశునందు ననన్యభక్తి-
జ్ఞాన, మిందుకు భిన్న మజ్ఞాన మంచుఁ
జక్కఁగా గీతలందునఁ జాటఁ బడియె.

మానమును అవమానమును, లెక్క పెట్టకుండుట, డాంబికములేక శుచిగా నుండుట, హింస చేయకుండుట, ఆత్మనిగ్రహము కలిగియుండుట, నేననే భావం లేకుండుట, స్థిరత్వము, శత్రుమిత్రులందు సమబుద్ధి, ఋజుత్వము, ఆచార్యోపాసనము, ఆత్మనుగూర్చిన వివేచనము, విషయములందు ఆసక్తి లేకుండుట, పుట్టుక మరణము ముసలితనము మున్నగు అన్నివిధముల దుఃఖములగూర్చి ఆలోచించుట, ఇల్లు ఇల్లాలు తనయులపై ఆస వీడుట, దుర్జనసాంగత్యము లేకుండుట, శేషాద్రిపతిపై వీడనిభక్తి- ఇవి జ్ఞాన మనబడును వీనికంటె ఇతరము లన్నియు అజ్ఞానమే ఈ సందేశము గీతలో ఘోషింపబడినది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందుకు విరహితే	358	51	11-1భా	84

205

అవ ఏ విధంగానైనను భాగవతులసంపర్కం ముక్తికారణ మని పలుకుతున్నాడు

సీ. ఇన్ని జన్మంబు లివేటికి హరిదాసు
 లున్నట్టియూరిలో నున్నఁ జాలు,
పరమభాగవతుల భవనంబులం జెడ్డ
 పుఱువుగాఁ బొడమెడు సిరియె చాలు;
వాసుదేవుని భక్తవరుల దాసుల యెంగి
 లన్నము తాఁ చవిగొన్నఁ జాలు,
శ్రీసతీశ్వరుఁ దలంచెడువారి దాసాను
 దాసుఁడై మెలఁగెడు తలఁపు చాలు,

గీ. ఫణిగిరీంద్రుని జూచినవారి పాద
సేవకుం డయి చెంత నిల్చినను జాలు,
చక్రిదాసుల హితుల శ్రీచరణధూళి
నొదలం దాల్చి బ్రదుకు భాగ్యంబె చాలు.

ఇన్ని పనికిమాలిన జన్మ లెందుకు ? హరిదాసులు నివసించే ఊళ్ళో పుడితే అదే మోక్షసాధనం పరమభాగవతులైనవారియిండ్లలో చెడ్డపురుగుగా పుట్టినా అది మోక్షసంపదకు మూల మవుతుంది వాసుదేవునిపై భక్తిగల పరమభాగవతుల ఎంగిలిమెతుకులు అరగించినా అదే కైవల్యానికి దారి చూపుతుంది లక్ష్మీభర్తను ధ్యానించేవారియొక్క దాసానుదాసుడై మెలగవలెననే కోరిక గలిగితే అది పరమ పదాన్ని అందించ గలదు శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించిన భక్తులకు పాదసేవకుడై వారిసమీపంలో నిలిచితే అది మోక్షానికి మార్గ మవుతుంది చక్రాయుధుని దాసుల యొక్క పాదధూళిని శిరస్సున ధరించుటే మహాభాగ్యము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇన్ని జన్మంబు లేటికి	70	387	1	245

206

అవ : ఆలోచింపగా వెఱ్ఱివాడు వెఱ్ఱివాడు కాడు. అంతటనుండే పరతత్త్వాన్ని తెలుసుకోలేనివాడే వెఱ్ఱివాఁ డనుచున్నాడు.

సీ. నాల్కపై శ్రీహరినామ మిట్టేయుండ
  విస్మరించెడు వాఁడె వెఱ్ఱివాఁడు,
అఖిలజగమ్ములు హరిరూపమై యుండ
  వెసఁ దలంపనివాఁడె వెఱ్ఱివాఁడు,
కుక్షిలో బ్రహ్మాండకోట్లున్న హరికంటె
  వేఱున్న దనువాఁడె వెఱ్ఱివాఁడు,
చేరి నిజాత్మలో శౌరి యుండఁగ నెందో
  అరయుచువాఁడెపో వెఱ్ఱివాఁడు,

గీ. విష్ణుదాస్యమ్ము లేకయే విఱ్ఱవీఁగు
పీటిడియె వెఱ్ఱి, వెఱ్ఱి యా వెఱ్ఱిగాఁగ,
వేంకటేశప్రపత్తియే వెంటనుండ
వివిధకర్మలఁ జనువాఁడు వెఱ్ఱివాఁడు.

తననాలుకపై శ్రీహరినామం ఉంటుండగా దానిని మరచినవాడు, సకల లోకాలు శ్రీహరిరూపమై ఉండగా వాటి నా విధంగా తెలుసుకోలేనివాడు, శ్రీహరి తన పొట్టలో బ్రహ్మాండాలను ధరించుచుండగా ఆ బ్రహ్మముకంటె భిన్నమైనది మరొకటి ఉన్నదనుకొనేవాడు, శౌరి తన ఆత్మయందే ఉండగా ఇతరంగా అతనిని వెదకేవాడు, విష్ణుదాస్యం చేయక విఱ్ఱవీగుచు తిరిగేవాడు, శ్రీవేంకటేశప్రపత్తి తనతో నుండగా దానిని వదలి ఇతరములైన అనేకకర్మలను చేయువాడు వెఱ్ఱివాడు. అసలు వెఱ్ఱిపట్టినవాడు వెఱ్ఱివాడు కాదు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వెఱ్ఱివాఁడు వెఱ్ఱిగాఁడు	85	418	1	277

207

అవ ఋణానుబంధంగా సంప్రాప్తించే సంసారాలు సమసిపోవలెనంటే శ్రీహరిపాదాలు ఆశ్రయించవలె ననుచున్నాడు

సీ. ముందటిజన్మాల ముంచేఁ జక్రిపుడ్డి
యెందుఁ జొచ్చినఁ బోవ దీ ఋణంబు,
నుదుటవ్రాసినవ్రాలు నూరేండ్లపత్రమ్ము
పొదలెడు కర్మమే పూఁటకాపు,
వెలయు సంసారమ్ము వెంటనంటెడు తరు
వేత కేఁగినఁ జన దీ ఋణంబు,
పుట్టినప్పుడె బొంది భోగ్యమై నిలిచెను
గరితలపొందు లాఁకలు దలంప,
ననదినాహారమ్ము లగును లంచంబు లె
య్యెడకుఁ జేరిన తీర దీ ఋణంబు,

గీ. మంగపెనిమిటి యడుగుల మఱుఁగుఁజొచ్చి
కెక్కు మీఱంగ సలిగలఁ దిరిగినంత
నచ్చుకొని యప్పు లన్నియు నతఁడె జీవు
నిర్ఋణుఁ గానించి కాపాడు నిక్కవముగ.

కిందటిజన్మాలు ఋణానుబంధంగా రాగా ఆజన్మలలోని కర్మలు వడ్డీ అసలుతో కలిసి అప్పు అధికమైంది నెత్తిరాత నూరేండ్లువాయిదాగల పత్రము ఈ పత్రానికి ప్రాచీదారు కర్మమే చూడగా ఈ సంసారం అప్పుదారుని బాకీ తీర్చమని నిర్బంధింసే తిరువ్రమనిషి మానవు డెక్కడ దాగినా ఈ ఋణం తీరదు తరువు మనిషిలాంటి సంసారం వదలిపెట్ట దన్నమాట శరీరం పుట్టగానే అనుభవింప దగిన వస్తుంది యోచింపగా స్త్రీలతోడితగులములు చెఱసాలల వంటివి నరుడు ఋణం తీర్చక తప్పించుక తిరగడానికి ప్రతిదినం అతడు తీసుకునే ఆహారమే లంచం వంటిది ప్రాణి ఎక్కడికి చేరుకొన్నా, లంచం ఎంత ఇచ్చుకున్నా ఈ ఋణం తీరదు జీవుడు మంగమ్మభర్తయైన వేంకటేశ్వరుని పాదా లాశ్రయిస్తే, ఆయనప్రాపున సగర్వంగా తిరుగాడుతుంటే ఆ దేవుడే అన్ని ఋణాలు తీర్చి ముక్తి ప్రసాదిస్తాడు ఇది ముమ్మాటికి నిజం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ముందటి జన్మము లెల్లా	94	489	1	315

208

అవ : జన్మాంతరసంస్కారంతో వచ్చే గుణాలు వదలడం కష్టతరమనుచున్నారు

సీ. చక్కెరలో సద్ది మక్కువ తినఁబోవ
చెడుముష్టిగింజేల చేదు మాను ?
సారమౌ చదువులు సారెకుఁ జదివిన
క్రూరు కెప్పుడు కోప మేల మాను ?
నిప్పుల నొడిలోన నియమాన నిడుకొన్న
నెప్పుడు రాఁజుగా కేల మాను ?
జాలికిం జెన్ని తానాచారాలు గయికొన్న
నెదలోన నిర్దయ యేల మాను ?

గీ. ఇంటిలోఁ గొక్కుఁ జేర్చిన దంట యగుచుఁ
గూలఁ ద్రవ్వక గోడల నేల మాను ?
గొల్లటగుచు వేంకటేశ్వరుఁ గొలువకున్న
తొంటి సంసారిగాక తా దొరయు నగునె ?

చేదైన ముష్టిగింజను చక్కెరలో బాగుగా అద్దుకొని తినినా స్వాభావికమైన తన చేదు నది మానదుగదా ! అటులే (వేదాంత) సారంగల చదువు లెన్ని చదివినా క్రూరుడు కోపాన్ని ఎందుకు వదులుతాడు ? వదలలేదనుట. నిప్పులు ఒడిలో ఉంచుకుంటే అని రాజుతూ కాల్చకుండునా ? అట్లే బోయవాడు ఎన్ని ఆచారాలు కలవాడైనా తన హృదయములో నిర్దయ మానునా ? మానదనుట. ఇంటిలో ప్రవేశించిన పందికొక్కు గోడలు కూలద్రోయకుండునా ? ఆ విధముగా మానవుడు వేంకటేశ్వరుని కొలువక దుర్మార్గుడై తిరిగితే వెనుకటివలె సంసారి అగునే కాని తాను దొర యగునా ? అనగా కడతేరదనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దైవము పుట్టించినట్టి	95	476	1	318

209

అవ : భగవదర్పితంకాని ధర్మాలు చేసినా చేయకున్నా ఒకటే అని హెచ్చరిస్తు చున్నాడు.

సీ. తన యక్కఱ లేని ధరణీశురాజ్య మెం
గిన నేమి విఱుగఁబండిన యట్లు ?
పేరిమతోఁ గేశవుఁ బిలువని నాలుక
యుండిన నేమి ? లేకుండె నేమి ?
ఎదిరి త న్గానని యీ గుడ్డికన్ను తా
మొదలఁ దెఱచిన నేమి ? మూయ నేమి ?
విష్ణునిపదసేవ వేడ్కఁ జేయనివాఁడు
చదివె నేమి ? చదువు ఎదలె నేమి !

ఆ. అనల నెవరు లేని యడవిలో వెన్నెల
కాయుకున్న నేమి ? కాసె నేమి ?
శ్రీనివాసనిధుని జేరని ధర్మముల్
త్రోవ నుండె నేమి ? తొలఁగె నేమి !

తన యవసరానికి రాని రాజుగారి రాజ్యం కరువుకాటకాలతో పీడించినా, సస్యశ్యామలమై సుసంపన్నంగా ఉన్నా రెండూ ఒకటే అనగా తనకు ఆ రాజ్యం వల్ల ఉపయోగం లేదుకదా ! అదేవిధంగా భక్తితో భగవన్నామాన్ని ఉచ్చరించని నాలుక ఉంటేనేమి ? ఊడితేనేమి ? నిరుపయోగ మన్నమాట ! ఎదుటివానిని తననూ చూడలేని ఆ కన్ను తెరచినా మూసినా ఒకటే అలాగే శ్రీహరిపాదసేవ చేయనివాడు, చదివినా చదువకపోయినా ఒకటే అలాగా చదువులకు ఫలం విష్ణుపద సేవయేకదా ! నిర్మానుష్యంగా ఉండే అడవిలో వెన్నెలకాసినా కాయకపోయినా ఒకటే. ఆ మాదిరిగానే శ్రీనివాసునికి చెందనిధర్మాలు చేసినా చేయకున్నా ఒకటే. అనగా భగవదర్పణబుద్ధితో ధర్మములు చేయవలె ననుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అక్కర కొదగని	92	456	1	308

210

అవ ఇతరదేవతలిచ్చే వరాలు అక్కరకు రావని, శ్రీవేంకటేశుడిచ్చే వరాలే ఆక్కటదీర్చి కాపాడ గలవంటున్నాడు.

సీ. కరిరాజవరదుని శరణుఁ జొచ్చిన యొకఁ
 గరిఁ గాచినట్టులే కాచుఁగాక
పరదైవముల కెంత పడిపడి మ్రొక్కిన
 యల రావణున కిచ్చినట్లు గాదె?
శ్రీపతి గసుగఁ బెచ్చెర నజామిళువలెఁ
 జేపట్టి కరుణ రక్షించుఁగాక
ధార్తరాష్ట్రుండు మాధవపరాఙ్ముఖుఁడైన
 బడి సంపదలు పార్థుపాలఁ బడవె?

ఆ. శ్రీనివాసుఁ డిచ్చు స్థిరవరంబులె దృష్ట
మగుచు నుండుఁగాక అందు నిందు,
నితరు లిచ్చు వరము లెట్టివైనను దన
యక్కఱలను దెప్ప జాదుకొనవు.

కరిరాజవరదుణ్ణి శరణుపొందితే ఆ గజేంద్రుణ్ణి కాపాడినట్లే కాపాడు(తా)డు. ఇతరదేవతలకు ఎంతగా పడిపడి మ్రొక్కినా, వారిచ్చే వరాలు అసలులో ఉపయోగపడవు. రావణుడు బ్రహ్మాదుల వల్ల పొందిన వరాలన్నీ అతనికి అక్కరకు రాలేదు గదా! లక్ష్మీభర్తను యాచిస్తే అజామిళుణ్ణి కాపాడినట్లు వెంటనే దయతో కాపాడుతాడు. దుర్యోధనుడు కృష్ణపరమాత్మకు పెడమొగమయ్యాడు. వాని సంపదలన్నీ కృష్ణునికి సుముఖుడైన అర్జునునికి దక్కినాయి. శ్రీపతియిచ్చే వరాలే స్థిరంగా అనుభవయోగ్యాలైనవి. కానిఇక్కడ అక్కడ వుండే వీరూ, వారూ ఇచ్చే వరాలు ఎంత గొప్పవైనా తీరా సమయానికి ఉపయోగపడవు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఘ్రిపపరందునవలె	358	52	11-1భా	౨౦

211

అవ : "సర్వం విష్ణుమయం జగత్" అంటున్నాడు.

సీ. హరికుక్షిగతములే యఖిలలోకమ్ములు
స్వర్గనారకముల చర్చయేల ?
తానున్న చోట మాధవదాసుఁడైనచోఁ
బరమపద మ్మదే బ్రిమయ నేల ?
అందఱిలో విష్ణుఁ డంతరాత్మగ నుండ
నిఁక నర సుర లని యెన్న నేల ?
హాయిక మది కృష్ణపదభక్తి గలిగిన
సమకొను మోక్షమ్ము శంక యేల ?

గీ. వేంకటేశ్వర కల్పిత వివిధజన్మ
కోటి సుఖదుఃఖముల నెంచుకుందు లేల ?
ఇతనిశరణు జీవన్ముక్తి యిహపరాల
కిదియ తెరమఱుఁ గరసిన నేటిచింత ?

సకలలోకాలు శ్రీమహావిష్ణువుకుక్షిలో నుండేవేగదా ! ఇక స్వర్గనరకవిచార మెందులకు ? పై విషయాన్ని అనుభవంగా ఎఱిగినవారికి స్వర్గనరకాలతేడా లేదనుట. తాను మాధవదాసుడైతే, తామున్న తావే పరమపదం. దీనివిషయంగా భ్రమ అనవసరం అందరిలో అంతరాత్మగా ఆవిష్ణు వుండగా, మఱి నరులనీ దేవతలనీ భేద మెంచనేల ? భేదము లేదని భావము మహావిష్ణుపాదభక్తి మనసులో వదల కుండా వుంటే మోక్షం ప్రాప్తిస్తుంది ఈ విషయంలో సందేహ మక్కఱలెదు నానావిధాలైన జన్మకోట్లు వేంకటేశ్వరకల్పితాలే కాంట్టి వాటి సంబంధాలైన సుఖ దుఃఖాలగూర్చి విచారణ లెందుకు ? శ్రీశుని శరణు పొందుటే జీవన్ముక్తి ఈ రహస్యం తెలుసుకొనకపోవుటే ఇహపరాలకు అవరోధం. సత్యం తెలుసుకొంటే చింత పుట్టనే పుట్టదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇదివో తెరమరుగు	375	145	11-1భా	98

212

అవ: భగవంతుడు భక్తులకు మొదట కష్టాలిచ్చి అటుపై సుఖాలనుగ్రహిస్తాడు. ఎందుకలా చేస్తున్నాడో వెంవిస్తున్నాడు.

సీ. అటమటంపు వేడ్క నలయించి మఱికదా
పరము ఘటించు దైవము తటుకున
ఇటు సేయ నీశున కీసున్నదా? లేదు
కనరాదు కుటిలుని గనక గుణిని,
బెండువడ గతులఁ బెనఁగించి మఱికదా
పరము గొండనుచు దైవం బొసంగు
బండు సేయ హరికిఁ బంతమా? అట్టుగా
దెంత కాఁకక నీత హితవు లేదు,
ఆ. మునుప వేల్పులకును మ్రొక్కించి మఱికదా
దైవము తనభక్తి దయ నొసంగు
గరుడశైలపతికిఁ గపటమా? అటుగాదు
తినక చేఁదు, తీపి తెలియ రాదు.

భగవంతుడు మాయలమారి వేడుకలలో మానవుని అలత నొందించి ఓడక హఠాత్తుగా వరాన్ని ప్రాప్తింపజేస్తాడు. ఇట్లా చేయడానికి ఆ దేవునికి భక్తునిపై అసూయయా? కాదు. ముందుగా కుత్సితుణ్ణి అర్థంచేసుకొనక గుణవంతుని గుర్తింప లేము. బలహీనతను కలిగించే పరిస్థితులలో చిక్కబెట్టి అటుపై వరమవదాన్ని ఇస్తున్నాను, తీసుకొనండి అంటాడు దేవుడు ఇట్లు తుంటరితనంగా ప్రవర్తించ వలెనని ఆయనకు పంతమా? కానే కాదు. మఱి ఎండలో మాడినవానికేగదా నీడ లోని రుచి తెలుస్తుంది? వేంకటేశ్వరుడు మొదట ఇతరదేవతలకు మ్రొక్కించి చివర తనభక్తిని దయతో అనుగ్రహిస్తాడు ఇట్లా ఎందుకు చేస్తాడు? ఆయనలో కపట ముందా? లేదు లేదు ముందు చేదుతింటేనే తరువాత తీపిరుచి బాగా తెలుస్తుంది అంటే ఇతరదైవాలు చేదువంటివారనీ, శ్రీనివాసుడు తీపవంటివాడనీ భావం. దైవతాంతరభక్తుడైన పిమ్మటనే హరిభక్తు డౌతాడని సారాంశం.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇందుకొరకె	2	11	1	7

213

అ: భక్తిప్రపత్తులు, కర్మఫలనివృత్తి లేనివారు పరతత్త్వమును పొందలేరని అంటున్నాడు.

సీ. కడలుడిపి మునుంగఁ గాంక్షించువానికిఁ
గడలేని మదికి నెక్కడిది కడమ?
దగఁదీఱ నవల తత్త్వం బెఱుంగు నటన్నఁ
దగ యెట్లణఁగు, నేమితత్త్వ మెఱుఁగు?
దేహమ్ముగల యన్నిదినములందుఁ బదార్థ
మోహ మెట్లుడుగు, నెటుల్ ముదము గలుగు?
ముం దెఱింగిన వెనుక మొదలు మఱచునన్న
ముందు తే వెఱుఁ గేల మొదలు మఱచు?

గీ. కలనయిన లేదు తనకు వేంకటగిరీశు
మన్ననలఁ గాంచు భక్తిసన్మార్గవృత్తి
అగమ్యకైవల్యదాయక మగు ప్రపత్తి
ప్రకృతిబద్ధునిఁ జేయు కర్మమునివృత్తి

అలలు ఆగి స్నానం చేయగోరేవానికి, తృప్తిలేని మనస్సునకు అంతం ఎక్కడ? అలలు ఆగవు, తాను స్నానం చేయలేడు. తృప్తిలేనివాడు పూర్ణకాముడెన్నడును కాడు. తృష్ణ (ఆశ) తీర్చుకొని పిదప ఆత్మతత్త్వాన్ని తెలుసుకొంటా నంటే ఆశ తీరేది లేదు, తత్త్వ మెఱిగేది అసలే లేదు. శరీరం ఉన్నంతకాలం పదార్థాలమీద కోరిక ఎట్లా పోతుంది? సంతోషం ఎట్లా కలుగుతుంది? భగవంతుని తెలుసుకొన్నమీదట సంసారకారణములైన ప్రకృతివాసనలను వదల వచ్చునని తలిస్తే భవిష్యత్తులో తన ఉత్తమగతిని ఆలోచింపనివాడు, గడచినజన్మలలోని వాసనలను వదలలేడు. అనగా బ్రహ్మతత్త్వమెఱిగి అటుపై సాంసారికవిషయాలను వదలవచ్చుననుట పెట్టి, భవబంధా లూడితేనే బ్రహ్మప్రాప్తి. అది వీడక ఇది ప్రాప్తించ దనుట. వేంకటరాయని మన్ననకు పాత్రునిగా కలిగించే భక్తి గాని, మోక్షమిచ్చే ప్రపత్తిగాని, ప్రకృతిలో బద్ధునిచేసే కర్మఫలత్యాగం గాని కలలో నైనా తనకు లేదే, మఱి ఎలా కృతార్థు డవుతాడు?

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కడ లుడిపి నీరాడ	38	226	1	150

214

అవ అజ్ఞానంచేత అహంకార మమకారాలవల్ల సతమత మయ్యే జీవులను చూచి తనపరితాపాన్ని వెల్లడిస్తున్నారు.

సీ కనియును గ్రుడ్డియై వినియును చెవిటియై
ననిచి జగమ్ము తా నడచునె కా !
ఉదయాస్తమయములు నొకదివసమ్మందె
యెదుటనే యున్నవి యెంచి చూడ
నేమివింతయొ జీవు లెంచక తమతమ
బ్రదుకులు సతమని భ్రమయుచుందు్రు,
వెలుగును జీకటి వెస కనుంగొనలనే
నిలిచెడు నూరక నిముస మందె
కలవంటిసంసారగతి దలపోయక
బలువుగ సతమని భ్రమయుచుందు్రు,
గీ కాంతలును పూరుషులు నొక్క కాయమునను
బొంతనే జన్మ మెత్తుచు బొదలుచుందు,
రింతయును వేంకటేశ్వరు నెనక మొసగు
పటుమహిమగా నెఱుంగక భ్రమయుచుందు్రు.

ఈ లోకం కన గ్రుడ్డిగా విన చెవిటిగా ప్రవర్తిస్తున్నది. ఏ వాశ్చర్యము ! చూడగా ఒకదినమందే ఉదయాస్తమయాలు రెండూ జరిగిపోతున్నవి ఇదేమి చిత్రమో! ఇది చూచికూడ కాలము అశాశ్వతమని తెలుసుకొనక వారివారి బ్రతుకులు శాశ్వతములని భ్రమచెందుచున్నారు వెలుగు చీకటి కన్నులకొనలలోనే ఒక త్రుటిలోనే నిలిచియున్నవి అనగా రేయింబవళ్ళు ఒకదానివెంట మరొకటి త్వరితంగా పయనిస్తున్న ఏమిటి కాలం ప్రవాహంవంటిదని భావం ఆ మాదిరిగానే సంసారం కలవంటిది (అశాశ్వతమైనది) అని భావించక చిరకాలం ఉండేదని భ్రాంతిపడుతున్నారు స్త్రీపురుషులు ఒకేస్త్రీశరీరంనుండే పుడుతున్నారు ఇదంతా ఆ వేంకటేశ్వరుని మాయ అని తెలియక భ్రాంతిపొందుతున్నారు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కని గ్రుడ్డను వడె	232	185	3	124

215

ఉప: ఆధారంలేని ఆశలతో వ్యర్థవ్యామోహాలు పొంది వుంటారుగాని కోరినవరా లిచ్చే ఏడుకొండలయ్యను సేవింప రనుచున్నాడు

సీ. వలెనన్న సంపద లలమటఁ బెట్టు తా
మొల్లక యున్నచో నొద్దనుండు;
తరితీపులకుఁ జిక్కి పరతత్త్వమా ముకుం
దుని దలంపరు తమ మనములందు,
బిగిసెద రతివలు తగిలి యాస వహింప
వత్తు రొద్దకు వాసి వదలకున్న,
పోసరించి యిటులు పొందుల భ్రమపడి
పరమాత్ము నెల్లరుఁ బాసినారు,
గీ. కేల జగమెల్ల స్వప్నమై గ్రాలుచుండు
పట్టపగ లైనచో తమపాలనుండు,
బట్టబయలు పందిలివెట్ట పాలువడిద
రడిగినవి యిచ్చు శేషాద్రిహరి గొలువరు.

సిరిసంపదలు కావలె ననుకొంటే అవి చింతలలో ముంచుతాయి వద్దను కుంటే అవి తనవద్దనే ఉంటాయి ఆశాపాశాలతో బద్ధులై తమమనసులలో పర తత్త్వమైన ఆ ముకుందుని స్మరింపరు. వ్యామోహముతో వలచితే స్త్రీలు బిట్టబిగుసు కుంటారు (సుముఖులు కారనుట) పురుషుడు లొంగక ఆత్మాభిమానంతో వుంటే వారే వద్దకు వస్తారు. ఈ విధంగా మానవులు మదించి మిందుబోడుల మాయలోబడి పరమాత్ముని విడిచిపెట్టినారు రాత్రియందు ప్రపంచమంతా కలమాదిరి ఉంటుంది. పట్టపగలైతే అంతా గోచర మవుతుంది. అజ్ఞాని అసత్యజ్ఞానాన్ని, జ్ఞాని సత్య జ్ఞానాన్ని కలిగి ఉండు ననుట. జ్ఞానికానివాడు వ్యర్థమైన అశాశ్వతమైన పనులకు లోనౌతాడు. అంతేగాని కోరినవరాలు కొల్లగా ఇచ్చే కొండలదొరను కొలువరు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అతఁడే యిన్నియు నిచ్చు	228	160	8	107

216

అవ. భ్రాంతి నొందిన బుద్ధిగలవారు వేంకటేశ్వరుని మఱచి పెరలను దైవంగా భావిస్తారు వారిభ్రమ తొలగించుటకు బ్రహ్మదేవుని తరం కాదని వచిస్తున్నారు

సీ. అంచితపుణ్యుల కగు హరి దైవమ్ము
పాపబుద్ధుల భ్రమఁ బాప వశమె?
అజ్ఞానులకు దైవ మవ్వారికర్మమే
తనువె బద్ధుల కెంచ దైవతమ్ము;
కాముకులకుఁ గల్యకంటులె దైవమ్ము,
ధర నహంకారికిఁ దానె దైవ,
మింద్రియమ్ములె దైవ మెఱు గనివారికి
ద్రవ్యమే దైవమ్ము తామసులకు,

గీ. ఊరిదొర దైవతమ్ము సంసారి కరయఁ
దలఁప పేదకు దైవమ్ము దాత యగును,
మాకు దైనమ్ము ఫణిగిరిమండనుండు
పరుల మంచెడు భ్రమవాప బ్రహ్మతరమె?

మంచిపుణ్యాలు చేసినవారైతేనే హరిని దైవంగా నమ్ముతారు. పాపపుబుద్ధిగలవారు నమ్మరు. వారిభ్రమను తొలగింప శక్యమా? కాదనుట. అజ్ఞానులు తమ కర్మమే దైవం అనుకుంటారు సంసారములో బద్ధులైన సంసారులు తమ శరీరమే దైవమని భావిస్తారు. ఇక కామోద్రేకం కలవారికి కామినులే దైవం. పొగరుబోతు తన్ను తానే దైవ మనుకుంటాడు అజ్ఞానులకు ఇంద్రియములే దైవములు. మఱికొందరు తమోగుణం కలవారికి డబ్బే దేవుడు. ఊరిపెద్ద సామాన్య కుటుంబికి దేవుడు బిచ్చగానికి బిచ్చంపెట్టేవాఁడే దైవం పైపైవబుద్ధు లన్నియు భ్రమాత్మకములే కాని దాసులమగు మాకేమో శేషగిరికి అలంకారంగా ఉండేవాడే నిజమైన దైవము ఇతరులను సంసారకూపంలో ముంచే భ్రాంతిని తొలగించేందుకు బ్రహ్మదేవుని తరమా? కాదనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అంచితపుణ్యులకైతే	89	498	1	334

217

అవ. జీవులు పంతత్త్వవిచారం లేకనే జీవితం గడపివేస్తున్నా రని విచారమును వెల్లడించుచున్నాడు.

సీ. ప్రొద్దుపొడుచు మల్లఁ బొరిఁ గ్రుంకుటకె కాని
యెంత యోచింప సందేమి లేదు,
పుట్టుట మఱిమఱి గిట్టుటకే కాని
కాలమ్ము నిలువదు గడియయైన,
కబళమ్ము దినుట యాఁకలిగొంటకే కాని
యెన్ని చెప్పినను వేఱేమి లేదు,
ఎటఁ గ్రిమ్మరిల్లిన నిలుసేరుటకె గాని
తన కింత నిలుకడ తలఁప లేదు,

గీ. ముదియుటకె జవ్వనమ్మును మోయుటెల్లఁ,
గట్టుకొనునట్టిదియు దాఁచునట్టి దేమి?
జీవులు విచారరహితులై జీవితంబు
నడపుచున్నార లిటు బ్రహ్మనాటనుండి.

సూర్యు డుదయించుట అస్తమించుటకే కాని ఎంత ఆలోచించినను ఇందులో పరమార్థ మేమియు లేదు పుట్టుట గిట్టుటకే కాని కాలం ఒకగడియయైనను నిలబడి ఉండదు ప్రవాహంమాదిరి దొర్లిపోతుం దనుట అన్నముతినుట మరల ఆకలి రెత్తుటకేగాని ఏమి చెప్పినా ఇందులో మరేమీ సారంలేదు ఎక్కడ తిరుగాడినా చివరకు తనగూడు చేరుకొనక తప్పదు పరికింపగా ఎక్కడనూ తనకు నిలుకడ లేదు. యౌవనం కలిగి ఉండడం ముసలితనానికే కారణం ప్రాయము అస్థిర మనిభావం ఈ స్థితిలో తాను కట్టుకొనేది, దాచుకొనేదీ ఏమున్నది? ఏమీ లేదని తాత్పర్యం జీవులు తత్త్వమును ఆలోచింపకయే తమజీవితాన్ని వ్యర్థం చేసుకొంటున్నారు. ఇది బ్రహ్మదగ్గరనుంచి వస్తున్న పరిపాటి

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
విచార మెన్నడు లేదు	167	271	2	181

218

అవ । పరమపదమునకు మూలం శౌరిశరణాగతియే అని నిర్ద్వంద్వంగా వచిస్తున్నాడు

సీ మోక్షమ్ము వైరాగ్యమూలము, సౌఖ్యమ్ము
శాంతిమూలము, దుఃఖసముదయమ్ము
క్రోధమూలము, పుట్టుగులు కర్మమూలమ్ము,
చిన్మూల మవిరతశ్రీశభక్తి,
పైకొన్న ధ్యానమ్ము భావమూలము, లంప
టమ్ములు దేహమూలమ్ము సుమ్ము,
అరుదైన సుజ్ఞాన మాచార్యమూలమ్ము,
ధనమూలము తలంప ధరణి యెల్ల;

గీ. సంసరణమూల మతిబంధసంచయమ్ము,
ఫణిగిరీశ్వరమూలము పరమపదము,
శౌరిశరణాగతియె సర్వసద్గతులకు
మూల, మన్యమ్ము లవి వృథామూలము లగు.

వైరాగ్యమునకు మోక్షం, సౌఖ్యానికి శాంతం, దుఃఖాలకు క్రోధం, జన్మలకు కర్మలు, జ్ఞానమునకు ఎడతెఱిపిలేని విష్ణుభక్తి, సద్భావానికి అలముకొన్న ధ్యానము, సంసారలంపటత్వం శరీరానికి, ఆచార్యుడు సుజ్ఞానానికి, జగత్తునకు ధనము, తగులము లన్నింటికి సంసారము, పరమపదానికి శేషాచలేశ్వరుడు, అన్ని ఉత్తమగతులకు శౌరిశరణాగతి ప్రధాన కారణాలు. ఇతరము లన్నియూ వ్యర్థమూలములే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నిటికి హరి	187	442	2	208

219

అవ ఎచ్చరికతో వేంకటేశ్వరుని కొలువక ఊరక పాటులాడితే సౌఖ్యం లేదను చున్నాడు.

సీ. ఎంత మిట్టిపడిన నేమిలే, దిటు నీవు
 పట్టెఁగట్టెగ మోసి ఫలము లేదు
ధరణీతలమ్మెల్ల ద్రివ్వుకొన్నను లేదు
 బాకినోర్దెఱచి లాభమ్ము లేదు
అడిగి పరులబ్రదు కాసపడినను లే
 దరిభయంకరవీరుఁ డైన లేదు
అడవు లెల్లఁ దిరిగి యలమటించినను లే
 దిడుమపాటునకుఁ బాల్పడిన లేదు

ఆ. మించుబోఁడుల వలపించుకొన్నను లేదు
అశ్వమెక్కి మేటియైన లేదు,
ఎచ్చరికను వేంకటేశ్వరుఁ గొలువక
యిచట నచట సౌఖ్య మింత లేదు.

ఎంతగా మిడిసిపడినా, నీవు కాయలు గాచేట్టు బరువులు మోసినా ఫలం లేదు. భూమంతా త్రవ్వినా పాకులాడి నోరు తెరచుకొన్నా ఉపయోగం లేదు పరులను యాచిస్తూ బాగా బతకడానికి ఆశపడినా, శత్రువులకు భయంగొలిపే మహావీరుడైనా ప్రయోజనం లేదు అడవులపాలై తిరుగుతూ శ్రమచెందినా ఎన్నో కష్టాలకు పాల్పడినా ఏమీలేదు. స్త్రీలను మోహింపజేసికొన్నా గుఱ్ఱమెక్కి మేటిగా తిరిగినా ఏమీ ఫలితం లేదు జాగ్రత్తపడి శ్రీవేంకటేశ్వరుని సేవించకపోతే జీవికి ఇహపరాల్లో ఎక్కడా ఏమాత్రం సుఖం లేదు. ఈ పద్యంలో దశావతారాలు క్రమంగా ధ్వనిరూపంగా వర్ణితమైనాయి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏమిసేయవచ్చు	48	29	11-2భా	181

220

అవ : చిత్తమును తత్తరపరచే వాటిజోలి మాని ధర్మమును ఏమరక తలచు మను చున్నాడు

సీ. చెలులు చెంగటనున్న చెదకు చిత్తము గాని
 వైరాగ్య మిసుమంత వఱలఁ గలదె?
అనలమ్ము చెంతఁ జేరిన కాఁకలే గాని
 చలువలపొలపమ్ము కలుగఁ గలదె?
బంగరు పొడఁగన్న పట్ట నాసయె గాని
 విజ్ఞానపుంజాడ వెలయఁ గలదె?
అభిని మ్రింగిన వెఱ్ఱి ప్రభవించునే గాని
 సదసద్వివేకంబు పొదలఁ గలదె?

గీ. వాసుదేవాంఘ్రిభక్తి శుభమ్ము లొదవు
దాపురింపవు దుఃఖముల్ పాపములును
అమృతముం ద్రావ చిరజీవి యగును గాని
చావు నోవు లెప్పుడు తన చాయ రావు.

అంగనల సాంగత్యంచేత చిత్తం భ్రమిస్తుందే కాని వైరాగ్యం కొద్దిగా కూడా కలుగునా? కలుగ దని తాత్పర్యము. అగ్నిసాంగత్యంవల్ల వేడిమే గాని చల్లదనం వ్యాపింప గలదా? లేదని తెలియవలెను బంగారం అగపడితే అపహరించాలనే బుద్ధేగాని జ్ఞానోదయం కలుగునా? కలుగదని భావము. నల్లమందు తింటే వెఱ్ఱెక్కుతుంది గాని మంచిచెడ్డల వివేచన కలుగుతుందా? కలుగ దనుట. వాసుదేవునిపదభక్తి వల్ల మంగళములే కలుగును దుఃఖాలుగాని, పాపాలు గాని దగ్గఱకు కూడా రావు అమృతం గ్రోలితే చిరంజీవి అవుతాడు. మరణము, శారీరకబాధ తనదగ్గఱకు గూడా రావు.

సంకీర్తన-	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కర్మమెంత మర్మమెంత	388	84	11-1భా	68

221

అవ : శ్రీవేంకటేశ్వరుని సేవించకపోతే వేరే గతి లేదని పలుకుతున్నాడు.

సీ. ఆసవీడినఁ గాని యధికసౌఖ్యమ్ము లే
దీసువీడినఁ గాని యిహము లేదు,
వాసి వీడినఁగాని వైరాగ్య మదిలేదు
హరిభక్తిచేఁ గాని పరము లేదు,
చలము మానినఁ గాని సత్త్వగుణము లేదు
బలుశంక లుడుగక ఫలము లేదు,
శౌరిచింతనఁ గాని సమబుద్ధిలే, దింద్రి
యావళి గెల్వక త్రోవ లేదు,

ఆ. దైవకరుణఁ గాని తగుజ్ఞాన మదిలేదు
కరివరదుఁగు దక్క గతియు లేదు,
దేవదేవుఁడైన తిరువేంకటేశ్వరు
సేవవలనఁ గాని సిద్ధి లేదు

ఆశలు పూర్తిగా వదలకపోతే పరిపూర్ణసుఖం లభించదు. ఈర్ష్యను వదలి పెట్టకుంటే ఈ లోకంలో గూడ సుఖం సున్నే. భేదభావాన్ని వీడి తన అధిక్యాన్ని వదలిపెట్టకుంటే వైరాగ్యం అబ్బదు. హరిభక్తి లేకపోతే పరలోకం లేదు మాత్సర్యాన్ని మానకపోతే సత్త్వగుణం అలవడదు సంశయాలను వదిలించుకో కుండే ప్రయోజనం శూన్యం విష్ణుధ్యానం లేకుంటే సమబుద్ధి కలుగదు. ఇంద్రి యాలను జయించకుంటే మోక్షానికి దారి అగుపించదు దేవునిదయ లేకుంటే విజ్ఞానం ప్రాప్తించదు. కరివరదుడు గాక మరోగతి లేదు దేవదేవుడు, వైనతేయా చలనికేతనుడు అయిన స్వామిని సేవించకుంటే మోక్షప్రాప్తియే లేదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వెరగుతో మంచితే	869	113	11_1భా	78

222

అవ : శేషాద్రీశ్వరునిపై మనం భారం మోపితే ఆయనే మన బాగోగులు చూచు కొంటా డనుచున్నాడు.

సీ. అంతరంగమ్మున హరి దలంచినఁ జాలు
నంతమిాఁదటిపను లాతఁ డెఱుఁగుఁ
బంతాన విష్ణుపై భార ముంచినఁ జాలు
నన్ని యుద్యోగమ్ము లాతఁ డెఱుఁగుఁ,
వెలఁగి (శ్రీ)ధరురూపు సేవించినం జాలు
నక్క డిక్కడి కర్మ మాతఁ డెఱుఁగుఁ,
దివిరి యచ్యుతభక్తి తిర మయినం జాలుఁ
బరముఁ జూపంగ నా పురుషుఁ డెఱుఁగు,

గీ. వనరుహాదళాక్షు శరణఁు జొచ్చినను జ లు
నాదియును నంత్యముల నెల్ల నాతఁ డెఱుఁగు,
శేషగిరిసార్వభౌముఁ బూజింపఁ జాలు
నాదృతిం గావ నా పరమాత్ముఁ డెఱుఁగు.

మనస్సులో శ్రీహరిని స్మరిస్తే చాలు అతడే మన పనులన్నీ నవరిస్తాడు. పంతంతో భగవంతునిపై భారం వేస్తే చాలు మనం చేయవలసిన ప్రయత్నాలన్నీ అతడే చేస్తాడు ఉత్సాహవడి శ్రీపతిని సేవిస్తే చాలు ఉభయలోకాలకు సంబం ధించిన మన కార్యాలన్నీ ఆయనే చూస్తాడు ప్రయత్నంతో అచ్యుతునిపై భక్తి స్థిరంగా ఉందికే ఆ పరాత్పరుడే పరం చూపుతాడు తామరరేకులవంటి కన్నులు గల వేంకటేశ్వరుని శరణంపేచాలు, మన ఆద్యంతాలన్నీ అతనికి ఎఱుకే శేషాద్రిచక్రవర్తిని పూజిస్తే చాలు, ఆదరంతో మనలను కాపాడవలెనని ఆపరమాత్ము నికి తెలుసు.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చిక్కఁపడ్డ చొక్కపడ్డ	370	118	11_1భా	78

223

అవ : భూతదయ, సత్యము, భావపరిశుద్ధి, సమత్వము, మనోనైర్మల్యము, భక్తి, భాగవతప్రీతి అవసరము లనుచున్నాడు

సీ. సతతభూతదయయు సత్యవాక్యమ్మున్నఁ
గుటిలధర్మమ్ముల గొడవ లేల ?
ప్రీతిలేని విజ్ఞానభావశుద్ధి చెలంగ
మతకపుకర్మముల్ మఱి యింకేల ?
సర్వజీవులపైని సమబుద్ధి నెలకొన్నఁ
దీర్థయాత్రిలు సల్పఁ దిరుగ నేల ?
నింద లాసలు మాని నిర్మలాత్మకు లైన
ననశనవ్రితములు గొనఁగ నేల ?

ఆ. శేషగిరివిహారు చింతన మ్మున్నచో
బహుళ కావ్య శాస్త్ర పఠన మేల ?
శౌరిదాసులందు సత్ప్రేమ గలిగిన
కావరంపుటితరగాథ లేల ?

ఎడతెగని జీవకారుణ్యము, సత్యం పలుకడం వుంటే ఇక కుత్సితధర్మాల గొడవ లెందుకు ? అక్కఱలేదని భావము విజ్ఞానం వల్ల ఆత్మ పరిశుద్ధమై యుండగా మఱి కపటంతో కూడిన కర్మలు చేయడ మెందుకు ? అవసర మని తాత్పర్యము ప్రాణిసముదాయంపై సమత్వబుద్ధి వుంటే తీర్థయాత్రిలకై తిరుగడ మెందుకు ? అక్కఱ లేదని భావము. నిందలు మాని ఆశ లుడిగి నిర్మలమైన ఆత్మగల వారైతే ఉపవాసాదివ్రితాలు ఆచరించడం దేనికి ? నిరుపయోగ మనుట. శేషాద్రినాథుని చింతనముంటే, ఇక పలు గొప్పశాస్త్రిలు చదవడ మెందుకు ? దండుగ యని తెలియునది భగవద్భక్తులందు నిర్మలమైన ప్రేమ కలిగివుంటే, పొగరెక్కించే ఇతరకథలు వినడ మెందుకు ? నిష్ఫలము,

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇన్నివిధాలు యింకినేల	372	128	11-1భా	88

224

అవ సుకృతం కొందరికే అబ్బుతుందని అది ప్రాప్తించడానికి గల అడ్డంకు లేమో తెలుపుతున్నాడు.

సీ. ఏల సమకొను సుకృత మెల్లవారికి
మాలిన్యమున నాత్మ మాసెఁ గానఁ
గలికాలదోషంబు గడువరానిది గానఁ
దలఁపు పాపములకు నెలవు గాన
బలు పూర్వకర్మముల్ పట్టరానివి గాన
గుణవికారమ్ములు కోట్లు గాన
దాఁపురించు మమత దయ దలంపదు గాన
నాపరానివి యింద్రియములు గాన

ఆ. హృదయచంచలత్వ మిర వెఱుంగదు గానఁ
జదువు బహుపథాలు చాటు గాన
నెదుట నుండు వేంకటేశు పాదాలపైఁ
గోర్కు లెప్పుడు పయికొనవు గాన.

ఆత్మ మాలిన్యముతో మాసినది కాబట్టి, కలికాలమహిమవల్ల కలిగే దోషాలు అతిక్రమింపరానివి గనుక, మనస్సు పాపాలకు పుట్టినిల్లు కావడంచేత, బహువిధా లైన పూర్వజన్మకర్మలు అనివార్యాలు కావడంవల్ల, సత్త్వరజస్తమోగుణాలవల్ల పుట్టేవికారములు పుట్టలు గనుక, అలముకొన్న మమకారం దయనుగూర్చి ఆలోచిం చదుగనుక, ఇంద్రియాలు నిగ్రహింపరానివి కాబట్టి మనస్సుయొక్క చాంచల్యం పరమాత్మయొక్కస్థానాన్ని తెలుసుకొననీజాలని కారణంవల్ల విద్యలు నానామార్గాలు చాటేవి అగుటవల్ల, ఎట్టయెదుటనుండే వేంకటేశ్వరుని పాదాలపైన కోరికలు ఒకప్పుడుకూడ లగ్నం కావు కాబట్టి అందరికీ సుకృతం ఎట్లా అబ్బుతుంది? అబ్బ దని భావం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏల నమకొను సుకృతము	24	145	1	99

225

అవ : ఇప్పటి అప్పటి చదువుల అంతరువు తెల్పుతూ వేంకటాచలపతిని తెలుసుకో కల్గిన చదువే నిజమైన చదువనుచున్నారు

సీ. నాటికి మఱి నాఁడె నా చదువది యెల్ల
 మాటాడు నప్పుడే మఱను గదువు,
మనసున నీతని మఱవ నిప్పటివారి
 చదువు, లప్పటివారి చదువు లెఱుఁగఁ,
దెలిసియు మఱి మఱి తెలియంగ నీతనిఁ
 గృతయుగపుఁ బుణ్యమతుల చదువు,
కలిగిన యితనిని గాదని యనుటకే
 కలియుగమ్మున నేఁడు గలుగు చదువు,

గీ. పరమపురుషుని వేంకటపతిఁ గనుటకె
 వారలు కమలాసనేంద్రాదిసురుల చదువు,
 సిరిచెలువుఁడైన యీతని మఱచుటకె
 గరిమ విరసపుజీవులు గఱచు చదువు.

మొఱకువాడైన నా చదువంతా అనాటి కానాడే మాటల్లోనే మఱచిపోయేది ఈ కాలపువారిచదువు అన్నీ భగవంతుని మఱపింపజేస్తూ ఐహికవిజ్ఞానాన్ని పెంపు చేసేవి పూర్వకాలపు చదువు అనగా వేదాలు, ఉపనిషత్తులు మున్నగునవి భగవత్తత్త్వాన్ని తెలియపఱచేవి ధర్మదేవత నాల్గుపాదాలతో నడుస్తున్న కృతయుగంలోని పుణ్యాత్ములవిద్య, తెలిసిన పరమాత్మతత్త్వాన్ని మరల మరల చక్కగా తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగపడేది పాపబహుళమైన యీ కలియుగంలోని నేటి చదువు సర్వాంతర్యామియై సర్వకాలములలోనున్న భగవంతుణ్ణి కాదనడానికే పనికి వచ్చేది ప్రభువులైన బ్రహ్మేంద్రాది దేవతలచదువు (జ్ఞానం) పరమపురుషుణ్ణి తెలుసుకోడానికే అరసికులైన ప్రాణులు నేర్చే చదువు (ఐహికమైనది) శ్రీపతియైన వేంకటాచలపతిని విస్మరించడానికి మాత్రమే పనికివస్తుంది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నాటికినాఁడే నాచదువు	15	91	1	63

226

అవ శ్రీనివాసుడు వన్నించకుంటే ఆశామోహాదులను జీవుడు జయింపజాల దను చున్నాడు

సీ. విడిచిపోవని యాశ విజ్ఞానవాసనఁ
గడచి మున్నాడె నెక్కడి వివేక ?
ముడుగ నీయని మోహ మొగి పరమార్థమ్ము
మెడపట్టి నూకె నేమిటికి నెఱుక ?
పాయనీయని మహాబంధ మధ్యాత్మతో
రాయిడిసేసె సైరణ యిఁ కెట్లు ?
మాయనీయని కోపమహిమ కృపామతి
వాయెత్తనీయ దెవ్వరికిఁ జెపుట ?

గీ. ఆత్మచాంచల్య మెల్లప్పు డంతరాత్ము
నెఱుఁగ నీయదు పరిణతు లేద తనకు !
ఫణిగిరినివాసు మన్నింపువలనఁ గాని
వెరసి యిన్నింటి గెలువంగ వెరవు లేదు.

వదలకుండ ఉండే ఆశ విజ్ఞానాన్ని వెనుకకునెట్టి తాను ముందు నిలుస్తున్నది. ఇక తెలివి ఎక్కడుంటుంది ? ఉండదని భావము విడువరాని మోహం (అజ్ఞానం) పరమార్థాన్ని మెడపట్టి గెంటుతూంది ఇక ఎఱుక (ఆత్మజ్ఞానం) ఎక్కడుంటుంది ? ఉండదని తాత్పర్యం వీడని సంసారబంధం అధ్యాత్మవిద్యతో ఒరుసుకొంటుంది ఇక ఓర్పు ఎట్లా వుంటుంది ? ఉండదన్నమాట మాసిపోని కోపోద్రేకం దయా బుద్ధిని నోరెత్తనీక ఒత్తేస్తున్నది ఈ సంగతి ఎవరికి చెప్పుకొనేది ! దీన్ని బాగు చేసేవారే లేరనుట చంచలమైన మనస్సు ఎప్పుడుగాని ఆత్మను తెలుసుకోనీయదు. ఇక ఆత్మజ్ఞానంలో పరిపక్వస్థితి తన కెక్కడిది ? ఉండదని భావం అయితే పైవాటి నన్నిటిని జయించవలెనంటే శ్రీవేంకటేశ్వరుని మన్నింపు అనుగ్రహం రావలెనేగాని వేరేమార్గం లేదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
జీవుఁ డెంతటి వాఁడు	68	327	1	218

227

అవ పలుదేవర లుండగా శ్రీనివాసునందు మహిమాతిశయము చేత మనస్సు లగ్న
మైన దనుచున్నాడు.

సీ. కారుచీకటిమూఁక కలుగంగ నెల్లెడ
వెలుఁగు లోకమ్ముల వెలసినట్లు
మునుకొని పాతకమ్ములు గల్గఁ జవు లాయె
జనములకున్ పుణ్యసంచయములు
ఇనుముగల్గిన హేమ మింపై విషము గల్గ
నమృతమ్ము మిపుల నే లయిన యట్లు
వగపు జనింపఁగా వడివడి సంతోష
మగపడు టిందఱ కబ్రి మాయె

ఆ. బహుళదైవతములు పరగంగ మనసాయె
మధువిరోధియందు మహిమచేత
నిహ మనుగ్రహింప వృషశైలపతి పరం
బంతకంటె నిష్టమైన యట్లు.

అంతట కారుచీకట్లు క్రమ్ముకొనగా లోకాలలో వెలుగు జనించినట్లు, పాపము లలముకొనగా జనులకు పుణ్యములు రుచిహైనట్లు, ఇను ముండగా బంగారము, విషముండగాఅమృతము ఇష్టమైనట్లు,కష్టములుకలుగగాసంతోషంకనిపించడం అందరికీ ఆశ్చర్యకరమైనట్లు, పలుదేవత లున్నప్పటికినీ మధువనే రాక్షసుని మట్టు పెట్టిన శ్రీ వేంకటేశ్వరునిపై ఆయనలోగల మహిమవల్ల మనస్సు లగ్న మవు తున్నది. శ్రీకుడు ఇహలోకసుఖాలు ఎంతగా నిచ్చినను పరలోకసుఖము అంత కంటె ఇష్టమైనది. నదమవదమే పాత్రిప్య మని సారాంశం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కలుషపు చీకటి	80	51	11-2భా	197

228

అవ: భక్తిగలవాడు, ఇతరములను మఱచిపోతాడు. గురుభక్తిగలవాడు ఆత్మజ్ఞానం పొందుతాడు. భక్తిగలవానికి ఇహపరసుఖాలు అఱచేతిలో నుంటాయి.

సీ. ప్రొద్దుప్రొద్దును దలంపున హరిం దలపోయ
నొద్దిక పలుచేతలున్న మఱవు
నిద్రితుచేతిలో నిమ్మపండుం బోలె
క్షణములో కర్మముల్ జాఱిపోవుఁ
బలుమారు గురుసేవ పరగంగ పరగంగఁ
జలివాసి యాత్మవిజ్ఞాన మొదవుఁ
గలగన్నవాఁడు మేల్కనిన స్వప్నమువలె
బహుళసంసారమ్ము భావన యగు,

గీ. ఫణినగాధిపుమీఁదను భక్తివొడమ
నిహపరసుఖమ్ము లఱచేత నెసఁగుచుండుఁ
బరుస మంటిన లోహంబు నెరసు దొలఁగి
పదియు నార్వన్నె పసిఁడియై పరఁగుగాదె!

ఎల్లప్పుడు హరిని స్మరిస్తుంటే లౌకికవ్యాపారాలు మరుగౌతాయి. నిద్రపోతున్నవానిచేతినుండి నిమ్మపండు వానికి తెలియకనే జారిపోయేట్టుగా, ఒక్కక్షణంలో అన్నికర్మలు వానినుండి జారిపోతాయి విశేషంగా గురువును సేవించగా సేవించగా సందేహాలు తీరి ఆత్మజ్ఞానం అబ్బుతుంది. అట్టివానికి అసారసంసారం నిద్రనుండి మేల్కొన్నవానికి స్వప్నంవలె భావనామాత్రమే అవుతుంది ఏడుకొండలవానిపై భక్తి అధిక మైతే ఇహపరసుఖాలు కరతలామలకా లౌతాయి పరుసవేదిసంబంధం వల్ల లోహం తన మాలిన్యాన్ని పోగొట్టుకొని పదారువన్నెబంగారమై ప్రకాశిస్తుందిగదా! అలాగే శ్రీనివాసుని భక్తిప్రభావంవల్ల భక్తుడు లోకోత్తరు డౌతా డన్నమాట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నేనై విడువవద్దు	370	119	11-1భా	60

229

వ. శ్రీహరికథలే ఆలించవలెనని ఘంటాపథంగా చెప్పుతున్నాడు.

సీ. వెలఁదులసుద్దులు వీనుల విన్నచోఁ
దెలుచఁ జూపులఁజూడఁ బ్రేమ గలుగు
మలసి యా చూపులు మనసునఁ దగిలించుఁ
దలఁపు మాటాడఁగఁ దమిని చేఁచు
మగువలతో గుత మాటాడ నొరకొన్న
నగుచు సంసారంపునంటుఁ గూర్చుఁ
దగిలిన నవ్వులు తనువుసోఁకఁగఁజేయు
దనువుసోఁకులు వలపునకుఁ దార్చు,

గీ. సతులమోహమ్ము పోరించు సంపదలకు,
సంపదలు దేహి నెప్పు నజ్ఞానిఁ జేయు,
మొదలనే యెచ్చరికతోడ మోసపోక
వెదకి శ్రీహరిగాథలే వినఁగ వలయు.

అతివలవృత్తాంతాలు ఆలకించగా వారిని చూడవలెనని కోరిక పొటమరిస్తుంది ఆ చూపులె వారిపై మనసును నిలుపుతాయి ఆ మనసే సంభాషింపవలెనని కోరికను రేపుతుంది. వనితలతో సంభాషణము చేయుటకు పూనుకొన్నచో ఆ సంభాషణ అలవోకగా సంసారమును తగిలించగలదు. హాస్యాలు వారిశరీరసంపర్కమును కలిగించును శరీరసంపర్కం ప్రేమపరాకాష్ఠను పొందిస్తుంది. స్త్రీలపై మోహం సంపదలను సంపాదించుటకు పోరకాడిస్తుంది. సంపదలు మానవుని అజ్ఞానిగా చేయును కనుక మొదటనే మోసపోక తెలివితో జాగ్రత్తగా శ్రీహరికథలనే వినవలెను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మొదలనే యెచ్చరికతో	156	287	2	179

230

అవ అందరిలో భగవంతు డున్నప్పటికినీ యోగ్యతాయోగ్యతలు గుర్తెఱుంగ వలె ననుచున్నాడు

సీ. అన్నిట హరిదాసు లధికు లింద్రాదిదే
వతలకుఁ గన్నులవంటివార,
లెల్లరలో హరి యొసఁగిన నెసఁగుగా
కర్హతానర్హత లరయ వలదె?
భూసురప్రముఖునిఁ బూజించి నటువలె
శునకముఁ బూజింప శుభము గలదె?
అన్నిమతా లొక్కటైన వాసియు లేదె?
తోలుబిల్లలును టంకాలు సమమె?

గీ. పైరు నాటంగ గాదమ్ము బలిసినట్లు
కతమకర్మమ్ము లెన్నియో కలుగుఁ గాక
అంజనగిరీశు పదదాస్య మట్టు లొక్క
టైనది మఱొక్క ముక్త్యుపాయంబు లేదు.

హరిభక్తులు ఇంద్రాదిదేవతలకు కన్నులవంటివా రగుటచేత అన్నివిధాల వారు గొప్పవారు. అందరిలో భగవంతు డుండుగాక. భగవదధిష్ఠానముల పాత్రాపాత్రతలను విచారింప వలదా? విచారింపవలెనని భావము. దేవుఁ డంతట వున్నాడని బ్రాహ్మణోత్తముని పూజించిన విధంగా కుక్కను పూజిస్తే క్షేమం కలుగునా? కలుగదని భావం. తోలునాణెములు, బంగారువెండినాణెములు సమానములా? కావని తాత్పర్యము. అట్లే మతములన్నీ ఒకటే అయినా వాటిలో మేలుకీతలు లేవా? ఉన్న వనుట. పైరులో కలుపు బలిసినట్లు ఎన్నెన్నో కర్మలు ప్రబల మగుగాక. అంజనాధిపుని పాదదాస్యము ముక్తికి ఉపాయ మైనట్లు కర్మయోగాదు లేవియును కావని సారాంశము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అన్నిటాను హరిదాసు లధికులు	130	170	2	144

231

అవ అభ్యాసయోగంవల్ల జీవుడు బ్రహ్మపదాన్ని పొందుతా డని పలుకుచున్నాడు

సీ. ఇంటిలోని యిరుల నిట్టె తప్పక చూడఁ
గొంతవడికి వెల్గు గోచరించు,
అంటి కానఁగరాని యాత్మఁ దప్పక చూచు
కొన్నచో గొబ్బున గోచరించు,
కరినంపురాతిపైఁ గడవను బెట్టిన
నంచెలఁ దా గుదురైన యట్లు
తెలమి శ్రీహరినామ మేప్రొద్దు నాలుక
నుంచగా సుజ్ఞాన మొదవు తనకు,
గీ. ఒక్కొకపదంబు ముందున కొత్తి నిడఁగ
నెక్కుడగు కొండనేనియు నెక్కఁ గొనకు,
దినదినమ్మును గొలువంగఁ దిరుమలేశుఁ,
బరఁగ జీవుండు తా బ్రహ్మపట్ట మెక్కు.

ఇంటిలోని చీకట్లను అట్టే వదలకుండా చూస్తుంటే కొంతసేపటికి వెలుగు కన్పిస్తుంది ఇది అనుభవసిద్ధం తాకి తెలుసుకోడానికి సాధ్యంకాని ఆత్మను వదల కుండా లోచూపున చూస్తూ ఉంటే కటాలున గోచరిస్తుంది కఱకురాతిమీద కుండను ప్రతిదినం ఉంచుతుంటే ఆచోట వల్లం (కుదురు) ఏర్పడుతుంది ఆ విధం గానే ఎప్పుడూ హరినామం జపిస్తుంటే క్రమంగా జ్ఞానం మొలకెత్తుతుంది ఒకొక్క అడుగు ముందుకు వేస్తుంటే ఎత్తయిన కొండకొనకైన ఎక్కవచ్చు ఆ చందంగా ప్రతిదినం తిరుమలయ్యను సేవిస్తుంటే ఈ జీవుడే బ్రహ్మపట్టం పొందుతాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పట్టినచోనే వెదకి	87	428	1	285

232

భా అజ్ఞానులు శ్రీనివాసుడు లోకాలకు ప్రభువనీ, ఆత్మధనమనీ ఎరుగకున్నా రనుచున్నాడు.

సీ హరి సర్వగతుఁడని యుంగ రాడఁగ విని
తమి భజింతురు పరదైవతముల,
ధరణీశుఁ గొల్వక పరిసరిఎత్తుఁ
జెంది వారల పనుల్ సేసినట్లు,
పొందుగ తను తమి పూజలు గైకొన
బురుషోత్తముం డంట యొఱిఁగికుంత
నితరులఁ జెందదు, రెంతో యున్నతగిరి
నంకుకొనక చెల్ల నందినట్లు ,

గీ. జగములకు శ్రీనివాసుండె స్వామి యాత్మ
ధన మని విన్నియు పామరు లవిశ మితని
గొలువ నేరరు తీపిని దల పఁ బోక
పులుసులుం జేఁదులుం దినఁ బూసినట్లు

అసలు ప్రభువును ఉపేక్షించి అతని క్రింది ఉద్యోగులకు సేవలు చేసే రీతిగా వారి అంతట నిండియున్నాడని పెద్దలందరు పలుకుచున్నను ఇతరదైవములను మూర్ఖులు ప్రీతితో కొలుస్తారు ఎత్తైనపర్వతాన్ని పొందరి చెట్ల నంచుకొని [illegible] పగా పొందికగా తను కైంకర్యం స్వీకరించే పురుషోత్తముడుండగా [illegible] తల నాశ్రయిస్తారు లోకాలకెల్ల శ్రీనివాసుడే ప్రభువనీ, ఆత్మధనమనీ విను ండి కూడ తీపినివద్దని పులుసుచేదులనుకోరినట్లు పామరులు ఇతరదైవములనాశ్రయిస్తారు.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పాల్పడలేనెమి	39	౨౯౨	1	242

233

అవ. నిర్గుణబ్రహ్మము నుపాసించే ఎంతవారైనా సగుణపరబ్రహ్మముగా వెలసి యున్న వేంకటప్రభుని సేవించకుండడమే పాషండమతమని హెచ్చరించుచున్నాడు.

సీ. అచ్యుతాజ్ఞలు సదాచారములు వీని
సరి నమ్మకుంట పాషండమతము,
నిద్రితుచేతిలో నిమ్మపండువిధాన
నరగఁ గర్మములు జాఱుఁగాక
భోగకాంక్షలు పొర్లిపొర్లుచుఁ గర్మసం
చయ మెల్ల ననుట పాషండమతము,
కలగన్నవాఁడు మేల్కనినంత విశ్వము
తలఁగి యెందేనియు డాఁగుఁగాక
ఇల నీ తనువు మోచి యెల్ల కల్ల యటంచు
చాటి చెప్పుటయు పాషండమతము,

గీ. కంట తనరూపు నద్దానఁ గాంచినట్లు
గరిమ తన యాత్మఁ గాంచినఁ గాంచుఁగాక
పరమసాకార వేంకటబ్రహ్మము గని
నిరగ భజియింప కుంట పాషండమతము.

అనగా జన్మతో వచ్చిన ఆచారాలు శ్రీవిష్ణునియొక్క ఆజ్ఞలు. వీటిని పరిపూర్ణంగా నమ్మకపోవుట వేదబాహ్యమతము

నిద్రపోతున్నవానిచేతినుంచి నిమ్మపండు అతనికి తెలియకుండా ఎట్లాగా దొర్లిపోయినట్లుగా నిష్కాములై సత్కర్మలు వదలిపెడితే వదలిపెట్టుగాక; కాని ఎల్లకాలం భోగానుభవాభిలాషకలవారు కర్మలను తానొల్ల ననుట పాషండమతమే. కలగన్నవాడు మేల్కన్నపిదప అతడు కలలో చూచిన ప్రపంచం ఎక్కడైనా దాగవచ్చుగాక; ఈ ప్రపంచంలో శరీరం మోస్తూ ఉండినవాడ జగత్తు మిథ్య అని దండోరా కొట్టడమే పాషండమతం. తన ప్రతిబింబాన్ని కంటితో అద్దంలో చూచే మాదిరి తనలోని యాత్మను దర్శింపవచ్చుగాక; సాకారంగా వెలిగే పరబ్రహ్మ శ్రీనివాసుడు అట్టివానిని భజింపకుండుటే పాషండమతము శ్రీనివాసారాధనము వేదవిహితమని సారాంశము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సహజాచారములెల్లా	88	431	1	289

234

అవ : మేలైనజీవితమును నిర్వచించుచున్నాడు

సీ. కంతలేని గుడిసె గంపం తయినఁ జాలు
తిట్టులేని బ్రిదుకు దినమె చాలు
జంతగాని చెలి యే జాతిదైనను చాలు
లంపటపడని మేల్ లవమె చాలు
వింతలేని ధనమ్ము వీసమైనను జాలు
ముట్టులేనిది కూడు ముద్దచాలు
కడు జాలిఁ బడుకంటెఁ గలిగినదే చాలు
కట్టులేని సుఖమ్ము రవ్వచాలు
గీ. అప్పులేని కాఁపురముచా లయినపాటి
తప్పులేని జీతమె చాలు తార మేని
చింతలేని యంబలి చాలు చేరఁ డేని
ఫణిగిరీశ్వరుఁ జేరెడు భవమె చాలు.

ఎండవానలకు గుటిగాక ఒట్టంగా ఉండే గంపంత గుడిసె మైనను మించిచే పలునోళ్ళలో నానతి బ్రితికే బ్రితుకు ఒకనాటిదైనా మేలే. ధూర్తురాలు కాని స్త్రీ ఏ జాతిదైననూ మంచిదే ఎంతో కష్టించక కొద్దిపాటి సుఖంతో తృప్తి పొందుటమే ఉత్తమం అన్యాయంగా ఆర్జించే అధికధనం కంటె ధర్మయుక్తంగా సంపాదించిండి కొంచెమైనను మేలే కాకి కుక్కలు ముట్టని అన్నము గుప్పెడైననూ పవిత్రమే. దురాశతో అందరినీ యాచించి దైన్యం చెందుటకంటె కలిగినకొద్దియే గొప్ప. అగుడు పడని సుఖం అల్పమైనను అది గొప్పదియే అప్పుచేయక కలదానితో కాపురం జరుపు కొనుట మేలు తప్పులుచేయక సంపాదించిన జీతము నాల్గుకాసులైనను మంచిదే చీకుచింతలు లేని చేరెడు అంబలి త్రాగుటయే గొప్ప. నాగవగనాథుని సాన్నిధ్యం కలిగించే పుట్టుకయే శ్రేష్ఠమైనది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అప్పులేని సంసార	19	114	1	73

235

అవ : నారాయణుని మహిమను, నరుని అజ్ఞతను వివరించుచున్నాడు

సీ. పరికోట్లజన్మాలఁ గాయని కర్మంపుఁ
గాటుల నితఁడు తీర్పంగఁ గలఁడు
బహువిధ నారక కూప పటలి దెళ్ళించెడి
పాపమ్ము లితండు పాపఁ గలఁడు
వదలని సంసార బంధాల విడఁ దని
వేగ మీఁగు విడిపింపఁ గలఁడు
పండియుఁ బండదు పాడుచిత్తము పలు
కాంక్షల యెడలఁ గాఁగినాము

గీ. గనుక దాసుల రక్షింపఁ దలఁపుఁ గొన్న
వేంకటేశ్వరు దర్శింప వేడ్కగాని
కీర్తనతియింత యున్న యాసక్తి గాని
కొలుత మను కోర్కియుం గాని కలుగ దకటా!

ఎన్నియో జన్మలనుండి వదలని కర్మసంబంధములగు పాట్లను తీర్పగలవాడు, అధికమైన నరకకూపముల సముదాయములో పడద్రోయు పాపములను పోగొట్టువాడు, వీడని సంసారబంధాలను వీడం తని త్వరగా విడిపించువాడు ఈ శ్రీనివాసుడే. ఎన్నాళ్ల వగు మేము అపరిపక్వబుద్ధులమై కోరికలనే మంటలకెండలలో మలమల మాడిపోతిమి తన దాసులను కాపాడుటకు సిద్ధంగాఉన్న శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించవలె నన్న ఉద్దేశం కాని, అనురాగంతో ఆయనను స్తోత్రం చెయ్యవలె నన్న ఆశ కాని, ఆ ప్రభువుని సేవించవలెనన్న కోరిక గాని, అయ్యో! మాకు కలుగకున్నది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పట
ఎంత పండెను	45	274	1	183

236

అప ఫణిశైలవాసి, మానసనివాసి కాగా, ఇతరములకై ... పడుట వెర్రితన మని సందేహిస్తున్నాడు.

సీ. చింతనీయుండు మాచిత్తమ్ములో నుండ
 వింతవిచారాల వెర్రియేల ?
శ్రీలిచ్చు పరుసమ్ము చేతిలో నుండంగ
 దొంతరవిద్యల త్రోవ యేల ?
తోడునీడై యచ్యుతుండు పాయకుండంగ
 జాతదప్పి చరించు జాలియేల ?
కోక లేదనా వేసి కొక్కెరాలను జూచి
 వెంబడి పరువెత్తు వేసటేల ?

ఆ. ఎల్లకడల వేంకటేశ్వరుం డుండంగ
 బలియు నితని పీకు భ్రాంతియేల ?
 నెల్లధాన్యములును నింటిలోఁ గలుగంగ
 బొల్లుకట్టు దంచు బుద్ధియేల ?

భావింపదగిన మహానుభావుడు భావంలో నుండగా వింతవిచారాలు పలుపే వెట్టి ఎందులకు? అనవసర మనుట. సంపదలిచ్చే పరుసవేది చేతనుండగా, విద్యా పరంపరల నేర్పడ మెందులకు? అనావశ్య మనుట. అపగా ఆత్మలో శ్రీశు డుండగా ఆ దేవుని కాదని చప్పుచప్పుడుపులు హెచ్చుగా నేర్చిన నేమియు ఫలము లేదని తెలియవలయును. నాశం లేని ఆ స్వామి వదలక అండదండగ నుండగా ఈ రాజమార్గాన్ని విడలి దయవీయంగా తిరుగాడనేల? తిరుగాడ రాదనుట. ఓగివున్నది గాదని లక్ష్యము నాశ్రయింపరాదని భావము. మడుగున స్నానమాడువారు, ఉడుపువస్త్రాలు ఒడ్డుననుంచి, ఎక్కడో గుంపుగానున్న కొంగలను చూచి అవి తమ వస్త్రాలని భ్రమించి వాటివెంట వ్యర్థంగా పరుగిడి అలసట చెందు టెందులకు? వ్యర్థ మనుట. ప్రాప్యవస్తువు భగవంతుడు తనలోనే ఉండగా ఇతరత్ర వ్యర్థంగా అన్వేషింపరాదని తాత్పర్యము. ఏడుకొండలరాయడు ఎల్లకడల నిండియుండగా ఈ బలియుని పదలిపెట్టే భ్రమ ఎందులకు? పనికిరాదనుట. గట్టిగింజలు హెచ్చుగా ఇంట్లో నుండగా పొల్లు దంచవలెననే బుద్ధి ఎందులకు? రా రాదనుట. శ్రీశుడు గట్టి ధాన్యము, ఇతరులు గల్లపొట్టువంటివా రని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఓపితేఁ దానే తగిలి	233	190	3	127

237

అవ. ముక్తి పొందుటకు సాధనసంపత్తిని తెలుపుచున్నాడు.

సీ. కలుషమ్ము డిగి కర్మగంధము గడచి తా
మెలఁగినప్పుడుగదా వెలఁగు ముక్తి
చలనమ్ము లేక సంసారవార్నిధి దాఁటి
నిలచినప్పుడుగదా కలుగు ముక్తి
ఇంద్రియమ్ముల గెల్చి యిందిరావిభుమీఁద
భక్తి సల్పినఁగదా పరఁగు ముక్తి
ఆస లన్నియు మాని యాచార్యపదసేవ
మించి సల్పుడుగదా మెఱయు ముక్తి

గీ. శాంతమే కూడుగా సమస్వాంతవృత్తి
నెంతు కెక్కిన యపుడెగా మలయు ముక్తి
అహిగిరీంద్రుండు కరుణించి యాదరించి
నప్పు డున్నది ముక్తి హృదంతరమున.

పాపకృత్యములు చేయక, కర్మఫలమును వదలి మెలగునప్పుడు, ఒడుదొడుకుల లేని సంసారసాగరాన్ని దాటినప్పుడు, ఇంద్రియములను జయించి ఇందిరాసుందరునిపై భక్తి నిలిపినపుడు, ఆశలను విడిచి గురుపాదసేవతో చెలగినపుడ, శాంతమే జీవనముగా గల్గి సర్వసమబుద్ధిప్రవృత్తితో ప్రసిద్ధి కెక్కినప్పుడు, ఫణిశైలప్రభువు దయ తలచి ఆదరించినపుడు ముక్తి కలుగును ఆ ముక్తి భక్తుని హృదయాంతరాళంలోనే ఉన్నది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సం॥	పుట
ఇదియే కలుగునా	198	505	2	341

238

అవ   సంసారి చింతలతో సతమతమౌతాడుగాని దరిచేరడే యని వాపోవుచున్నాడు.

సీ.   మూల్గుచు భారంపుమోపును మోయువాఁ
డలసి దించుకొనును నాతనాఁడె,
అయ్యయ్యో! సంసారి కదియు లేదాయెను
బరువు దించుకొనంగ తెరువు లేదు,
చింతింపఁగా వేపచేఁదును డాఁగువాఁ
డెటునైన మెసవు తీపేమి యైన
నకట! సంసారికి నదియు లేదాయెను
తిన జేదె యెక్కడఁ దీపి లేదు,

గీ.   దుస్సహాంబగు హేయంబు తోడువాఁడు
కలప మొకయింత తనమేన నలఁదుకొనును,
ఔర! సంసారి కగియు లేదాయె, చింతఁ
బొరలుటయె గని కొండప్ప నెఱుఁగ లేఁడు.

మూల్గుతూ బరువైన మోపులు మోసేవాడు అక్కడిక్కడ శ్రమ తీర్చుకొనుటకై బరువును దించుకుంటాడు అయ్యో! సంసారికి అటువంటి సదుపాయం తెలియదాయె తన బరువు దించుకొనే మార్గమే తనకు తెలియదు అనగా ఉన్నిటికి తానే కర్తనని తలచక భగవంతునిపై భారముంచినచో దనకు శ్రమయుండదు గదా! ఆలోచింపగా వేపచేదు త్రాగేవాడు నడుమ నడుమ ఏదైనా తీపిని తినగోరుతాడు. అయ్యో! సంసారికి అలాటి ఉపాయం కల్గించేది గోచరింపక పోయెగదా! సాంసారిక వ్యవహారాలు ఎంతైనా చేదైనవే ఎక్కడ మాధుర్యం లేదు తీపవంటిది భక్తి దాన్ని సంసారి తిని గోడు సహింపరాని మాలిన్యాన్ని భరించేసేవాడు అదుర్గంధాన్ని పోగొట్టుకోవడానికి కొంచెమైనా పరిమళగంధాన్ని ఒడలికి పూసుకొంటాడు. సంసారికి ఆలాంటి బుద్ధి లేదే చింతలలో మునిగి తేలునేగాని జీవుడు కొంచెమైనా ఏడుకొండలరాయని తలచడు గదా! అనగా సంసార బంధమైన బరువు, భారాలు చేదు చింతలు, మలినాలు కొంచెమైనా పోకార్చుకొనడానికి ఏడుకొండలవాని దర్శనం తప్పనిసరి అని భావం

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇట్టె సంసారికేదియు	42	28	11-2భా	170

239

ఉ॥ శ్రీనివాసునిపై భక్తిమాని ఈ జీవుడు చెడుమార్గాలలో నడిపోతున్నాడని విచారిస్తున్నాడు

సీ॥ కాంతాలె జేరిచెఁ గాని యీ జీవుండు
తిరమైననిజసుఖం బెఱుఁగఁ డాయె
కపురులే చవిగొనె గాని యీజీవుఁ డ
త్యాసరిగొని యమృత మానఁడాయె
కాంతలనే తిరిగెను గాని యీ జీవుండు
నడము మొదలు చూచి నగువఁ డాయె
కాంపుకూటికిఁ బోయెఁగాని యీ జీవుండు
చెపని జీతముపొంతఁ జేరఁ డాయె

ఆ॥ కాయము గనితిపోయెఁ గాని యీ జీవుండు
గినము వేంకటేశుఁ దెలియఁ డాయె,
ఏమొ తెలిసెఁ గాని యీజీవుఁ డోకిరింత
నేమపునెఱవిద్య నేర్వఁ డాయె

ఈ జీవుడు మోసాలే నేర్చినాడుగాని ఒకప్పుడైనా సత్యస్వరూపుడైన భగవంతుని గూర్చి ఆలోచించడు. సారంలేని కల్లబొల్లిమాటలనే రుచిచూచాడుకాని భగవన్నామమనే అమృతాన్ని రుచిచూడడాయె పైపైన తిరిగినాడేగాని తనపుట్టుక ఇప్పటి కర్మానుభవాన్ని గూర్చి ఆలోచించి ప్రవర్తించడు అనగా జననమరణాత్మకమైన సంసారం నుంచి తరించే మార్గంలో నడవడన్నమాట పొట్టకూటికై అలమటిస్తాడే కాని నాశం లేని బ్రహ్మమును గూర్చి కూడ చేరడు అన్నీ తెలిసియు, భగవంతుని తెలిసికొనకున్నాడు వేంకటేశ్వరుని దర్శించకున్నాడు ఏమేమో తెలుసు ననుకొంటున్నాడు ఈ జీవుడు ఏ కొంచెం కూడా నియమంతోకూడిన ఆత్మవిద్యను అభ్యాసం చేయడుగదా।

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపుటి	పుట
ఏమో తెలిసె గాని	20	123	1	84

240

అవ. జీవుడు ఈ భాగ్యాన్ని తెలిసికోలేడు కాని పరమసుఖం ఈ లోకంలోనే పొందవచ్చు ననుచున్నారు

సీ. దృష్ట మియ్యది గాని తెలియఁడు జీవుండు
సులభ మిచ్చోటనే గలదు పరము
మనసునఁ దలఁచిన మర్మమ్ములు గరంగి
చొనుపుచు నింద్రియసుఖము నిచ్చు
ననువుగ నిటువలె హరి దలపోసినఁ
దనకు బ్రహ్మానంద మొనరుఁగ దే!
మాటలాడిన మెచ్చి మనుజు లిత్తురు పరా
త్పరు సంస్తవన మిష్టదాయి గాదె!

ఆ. చేతులారఁ దాను చేసినపుణ్యంబు
వెంటనంటి కాచు విధముగాను
వేసరక వృషాద్రివిభునకుఁ గావించు
సేవ పరమ సౌఖ్య సిద్ధిదంబు

జీవుడు తనవిధి నెఱిగితే ఇక్కడే పరమసుఖాన్ని పొందగలడు. మనస్సులో తలంపు గలిగితే మర్మాలు ద్రవీభవించి క్షణికములైన ఇంద్రియసుఖాల నిస్తుంది. ఆ విధంగానే, తగినరీతిగా ఆ శ్రీహరిని తలపోస్తే జీవుడికి బ్రహ్మానందం కలుగుతుగదా! పలుకరిస్తే మానవులే కోరినవాని నిస్తారు. మరి ఆ పరాత్పరుని బాగా స్తోత్రం చేస్తే మనకోరికలన్నీ ఫలింపచేస్తాడుగదా! చేతులారా తను చేసుకొన్న పుణ్యం వెంటబడివడి కాపాడేవిధంగా, విసుగులేకుండా శ్రీవెంకటేశ్వరునికి చేసే సేవ పరమసౌఖ్యాన్ని సిద్ధింప జేస్తుంది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపుట	పుట
తెలియఁడుగాక	352	7	11-1భా	5

241

అవ. తిరుమలేశుడు కాపాడకపోతే ఈ జీవునికి జన్మలెత్తడం తప్ప మోక్షం పొందవలెననే బుద్ధికూడ పుట్టదనుచున్నాడు

సీ. ఎక్కడి దురవస్థ? లేటి దేహము? లోనఁ
జిక్కి జీవుఁడు ముక్తిఁ జెందలేఁడు
ఒడలు మాంసపుముద్ద యొకపూఁటయిన మీఁదు
గడుగక కొఱగాదు కంపుగొట్టు,
కడలేని మలమూత్రగర్హిత మ్మిది లోనఁ
గడుగఁగఁగ రా దెంత కడుగఁ బోదు,
అతిచంచలము చిత్త మనిలసమానమ్ము
నిలుపులేనిది పట్టి నిలుపరాదు,

గీ. తిరుమలప్ప నిత్యానందకరుఁడు జీవ
రక్షకుఁగ శుభలక్షణలక్షితుండు,
కరుణ నొకవేళఁ గాచినఁ గాక మేను
పొరకమానెడు బుద్ధియు పోఁకఁ బోదు.

ఎన్నో దుర్దశలుగల యేదోఒక దేహంలో చిక్కుకొని జీవుడు ముక్తి చెందలేకున్నాడు. ఈ శరీరమా మాంసపుముద్ద. ఒకపూటైనా శుభ్రంచేసుకోకపోతే కంపుకొడుతుంటుంది. ఈ శరీరం అంతులేని మలమూత్రాలచే నేవగింపదగింది. అంతరంగికంగా శుభ్రించేసుకోవడానికి వలనుపడదు. ఒకవేళ అంతరంగికంగా శుభ్రించేసుకొన్నా అది తాత్కాలికమే. మరల మరల మలమూత్రాలు పుట్టుకొస్తుంటవి. మనస్సు అతిచపలమైనది. అది గాలితో సమానమైంది. నిలకడలేనిది. పట్టి నిలపడానికి సాధ్యంకానిది. నిత్యానందాన్నిచ్చేవాడు, జీవులను కాపాడేవాడు మంచిలక్షణాలు గురుతులుగా గల తిరుమలేశుడు ఒకసమయంలో దయతో రక్షించితేతప్ప, జీవునికి శరీరంలో ప్రవేశించి (జన్మనెత్తి) గూడదనే బుద్ధికూడ కలుగదు. భగవంతుని కృప లేక మోక్షం అబ్బదని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎక్కడిదురవస్థలు	17	106	1	78

242

అవ మనుష్యునిపాట్లు భగవంతుని లీలలే జీవి స్వతంత్రుడు కాడనుట స్వామి

సీ. ఎన్ని బాధలో తన కెన్ని లంపటములో!
తలపోఁత లెన్ని? వేదన లవెన్ని?
ఎన్ని తాపమ్ములో! ఎన్ని దుఃఖమ్ములో!
ఎన్ని యెంచిన నెన్ని యేని కలవు
ఎన్ని కోర్కెలో! తన కెన్ని మోహాలు? లను
సరణము లెన్ని? యాసలు మరెన్ని?
ఎన్ని గర్వమ్ములో! యెన్ని దైన్యమ్ములో!
యెన్నికఁ దలపంగ నన్ని కలవు,

గీ. పొదకొను హరిమాయచేఁ బరఁగు జీవుఁ
డెన్నిటికి నేగు? నెంచు నెన్నిటికిని?
ఎన్నిటికి నేడ్చు? హర్షించు? నిన్ని వేంక
టేశు లీలలె. తాఁ జెంచ నెవ్వఁడు గాఁడు.

బాధలు, లంపటాలు, ఆలోచనలు, వేదనలు, తాపాలు, దుఃఖాలు లెక్కపెడితే ఎన్నో కలవు. ఊదిగమొలు, తనకుండే మోహాలు, అనుసరణలు, ఆశలు, అహంకారాలు, దైన్యములు ఎన్నెన్నో వున్నవి. చుట్టుముట్టిన వైష్ణవమాయవల్ల జీవుడు ఎన్నిటికి ఎదుగులాడియును? ఎన్నిటిని కోరును? ఎన్నిటికి దుఃఖించును? ఎన్నిటికి సంతోష పడును? ఇవన్ని ఆ శ్రీనివాసునిలీలలే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సం	పుట
ఏది తుద	17	102	1	70

243

అవ జీవి కామాంధుడై అవయవాలు మంచిచూపించటానికి సిద్ధంగా వుండే వాటిని పెడదారి పట్టిస్తున్నాడని మందలించుచున్నాడు.

సీ. మోహాన మాయావిమోహితుండై ప్రాణి
కాసుసేయనిపని గానివడియె,
కను లనియెడి మహాకల్పభూజమ్ములు
తనుఁ బుణ్యుఁజేయఁగాఁ దగిలిరాఁగ
ఉన్నతోన్నతబుద్ధి నుండక తనుధారి
కన్నచోటికిఁ బంపి గానివడియె,
చిత్తమనెడు మహాచింతామణి తనకు
తొత్తయి పనిసేయ తోడరాఁగ
హరిమీఁద హత్తించి యానంద మందక
తిత్తిసౌఖ్యమునకై తిరిగె జీవి,
ఆ. కామతత్త్వ మనెడి కామధేనువు కోర్కు
లొసఁగఁ జాలియుండ, బొసఁగ నేను
వేఁకటేశుఁ జేరవేయక కామాంధుఁ
డగుచు గతివిహీనుఁ డయ్యె దేహి.

జీవుడు మాయచే అజ్ఞానియై కొఱగానిపనికై కష్టపడుతూంటాడు కనులనేవే కల్పవృక్షాలు అవి జీవుని పుణ్యవంతుని చేయడానికై తనతోనే ఉంటాయి వాటి సాయంతో భగవద్దర్శనం చేసుకుంటూ మహోన్నతబుద్ధితో మెలగక కంటి ఆ కన్ను లను కన్నతావులకేర్చి, వాటివల్ల పాపం సంపాదించుకొని కష్టాలపాలౌతాడు చిత్త మనేది కోర్కులిచ్చే చింతామణి వంటిది. అట్టిది గులామై తనకు మంచిపనులు చేయ డానికి తోడవస్తుండగా, అట్టి చిత్తాన్ని శ్రీహరిని చేర్చగా కలిగే ఆనందాన్ని అనుభ వించక, కొంచెపుశరీరసౌఖ్యాలకు మళ్ళించి, జీవి తిరుగుతుంటాడు కామతత్త్వ మొకడు ('కామః కామప్రదః ప్రభుః' అని శ్రీవిష్ణుసహస్రనామ స్తోత్రం అన్నింటిని మించిన కామం మోక్షం, అట్టిమోక్షస్వరూపుడు) కామధేనువు తనకు కోర్కులొసగ జాలియుండగా, ఆ కామతత్త్వరూపుడైన వేంకటరాయనికి తనమేను నప్పగింపక మన్మథసంబంధంగా గుడ్డివాడై జీవుడు గతిమాలినవా డగును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మోహమున మాయా	28	159	1	108

244

అవ శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించక అంతంలేని ఈపుట్టువులను తప్పించుకొనలేరను చున్నాడు.

సీ. ఏది దీనికి కడ ? యేది మొదల్ పట్టి
వేదనల్ మఱి తన్ను వీడు టెపుడు ?
తొరలిన హృదయమే తోడిదొంగ యగుచు
వడివడి తనుఁ బట్టి పలలఁ బెట్టఁ
గడఁగి తా కర్మముల్ గడచుట యెప్పుడు
నిడుపాటి బంధముల్ విడుచు టెపుడు ?
తలిగొన్న తలఁపులే దైవ యోగమ్మయి
మరగింపఁగా తన్ను, మనసుఁ జేరి

గీ. ఆపదలు వాయు టెపుడు? నిజాశ తీఱు
టెప్పుడు ? మమతయె భూతమై యేచి బుద్ధి
కెదిరెయి బోధంప, వేంకటాద్రీశుఁ గనుట
యెపుడు ? తుదలేని భవముల నీఁగు టెపుడు ?

ఈపుట్టువులకు ఆద్యంతాలు ఎక్కడ ఉన్నవి? లేవనుట ఈజీవిని బాధలు వదలిపెట్టేది ఎప్పుడు? ఎప్పటికీ వదలవనుట జీవుణ్ణి అనుసరించే హృదయమే తోడుదొంగై త్వరితంగా తన్ను (జీవుని)పట్టి బంధాలలో పెట్టగా, తా నెంత ప్రయత్నించినా కర్మబంధాలను తప్పించుకొనే దెప్పుడు? అనగా మనస్సుయొక్క ప్రేరణచేతనే జీవుడు కర్మలాచరించి సంసారబద్ధుడౌతా డనుట విస్తృతాలైన తలంపులే దైవయోగంగా మనసులో చేరి జీవుని వాటి కలవాటుపడేట్టు చేస్తూంటే ఇక అవదలు పోయేదెప్పుడు? తనఆశ తీరేదెప్పుడు ? ఆశ ఉన్నంతవరకు ఆపదలుంటాయని భావము పైపెచ్చు తమ ఆశ ఎన్నటికి తీరవు మమకారమే భూతంగా రెచ్చి బుద్ధి కేదో కొంచమాలిన దానిని ఉపదేశిస్తుంటే మఱి శ్రీనివాసుని దర్శించే దెన్నడు? అంతంలేని జన్మపరంపరలను గడిచే దెన్నడు? మంచిబుద్ధిగలవాడే స్వామిని దర్శించి, అద్యంతరహితమైన ఈ సంసారాన్ని దాటగలుగునని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏది కడ దీని కేది మొదలు	38	225	1	150

245

అప శ్రీనివాసునిదయనే ఎంతత్తుగా దలచి జీవుడు హరిసాన్నిధ్య వైభవాన్ని అనుభవింపే దెన్నటికో కదా అనుచున్నాడు

సీ సతతమ్ము సంసారజడుఁడు దానఁట యాత్మ
హితము దెలియుకాల మెన్నఁ డింక ?
రతి సరసముల నూరకె పాఱియ మెఱలంగ
నితరసౌఖ్యము తన కెన్నఁ డింక ?
నెడపక దైన్యమోహితుఁడై తిరుగఁ దన
యిగుమపాటు దొలంగు టెన్నఁ డింక ?
కడలేని పొలయలుకలచేతఁ దన దేహ
మిడియఁగ నిజసుఖ మెన్నఁ డింక ?

ఆ శ్రీనివాసవిభుని జేరి తిక్కఁన సుఖ
మేవగింపుకాల మెన్నఁ డింక ?
శ్రీకళత్రు కరుణ సిరిగాఁ దలఁచి జీవు
డీవిభవము గాంచు టెన్నఁ డింక ?

ఎప్పుడూ సంసారంలో పడి అజ్ఞానియైన తాను (జీవుడు) ఆత్మార్థాన్ని వికాలా నికి తెలిసికోగలడు? సంసారంలోమునిగివవాడు ఆత్మజ్ఞాని కాలేఁడనుట ప్రీలకోరినసన నల్లాపాలతో వ్యర్థంగా వయసు చెల్లిపోగా, ఇతరులకు సాధ్యంకాని బ్రహ్మానంద సౌఖ్యం తన కెన్న డబ్బుతుంది ? అవగా రాగరంజితమనస్కులకు ఆత్మానందం అంద దనుట ఎడతెఱపిలేక దీనశిరా తిరుగుతుండే ఇక తన కీజన్మజరాదిదుఃఖాలు ఎన్నటికి తీరేది ? అశాబద్ధులు సంసారాన్ని తరింపలే రనుట. హద్దులేని ప్రణయ కలహాలతో శరీరం జీర్ణించిపోతుండగా నిత్య(ఆత్మ)సుఖం తన కెన్నడు లభించుటః బంచరాశులపై చాపల్యం గలవారికి ఆత్మానందం శశవిషాణతుల్య మనుట శ్రీనివా సునిసన్నిధిలో చేరి ఐహికసుఖాలను ఏవగించుకొను టెన్నటికి? దేవనిదయనే సంప దగా దలంచి జీవుడు ఆ స్వామివైభవాన్ని తిలకించే భాగ్య మెన్నటికోకదా!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కాయము జీవు డు గిలానఁదే	88	352	1	295

246

అవ. తనుధనవిభవాలు చంచలములనీ, వృషాచలేశుని భక్తుడై భజించమనీ ప్రబోధిస్తున్నాడు

సీ. దేహముల్ తలఁప సుస్థిరములా? ప్రాణుల
    కూహింప లోభ మెట్లుడుఁగాక
మోహమ్ముచే వెక్కసముం దెఱుంగక తమ
    దేహసౌఖ్యముఁగోరి తిరుగుచుండ్రు,
నెలకొని ద్రవ్యముల్ నిలుచునా? యెవరికి
    నలవిమాలినయట్టి యాసగాక
బలువైన వట్టివిభ్రాంతికి లోనయి
    తెలిసియుఁ దెలియక తిరుగుచుండ్రు,

గీ. విభవము లివన్ని నిజములా? వెర వెఱుంగ
లేక వగలఁ వేఁగుచు నుండ్రుగాక - ఎఱుక
గలిగి తిరువేంకటేశుని గొలువలేక
తెఱఁగు మాలిన బుద్ధితోఁ దిరుగుచుండ్రు.

ఆలోచింపగా జీవులకు లోభం అంతగా ఉంది. ఈ దేహాలు సందేహాలుగదా! అజ్ఞానంచేత ముందు వెనుక (మంచిచెడ్డ)లు ఆలోచించకుండా శరీరసౌఖ్యాన్ని అపేక్షించి తిరుగుతుంటారు హద్దుమీరిన ఆశగాక ఎవరికైనా సరే ధనం సుస్థిరంగా నిలిచి ఉంటుందా! ప్రబలమైన భ్రమకు చిక్కి అహంకారజ్ఞానంతో సంచరిస్తుంటారు వైభవాలు చిరకాలం ఉండేవా? తరణోపాయం తెలియక కష్టాలతో మాడిపోతుంటారు జ్ఞానసంపాదించి ఇందిరానాయకుని పొందు పొంది సేవించుట మాని అపమార్గంలో పడిన బుద్ధితో అల్లాడిపోతుంటారు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
సొరిదిసంసారంబు	40	248	1	168

247

ప - ప్రాణులకు అన్నీ బాధ కల్పించేవే భక్తితో గరుడశైలనాథుని కొలిస్తే అన్నిబాధలు తీరుతాయనుచున్నాడు.

సీ. గినము ప్రాణులకును దీపనమున బాధ
తనుపోషణముల కందర్పబాధ
మనసుశాంతికి సదా మమకారముల బాధ
బలుకోరికలకు దైవగతి బాధ
సొయోగసమృద్ధికి వేష్యలచే బాధ
కడువేష్కలకు వియోగములబాధ
తోగమైన యెఱుకకు దురితబుద్ధుల బాధ
సచ్చింతనకును సంసారబాధ

ఆ. అరిదినిశ్చయమున కనుమానముల బాధ
నాలజీవులకును జన్మబాధ
గరుడశైలకాంతుఁ గని భక్తి గొలిచెడు
వెరవుచేతఁగాని విడదు బాధ

ఎల్లప్పుడు జంతుజాలానికి ఆ లిసల్లబాధ కలుగుతుంటుంది దాన్ని తీర్చుకొని దేహాన్ని బాగా పోషించుకొంటే దానికి మన్మథసంబంధమైన బాధ కలుగుతుంది మిక్కుటంగా శరీరాన్ని పుష్టికరం చేసుకొంటే అది మనశ్శాంతికి భంగం చేస్తుందని అభిప్రాయం మమకారం (నాది అనే భ్రాంతి) మనశ్శాంతిని బాధిస్తుంది అనగా మమకారంగలవారికి మానసికంగా ప్రశాంతత ఉండదని సారాంశం విధినిర్ణయం ప్రాణులకు కలిగే అన్నికోరికలను బాధిస్తుంది విధినిర్ణయం ప్రకారం జీవులకు జరుగుతుంది గాని, జీవు లనుకొన్నవన్నీ నెఱవేరవని గ్రహించునది అల్పాల్పములైనాసలు గల చూపులకు వినోదకార్యాలవల్ల బాధ కలుగుతుంది అవినోదాలను ఎడతెగక అనుభవింపనీయక ఎడబాట్లు వాటిని బాధించును పాపపు బుద్ధులు, అలంకారంవంటి జ్ఞానానికి బాధకలా లగును అనగా ఉత్తమమైన బుద్ధిగలవారు పరిశుద్ధజ్ఞానాన్ని పొందవలెనని సత్ (బ్రహ్మ) వస్తువును గూర్చి ఆలోచిద్దా మనుకొంటే సంసారం దాన్ని పీడిస్తుంది. సంసారసాగరంలో మునుగుతున్నవాడు, బ్రహ్మమును గూర్చి విచారింపలేడనుట అనుమానాలు ఎక్కువైతే అవి ఒకనిర్ణయానికి రానీయక అడ్డుతగులు ననుట అన్నిప్రాణులకు పుట్టుకే బాధను పుట్టించును పుట్టకపోతే అంతకంటే వేఱేసుఖ మేముండుననుట ఈబాధలన్ని పోగొట్టుకొనుటకు ఒకటే ఉపాయం అదే శ్రీకాంతుని భక్తితో సేవించడం

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కటకటా యిటువంటె	39	238	1	160

248

అవ - లోభం అన్ని అనర్థాలకు మూలం, అజ్ఞాని దాన్ని విడువలేకున్నా డనుచున్నాడు

సీ. చదివెనుబో ప్రాణి సకల విద్యలు పైఁ
    జదువు రవ్వంతయుఁ జదువఁ డాయె
  సిరులు చంచల మని చేత లస్థిర మని
    బహుళసంసారమ్ము బయ లటంచుఁ
  దొరలెడు సుఖమెల్ల దుఃఖమూలమ్మని
    యెఱిఁగి లోభమువీడ నేర్చఁ డాయె
  తలకొన్న ధర్మమే తలమీఁది మోపని
    పెంచు కొల్లమి మైనవశ మటంచుఁ
  గలిమియు లేమియుఁ గడవంగ రా దని
    తెలిసి లోభమువీడఁ దెలియఁ డాయె
గీ. పరహిత మ్మెంతయుం దన పాలి దంచు
  వాచవులు నెన్నఁగ లటంచు వదురు నిన్ని
  శేషగిరిసార్వభౌ మునిచేత లంచుఁ
  జూచి లోభంబు విడువంగఁ జూడఁ డాయె.

ప్రాణి అన్ని చదువులు చదువుకొన్నాడు. కాని అన్నిటికంటే పైచదువును కొంచెంకూడ చదువలేదు. అన్నిటికన్న పైచదువు భక్తి యని అభిప్రాయం. సంపదలు, పనులు(క్రియలు)అస్థిరాలని తామరతంపరగా వుండే యీసంసారం సారంలేని వట్టిశూన్యమనీ ప్రాప్తించే సుఖాలే కష్టాలకు కారణమనీ, తెలిసియు, మానవుడు లోభం విడువలేకున్నాడు తలపెట్టిన ధర్మం, తలమీది మోపుమాదిరి బరువనీ అంతా దైవాధీనం అనీ పలుచుట, ఒల్లకుండుట "కలిమిలేములుకావడికుండలు" అన్న సామెతగా, ఒకప్పుడుండి మరొకప్పుడు మాయమయ్యేవని తెలుసుకొనికూడ ఆ లోభగుణాన్ని విడిచిపెట్టలేదు ఇతరుల మేలుగూర్చుట తనమేలుకొఱకే యనీ, జిహ్వాచాపల్యము సంతాపహేతువనీ, ఇవన్నీ శేషాద్రినాథుని పనులనీ తెలిసియు లోభం వదలడానికి ప్రయత్నించకున్నాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చదివెఁ బో ప్రాణి	65	339	I	228

249

అవ - ఇందు అజ్ఞానంలో ప్రభువులను కొలుచుచు జననమరణాదులకు గురియగున పిదప జ్ఞానియై శ్రీహరిఁ గొలిచి సుఖించు ననుచున్నాఁడు

సీ. ఆఁకొనకున్నకై పోయి పయిఁడి గైకొని తన
పతి యుపసరములఁ బ్రాణ మిచ్చు
బ్రతుకు కంగ లేనేది? పసిఁడి యెక్కడ నుండు?
గతి హరి యన కిట్లు కట్టువడియె,
గొప్పవారల నగుడు దొరలఁ గొల్చిన నని
యతిదీనుఁడై వారి యడుగులఁ బడు,
గొప్పతనం బేది? దొర యేడ నున్నాఁడు?
శ్రీహరి గొలువక జీవుఁ డేడొ,

గీ. చావ నేల? నోవఁగ నేల? సారె కిట్లు
పొందుచు నేల? వేంకటగిరినిలయుఁడు
దేవుఁ డితఁ డనుచు నేఁడు తెలిసి కొలిచెఁ
గాని యున్నాళ్ళదాఁకఁ జీఁకటి మునింగె

జీవుడు పొట్టకొఱకై కొంతడబ్బు సాధించి తన యజమానుని ఆనందం కలిగించి తన ప్రాణము నైన అర్పించును. అందులో బ్రతుకేమున్నది? ధన మెక్కడున్నది? లేదనుట. తనకు గతి హరియని ఎఱుగక ఇట్లు బద్ధుడాయెను. గొప్ప వారికి గొప్పవాడ నగుదు నని చాల దీనంగా వారికాళ్ళపై పడును. అందులో గొప్పతన మేమున్నది? దొర ఎక్కడున్నాడు? ఇలా శ్రీహరిని సేవింపక ఏమి చేయుచున్నాడు. పలుమారు ఇలాగ పుట్టుచు గిట్టుచు బాధ లనుభవించుచు ఉండుట ఎందుకు? అని తెలిసి వేంకటగిరినిలయుడు విష్ణు దేవుడని జీవుడు జ్ఞానియై సేవించెను. ఇంతవఱకు అజ్ఞానం అనే చీకట్లోనే మునిగి యుండెను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపుటి	పుట
కి విపేమా	103	13	2	9

250

అవ ఏగాఢభక్తిచే కర్మబంధాలు తెగిపోగా దేవునియందు ప్రాణి పాల్పడ గాగలడని పలుకుతున్నాడు

సీ. ఏది చూచినఁ దమ కింతయు నిటువలె
 వేధ పీడిన కాఁగు వెదుక లేదు
ఏకాంతసౌఖ్యంబు లేదు ప్రాణులకు పై
 బడు దుఃఖములు కలపాటిగాక
ఏకహా పుణ్యంబు లేదు ఎల్లరకును
 పైకొన్న దురితముల్ కలవుగాక
హితమైన మమకార మేది యిందఱికును
 బ్రతిలేని విరహతాపములుగాక

గీ. మతిని వేడుకల్ మఱిరేవి మానవులకు
 దైన్య దిగులుపాటిగాక యా దైవకరుణ
 కలుగు నెటు ? కర్మబంధముల్ తొలఁగఁ ద్రోయు
 శ్రీనిలయు భక్తి మదిఁ దిరమైనఁ గాక.

ఎక్కడ చూచిన అంతా ఇట్లానే యున్నది ఎంత వెదకినా వగటుగారేడ్చే చోటున్నప్పు మరేమీ లేదు ప్రాణులకు కష్టా లెక్కువ కాబట్టి విశ్రాంతిసుఖం ఎక్కడిది ? లేదనుట తాము చేసిన పాపాలు చుట్టుముట్టుగా ఏవిధమైన పుణ్యా లెక్కడివి ? లేదనుట సాటిలేని ఎడబాట్లతో కూడుకొన్నవారికి స్వచ్ఛమైన మమకారం (నాది అనే భావం) ఎక్కడిది ? లేదని భావం మానవులకు దైన్యంబుచే కొంచపాటిగాని హెచ్చుగా ఉత్సాహ లెక్కడివి ? లేదని తాత్పర్యం శ్రీనివాసుని దయ ఎట్లా మనకు కలుగుతుంది ? కర్మబంధాలు వదిలితే కలుగుతుంది అవి ఎట్లా వదలుతవి ? దానికి వేంకటేశ్వరుని మీద మదిలో భక్తి స్థిరంగా ఉండవలె

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏది చూచినఁ దమకు	16	95	1	85

251

అవ. శ్రమపడి ఏడుకొండలనెక్కి శ్రీనివాసుని దర్శించక దిగిరా వద్దని హితవు గఱపుచున్నాడు

సీ. కాంచనము వంచుట గంజికొఱకా? తనకు సౌఖ్య
మొసఁగ గలదో వెదకుటకుఁ గాక
సుప్పనూర్చుట గడ్డికొఱకా? మనసు మంచి
బాటకుఁ దివియ నేర్వవలెఁ గాక
కొలుచుదంచుట పిట్టుకొఱకా? కులీనుఁడై
మాహాత్మ్యుఁ డన నిందమోయుకొఱక?
జన్మమృత్యుజరాది సకలదుఃఖమ్ములఁ
దెగఁద్రోసి మే లెంచవలయుఁ గాక

గీ. కొండ దిగ్గుట చిట్టెల్లకొఱకె? తాను
తిరిగి కొండెక్కు టూరక దిగుట కొఱకె?
కొండలప్పని యెగుగులు గొలిచి తనకు
దసిలిన విపత్తులెల్ల నీఁగవలెఁ గాక!

అన్నం వండుట గంజికోసమా? కాదు, అన్నం కోసం. తనకు ఆనందం ఎక్కడుందో దానిని తెలుసుకొనుటకు అనగా శ్రమించి కొండనెక్కడం, అన్నం వంటిదైన శ్రీవారిదర్శనం అనుభవించడానికే గాని గంజివంటి వినోదాలు అనుభవించడానికి కాదని భావం. అన్నం, గంజి రెండు ఉపయోగపడుతాయి గాని, అన్నం వంటి దేవదర్శనం ప్రధాన లక్ష్యంగా ఉండాలి. గంజి అనుషంగికంగా వుండాలి. చుప్ప చెరిగేది ధాన్యానికేగాని గడ్డికోసం గాదు. మనస్సును మంచిదారిలో నడుపు ప్రయత్నించవలె గాని కుమార్గాలలోనికి వెళ్ళనివ్వరాదు. కొండ ఎక్కడం చుప్ప చెరుగుడువంటిది కాగా, ధాన్యం వంటిది దేవదర్శనం, గడ్డివంటిది వినోదసందర్శనం. ధాన్యం మానవులకు పనికి వచ్చేది, అది ప్రధానం. పశుగ్రాసం గ్రాసం. అది అప్రధానం. ధాన్యాన్ని దంచేది పిట్టుకొఱకా? కాదు బియ్యంకొఱకే. మంచికులంలో పుట్టడం ప్రఖ్యాతనే నింద మోయడానికా? కాదు, జ్ఞాని అనిపించుకోడానికి. స్వామిసందర్శనం చేసి కొండెక్కి దిగుట పొట్టువలె వట్టిదే అగును. దంచుట వంటిది కొండెక్కుట శ్రీవారిదర్శనం ధాన్యసంపాదనం వంటిది. అదిలేక తిరిగిరావడం పొట్టువలె నిరర్థకం. పుట్టుక చావు ముసలితనం మొదలుగాగల అన్నివిధముల కష్టాలను బాగా ఆలోచించి, వీనిని తొలగించుకొని సౌఖ్యాన్ని పొందేమార్గం ఆలోచించవలె. చిట్టెలుకను బట్ట దానికా కొండముత్తప్పదం? కాదు. ఏదో గొప్పను పొందడానికే అన్ని శ్రమపడి శ్రద్ధా ధ్యానంతో ఏడుకొండలెక్కి పోవడం శ్రీనివాసుని దర్శించి సుఖించడానికిగాని చిట్టెలుకలాంటి చిట్టిపొట్టి ఫలాల తెచ్చుకోడానికి కాదన్నమాట. కను. కొండలయ్య పాదాలకు మ్రొక్కి తన కేర్పడ్డ అన్నివిధాల కష్టాలను తొలగించుకోవలెను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వాడు వండుట	19	115	1	79

252

అవ జీవితం చదువులు- తరుణులు, వారిపొందు అస్థిరాలని, భక్తిగా పీటిని కప
నాడవలసినదనీ తరణోపాయం చూపుతున్నాడు.

సీ. నాటక మింతయు నవ్వులకే పూట
పూటకుఁ బొల్లయిపోవు బ్రదుకు,
కోటివిద్యలు కూటికొఱకె యాఁకలి దీఱ
పాటుకు పాటెల్ల బయలయి నను,
తనుబంధనమునఁ జిక్కిన జీవి కేఁకట
మిలమిలలాడెది చెలుల కొఱకె
అరమరపుల సుఖ మందిన పిమ్మట
మొఱగుకు మొఱగైపో మొయిలయి చను,

గీ. అన్ని చదువులు శ్రీహరి నరయుకొఱకె
సార మెఱిఁగిన పరినుసుజ్ఞ నసిధికి,
వేంకటేశ్వరు లెంకకు విశివడి చను
మనను భ్రమియించు వెన్నెలమాయ లెల్ల.

బ్రతుకంతా నవ్వుపుట్టించే నాటకం. ఇది పూటపూటకు వ్యర్థమై పోతుంది. 'కోటివిద్యలు కూటికొఱకే' అన్నట్లు ఆ ఆకలి తీరితే ఒడవ పడేపాట్లు వృథా లగును శరీరమనే చెఱలో వద్ద జీవికి తళుకులెదుకులుగల తరుణులపై మిక్కిలి లపేషి పొటమరిస్తుంది. ఆ అల్పసుఖం పొందినపిమ్మటనే అది మోసానికి మోసంగా మబ్బులా మటుమాయ మౌతుంది సారం గ్రహించిన జ్ఞాని అన్నిచదువుల యంతం శ్రీహరిని తెలుసుకొడానికే అని తెలుసుకొంటాడు మనస్సును భ్రమింపచేసే వెన్నెల వంటి ఆ మాయలన్నీ శ్రీనివాసునిదాసుని వంచిపోతవి వైరాగ్యానికి భక్తి ప్రాణ మని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సం||	పుట
నాటకమంతా	358	44	11-1భా	30

253

అ॥ (శలి) కాలమహిమవల్ల మంచివన్నీ చెడుగా మారిపోతున్నవనీ వీటిని చక్క-
చేయడానికి వేంకటపతియే దిక్కని అనుచున్నాడు

సీ॥ సన్మార్గముల కీలు సడలె కాలవిశేష
మేమొకో సౌజన్య మేటఁ గలసె,
నేఁటి సంసారమో యిగిరె సద్ధర్మమ్ము,
శాంతిమ్ము డిందె, విజ్ఞాన మణఁగె,
మలిన మాయె నెఱుక, మఱుఁగాయె వినుకులు;
మందుకుఁ గానము మంచిపనులు,
సంతోషమునకు నెచ్చట చోటు లేదాయె,
సత్యమ్ము కొండలచాటుఁ జేరె,

గీ. తనకు నెక్కడి బ్రదుకులు ? తాఱుమాఱు
లాయె నాచారములు, జాతివర్ణధర్మ
సముదయమ్ములు తెఱఁబడెఁ, దిమిర మెల్లఁ
బాప వేంకటగిరి వివస్వంతుఁడె గతి.

కాలమహిమ ఎట్టిదోగాని, మంచిమార్గాలకు ఆయువుపట్లు తప్పినవి అంటే అవి నశించిన ఎన్నిమాట మంచితనం ఏటిపాలైంది ఇది ఎక్కడి సంసారమో కాని దీనికై మంచిధర్మాలు ఇంకిపోయినవి శాంతి క్షీణించినది. విజ్ఞానం అణగారిపోయింది తెలివికి మాలిన్యం అంటింది విన్న మంచిమాటలు మరుగై పోయినవి సత్కర్మలు మందుకైనా ఎక్కడా అగపడవు. సంతోషానికి ఎక్కడా చోటు లేకపోయె సత్య మెక్కడో కొనలలో దాగింది. శిష్టులకు ఇక బ్రతుకెక్కడ? బ్రతుకు ఏమి తాత్పర్యము ఆచారాలన్నీ తారుమారైనవి జాతుల వర్ణాల వీటిధర్మాలు దొర్లిపడుతున్నవి ఈ (తమస్సును) వీటిని పోగొట్టడానికి ఆవేంకటాద్రిపై వెలిగే వాడే (సూర్యుడే) దిక్కు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కాలవిశేషమో	10	63	1	42

254

అన : సమత్వబుద్ధి గలవాఁడే సుఖవంతు డనుచున్నాడు.

సీ. తిట్టులు వచ్చిన దీవెన లాడవచ్చిన
  వట్టి తరిగ నెంచు నాతఁడె సుఖి
పట్టి చంపెడివేళఁ బట్ట మిచ్చెడివేళ
  నట్టిట్టు తొలఁకని యాతఁడె సుఖి
చేరి చక్కెర పెట్టి చేదుపెట్టిన రెంటి
  నారగించి తనియు నాతఁడె సుఖి
తేర కాంతలను మఱి పోరానిచుట్టాల
  నచ్చుగ సరిఁజూచు నాతఁడె సుఖి

గీ. అనుసరించెడు పాపపుణ్యములవలన
వలను ఫలముల నొల్లని యాతఁడె సుఖి
సారిది శ్రీవేంకటేశుదాసులను జేరి
అందరాని పదం బందు నాతఁడె సుఖి.

ఎవరు తన్ను తిట్టినను, దీవించినను కోపహర్షములు లేక సమత్వబుద్ధితో నుండేవాడు, పట్టుకొని చంపే సమయంలో కాని, సామ్రాజ్యమునకు పట్టాభిషిక్తుని చేసేటప్పుడుగాని కోపహర్షాలు వెలిపుచ్చక స్థిరుడై ఉండువాడు, చెంతకుచేరి పంచదార మెక్కుమని ఇచ్చినా, చేదును తాగిన ఇచ్చినా ఆరెంటిని సమబుద్ధితో స్వీకరించి భక్షించి తృప్తి చెందేవాడు, సంబంధంలేనివారినీ, దగ్గరిచుట్టాలనూ ఒకేవిధంగా చూచుకొట్టి వాడు, చేసే పుణ్యపాపకర్మఫలాలన్ని ఆశించనివాడు, ప్రీతితో తిరుమలయ్య దాసులను జేరి సేవించి తరించేవాడు సుఖవంతుడు.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అటువంటివాఁడవో	97	484	1	324

255

అవ భావమంటే జీవాత్మయనీ, అందులో అగుపించేవాఁడే దేవుఁడనీ తెలుపు చున్నారు.

సీ. ఏనుఁగుఁ దలఁచిన నేనుఁగై తోఁచును
మ్రానయి తోఁచును మ్రానుఁ దలఁప
కొండను దలపోయ కొండయై కనఁబడు
స్వాంతగోచరుఁడు దైవమ్మ నమ్ము,
బట్టబయలి నెంచ బయలయి కన్పట్టు
కడలియై కన్పట్టు కడలిఁ దలఁప
పట్టణమ్ము దలంప పట్నమై కనిపించు
భావగోచరుఁడు దైవతము నమ్ము;

గీ. పన్నగనగమ్ము మీఁది శ్రీపతిని దలఁపఁ
బన్నగనగమ్ము మీఁది శ్రీపతిగఁ దోఁచు,
భావ మనఁగ జీవాత్మయే, దేవుఁ డనిన
రూఢిగాను మానసగోచరుండె సుమ్ము.

హృదయంలో ఏనుగును, చెట్టును, కొండను తలపోసుకుంటూ వుంటే అవే అగుపిస్తాయి. ఇందుకు కారణం హృదయంలో గోచరించే సమస్తమూ దైవమే సుమా! బయలు తలిస్తే బయలు, సముద్రమును భావన చేస్తే సముద్రము, పట్టణమును స్మరిస్తే పట్టణం ప్రత్యక్షమవుతాయి. ఇవన్నియు భావగోచరుడైన ఆదైవమే. అదేరీతిగా శేషాద్రిపై వెలసిల్లే వానిని తలచితే ఆతడే గోచరిస్తాడు. భావజీవాత్మ లభిన్నములు. నిజంగా దేవుడు భావాన భాసిల్లేవాడు సుమా!

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చూచే చూపొకటి	134	141	2	95

256

అవ: జీవబ్రహ్మములు భిన్నములు కావనెడు ఇతరులను అపహసించుచున్నాడు.

సీ. జీవుండె కొందఱు దేవుం డటందురు
  దైవమ్ము చేతలు తనకుఁ గలవె ?
ఆవలఁ గొందఱు కర్మ మది బ్రహ్మ మందురు
  రావణాదులఁ బాధ రాదె కనిరె ?
దైవమే లేదని తగఁ గొంద ఱందురు
  తమసృష్టియా విశ్వధాత్రి యెల్ల ?
గగన మాతఁడు నిరాకారుఁ డందురు గొంద
  ఱెగువఁ బురుషసూక్త మెఱుఁగ రేమొ ?

గీ. కొంద ఱతని కెనిమిదిగుణము లందు
రార! తక్కినవియని తమ వగున తలఁప ?
ఇవ్వి యేటిమాటలు? విన నింపె? వేంక
టేశ్వరుని దాసులై మనుటే హితంబు.

జీవుడే దేవుడని కొంద రంటారు. అట్లయితే దేవుడుచేసే పనులు తాము చేయగలరా? చేయలేరనుట. కనుక జీవుడు దేవునికన్న భిన్నుడని అభిప్రాయము. ఆవతల కొందరు కర్మమే బ్రహ్మ మనుచుందురు. అది అట్లయితే కర్మఠులైన రావణాదులు ఆ కర్మలవల్ల ఎంతమాత్రం బాగుపడినారు ? బాగుపడ లేదని భావము కాన కర్మము బ్రహ్మము కాదని నిర్ధారిత మైనదనుట. నాస్తికులు దేవుడే లే డంటారు. అయితే ఈ ప్రపంచమును సృష్టిచేసినది తామేనా ? కా దనుట. సృష్టికి కర్త ఒక డుంటాడని తెలియవలెను. మఱికొందరు ఆ దేవుడు ఆకాశం మాదిరి ఆకారం లేనివా డందురు. వీరికి పురుషసూక్తం తెలియదుకాబోలు. అందులో 'సహస్రశీర్షా పురుషః' అని భగవంతుడు సాకారుడుగా వర్ణితుడై యున్నాడుగదా! దేవునికి ఎనిమిదిగుణాలే ఉన్న వంటారు. ఆయన అనంతకల్యాణగుణుడు కదా! కొలవగుణాలు వీరివా ? అహా! ఇవేటిమాటలు! విన సొంపగునా? ఇంత చర్చ యెందులకు శ్రీవేంకటాచలపతిదాసులై బ్రతుకుటే సర్వోత్తమము.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏటిమాటలివి	112	67	2	45

257

అవ   హరిభక్తి అనే కల్పవల్లి మెల్లమెల్లగా పెరిగి శ్రీనివాసుడనే ఫలాన్ని ప్రసాదించు చున్నది.

సీ.   వేదవేదాంతాల పెను మొల్చి కొనసాగ
      గాదిలి హరిభక్తి కల్పలతిక
వైరాగ్యబోధల వసిఁ బొదిగొంచెను
      వేరూని పంచసంస్కారములను;
మునులలోపల నల్లుకొనియె శాస్త్రపురాణ
      ములయందు లలిదటాకులను దొడిగె;
సత్కర్మవిధులను సరవి పువ్వులు పూచె
      ఛాయల నించె సుజ్ఞానమునను,

గీ.   అమరు లనియెడు పందిటియందుఁ బరఁగెఁ
పరమయోగంబుల కలాటుపటలి నైచె,
శ్రీనివాసుఁ డిందుకు ఫలమైన వాఁడు
దొరకును వివేకులకు గురుచరణసేవ.

వేదములు ఉపనిషత్తులు అనువానితో మొలకెత్తి ప్రియమైన హరిభక్తి అనే కల్పలత పెరుగసాగినది. వైరాగ్యం పెంపొందించే బోధలవల్ల అది గుబురైనది. పంచసంస్కారాలు అనగా శంఖచక్రముద్రాధారణము, ఊర్ధ్వపుండ్రధారణము, రామానుజ శ్రీనివాసదాసేత్యాదిగా దీక్షాకాలమున నామధారణము, 'ఓం నమో నారాయణాయ' అను తిరుమంత్రము; 'శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే, శ్రీమతే నారాయణాయ నమః' అను ద్వయమంత్రము, తిరువారాధనము అనువానివలన ఆ భక్తివల్లిక బాగుగా వేరూనినది. మునులహృదయాలలో అల్లుకొన్నది. శాస్త్రాలు పురాణాలు- వీటివల్ల చిగిర్చినది. కైంకర్యాదులవల్ల విరబూచినది. పండినజ్ఞానంచేత పన్నెమెఱిసినది. దేవతలనే పందిటిలో సొంపుగా పెంపు వహించినది. ఉత్తమమైన యోగములవల్ల (జ్ఞానధ్యానభక్త్యాదులు) పందెరు వేసింది. ఈ భక్తి వల్లికి పరమఫలం శ్రీనివాసుడే. ఆచార్యపాదసేవవల్ల జ్ఞానవంతుల కీ ఫలం లభిస్తుంది.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంత నెంతయౌ నేవారిభాగ్యము	148	222	2	149

258

అవ: మానవుడు వేంకటేశ్వరభక్తుడై నగాని ఇంద్రియాదుల బాధ తొలగదని పలుకుతున్నారు.

సీ. జలధు లుప్పొంగు చైవడి నింద్రియమ్ములు
 సందడించు నొకొక్క సమయమందు,
బడబాగ్ని రేఁగిన పడువున ముంగోప
 ముడికించు మనసెల్ల నొక్క యెడను,
కొంత మోసినయట్టు లుండు సంసారమ్ము
 కలిమిలేముల నొక్క కాలమందు,
కారుచీకటు లట్లు క్రమ్ము దుఃఖము లెల్ల
 నూఱట లేకుండ నొక్క తఱిని,

తే. పెక్కుకోర్కెలు పెనుగాలి వీచినట్టు
లాఁచు నిట్టట్టు లేచి యొక్కొక్కసారి,
అరయ వేంకటపతిదాసుఁ డయినఁ గాని
యునికి వాయ విన్నియును నే యొక్కవేళ.

ఒకానొకసమయంలో త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రాదివ్యాపారబహుళమైన ఇంద్రియాలు సముద్రాలుఉప్పొంగినట్లుగా పెల్లుబికి కలవరపెడుతాయి. ఒకసమయంలో ముంగోపం బడబాగ్నివిధంగా చెలరేగి మనస్సును బాగా ఉడికించి వేస్తుంది. ఒకానొకతరుణంలో కలిమిలేములచేత ఈ సంసారం కొండంతగురువై బరువై ఉంటుంది. ఒక్కొక్క సమయంలో కారుచీకట్లమాదిరి కష్టాలన్నీ ఒకేమారు చుట్టుముట్టి ఊరట లేకుండా చేస్తాయి. నానావిధాల కోరికలు తుపానుగాలిగా చెలరేగి ఇటూ అటూ ఊపుతుంటాయి. ఆలోచించగా ఏడుకొండలయ్యదాసుడైతే గాని ఈ కష్టాలు ఏ ఒక్కసమయంలోనూ వదలిపెట్టి పోవు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అధ్యా	98	489	1	328

259

అవ। భగవంతుని శరణుజొచ్చినవానికి ఇహపరాలు అరచేతిలోని ఉసిరికకాయ లనుచున్నాడు.

సీ. దేహి పుట్టిన వేళఁ దెలియ నిరాహారి
గోచియు మొలత్రాటిగోవ లేదు;
ఎదిరిని దన్నుఁ దా నెఱుఁగఁ డోక్రింతయుఁ
బెనచు కోరిక లేదు పేరులేదు;
ఎదిగి నిద్రావస్థ నిటుఁడు విరక్తుండు
సంసారభోగసంశక్తి గనఁడు,
ఏ పనులకుఁ జొరఁ డెట్టి లంపట లేక
కోపమ్ము లే దీసుగూడ లేదు

గీ. హరిశరణుఁ జొచ్చినయపు డమరాధికుండు
వాని యరచేతియుసిరికల్ వరము నిహము;
దురితములు దుఃఖములు లేవు, పెరిగి పెరిగి
పెద్దయై ముద్దువలె నుంట బుద్ధిగాదు.

శిశువు పుట్టినపుడు ఏమియులేని నగ్నశిశువు. గోచి మొలత్రాడని కూడ ఉండదు. ఇతరులనుగాని తనను గాని కొంచెం కూడా తెలుసుకొనలేడు. ఆ దశలో పట్టుకొనే కోరికగాని, పేరుగాని ఉండదు. కొంచెం పెరిగి ఇతడే నిద్రావస్థలో విరక్తుడై వుంటాడు. సంసారసంబంధమునైన సుఖాలను అనుభవించడు. ఏ పనులను చూసుకొనడు. కనుకనే అతనికి ఎట్టి కోపము ఉండదు. అట్టివాడు శ్రీనివాసుని శరణుపొందితే అరచేతిలోని ఉసిరికాయలవలె అతనికి ఇహపరములు సులభ సాధ్యాలు. అతడు దేవతలకంటె గొప్పవాడౌతాడు. పాపాలు, కష్టాలు అట్టివాని కుండవు. కనుక వయసుమీరంగా పెద్దవై ముద్దువలె స్వామిభక్తి లేకుండుట బుద్ధిగాదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంపుటి	సంపు	పుట
పెరుగఁ బెరుగ	88	440	1	295

260

అవ : శ్రీవేంకటేశ్వరుని సేవిస్తూ అందరు సుఖంగా ఉండవలెనని కోరుతున్నాడు.

సీ. మ్రానిదోనెను నమ్మి మనుజుఁ డంబుధి దాటి
నానార్థములు గూర్చి నటన సేయు
కంసారి కృప నమ్మి సంసారవారాశి
గొబ్బున దాట లోకులకుఁ దగదె!
జాత్రె దినుసు నమ్మి సారిది నొక్కఁడు భూమిఁ
గట్టడి భయములు గడచుచుండ
నమ్మఁ జక్రాయుధు నిజనామమును నమ్మి
భవభయమ్ములు గడువంగఁ దగదె!
గీ. గాలి కాతెడు చిరుదీపకళిక నమ్మి
నరుఁడు పెంజీకటిం బాసి యరుగ నుండ
జనులు తమ యాత్మ వేంకటస్వామి వెలుఁగ
మేల్మి నాతని సేవించి మెఱయ వలదె!

కఱ్ఱతో తయారైన తెప్పను నమ్మి మానవుడు మహాసముద్రం దాటి పలురకాలవస్తువుల సమకూర్చుకొని తైతక్కలాడు తుంటాడు. మరి కంసాంత కుని కరుణకు పాత్రులై లోకులు సంసారమనే సాగరమును తరించ దగదా ? తగు నను.

ఒకానొకడు ఇనుముతో చేసిన లాదితెరు ఆయుధం పట్టుకొని భూమిలోని భయాలను అవలీలగా తొలగదోసు కుంటాడు. ప్రీతితో చక్రం ఆయుధముగా కం క్రీశుని నామస్మరణాన్ని నమ్ముకొని జననమరణభయాన్ని ద్రోసుకో తగదా ? తగు నను గాలికి ఆరిపోయే గోరంతదీపసహాయంతో మానవుడు కారుచీకటిని పటా పంచలు చేసి సంతసిల్లుచుండగా మానవులు తమ ఆత్మలో ఏడుకొండలరాయఁడు జాజ్వల్యమానంగా వెలుగుతుంటే ఆ స్వామిని సేవించి తరించ వలదా ? తరించ వలె నను.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వివేక మెఱుఁగని	88	420	1	387

261

భావ । అంతరాత్మగా ఉండే శేషాద్రిప్రభుని తలంచనివారు జన్మమృత్యుజరాది దుఃఖా లనుభవింప రనుచున్నారు

సీ. అంతటి కడుగని యర్భకు జననియే
 పట్టి పాల్ద్రావించుఁ బట్టు లేక
కాఁడు రక్షకుఁడు కోర్కు లడిగిన యోగికి,
 బుద్ధి యొఱింగిన బోట్లఁగూర్చి
తలఁపదు గద తల్లి; దైవమ్ము స్వప్రయ
 త్నపరుల మీఁద వత్సలత విడుచుఁ
స్వాతంత్ర్య మడిగిన వారాటఁ బాంచాలిఁ
 గరిఁ గాచెఁ రాఁడాయెఁ గాక బ్రహ్మ
తలద్రుంగి నపుడు, మదనుఁడు మాడినపుడు
 వారలు స్వాతంత్ర్యపరులు గానఁ
అనిశమ్ము దిక్కని యాత్మలోఁ దలఁ దన్ను
 భావించునట్టి ప్రపన్నజనుల

గీ. ఇక్కఁ జక్కఁగ రక్షించు నీ వృషాద్రి
విభుఁ, డహంకార మించుక వీడ కంత
రాత్మ మఱచిన ద్రోహులు ననుభవింతు
జన్మమృత్యుజరాది విషాదములను.

పసిపాప పాలిమ్మని అడుగకున్నా తల్లి తనంతట తానే బలాత్కారంగా పాలిస్తుంది. అట్లే భగవంతుడు కోరికలులేని యోగికి అవసరమైన కోరిక తీస్తూ కాపాడుతాడు. బుద్ధితెలిసిన బిడ్డవిషయంలో తల్లి పైరీతిగా ఉండదుగదా! అవిధంగానే దైవంకూడ శరణాగతి పొందక స్వప్రయత్నపరులైన వారిపట్ల ఉపేక్షాభావంతోనే ఉంటాడు. ఇందుకు ఉదాహరణం ద్రౌపది, గజరాజు; తమ ప్రయత్నాలు వ్యర్థమై శరణాగతి పొందగా వారిని దేవుడు రక్షించాడు. అట్లుగాక స్వతంత్రంగా వ్యవహరించిన బ్రహ్మతల తునుమ బడినప్పుడూ, మన్మథుని శరీరం భస్మమయే టప్పుడూ భగవంతుని రక్షణ వారికి లేకపోయినది. ఎల్లప్పుడు నీవే దిక్కని ఆత్మలో తలపోసి ప్రపత్తి పొందే ఎక్కడెక్కడి భక్తుల పైనను ఈ వృషభాద్రి వాసుడైన శ్రీనివాసుడు కాపాడుతాడు. అహంకారాన్ని కొంచెమైనను వదలక అంతరాత్మయై యుండే వేంకటేశుని తలచని ద్రోహులు చావుపుట్టుకలు, ముసలితనం మున్నగు కష్టాలపా లవుతారు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇటుగన సకలోపాయములు	31	301	1	282

262

అవ : వేంకటాచలపతికి దాసుడైనవాడు ఏ కులస్థుడైనా, ఎవడైనా పూజ్యుడే అనుచున్నారు.

సీ. జగతిలోపల సత్యసంపన్నుఁ డగువాఁడె
పరనిందసేయఁ జాల్పడని వాఁడు
అరుదైన భూతదయానిధి యగు వాఁడె
యితరులఁ దన వలె నెంచువాఁడు
నిర్మలుఁడై యాత్మ నియతి గల్గినవాఁడె
ధర్మతత్పరబుద్ధి దగులువాఁడు
కర్మమార్గమ్ములు గడవకుండెడు వాఁడె
మది హరిభక్తి యేమఱని వాఁడు

గీ. ఎల్లరకు హితవుగఁ జరియించువాఁడు
పగ తలంపునఁ గోపకుండ బ్రదుకువాఁడు
ఏ కులజుఁడైన నెవఁడైన నేమి! వేంక
టాద్రిసమాశ్రితునకు దాసుఁ డయినవాఁడు.

లోకంలో సత్యసంపన్నుడైనవాడే ఇతరులను నిందించుటకు పాలుపడడు. భూతదయకు నిధిగా ఉండేవాడే పరులను తనవలె తలంచగలడు. పరిశుద్ధుడై ఆత్మసంయమనము కలిగినట్టివాడే ధర్మమందు ఆసక్తమైన బుద్ధికలవాడై ఉంటాడు. కర్మమార్గాలలో తగులుకొననివాడే మనసులో విష్ణుభక్తిని విడువనివాడు. సకలజనులకు హితంగా నడుచుకొనేవాడే విరోధమును తలంపునకు రానీక బ్రతికేవాడు. పైగుణాలుగల శ్రీనివాసభక్తుడు ఎవడైనా, ఏకులంవాడైనా పూజ్యుడే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏకులజుఁడేమి	47	282	1	195

263

అవ. శరణాగతుడై ధన్యుడు కావడానికి మున్ముందు అలవరచుకొనవలసిన అర్హతలను వివరిస్తున్నారు.

సీ. సతతదయాచారసంపన్నుఁడై కదా
అమలవైష్ణవతకు నర్హుఁ డగుట
ఒనరంగ తీర్థవ్రతోపవాసమ్ములు
తగ సల్పగద విష్ణుదాసుఁ డగుట
సకలయజ్ఞఫలమ్ము సమకూడినం గదా
హరినామపాఠకుం డగుట తాను
ఆజన్మశుద్ధుఁడై యలరారినం గదా
అసమచక్రాంకితుం డగుట తాను

గీ. కలిగినంగద యాచార్యకరుణ తనకు
అంజనాచలవిభుఁ గనులారఁ గనుట
భక్తి ముదిరినఁ గద అన్యభావ ముడిగి
తాను శరణాగతుం డౌట! ధన్యుఁ డౌట!

ఎడతెగనిదయ, ఆచారము బాగా కలిగినవారైతే వ్యత్పమైన వైష్ణవమతానికి సమ్మతు డవుతాడు. ఒప్పిదముగా తీర్థయాత్రలు, వ్రతాలు, ఉపవాసాలు చక్కగా చేస్తేగదా విష్ణువుకు దాసు డౌతాడు; సకలయాగాలు ఫలించినప్పుడే భగవన్నామసంకీర్తనం చేయ గలుగుతాడు. పుట్టినదిమొదలు పరిశుద్ధ డయితేనే చక్రాంకనములు ధరిస్తాడు. గురువుగారిదయను పొందగలిగి నప్పుడే, ఆ అంజనాద్రి విభుని కనులార కాంచగలుగుతాడు. భక్తి బాగా బలిసినప్పుడేగదా ఇతరచింతను మాని శరణాగతు డవుతాడు. ధన్యుడు కూడా అవుతాడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మలభమా యిందరికి	87	428	1	288

264

అవ : పరమభాగవతులు అన్నిలోకాలలో స్వైరంగా విహరించేయోగం కలరన్నారు.

సీ. ఆకాశ మడ్డమా? అవలిది యడ్డమా
శ్రీకాంతు భజియించు సేవకులకు?
పాతాళ మడ్డమా భాగవతాళికి?
భూతల మడ్డమా పుణ్యులకును?
హరిదాసులకు నడ్డమా అమరావతి?
తిమిరమ్ము లడ్డమా దివ్యులకును?
కమలసంభవుని లోకం బడ్డమా విష్ణు
కైంకర్యపరులైన ఘనమతులకు?

గీ. పరమపద మడ్డమా? శేషపర్యంకాధి
పతికి నూడిగ మొనరించు భక్తకోటి,
కిన్ని లోకాల భోగించి యిచ్చ వెంట
పరుసగ విహార మొనరించు వైష్ణవులకు?

రమాపతిని సేవించే సేవకులకు ఆకాశంగాని, దానికి అవరిభాగం గాని అడ్డం కాజాలదు. భాగవతులకు పాతాళం అడ్డంకాదు. పుణ్యవంతులకు భూమి అడ్డం కాదు. హరిదాసులకు అమరావతికూడ చొరరానిది కాదు. భక్తిలో భాసిల్లే దివ్య మూర్తులకు ఎక్కడగాని అజ్ఞానం అనే చీకటి అడ్డం కాదు. విష్ణుకైంకర్యంచేసే గొప్ప బుద్ధిగలవారికి బ్రహ్మలోకం కూడా సులభంగా చేరగలిగిన తావే. శేషపర్యంకాధిపతికి పరిచర్యలుచేసే భక్తబృందానికి పరమపదంకూడ అడ్డం కాదు. అనగా సులభ గమ్య మనుట. అన్నిచోట్ల భాగవతులు స్వైరంగా విహారం సల్పగల రని భావం.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఆకాశ మడ్డమా	47	288	1	182

265

ఉ॥ వైరాగ్యం పొందడానికి వసలదగ్గవేవో సెలవిస్తున్నాడు

సీ. కనులయెదుట నున్న కనకమ్ముపైఁ గాంక్ష
గలయంత తడవు మోక్షమ్ము లేదు,
అన్నాదివిషయములపై నభిరుచి గలదాఁక
సన్మార్గ నమ్ము పదిలపడదు,
కాంతలపై భ్రమ గలయంత కాలమ్ము
మిక్కిలి హరిభక్తి మెఱయఁబోదు,
సంసారపున్ విధి జరుగునంత తడవు
ధర్మమ్మునకు స్థిరత్వము గలుగదు,

గీ. చిత్తమునఁ జింతలెల్ల నశించుదనుక
పొత్తుకొనదు వైరాగ్యమ్ము, హరికటాక్ష
పాత్రులగు దాసజనులకు పరమమైన
శ్రీవికుంఠపదమ్మది చేతఁ గలదు.

ఎదుటనున్నదే కాంచనంపై కాంక్ష నశించనంతవరకు మోక్షం అబ్బదు వంటకాలపై ఆశ ఉన్నంతవరకు జ్ఞానము స్థిరపడదు. స్త్రీలపై వ్యామోహ ముందునందాక వైష్ణవ భక్తి ప్రకాశించదు సాంసారిక కృత్యాలు జరుపుతున్నంతకాలం ధర్మానికి నిలకడ ఉండదు మనస్సునందు సకలవిధచింతలు నశింప కున్నచో వైరాగ్యం అంటదు శ్రీనివాసుని కటాక్ష వీక్షణాలకు లక్ష్యమైన దాసలోకానికి వైకుంఠలోకం అరచేతనే ఉంటుంది అట్టివారికి వైకుంతపదం సులభ మని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
తెగిం పరిమువకు	235	203	3	186

266

అవ. జీవుడు మాయామోహితుడై కర్మబంధితుఁ డగుచున్నాడని, జ్ఞానియై శ్రీవేంకటేశ్వరుని కొలిచి తరించవలెగదా అని హెచ్చరించుచున్నాడు

సీ. ఏటివిచార మిదెక్కడి యాచార
మకట ! జీవుఁడు మాయలందుఁ బొరలు,
పరఁగ నూఱేండ్ల బ్రదుకున కే గదా
తా నన్నియుం గూర్చి దాచుకొనుట
భువిని నానాసుఖభోగాలు చింతించు
పరమున కీపాటి పాటుపడఁడు,
కామసౌఖ్యమునకు కడుపు నించుటకేగా
యుఁడుగ కుద్యోగముల్ తొడుకుచుండు;
మిడిసి లోకములెల్ల మెప్పించ నడచును
హరిని మెప్పింపఁ బ్రయాసపడఁడు,

గీ. చచ్చి చచ్చి జన్మము లెత్తు జాలియెల్ల
నూఱఁగల కర్మములను జేయుటకుఁ గాదె !
మెచ్చుగాఁ గొల్చు నరులను మేరలేక;
కూర్మి శ్రీవేంకటేశుని గొలువ లేఁడు.

జీవుడు మాయలో పడి పొర్లాడుచున్నాడు అయ్యో ! ఇదేమి విచారము! ఇదెక్కడి ఆచారము ? తా నన్నివస్తువులు సమకూర్చుకొని దాచుకొనుట ఈ నూరేండ్లబ్రతుకునకేగదా ! పురుషాయువు నూరుసంవత్సరాలని ప్రమాణము అశాశ్వతమైన జీవితానికై వస్తుసంగ్రహణ మనుచిత మనుట భూమిలో పలు సుఖాలను భోగాలనుగూర్చి ఆలోచించునేగాని పరానికై ఈమాత్రంకూడ పాటు పడడు ఇంకా ఈ జీవుడు కామసౌఖ్యానికి, పొట్టనింపుకోడానికి పలువిధ ప్రయత్నములు చేయును, ఎగిరెగిరి జనమును మెప్పింప యత్నించునుకాని నారాయణమూర్తిని మెప్పించడానికి శ్రమించడు చావుపుట్టుకలు కల్గిన ఈ జన్మకష్టమంతయు దారిని పొయ్యే కర్మములు తన నెత్తిపై వైచుకొనుటయేగదా ! వద్దవద్దులేక మెప్పుగా మానవులను సేవించునే గాని ప్రేమతో శ్రీవేంకటేశ్వరుని సేవించజాలడు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఏటి విచారము	297	560	3	378

267

అ. కుమార్గాలలో సంచరించక సత్త్వైకశరణంది ఏకాగ్రపడుమని జీవుని ప్రబోధించుచున్నాడు

సీ. ఇంటింటఁ దిరుగుచు నెవరివాఁడవుగాక
బందెపసర మైతి బడుగుజీవ!
అంగడిత్రిప్పం జొచ్చి తోడరు నాఁకటిచేతఁ
బలువురకున్ బంటుబంట వగుచు
ఏలినవారగాన కెనఁగు నాసలఁ జిక్కి
కుంలికి మైకొంటి కూళజీవ!
కటకటం జొచ్చి తెక్కలికాండ్రచే
మూటగట్టింపఁగ మూల మగుచు
విషయభోగఘనతను విడచి కోరికలను
వేటకుక్క వయితి కట్టిజీవ!

గీ. చీమలగృహంబులోఁ జొచ్చి చిక్కులంది
దోమకటుట్లకున్ తోడిదొంగ వగుచు
సిప్త్రై లేకు నెఱుఁగక జాడు చొప్ప
నాము మేయంగ దొరకొంటి నాలిజీవ!

బిక్కచిక్కిన ఓ జీవుడా! ఇటునటు దిరుగాడుచు అనగా నిశ్చలపరంగా ఒక్కవాన్ని ఆశ్రయించక ఇడుమ దిక్కుమాలిన బందెపసర మైతివి. చర్మమయ మైన శరీరములోచేరి జనించేఆకలిలో (జీవనోపాధికై) ఎందరికో భృత్యానుభృత్యుడ వైతివి. నిత్యముగా కాపాడే ఏడుకొండలరాయని ఎఱుగలేక పెచ్చరిల్లే ఆశలలో నైన కిపాల్పడే కుత్సితుడ వైతివి. గజ్జిగల దేహమును జేరి పంచేంద్రియములనే దొంగిలచేత పాపపుమూటలు గట్టించుటకు మూలకారణ మైతివి. వేంకటపతియునిచేతి ... అల్పమృగములవంటి కోరికలను పట్టుటకు వేటకుక్క వయితివి కటకటనే ఓజీవుడా! నీవు పెట్టివాడవు, చీమలపుట్టవలె బహుళచ్ఛిద్రమును, నశ్వరమును ఐన దేహములో దూరి రుచ్చికి గ్రుచ్చి కాల్చిన దోమయొక్క మాంసపుముక్క ... తోడుదొంగ వైతివి. దోమ అతిసూక్ష్మప్రాణి. దాని మాంసపుముక్క కళ్ళ కానసదృశముగదా! అట్టిదాని చౌర్యమునకు యత్నించుట అవివేకము ... కొండలరాయని స్మరింపక జాడ, చొప్ప, నాము మేయుటకు పూనుకొంటివి. ... ఎన్నుతీయబడి చొప్ప నిస్సారమైనది నాము ప్రాణాపాయముకల్గించునది. ఇట్టి ఆల్చివానికిని ఎఱుగు కర్మలకు పాల్పడి పశువునకంటె హీనుడవగుచున్నావు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంటింటనందుఁ దిరుగుచు	36	215	1	143

268

అవ చెడుదారిలోనడువక మోక్షమార్గమునననుసరింపుమనిజీవునికిబుద్ధిగఱపుచున్నాడు.

సీ. కటకట! జీవుఁడా! కాలవశుండవై
సటసటలను పొద్దు జరుపుచుందు,
సమలితో నన్నియుఁ జదివి తుట్టతుదకు
కుమతివై యొల్లరఁ గొలుచుచుందు,
తమిగొని గంగకు తాన మాడఁగఁ బోయి
తగ నూతినీళ్ళను ద్రాగుచుందు,
తనువు, ప్రాయము నమ్మి దానధర్మముల్ మాని
చెనఁటివై కర్మముల్ సేయుచుందు,
ఒనరంగ నూఁదనొగ్గిన మబ్బులను నమ్మి
దొనలనీళ్ళను వెళ్ళఁద్రోయుచుందు,

గీ. ఎలమి తిరువేంకటేశ్వరుఁ దెలియలేక
బోలమురాజుల వెంబడిఁ బోవుచుందు,
చిలుకకుంబలెఁ బుద్ధులు సెప్పి యేమి?
బలుమరున కెల్లపుడు తోఁజాఁ బాడుచుందు

అయ్యయో! జీవుడ! కాలమునకు అధీనుడవై పనికిమాలిన పనులతో కాలం గడుపుతున్నావు. పరిపూర్ణముగ అన్నిచదువులు (ఆస్తిక్యబుద్ధ్యుత్పాదకములు) నేర్చి దుష్టబుద్ధివై పరమాత్మను బాయవిడిచి అనామకులనుగూడ కొలుచుచున్నావు ఆశతో గంగలో మునుగనెంచి దరి దరిసియూ ప్రవహిస్తున్న బావిపీటిని త్రాగుచున్నావు అనగా గంగవలె పవిత్రమూర్తి శ్రీనివాసుని సేవింపగోరి చెంతకు జేరియు, చేరువనే గల సామాన్యదేవతల కొల్చుచున్నావనుట శ. శరీరము, ౞ వయస్సు శాశ్వత మనుకొని దానధర్మాలు చేయక మూర్ఖుడవై పాపపుపనులు చేయుచుపు ఆకాశము లోని మబ్బును చూచి కొండమీదినీటిపల్లములోని నీళ్ళను వెలికి పారజల్లుచున్నావు అనగా కలియుగప్రత్యక్షదైవమై శ్రీనివాసు డుండగా ఎక్కడో వుండే ఏ దేపుడో ఏదో గొప్పఫల మిచ్చునని ఆశించి నశించుచున్నావనుట అఖిలాండకోటిబ్రహ్మండ నాయకుడైన వేంకటాధిపతిని తెలియలేక భూస్వాములవెంటబడుచున్నావు అనగా అఖండానందమును కాదని అల్పసుఖాన్ని కోరుతున్నావనుట చిలుకకు ఎన్నిబుద్ధులు చెప్పినను ఏమి ప్రయోజనము? అనగా అది నేర్చినపదములను తిరిగి పల్లించునే గాని వానియర్థ మెఱిగి ప్రవర్తింపదుగదా! అటులే మానవుడు ఎంత నేర్చినను ఆచరణ లేకున్నచో నిరుపయోగ మనుట ఓయీ! కామాతురుడవై ఎల్లప్పుడు మన్మథునికి వంతపాట పాడుచునేయుందువు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కటకట జీవుఁడా!	87	350	1	284

269

అవ : భగవన్నామము తఱుగని ధనమని, దానిమహిమను వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. ఇచ్ఛలోఁ గోరిన వెల్లఁ దీర్చు ధనమ్ము
గోవిందునామమే గొప్పధనము,
నారదాదులజిహ్వ నర్తించెడు ధనమ్ము
సకలాగమమ్ములు చాటు ధనము,
కూర్మి మౌనులు దాచుకొనెడు ధనమ్ము మో
క్షానకు సంబళమైన ధనము,
ఇరవైన భక్తుల కెల్ల నింటిధనమ్ము
తిరముగా నాత్మఁ బాతిన ధనమ్ము,

గీ. పరమశివుఁడు కాశీపురిఁ బంచు ధనము
పూజ్యులైన యాచార్యుల మూలధనము,
మించి వేంకటవిభుఁడు పాలించు ధనము
అరయ హరినామమే నిత్యమైన ధనము.

గోవిందుని తిరునామము చాల గొప్పది మనసులోని కోరికలెల్ల తీర్చగల్గినది ధనమున్నచో అన్నిటిని పొందవచ్చును. 'ధనమూల మిదం జగ' త్తని పెద్దలనుడి. ఈ హరినామధనమే నారదుడు మున్నుగా గల పరమర్షుల జిహ్వాగ్రములో నాట్యం చేయుచుండెడిది ఈ ధనమహిమనే అన్ని వేదశాస్త్రాలు చాటిచెప్పునది. మునులు ప్రీతితో దాచుకొనేది ఈ నామధనమునే మోక్షమార్గాన పయనించేవారికి ఈ ధనం దారిబత్తెమైనది. మంచిభక్తుల కెల్లరకు ఇంటనుండే ధన మీ భగవన్నామమే ఇదే ఆత్మలో స్థిరముగా పూడ్చిపెట్టిన ధనము. పరమేశ్వరుడు కాశీపట్టణములో అందరికి ఈ నామధనమునే పంచిపెట్టుచుండును అనగా ముమూర్షువుల కుడిచెవిలో పరమేశ్వరుడు రామమంత్రాన్ని ఉపదేశించునట. పూజ్యులైన ఆచార్యుల మూలధనం ఈ భగవన్నామమే అతిశయముగా వేంకటాద్రినాథుడు రక్షించేది ఈ నామమునే ఆలోచించగా తఱుగనిధనం హరినామ మొక్కటే.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇచ్ఛలోఁ గోరేవలా	205	27	3	19

270

అవ. వేంకటేశ్వరునికృప కలిగినప్పుడు సకలదోషములు నశించి నరుడు ముక్తిని పొందు ననుచున్నాడు

సీ. దైవము కృపయున్న తనకర్మ మస్తమా?
ఆ వేళ ఘనపుణ్యుఁ డగును గాక
గోవిందుఁ డొప్పిన కొంచెము దొడ్డమి?
కొనకెక్కుఁ గాక మిక్కుటపుసిరుల?
పరమాత్ముఁ డేలిన బంధముల్ గలుగునా?
తెరదీసినట్లుగ తెగును గాక
శ్రీశుండు విజ్ఞాన మిచ్చ నజ్ఞముండునా?
పొరలిన మాయలు పొలఁగుఁ గాక

గీ. చిత్తమున శ్రీనివాసుండు చిక్కె నపుడు
చావుపుట్టువు లున్నవా జయమె గాక,
కడమ లున్నవె కైవల్య మిడఁగ నితఁడు
మించి జగమెల్ల నిల్లె గెల్పించుఁ గాక!

దైవకృప కలుగగా తన పాపకర్మ లడ్డపడవు దైవకృప కలిగినవాడు గొప్ప పుణ్యాత్ముడే అగునుగదా। గోవిందునిదయ ఉండగా కొద్దిగొప్పలతేదా లేక అతిశయమైన ఎరులు పైయంచు లందుకొనునుగదా। ఆ పరమాత్మ రక్షకుడు కాగా పలి తసిలము లెక్కడివి? అవి తెరతీసినట్లు జారిపోవునుగదా। ఆ లక్ష్మీపతియై విజ్ఞానమును అనుగ్రహింపగా ఇక అడ్డేమిటి? పైకొన్న మాయలు పటుమాయ మగునుగదా। శ్రీనివాసుడు మనసులో గోచరింపగా మరి చావుపుట్టువు లెక్కడివి? అంతటా జయమేగదా। ఆ శ్రీశుడు మోక్ష మొసగగా కొఱవ లేమి? లోకమునే అతడు జయింప జేయ గల్గును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
నేమెంతమాధులమైనా	423	285	3	285

271

అవ జీవుడు ఐహికభోగాలతో విసిగి వేసారి కడకు వృషాద్రినాథుని సేవించి తరించునని అనుభవపూర్వకముగా నుడువుచున్నాడు

సీ. ఎన్ని నాళ్లుల కేని యీ యర్థమే కల
దింతే కాననె హరి నెఱుఁగవలయు
ఎంచ నూఱేండ్ల కేని చావు నిజమ్ము
ముంచి యిట్టే మోయు మునికిడొక్క,
ఇందుకుగా సుఖమ్ము గోరెదము ? యె
వ్వరికై గడింతుమో పైఁడిముద్ద,
కలిగినదినములు కాఁపురానకె సెల,
వాసకు లేదాయె హద్దు పద్దు,
ఫలమేమిగల దిందు? ప్రాణి యేమిటివాఁడో
తీరని దీచిక్కు తెలిసి పాప,

గీ. ఇంద్రియమ్ముల రపమాయె నెల్లప్రొద్దు
మొనసి చేసినకర్మముల్ మోవులాయె,
ఇన్నిటికి వేసరి వృషాచలేంద్రుఁ గొలువ
మానినదె మడుగాయె, జన్మములు తొలఁగె.

ఆలోచించగా నూరేండ్లకైనను మరణం తప్పదు చః మునికి దేహాన్ని అందాకా ఈ జీవుడు మోయుచుండును. ఇంతభాగ్యానికి ఎందులకు సుఖాన్ని కోరుదుమో? మనం సంపాదించే బంగారం (ధనం) ఎవరికొరకోగదా। మరణానంతరం ఆ సొమ్మంతా పరులపాలవి భావం బ్రతికిన దినాలన్నీ కుటుంబపోషణకే సరిపోయినవి ఆశకు హద్దుపద్దులు లేవుగదా। పైకార్యాలలో ఫల మేమున్నది? ప్రాణి ఏపాటివాడు? అనే చిక్కుసమస్య ఏనాటికి తీరునది కాదు. దీని నెఱిగి తోసి ప్రపంచాలము క్రమంగా ఇంద్రియాలపటుత్వం తగ్గిపోవును కర్మబంధములు పెను మోపు (అధికము) లగుచున్నవి. ఎంతకాలానికైనా ఈ సమస్య ఇట్లే ఉండును చిక్కు వీడదు బ్రతికియుండగనే భక్తితో భగవంతుని తెలియవలెను పైవాని సేవ గించుకొని వేంకటేశ్వరుని కొలువగా పాయములైన వయి వన్నియు పూతములై జన్మరాహిత్యము కలుగును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంతకాలమునకైనా	215	86	8	58

272

అప హరినామసంకీర్తనమే జీవనముగాఁ గలిగి పలువురు తరించిరని పలుకుచున్నాడు

సీ. చాలదా హరినామసంకీర్తనం గల
మేలు దీనన బుధుల్ మెఱసినారు,
వేదశాస్త్రమ్ముల విసుల నెఱుంగక
ప్రాచేతసాగుణా పరమమునులు
సమకొని హరిమంత్రజపపరాయణు లౌచు
సకలలోకమ్ముల నధికు లైరి
ఇతరదైవతముల నించుక యెఱుగక
ప్రీతి లేనిమహిమ పర్వతతనూజ
హరిమంత్ర మొక్కండె యాత్మలోఁ దలఁచుచు
హరునిలో సగమయి యర్థి నిలిచె,
గీ. చదువ నోపక పలుమరు చదువు లెల్ల
నారదాదులు వేంకటనగవిహారి
యైన శ్రీహరినామమే యనవరతము
వదల కది జీవనం బయి వఱలినారు

హరినామసంకీర్తనములోగల మేలు ఒక్కటే చాలదా? చాలు అనుట. హరినామసంకీర్తనంతోనే పండితులు (దేవతలు) పెంపు గడించారు. వాల్మీకి మున్నగు పరమర్షు లెందరో వేదములయొక్కయు, శాస్త్రములయొక్కయు విధులను తెలియజాలక ప్రయత్నంతో హరినామజపంలో ఆసక్తులై అన్నిలోకాలలో అధికులైరి. పార్వతీదేవి వేఱుదేవతలను అనుకొనక ఒక్క హరిమంత్రజపముచేతనే ఈశ్వరుని సగంశరీరంలో నిలిచినది. పలుమారు వేదశాస్త్రాలు చదువలేక నారదుడు మున్నగు పరమభాగవతులు వేంకటగిరిపై విహరించే శ్రీహరినామమునే అనవరతం వదలిపెట్టక జపిస్తూ అదే జీవనంగా కల్గియున్నారు.

కనుక హరినామజపముకంటె అన్యతరణోపాయం లేదని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
చాలదా హరిసంకీర్తన	33	205	1	136

273

అః ఎఱింగొండలవానిపై భక్తి లేనివానిపుట్టుక మిక్కిలి దండుగ యని వక్కాణించు చున్నాడు.

సీ. తపయాత్ర చేసిన దానమ్ములవి వృథ
మోహనెపం నెఱింగిన మొఱకయు వృథ,
ఒపలింకోపలి వారి నొనరంగ మతిలోనఁ
దవని జీవిత తనకును వృథ,
ఒగముసఁ బఱసిన సంతాన మది వృథ
తగిలి గడించిన ద్రవ్యము వృథ,
జగదేకనాథుండు సర్వాత్ముఁడు హరి
పూనిక గొలువని బుద్ధియు వృథ,

గీ. అముకవి పసు బహుపరిణామము వృథ
నెరవు గోరవులు నిన్నియు వృథ వృథ వృథ,
పరముఁడగు తిరువేంకటగిరిహరిఁ గని
మనఁగ నేరని జన్మముల్ మఱి మఱి వృథ.

తలసింపక చేసినదానములు, అటనట నెఱింగిన ఎఱుకలు వ్యర్థములు. కడుపులో నున్న హరిని మనసా ఎఱిగినివానిబ్రతుకు దండుగ. ఆ లోకములో కలిగిన సంతానము, సంపాదించిన ధనము వ్యర్థములే. జగత్తుల కన్నింటికి ఒడైనవాడును, సర్వాత్ముడు అగు హరిని పూనికతో సేవించనిబుద్ధియు పెంపగు, పైపయి కిరిగే ఖమములున్నూ వృథయే. భయాభయములును వ్యర్థ. పరాత్పరుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించి బ్రతుకజాలని జన్మలు ఎన్నైన దండుగే. భగవద్భక్తి కలిగినవాడే జన్మ సఫలమగునని తాత్పర్యము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పెరుగుల నొరుగులు	35	217	1	146

274

అవ : మనసునకు కర్త మంగాప్రియుడు. అతనిని సేవించుటకు కర్త మానవుడని నిశ్చయించి పలుకుచున్నాడు

సీ. దురితమ్ములకు నెల్లఁ దొడవగు మమకార
మరుదైన మమతల కాస తోడవు,
గుఱుతైన యాసకు కోరికల్ జీవన
మింతకు లంపట హేతు వగును,
తుదలేని లంపట దుఃఖబీజము దుఃఖ
ముదుటుతాపమ్మున కుండఁ జోటు,
పదిలమా తాపంబు ప్రాణసంకటమె యీ
మదము పెంపున కెల్లఁ గుదురు మనసు,

గీ. మనసునకుఁ గర్త మంగాంబ మగఁడు, వానిఁ
దలఁచుపని కెల్ల మనుజుఁడు తాను కర్త,
తలఁపు లివి దైవమానుషమ్ములుగఁ దెలిసి
నళినలోచను నాత్మేశుఁ దలఁప వలదె?

పాపములను ప్రోత్సహించునట్టిది మమకారము (నాది అనుభావము) ఆ మమకారాన్ని పెంపొందించునది ఆశ కోరికలు ఆశకు జీవనమువంటివి. ఆ అన్నింటికి శ్రీమ (లంపట) కారణము అంతుపొంతులేని లంపట దుఃఖమునకు హేతువు ఆ దుఃఖము ఉద్ధతమైన తాపానికి స్థావరము నిలుకడైన తాపము ప్రాణసంకటమును గల్గించును మీనిమదపుచేష్టలకు మనస్సు మూలము మనస్సునకు కర్త మంగాధిపతి. అనగా భగవంతునిపై లగ్నంచేయబడిన మనస్సు నిశ్చలంగా నిర్మలంగా నుండు ననుట మానవుడే తలంపులకు కర్త అనగా మనుజునిబుద్ధిలో ఏవేవో ఆలోచనలు పుట్టుచుండు ననుట ఆ తలంపులలో దైవసంబంధములైన తలంపులను వృద్ధినొందించుకొనుచు లౌకికములగు తలంపులను వదలుచు ఆత్మప్రియుని, తామరలబోలిన కన్నులుగల శ్రీవేంకటేశ్వరుని ధ్యానింప వలదా? ధ్యానింపవలె ననుట.

సంకీర్తన :	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కడునడుసు పోరనేం	41	251	1	188

275

అవ: హరియు, ఆతనిశరణాగతియు కామనిధానములని చాటుచున్నాడు.

సీ. కలవు రెండే రెండు కామనిధానముల్
హరియు నాతనిశరణాగతియును,
నరులు లేరా? భూమి నానాదిశలయందు
హరిదాసుఁ డొక్కఁడే యరుదుగాక!
సురలు లేరా మింట సోదించ? ఘనుఁ డొకం
డల వికుంఠం బేలు నతఁడు గాక!
మాటలు మంత్రాలు మహిని లేవా? విష్ణు
నామమే పరసాధనమ్ము గాక!
పూజలు సల్పెడివి లేవా? కోటిపూజలు
తులదూఁచ భక్తియే దొడ్డగాక!
విశ్వమున లేవె భోగించ వేలసుఖము?

గీ. లతులకైవల్యసుఖమె సౌఖ్యమ్ము గాక!
ఇహమునం దిందఱకు లేఁడ? వృషగిరీంద్రుఁ
డవని వైష్ణవులకె మని కాయెఁ గాక!

ఐహిక పారలౌకిక కామములకు రెండే పెన్నిధులు. ఒకడు శ్రీనివాసుడు. రెండవది వారిశరణాగతి. ఒక్క హరిదాసుడుమాత్రమే అరుదుగా వుంటాడుకాని ఈ భూమిలో అన్నిదిక్కులలో మనుష్యులు లేరా? ఉన్నను నిరుపయోగ మనుట. పైకుంఠమేలే విష్ణుడే గొప్పవాడుగాని వెదకితే స్వర్గములో దేవత లెందరో లేరా, ఉన్నను ఉపయోగం లేదనుట. విష్ణునామమే పరము సాధించునట్టిదిగాని, అందుకు గాని మాటలు మంత్రాలు ఎన్నో పుడమిపై లేవా? ఉన్నను దండుగనుట. తులదూచినే భక్తియే యెక్కుడుగాని మానవులుచేసే పూజలు కోట్లు లేవా? ఉన్నను అవి భక్తికిన్న మిన్న గావనుట. సాటిలేని సుఖమంటే మోక్షసుఖమేగాని ఈ లోకంలో అనుభవించుట కెన్నియో సుఖము లున్నవిగదా! అవి క్షణికము లన్నమాట. ఈ లోకంలో వృషాద్రినాథుడు సర్వజనసులభుడై యున్నను విష్ణుభక్తులకే ఆతడు జీవనమై యున్నాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కలవి రెండే భూమి	272	412	3	277

276

అవ తిరుమలప్పను పూజించనివాడు జ్ఞానహీనుడై మాయలో మునకలు వేయుచుండు ననుచున్నాడు

సీ. కడనుండు జ్ఞానికిఁ గా దిటువలెఁ దన
మొదలిరోఁతలు చూచి యెరక నవ్వు
పాముకా టందినవానికిఁ దినఁ జేవ
వేఁపచేఁదైనఁ జప్పిడిగఁ దోఁచు
సంసారవిషము శీర్షమున కెక్కినవాని
కతినీచకాంతయు నప్సరసయె,
వెఱ్ఱివానికిఁ దన వెకలిచేష్టలు తెల్వి
గలవానిపనులుగఁ దలఁపుఁ గూర్చు,
మొదలి కర్మపునామ మేయు సంసారికిఁ
గర్మమే బ్రహ్మమై కానిపించు,
గీ. విశ్వ మొక్కటియే చవుల్ వేలు వేలు,
మఱపు కప్పిన తెలుకను, మాయలందుఁ
దేలియాడఁగ వలసెను తిరుమలేశు
సంఘ్రినీరేజములఁ గొల్వనట్టివాఁడు.

జ్ఞాని అజ్ఞానివలెగాక తనశరీరసంబంధములైన మూత్రపురీషాది జుగుప్సాకరములైన వాటివిజూచి నవ్వుకొనును. అనగా శరీరముయొక్క హేయభావమును తలపోయు ననుట. పాముకాటుకు గురియైనవానికి వేపాకు దిన్నను అది చప్పిడిగా అనిపించును. అలాగే సంసారవిషం బాగా తలకెక్కినవానికి పరమనీచురాలైన స్త్రీకూడ అప్సరసగా అనిపించును. అదేమాదిరి వెఱ్ఱివాడు తనుచేసే పిచ్చిపనులు జ్ఞానిచేసే గొప్పకార్యాలుగా భావించును. పూర్వజన్మల కర్మఫలములనే నాము పైరు ననుభవించేవాడు కర్మమే బ్రహ్మ మని భావించును. ప్రపంచ మొక్కటే అయినప్పటికీ లోకులఅభిరుచులు వేలువేలుగా నుండును. జ్ఞానమును విస్మృతి కప్పివేసినది. తిరుమలేశుని అడుగుదామరల నర్చింపనివాడు మాయలొబడి తట్టుమిట్టాడవలసియుండును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
కడనుండే విజ్ఞానికి	283	367	3	247

277

అవ. బిగిమేమాయ బ్రతుకేమాయ శాశ్వతమైనది వైకుంఠమే అని ఉపదేశించు చున్నాడు

సీ. కానక కన్నది కైవల్యపద మది
నానాటిబ్రదు కిది నాటకమ్ము,
పుట్టుటయు నిజమ్ము పోవుటయు నిజమ్ము
నట్టనడిమి పని నాటకమ్ము,
ఎట్టయెదుట గల దీప్రపంచ మ్మింక
కైవల్యపద మది కట్టకపది
కుడిచెడి దన్నంబు కోకచుట్టెడి దింక
నడుమంతరపుపని నాటకమ్ము
ఒడిగట్టుకొన్నట్టి యుభయకర్మమ్ముల
వడిదాక నవుడె కైవల్యపదము,
గీ. తెగదు పాపమ్ము పుణ్యమ్ము తీరిపోదు
నగుచు నడచెడి కాలమ్ము నాటకమ్ము,
ఏడుకొండలనాయకుం డేలు గగన
పథము మీదిది పరమకైవల్యపదము

ఆ మోక్షస్థానం లేకలేక దొరకునట్టిది నానాటగడిచే ఈ బ్రతుకే ఒకనాటకము చావుపుట్టువులు నిజము. వీటినడుమ నడిచే పనియే నాటకము. కన్నులయెదుట కనిపించే ఈ ప్రపంచం నిజమని భ్రమింపజేస్తుంది ఎక్కడో అగోచరంగా వుండే కైవల్యమే జీవికి చరమస్థానము పొట్టకు పెట్టెడుకూడు, కట్టుటకు మూరెడుగుడ్డ- ఈ రెంటిసంపాదనకేగదా మానవుడాడే ఈ నాటకమంతా ? పుణ్యపాపకర్మల తెగ కోసినపుడే కైవల్య మబ్బుట నిష్కామకర్మాచరణ మోక్షసాధన మనుట పాపముగాని, పుణ్యముగాని పూర్తిగా శూన్యము కావప్పుడే జీవి అనుభవించే కాలమే ఈ నాటకము ఏడుకొండలవిభుడు వేంకటేశ్వరుడు ఏలుగా, వియత్తలానికి పైనున్నట్టిదే పరమకైవల్యస్థానము.

దానికే యత్నించాలి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఈ నాటి బదుకు నాటకము	200	578	3	387

278

అవ శ్రీజయంతిమహిమ నుగ్గడించుచున్నాడు.

సీ. శిష్టరక్షణమును దుష్టనిగ్రహమును
సృష్టించె నొకమారె శ్రీజయంతి
హరి కృష్ణమూర్తియై యవతరించినయంతి
పరమమునుల కెల్ల భయము లుడిగె,
అసురకులగుండెలో వడలు గడలొత్తెనె
సిరులమించినయట్టి శ్రీజయంతి,
తగ శౌరి వసుదేవతనయుఁడై నప్పుడే
గోపులబెంకెలు గుబ్బతిల్లె,
మామయౌ కంసరాణ్మణికి నూఱును నిండ
చేవమీరినయట్టి శ్రీజయంతి,

గీ. అవనినారాయణుఁడు నరుఁడైన అర్జుని
మేనమామని పాండవుల్ మేలు గనిరి,
కౌరవులపని దీఱె వేంకటవిభుండు
శేషగిరి చెల్వుఁ గులుకంగ శ్రీజయంతి.

శ్రీజయంతి అనగా శ్రీకృష్ణజననము రోహిణీనక్షత్రయుక్తమైన శ్రావణ బహుళ అష్టమినాడు జరిగినది అది ఒకే మారుగా శిష్టరక్షణమును, దుష్టశిక్షణమును చేసినది పైవానికొఱకే శ్రీకృష్ణావతారమనుట

కృష్ణావతారమువల్ల మునిపుంగవుల కందఱకు రాక్షసభయము తొలగినది. పరమశోభాయమానమైన శ్రీజయంతి రాక్షసులగుండెలలో హడలు పుట్టించినది. అనగా తమ్ము సంహరించునని యెంచి రనుట విష్ణువు వసుదేవపుత్రుడై యవతరింపగా గోపులు (తమకు రక్ష కల్గెనని) ఆనందముతో బెంకెలు వైచిరి కృష్ణావతారముతో కంసునికి నూరేండ్లు నిండినవి అనగా అతనికి మరణము దాపైనదనుట శ్రీమన్నారాయణుడు నరుడుగా పుట్టగా మేనరికంతో పాండవులు మెలసు, వారి శత్రువులైన కౌరవులు హానిని పొందిరి, ఆ కృష్ణుడే శ్రీ వేంకటేశ్వరుడై యిప్పుడు శేషాద్రిపై అందాలు చిందుతున్నాడు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
శిష్టరక్షణమును	245	258	3	174

279

ఉ॥ దాయుడు దృఢభక్తితో వేంకటాచలపతి పాదపద్మదాస్యం చేసినపుడు శ్రీహరికృపకు పాత్రు డగునని విశ్వాసముతో పలుకుతున్నాడు

సీ. కలసినగర్భంబు నిలువదే కామ్యక
  ర్మములకుఁ బూన జన్మము లుడుగునె?
బ్రహ్మాస్త్రమునఁ గట్టి పయి మోకులంజుట్ట
  నయ్యది సడలదే యాంజనేయు?
సరుగ లే హరిశరణార్థి కర్మపథాను
  వర్తిగాఁ దన దయ వదలు శౌరి,
సంసారమును రోసి జడభరతుం డిట్టిఁ
  దలఁపఁ దా నొందఁడే దానిహావు?
వివిధలంపటములు విడు ముముక్షునకు దు
  స్సంగతిన్ మలినవాసనలు చనునె?
తాను నైకొన్న మతంబుంతఁ గాదని
  పరులమతమ్ము చేపట్టు నరుఁడు

గీ. నమ రెంటికిఁ జెడ్డ రేవడియ కాఁడె?
వలనుగా వేంకటాచలపతిపదాబ్జ
దాస్యము భజించువాఁడు తత్పరమకృపకుఁ
గలితసద్భక్తి పాత్రుండు గాక పోఁడు.

పురుషసంగమంచేత స్త్రీకి గర్భం కల్గుతుంది. అట్లే కామ్యకర్మలచేత జన్మలు తప్పక కలుగుతాయి. ఆంజనేయుని మొదట బ్రహ్మాస్త్రముతో బంధించి అపై మోకులుచుట్టగా ఆ బ్రహ్మాస్త్రం తనపట్టు వదలిపెట్టింది. ఆ మాదిరి హరిశరణు పొందినవాడైనను కర్మమార్గాన్ని అనుసరించినచో వానివిషయములో పరమాత్మ తన దయను వీడును. అనగా కర్మాచరణపరాయణుని విషయములో భగవంతుడు కృప చూపడనుట. జడభరతుడు సంసారాన్ని ఏవగించి విరక్తుడైనను చరమకాలములో జింకను స్మరించి తత్ఫలముగా తానునూ జింకయై పుట్టినాడు. ఆ చందముగా ముముక్షువైనవాడు నానావిధలంపటముల వదలిపెట్టినను దుర్మార్గుల సాహచర్యంవల్ల సంక్రమించిన పాపవాసనలను వదలలేడు. దుష్టసాంగత్యం మోక్షమార్గమును చెడగొట్టును అనుట. భక్తుడు తాను మొదట ఒక మతాన్ని అవలంబించి పిదప వేరొకమతములో చేరితే అట్టివాడు ఈ రెంటికినీ చెడు ననుట. కనుక వేంకటాచలపతి దాస్యము చేసినచో వారి అపారకృపకు పాత్రుడై యొప్పును.

రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
104	22	2	15

280

అవ జీవేశ్వరులను చక్కఁగా ఎఱిఁగి శేషాచలపతిని కలనైన మఱవకుడని హితవు గఱపుచున్నాడు.

సీ. పుట్టినవానికి భువి మరణము తథ్య,
మఱి చచ్చినవాని కగును పుట్టు,
పోఁగానఁగా రాదు బొందిఁ బుట్టిననాఁడు,
కానలేదు నడుమనే కొన్ని నాళ్ళు,
జీవుండు నిత్యుండు చెఱుపఁగరాని వాఁ,
డీ వివేకము పొంది యెల్లవారు
తమ ధర్మములఁ జేయఁ దగదు, దైవము నమ్మి
సంసారయోగమ్ము జరపవలయు,

గీ. చిత్తమా! హరి నీలోనఁ జెందియున్న
వాఁడు పాయకుమీ, దేహభావ బుద్ధి
జీవగుణ మిద్ది యని చక్కఁ దెలిసి శేష
మహీధరాధీశుఁ గలనైన మఱవ వలదు.

'జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుః, ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ' అన్నట్లు పుట్టినవాడు చచ్చుట, చచ్చినవాడు పుట్టుట నిజము. ఈ చావుపుట్టువుల ఆద్యంతములు అంతుపట్టవు బ్రతుకన్నది జననమరణముల మధ్యకాలమున సాగే కొన్నాళ్ళ మచ్చట జీవుడు నిత్యుడు నశింపజేయరాని వాడు అనే జ్ఞానమును పొంది అందఱును దైవాయత్తచిత్తులై సంసారమును సాగించుకొనవలెను. ఓ మనసా! శ్రీహరి నీలో నున్నాడు వానిని వదలకుము. జీవదేహభావముల భేదమును లెస్సగా గుర్తించి, శ్రీశేషాచలాధిపతిని స్వప్నమందైనను మఱవకుము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇది యరుదనుకొనఁడిది	183	421	2	284

281

అప దేవు డిచ్చిన దానితో తృప్తిపడడం మంచి దనుచున్నాడు

సీ. దక్కనట్టివి కోరి తట్టుపడఁగ నేల
చిక్కినంతకె సంతసించరాదె?
యుప్పునంతయుఁ దిని యుపతపింపఁగ నేల
కొలఁదిపాటియ చవిగొనఁగ రాదె,
పాఱి వేడఁగ నేల? బడలంగనేల? వాఁ
డిచ్చినంతకె మది మెచ్చరాదె?
వెఱ్ఱియై పొడవెక్కి విఱుగఁ బడఁగ నేల?
సాగినంతకె చేయి సాచరాదె?

ఆ. జీవులను భజించి సిలుగులఁ బడనేల?
శ్రీనివాసుఁ డాత్మఁ జిక్కియుండ,
సీఁతి లేల? మోఁత లేల? తిప్పలయందుఁ
బొరల నేల? తృప్తిఁ బొరయ రాదె?

అందరానివాటి నాశించి బాధపడే దెందుకు? ప్రాప్తించిన దానితో తృప్తి పడరాదా! ఉప్పుతిని ఆరాటపడట మెందుకు? కొద్దిపాటిలో రుచిని అనుభవింప రాదా! పరుగులుదీసి యాచించే దెందుకు? అలసటజెందే దెందుకు? ఆ శ్రీనివాసు డిచ్చిన సంపదనే తృప్తితో అనుభవించరాదా! వెఱ్ఱిగా నిక్కినిక్కి విఱుగబడే దెందుకు? అందినంతవఱకే చెయ్యి సాచరాదా! అనగా మెరమెచ్చులకై హెచ్చుగా పెచ్చించి కూలిపోవడానికంటే ఉన్నంతలో సర్దుకోవడం మంచి దన్నమాట. ప్రాణి మాత్రులను సేవించి కష్టాలపాలు కావడ మెందుకు? శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి ఆత్మలో వెలుగుతుండగా ప్రాకులాడడ మెందుకు? అలుపులు ఆర్భాటా లెందుకు? అపమార్గాలలో పడడం దేనికి? సంతృప్తితో ఉండరాదా! ఉండవలెననుట

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎంతలేదుచిత్తమా	272	131	11_1భా	88

282

అవ వరదుడే చేజిక్కి మిక్కిలిగ నిచ్చుచుండగా అన్యుల జేరుటవలన ఫల మేమని ప్రశ్నించుచున్నాడు.

సీ. ఓడ విడిచి వదరు నూర కేటికిఁ బట్టఁ
గురియఁగాదె యడుసు గోడఁ గగ?
చిత్తమ్ములో నున్న చింతామణి మురారి
యిమ్ముగఁ గోరిక లెల్లఁ దీర్పఁ
దలఁపక దవ్వేగి తారుచుఁ బరులకు
దీనత నోళులు దెఱచ నేల?
కనులయెదుట నున్న కల్పవృక్షము శౌరి
మన్నించి జగములు మనుపుచుండ
నెన్ని కావలసిన నితనినే యడుగక
కన్నవారి నడుగు కర్మ మేల?

గీ. ఉంగి మానచేతి పరుసమై కొండలయ్య
యిహాపరసుఖమ్ము లన్నియు నిట్టె యొసఁగ
భక్తి నెవ్వేళ నీతని పాదములకు
నక్కఱగ మ్రొక్క కొరులకు మ్రొక్క నేల?

అన్ని కోరికల నీడేర్చు చింతామణి శ్రీధరుడే చిత్తములో నుండగా ఉట్టి వానిని దలంచక బహుపరం పరయనించి ఇతరులకై తారాడుచు, దీనముగా నోళ్ళు తెఱచుట ఎందులకు? వ్యర్థ మనుట. కల్పవృక్షమువలె శౌరి ప్రత్యక్షముగా లోకములను సంరక్షించుచుండగా, ఎన్ని కావలసినను ఇతనినే యడిగి పొందక కని పెంచినవారి నందరినీ అడుగు కర్మ మెందులకు? అక్కర లేదనుట. ఇంటిలో మొదటిది సముద్రముదాటుటకు స్థిరముగానున్న ఓడను విడిచి సొరకాయబుఱ్ఱతో దాటదలచుట వంటిది. సొరకాయబుఱ్ఱ సాగరమును దాటించలేదు సరికదా, ముంచివేయును. అట్లే మనస్సులో మురారి యుండగా కాదని ఎరుల నాశ్రయించుట మానహానికర మనుట రెండవది. గోడను నీట గట్టినచో అది బురదనే కురియును అనగా మాలిన్యమునే ఇచ్చును. అట్లే కల్పవృక్షమువంటి మురారిని వదలి పరుల నాశ్రయించినచో వారు మనకు మాలిన్యమునే ఎనకూర్తురు. ఇంటిలో పరుసవేదివలె కొండలప్ప యుండి ఇహపరము లిచ్చుచుండగా భక్తితో సదా ఆయనచరణములకు మ్రొక్కక ఇతరులకు మ్రొక్కు టెందులకు? అనవసర మని భావము.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పట
ఓడవిడిచి వదర	284	196	3	131

283

అవ జీవికి కర్మానుసారంగా మంచిచెడ్డలు భగవత్ప్రసాదంగా లభ్యమగును. ఆతడే అందరివాడై ప్రాణులాడ పద్ధతి హితము బోధిస్తున్నాడు.

సీ. మన సెంతదో యంతె మంగళమ్ము తనువు
కొలఁదియే సత్త్వమ్ము తలఁచు చింత
తన కల్మి నెంచక తగనట్టి మురిపాల
పెనఁగఁ బోయిన తీపి పిప్పిఁ గలదె ?
విత్తినకొలదియే వెదలు పైరులు గూడ
నాఁకటి కొలఁది యాహార మెల్ల,
ముందు వెన్కఁ గనక ముఖ్యమైన పరుగేల ?
అందనిపండ్లకై యాస యేల ?
ఆ. కొంపలప్ప సేవ కొలఁదియే మేలు, వాఁ
డిచ్చినంతవఱకె యొసఁగు సిరులు,
వెన్నెజేసి తొల్లి వెలకుఁగొన్నది గాక
వేఱుగలదె ? చండిపోరు లేల ?

'మతిఁ బెంతో గతి యంత' అన్నట్లు మనస్సు మంచిదైతే సర్వశుభాలు సమకూడుతాయి మనోనైర్మల్య మవసర మన్నమాట. ఆలోచించగా శరీరాన్ని అనుసరించియే సత్తువ ఉంటుంది పిప్పిలో తీపి యుండునా ? తనకుగల సంపదతో తృప్తిచెందక తగని ఆశలకు లోనైతే ప్రయోజన ముండునా ? పైరు విత్తనము ననుసరించి మొలచును ఆకటికొలది అన్నమన్నట్లు కడటిజన్మలో తానుచేసిన కర్మల కనుగుణముగానే ఈ జన్మలో కలిమి కలుగును గాని అధికముగా రాదు అట్లు దురాశతో ప్రవర్తించడం మృగతృష్ణలో పరుగు లిడుట, అందనిపండ్లకు అఱ్ఱులు చాచుట వలె వ్యర్థం శ్రీశుని ఎంతగా కొలుతుమో అంతకు తగినంత మేలు అత డిచ్చును భగవంతు డెంత అనుగ్రహించునో అంతే సంపద కలిగి మనే దము వెన్నెపాలని పూర్వజన్మలో తన కర్మలనెడి వెలకు కొన్నట్టివే యిప్పుడు తా ననుభవించే ఈ ఆపత్సంపదలు, జననత్త్వాలు, శుభాశుభములు మొదలైనవి. ఇట్లుగాదు అట్లుగాదు అని ఇందుకు సంబంధించిన మొండిచర్చలు చేయడం దండుగ.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
వివరము మాలినట్టి	216	96	3	65

284

అవ : మనసులో సంకుచితభావంలేక ఒప్పుకొన్నచో అన్నీ ఇంపుగానే ఉండు ననుచున్నాడు

సీ. కాయధారణ మింపు కామినీసుఖ మింపు
వారికి వారి యాహార మింపు,
సోయగంపుఁగనులఁ జూచు వేడుక లింపు
స్వాంతమ్ము సమ్మతింపవలెఁ గాని-
పలుకు లన్నియు నింపు భావమ్ము లవి యింపు
చెలరేఁగు తమ తమ చేఁత లింపు,
జలమలసంగతుల్ సహజమ్ము లవి యింపు
స్వాంతమ్ము సమ్మతింపవలెఁ గాని-

గీ. తమ జననములు తమ చక్కఁదనము లింపు
జగతివారికి వారల జాతు లింపు,
గరుడగిరినాథు మాయావికారము లివి
ఒడఁబడన్ వలె మానస మ్మొగరు లేక.

తమచిత్త మంగీకరించినచో అసహ్యమగు ఈ శరీరము, స్త్రీలపొందువల్ల కలిగే సుఖము ఎంతో హితముగా నుండును. అట్లే ఎవరికివారు తినే ఆహారము, అందమైన తమకన్నులతో చూచే ఉత్సవాలు ఇంపుగనే ఉండును. మఱియు మనసు ఒప్పుకొన్నచో దుర్భాషలు, వాటిలోని అభిప్రాయాలు, విజృంభించి తాముచేసే దుష్కార్యాలు, సహజముగా ఏర్పడే మలమూత్రాలు ఓమటు ఇంపుగానే తోచును. ఈ జగత్తులోని మానవులకు తమపుట్టుకలు, అందాలు ఇంపుగా అనిపిస్తాయి అట్లాగే ఏ జాతివారికి ఆ జాతి గొప్ప దనిపించి ఇంపు కూర్చుతుంది ఇట్లనిపించుట కేవలం ఫణిగిరీంద్రుని మాయవల్లనే. మనసులో కించపడనంటె వీటిని సమ్మతించవలె.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సం 3	పుట
హేయ మేమిలేదు	381	178	11-1భా	130

285

అవ : పరమపదప్రాప్తికి పరంపరారూపంగా ఉపాయాలను పేర్కొంటున్నాడు.

సీ. అంటాక వైష్ణవం బక్కడి కక్కడే
నిందకుఁ బాసిన నిర్మలుఁ డగు,
పాపంపురాసులు పరిహార మైనసే
పరమమహా గోవిందభక్తి వొడము,
స్థిరతరపుణ్యమ్ము చేరువయైనసే
శ్రీపతిదాసుల సేవ దొరకు,
కొట్టకొనకు మతి కోరిపాటించినని ని
చ్చలు విష్ణుకథలందు చవి జనించు.
పట్టిన జన్మమ్ము పావన మైనసే
విమలమహా తిరుమంతరము లభించు,

గీ. గురుకటాక్షమ్ము తన కొక కొంత సోఁకి
నప్పుడె ప్రపత్తి నిశ్చలం బగును, శేష
ధరనాయకు మానక కొలిచినపుడె
పరమపదమునకున్ తాను పాత్రుఁ డగును.

వైష్ణవము అక్కడి కక్కడే ఉండును. నిందలకు పాత్రుఁడు కానివాడు పవిత్రు డగును తన పాపసమూహాలు పరిహారమైనపుడే శ్రేష్ఠమగు గోవిందభక్తి ఏర్పడును. సుస్థిరమైన పుణ్యం దగ్గరిల్లినపుడే శ్రీనివాసదాసులసేవ సమకూడును చిట్టచివరకుబుద్ధి ఉత్సహించినపుడే వైష్ణవకథాశ్రవణమందు రుచి తెలియును. తనకు వచ్చిన జన్మము పవిత్రమైననే పావనమగు తిరుమంత్రంలభించును. గురుకటాక్షమునకు పాత్రు డయితే నిశ్చలప్రపత్తి అనకు కుదురును శేషాచలాధిపతిని వదలక సేవించినపుడే తాను (భక్తుడు) పరమపదాన్ని పొందుటకు అర్హు డగును.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అందాకా వైష్ణవ	254	310	3	209

286

అవ : విష్ణుభక్తులయొక్క భగవత్సేవాప్రకారమును అభివర్ణించుచున్నాడు

సీ. వినిరెడు వీనుల వనజాక్షుకథలకే
పనిగొందు రెపుడు ప్రపన్నజనులు,
కనియెడు కన్నులు కైటభాంతకునియం
దనువుపఱతురు మురారిబంట్లు,
పలికెడి పలుకులు పరమపూరుషునికై
యలవఱుతురు శరణాగతులును,
తలఁచెడి తలఁపులు ధరణీధరునిమీఁదఁ
బాయంగనీరు తదీయు లెపుడు,

గీ. కలియుగమ్మున శ్రీశుకైంకర్యములనె
మురియుచుం జేయుచుంద్రు ముముక్షువులును,
వేంకటేశ్వరు మతమునే విశ్వసింత్రు
వైష్ణవులు విష్ణుకీర్తనపరులు గురులు.

ప్రపన్నులగువారు వినెడిశక్తిగల శ్రవణేంద్రియమును ఎప్పుడు భగవంతుని కథలు వినుటకే వినియోగింతురు చెవులు భగవత్కథలు వినుటచే సార్థకములగు నసుట మురుడనేరాక్షసుని హతమార్చిన విష్ణునియొక్కదాసులు చూచేశక్తిగల కన్నులను కైటభరాక్షస సంహర్తయగు మురారిమూర్తిని తిలకించుటయందే లగ్నమొనర్తురు. కనులు గలిగినందుకు ఫలము దైవమును సందర్శించుటయే యనుట. శరణాగతినందినవారు తమమాటలను పరాత్పరుని స్తోత్రములకు, నామపారాయణములకు అలవడజేతురు. ఆ భక్తులు తమ మనసులలోని కోరికలను వరాహావతారుడై భూమినెత్తిన నాగనగవిరాజమానునుండి మరలింపరు. మోక్షమందు అపేక్ష గలవారు ఈ కలియుగములో లక్ష్మీవల్లభుని కైంకర్యం చేస్తూ మురిసిపోవుచుందురు విష్ణుభక్తులు విష్ణునికీర్తనలందు ఆసక్తికలిగిన గురుమహారాజులు వారు శ్రీస్వామి వారికి అభిమతమగు రీతి యేదో దానినే నమ్మి నడతురు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మరిగి వీరెవో	83	402	1	288

287

[illegible]వ్వరిని పెరులను పాతుగ్రిలకాని అజ్ఞానుల అవస్థను తెలు[illegible]

ప[illegible]

[illegible]శాస్త్రములంగు సందేహమే గాని
యంగీకరింప రగ్నాత్మమహిమ,
[illegible] శాస[illegible] నద్వి నసియైన నమ్మరు
విష్ణుగా[illegible]ఘ్నుమను వికలమతులు,
కర్మములో గావించి కడు నలయుటెగాని
[illegible] శవరాటు హరిగాధ నొప్పుకొనరు;
[illegible] దైవ్యాలై తల వణకుటెగాని
పూజింప నొల్లరు భుజగశయను,

చింతల [illegible]రలు[illegible]గాని నిశ్చింతు లగుచు
[illegible]పగింపరు తమభార మచ్యుతునకు,
[illegible] [illegible]కరుణ నజ్ఞాన మెడలం
[illegible] పరివన్ను లగుచు స్వధర్మనిష్ఠ

[illegible]సులు అన్ని[illegible]త్రములు నేర్చియు సందేహప్రాణులై యుందురే గాని [illegible]ంటి[illegible]గల ఆ స్వామిమహిమను తెలియ లేరు "సకృదేవ ప్రప[illegible] [illegible]వాస్మీతిచ యాచతే, అభయం సర్వభూతేభ్యో దదా మ్యే[illegible]వ్రతం [illegible] [illegible]ని శ్రీరామచంద్రప్రభువు ప్రతిన చేసియుండగా కొందరు [illegible] [illegible]ఖ్యులై [illegible]విర్యమును విశ్వసించరు. కర్మల నాచరించి మిక్కిలి [illegible] [illegible] [illegible]సారిష్ఠైనను హరినామసంకీర్తన గావించుట [illegible] [illegible]యును దాపురించినప్పటికినీ, శేషశాయిని పూజించుట [illegible] [illegible]లపా లగుదురేగాని చింతలేనివారై "అనన్యా శ్చింతయంతో మాం [illegible] [illegible]ఉపాసతే, తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహా మ్యహమ్" [illegible] [illegible]ని మాట మన్నించి 'శరిన్యాసం' చేయరు సప్తగిరినాథుని కరుణకు [illegible] [illegible]సించు నరింపగా ప్రపన్నులై తమ ధర్మనిష్ఠను వదలరు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
[illegible] శ్రీవేంకటేశ	246	282	3	177

288

అవ క్షమించి రక్షించే పుండరీకాక్షుని రక్షణ కోరని ఎటువంటి ప్రయత్నాలు విఫలము లగునని ఉపదేశించుచున్నాడు

సీ. కన్నవారల వేఁడ కష్టి పెక్కునె గాక
ఈశుఁ డీయని దొరలీయఁ గలరె?
ఎన్నికఁ దను నిచ్చె నిహముఁ బెంపఁగ నిచ్చె
నున్నవా రీ పని నోపఁ గలరె?
తాఁ బట్టపు చెందుఁ దినక దక్కునె గాక
రానిది తేనొక్కరకు వశంబె?
తనువులో నుండఁ గాఁ గలవి నుదుట వ్రాసె
తనవి దైవముసేఁత దాఁటఁ దరమె?

గీ. అక్కజపుసంపదకు శ్రీమ దక్కుఁ గాక
ఏఁగుఁ గొండలవిభుఁ డొప్పఁ గీకపోఁడు,
సతత మతనికె శరణన్నఁ జాలుఁగాక
తప్పు లొప్పులు దేవుఁ డాతనివె గావె!

భగవద్వారినంతా అడిగితే కష్టం దక్కుతుందేగాని పరాత్పరు డీయలేని దానిని అల్పు లీయగలరా? ఈయలేరనుట. ఆ దేవుడే ఈ శరీరాన్ని ఇచ్చాడు ఇహలోకానుభవాలను గూడ కల్గించినాడు. తక్కినవారీపని చేయగలరా? చేయలేరనుట. తన శ్రమకు తగినంతగానే ఫల మబ్బుతుంది గాని అంతకు మించి సంపాదించుటకు ఏ ఒక్కరికైన సాధ్యమా? కా దనుట. తాను గర్భస్థుడై నప్పుడే పూర్వకర్మానుసారంగా పుణ్యపాపాలను దైవం నొసట వ్రాసినాడు. ఆ దైవనిర్ణయాన్ని దాటడానికి ఎవరికినీ శక్యము గాదు. అందరాని సంపదలకు అర్రులు చాచితే శ్రమ మాత్రమే మిగులుతుంది. ఏడుకొండలరాయని ఆశ్రయిస్తే అతడెప్పుడుగాని మన కోరికల నీడేర్చక పోడు. ఎల్లప్పుడు ఆ దేవుని శరణు వేడితే చాలును. తప్పులొప్పులు అతనివే.

అనగా క్షమించి అన్నిటిని ఒప్పులుగానే గ్రహించు ననుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పని మాలినట్టి	81	389	1	280

289

అవ. శ్రీనివాసునిసేవ సంపత్ప్రదమని, హరినామస్మరణం అమృతపానమే యని చెప్పుచున్నాడు

సీ. ఆత్మలోనుండి దేహంబు నోమెడి హరి
నొల్లమి తన్నుఁ దా నొల్లకుంట;
అతని బల్లిదు మాని యన్యుల వేఁడుట
పొల్లకట్టును దాచి పోఁగు లిడుట,
ఎట్టిపుణ్యఫలమ్ము లేమిగల్గిన హరి
కీకున్న నది దైవ మీయకుంట,
వాని తప్పన మొనర్పని భోగము లవెల్ల
తవిలి చెఱకు పిప్పి చవులు గొంట,

గీ. శ్రీవధూటీవిభుండైన శ్రీనివాసుఁ
జేకొనుట సిరు లన్నిటిఁ గైకొనుటయె,
నోర శ్రీహరినామమ్ము నుగువు లెల్ల
జుజ్జుజుజ్జున నమృతంబు జుజ్జుకొనుట.

ఆత్మలో నివసిస్తూ శరీరాన్ని రక్షించే హరిని అంగీకరింపకుండుట తన్ను దా నొప్పుకొనక పోవుటే. బలవంతుడగు శ్రీహరిని వదలిపెట్టి ఇతరులను వేడుట గల్ల పొట్టును దంచి పోగు పోయుటయే. అనగా నిష్ఫల మనుట. ఎట్టిపుణ్యఫలములు తనకు లభించినను వాటిని భగవదర్పణ చేయకుండుట తనకు ఋష్మందు కరుణతో భగవంతు డనుగ్రహింప కుండుటే అగును. దేవునికి సమర్పించక భోగ్యవస్తువు లనుభవించుట రసహీనమైన చెఱకు పిప్పిని చప్పరించుటయే యగును రమానాయకుని గ్రహించి సేవించుట సకలసంపదలనుపొందుటయే అగును. నోరార గోవిందనామమును పలుకుట జుజ్జుజుజ్జు మని సుధారసమును జుజ్జుకొనుటయే యగును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతే మతేమిలేదు	82	898	1	267

290

అవ కష్టములు, పాపములు పోగొట్ట సమర్థుడు శ్రీవేంకటేశ్వరు డుండగా ఇతరుల జేరుట విన్నప మనుచున్నాడు.

సీ. తెగనియాపదలకు దేవుఁ డుండెను గాక
        ఎగ లుడుపంగ నెవ్వరి వశమ్ము ?
    నొగిలి యన్యులకుఁ దా నోళులు దెఱచిన
        నగుబాటుగాక మాన్పంగఁ గలరె ?
    అగ్గలపుటఘమ్ము హరియె మానుపుఁ గాక
        పరులు చెచ్చెర వచ్చి పాపఁ గలరె ?
    తగ్గుమొగ్గులవేళ తలఁచినవా రెల్లఁ
        జేర వత్తురె ? సిగ్గుచేటుగాక,

గీ. ఎట్టుసేయంగ వలెనో వాఁ డెఱుఁగుఁ గాక
    కట్టకడవారు కరుణింపఁ గలరె ? వేంక
    టేశ్వరుం డేమి యడిగిన నిచ్చుఁగాక
    యూరడింతురె తమ్మొరు లుట్టిపడుచు.

అంతంలేని ఆపదలను అంతం చేయడానికి ఆ ఏడుకొండలవా డున్నాడు కాని కష్టములు తొలగించుటకు ఇతరు లెవ్వరికి సాధ్యము? పరులసాయమునకై నోళ్ళు తెరచుకుంటే నగుబా టగునే గాని వారు తమ కష్టాలు తీర్చగలరా ? అధికపాపములను హరి హరించునే గాని ఇతరులు వేవేగ వచ్చి మాన్పగలరా ? కష్టములు దుఃఖాలు కలిగినప్పుడు సిగ్గుచేటుగాక అనుకొన్నవా రందరూ ఆదుకొందురా? అవసరములు గుర్తించేవాడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడే ఇతరులు దయ చూపగలరా? దేని నడిగినను ఇచ్చువాడు ఆ కొండలరాయడే. ఎవరైనను వేరే వారు ఉట్టిపడి ఊరడింతురా ? ఊరడింప రనుట.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇన్నిచేఁతలును	34	210	1	140

291

అవ వేదాంత సారమంతా తొమ్మిదిమాటలలో ఉన్నదనుచున్నాడు

సీ. మూఁడెమాటలు మూఁడుమూళ్లు తొమ్మిది సర్వ
వేదాంతమర్మ మీ విధము గనుఁడు
జీవస్వరూపమ్ముఁ జింతించి యామీఁద
భగవంతు దివ్యవైభవము దెలిసి
భావించి ప్రకృతిసంపదనెల్ల నెఱుఁగుటే
యఖిలవేదాంతరహస్య మగు
తనలోని జ్ఞానమ్ము తప్పక తలపోసి
తిరమ్మల మగు భక్తి తనర నిల్పి
మదిని వైరాగ్యమ్ము మఱవక యుంచు
సకలవేదాంతమ్ము సార మగు

గీ. అతులితాచార్యవిశ్వాస మాత్మ గలిగి
చక్కనౌ శరణాగతి సాధనముగ
వాసిగా వేంకటేశ్వరుదాసుఁ డగుట
అన్వయానందకందవేదాంత మగును.

వేదాంతములో గ్రహింపదగిన మాటలు మూడుమూండ్లు తొమ్మిది. ఈ తొమ్మిదిమాటలలో వేదాంత మంతా ఇమిడి ఉంది. జీవుడు, దేవుడు, ప్రకృతి, జ్ఞానము, భక్తి, వైరాగ్యము, ఆచార్యవిశ్వాసము, శరణాగతి, భగవద్దాస్యము లనేవే ఆ తొమ్మిదిమాటలు.

ప్రకృతి, జీవుడు, ఈశ్వరుడు అని తత్త్వములు మూడు. జీవునిస్వరూప మెట్టిదో బాగుగా మొదట తెలుసుకోవలె. అటుపై ఈశ్వరుని దివ్యవైభవాన్ని లెస్సగా అర్థం చేసుకోవలె. ప్రకృతిసంపత్తిని పరిపూర్ణంగా ఆలోచించి తెలుసుకొనడమే వేదాంతములోని రహస్యము. తనలోనుండే జ్ఞానాన్ని ఎఱిగి ఆ జ్ఞానమునకు కారణమైన భక్తిని చక్కగా స్థిరపరచుకొని, వైరాగ్యమును మనస్సునందు వదలకుండుటే వేదాంత మంతటియొక్క సారము. ఇక గురువుపై సాటిలేని విశ్వాసం కలిగి శరణాగతిని మోక్షసాధనంగా గ్రహించి ఏడుకొండలవానికి దాసుడుగా ప్రసిద్ధి చెందడమే నిరతిశయానందానికి మూలభూతమైన వేదాంతముగా చెప్పవచ్చును

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
మూఁడేమాటలు	160	233	2	158

292

అవ. దైవ మానుష కృత్యములకు గల తారతమ్యమును వచించుచున్నాడు.

సీ. గాలిఁబోయెడిని లోకములోని మాటలు
గాలిఁబోవెపుడు శ్రీకాంతు నుతులు,
సంసారభోగముల్ జాలిఁ బడెడి సేఁత
లసురాంతకుని పూజ లట్లుగావు,
మానుషకృత్యముల్ మాయమౌ కొన్నాళ్ళ
కఖిలేశు మహిమమ్ము లట్లుగావు,
కాయికమ్ములె తమ కల్పితా లన్నియు
నచ్యుతు మన్నన లట్లుగావు,
గీ. క్రమముగా నుడివోవును కర్మఫలము
లంబుజాక్షునిపై భక్తి యట్లుగాదు,
పరు లొసంగెడి వరము లస్థిరము లరయ
శ్రీనివాసుని వరములు చెడవు చెడవు.

లౌకికములగు పాట లన్నియు గాలిలో కలసిపోవునట్టివే. లక్ష్మీభర్తను గూర్చిన స్తోత్రములు ఆ విధముగాపోక గట్టిగా నిలచి ఉపయోగపడును. సంసారికమునైన భోగములన్నియు చివరకు జాలిని గల్గించునట్టివే. రాక్షసాంతకుడైన శ్రీహరి కైంకర్య మట్లుగాక ఆనందమును సమకూర్చును. మానవులు చేసే పనులు కొంత కాలానికి రూపుమాసి పోవునట్టివే. అఖిలమునకు అధిపతియైన అచ్యుతుని మహిమలు అట్లుపోక కలకాల ముండును. తాము కల్పించున వన్నియు కేవల శారీరకములే. అందుచే వని క్షణికములు. నాశరహితుడైన భగవానుని మన్ననలు చిరస్థాయులు. కర్మఫలములు అనుభుక్తములై క్రమముగా నశించిపోవును. తామరలబోలిన కన్నులుగల శ్రీహరియొక్క భక్తి మాత్రం ఎన్నటికినీ తరుగదు. ఇతరు లిచ్చు వరములు ఆలోచింపగా అస్థిరములు. శ్రీనివాసు డిచ్చే వరాలు ఎన్నటికినీ చెడవు

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
తలఁచుకో వో మనస	152	242	2	182

293

ఉ. సాధారణసుఖములను పేరాశిక, దివ్యసుఖ మెట్టిదో వెల్లడించుచున్నారు.

సీ. ఎఱుఁగుటకంటెను నెఱుఁగమియే మేలు
మఱి తెల్వికంటెను మఱపె సుఖము,
బలిపటా లెఱుఁగము లవలవ లెఱుఁగము,
పసిబిన బాల్యమే పరమసుఖము,
ఇంపు లేనా యెఱుంగ మెగ్గుల నెఱుఁగము,
బంపుల నిదురయే సకలసుఖము,
ఆస లేవా యెఱుంగ మలమట లెఱుఁగము,
మూసిన గర్భమే మును సుఖమ్ము,
వాసుల నెఱుఁగము, వంతుల నెఱుఁగము
వేసట పుట్టని విధమె సుఖము,

ఆ. పాపముల నెఱుఁగము, బంధమ్ము లెఱుఁగము
శ్రీహరిదాస్య మొకటె శేఖరమ్ము,
సఫలమౌ వేంకటేశ్వరు శరణమే
తీపు మఱపునట్టి దివ్యసుఖము.

జ్ఞానమున్నను అజ్ఞానము, వ్రతిశకంటె విస్మృతి, కష్టములూ వాటివల్ల గాపు చెలియని ఒప్పిదమగు బాల్యావస్థయే సుఖము హర్షమేడో, హాని ఉండో లెఱుఁగాలని గాఢనిద్రయు, ఆశలు, చింతలు లేని మాతృగర్భస్థితియు, భేదభావము, స్పర్ధలు, అలసటలేనివిధము, పాపములు వానివలనిబంధములు లేకుండు సుఖము, శ్రీహరిదాస్య మొక్కటియే ఈ సుఖములలో తలమానికము. ఎన్నిటికన్నను శ్రీ విరాజిల్లే శ్రీవేంకటగిరీంద్రుని శరణుపొందుట, మధురమగు దివ్యసుఖము మరపునటువంటిది

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎఱుఁగుటకంటె	191	485	2	313

294

అవ ప్రతివస్తువునందును తారతమ్య మనివార్య మని సోదాహరణముగా సూచుచున్నాడు

సీ. అందఱిలో దేవుఁ డలరు, నం దధికులు
కొందఱు, హీనులై కొంద ఱుంద్రు,
పొలయు గాలి యొకండె పొలముపంట యొకండె
మేలుగింజలు నిల్చు తాలు తొలఁగు,
జన్మ మందఱికిని సమమె, బంటులు కొంద
ఱేలికల్ కొందఱై యెసఁగుచుంద్రు,
వరిగుఱుములతోడ సరిదూఁగినను జొన్న
లొకటికి మేలు తీ లొకటి కాదె,

గీ. భుజగనగనాథు గర్భస్థములై జగాలు
కొన్ని క్రిందివి మీఁదివై కొన్ని యున్న,
విటులై తద్దాసు లున్నతి కెక్క నసురు
లగుచుఁ గొందఱు క్రిందికి దిగిరి కనకు.

సకలప్రాణులలో దేవుడు సమానముగనే ఉన్నాడు అయినను వారిలో కొందఱు గొప్పవారు, మఱికొందఱు హీనులు. వీచేగాలి, పండించే పొలం ఒకటే అయినప్పటికి గట్టిగింజలు కళ్ళములో నిలువగా, తాలుగింజలు దూర మగును మానవజన్మ మొక్కటేగాని అందులో కొందఱు బంట్లు, మఱికొందఱు ప్రభువులు పరిమాణంతో జొన్నలు సరితూగినను విలువలో వడ్లు మేలుగా, జొన్నలు కీతగా పరిగణింపబడుచున్నవి. ఫణిగిరీంద్రుని కుక్షిలో పదునాల్గులోకా లున్నను వాటిలో కొన్ని పైన, మఱికొన్ని క్రింద నున్నవి పై తీరుగానే వేంకటాచలాధిపునిదాసుల పైకెక్కగా (శ్రీవైకుంఠము చేరగా), మఱికొందఱు రాక్షసులై పతితుల (అధోలోకగతులు) అగుచున్నారు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఇంతేసి వారివారి	203	14	3	10

295

ఉప పూర్వజన్మఫలము అనుభవింపక తప్పదని గట్టిగా నొక్కి చెప్పడము

సీ. ఎగ్గులెన్నఁడు దాఁ జేసెనంట ? మతి బుద్ధి
గనకపోవుట పూర్వకర్మఫలము
కలకాల మెల్ల దుఃఖమె కాఁగఁ బ్రాణికి
వలదా సుఖము కొంతవడికి నైన ?
కలుషచింతలలోనఁ గల ప్రజ్ఞ యంతయుఁ
గలసిపోవుట పూర్వకర్మఫలము
నొల్లిఁ బడిన జాలి మళ్ళి నేఁగును గాక
మేఁగొంద వలదె యేమిటను దాను ?
తాలిమి లోపాఱిఁ దలఁపక యెల్ల
గాలిఁ బోవుట పూర్వకర్మఫలము

గీ. పొరలుటయు గాదె నేఁకును నిరయమందుఁ
దీరుతలఁ బాసి యిఁక దరిఁ జేర వలదె ?
శేషగిరిమీఁది దేవుని గొలువక
కష్టపాలగు టిది పూర్వకర్మఫలము.

జీవి తా నెన్నడును ఈ సంసారజంజాలంలో పడియుండుట ? ఇంతకాలం గిలగిలలాడిపోవుట పూర్వజన్మలలో తాను చేసుకున్న కర్మల ఫలమేగదా। ఎంతకాలం కష్టమెగాని కొంతకాలం గడిచిన పిమ్మట నైనను ప్రాణికి సుఖంరా లేదా ? పాపపుటాలోచనలవలన తెలివి యంతగిలసి పోవుట పూర్వకర్మఫలమె గతజన్మలలో వలెనే మరల ఇప్పుడుగూడ దీనావస్థలో పడక ఉన్నతమైన స్థితిని చేరవలదా ? ఓర్పుతో తనలోగల భగవంతునిగూర్చి ఆలోచింపక తన జ్ఞాన మంతయు గాలిలో కొట్టుకొని పోవుట పూర్వకర్మఫలము ఇప్పటికిని పాపపంకిలంలో పొరలుటయే గదా। కష్టములు గడచి యిక మేలు పొందవలదా ? శేషశైలంమీది శ్రీవేంకటేశ్వరుని కొలువక కష్టాలపా లగుట పూర్వకర్మలఫలమే

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
ఎగ్గులెన్నఁడు దానిట్టె	19	118	1	78

296

అవ దైవమాయావిలాసమును వర్ణించుచున్నాడు.

సీ. కొలఁదిబ్రహ్మాండంపుఁ గుండెనలోపలఁ
గులికి జీవు లనెడి కొలుచు నించి
దుర్మోహ మనియెడి దొడ్డరోఁకలి వేసి
తలకొని తనువుల దంచు మాయ
తొంగలిరెప్పలఁ దులకించు పవలు రే
లనెడు కన్నుంగవ నల్లలార్చి
కవలను నిఁగుదలౌ కరముల నూఁచుచు
దంగుడు పాలుగా దంచు మాయ

గీ. ఇరుదరుల కూడఁదోయుచు వృషగిరీంద్రు
జానుమీఁదఁ బాడుచును విన్నాణిజీవు
లనెడి బియ్యము స్వామికి ననవరతము
సంచులం బోసి యొసఁగంగ దంచు మాయ.

మాయయనెడు వనిత కొద్దిదైన బ్రహ్మాండమనే కుండెనలో జీవులనే ధాన్యాన్ని పోసి మోహమనే రోకలితో దంచుచున్నది తన వాలురెప్పలతో ప్రకాశించే రాత్రింబవళ్ళు అనే కన్నులజతను అల్లార్చుచు దిక్కులనే తన పొడవైన చేతుల నూపుచు, పాపపుణ్యములనే ఇరుదరులనుండి చెదరే బియ్యమును కుదుట లోనికి నెట్టుచు వృషభాచలేశ్వరునిమీద సువ్విపాటలు పాడుచు జీవులను ఆ మాయ దంగుడుబియ్యముగా దంచుచున్నది. ఇట్లు దంచి విజ్ఞానస్వరూపులైన జీవు లనెడి ఆ బియ్యమును పంచుల నెత్తి మాయ ఎల్లప్పుడు స్వామికి సమర్పించును

మాయకు వశుడై జీవుడు కష్టసుఖము లనుభవించి భక్తి ప్రపత్తులచే భగవత్కృపకు పాత్రుడై తుదకు పరమాత్మునిసన్నిధికి చేర గలడని తాత్పర్యము

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పరమాత్ముని నోరఁ బాడుచను	21	130	1	30

297

ఉ: సర్వము పరమాత్మస్వరూపమే యనీ, అన్నియు పవిత్రములే యని పలుకుచున్నాడు

సీ. పరమాత్ముఁ డొక్కఁడే పరమపవిత్రుండు
    పరిపూర్ణుఁ డనెడు భావంబె చాలు
హేయమిం దేదుపాదేయ మిందేది? శ్రీ
    హరి సర్వపరిపూర్ణుఁ డయి చెలంగు,
గుణభావజీవకల్పనలు సేసెడునెడ
    నమ్మిన తనదు కాయమ్మె రోఁత,
జాతియిం దే దంత్యజాతి యిందేది? యీ
    జాతు లన్నిట నాత్మ శార్ఙ్గధన్వి
అతల నంటు ముట్టను భావనలు తన
    తెలియంగఁ జాలని వెలితి యగును,

గీ. తెలివిగలదాఁక నియ్యది తెగని మఱుఁగు,
తెలిసినంతటఁ దీఱు సందియము లన్ని
ధరణి శ్రీవేంకటేశ్వరుకరుణవలన
వెలయు నీ జ్ఞానమున్ మది విడువరాదు.

పరమాత్మ డొక్కడే పరమపవిత్రుడు, పరిపూర్ణుడ అనే భావము జీవునికి కలిగిన చాలును శ్రీహరి అంతట నిండి నిలిచియుండగా ఇందులో గ్రహింప దగిన దేది. విడువ దగిన దేది? అన్నియు గ్రాహ్యములే యని భావము. గుణములయు భావములయు జీవులయు కల్పనములను చేయబూనినప్పుడు వర్ధిల్లిన తన శరీరమే తనకు రోత యగును అన్ని జాతుల వారిలోను శార్ఙ్గమనే ధనుస్సును ధరించిన శ్రీనివాసు డుండగా మరి యీ జాతులందు హెచ్చుతగ్గు లెమున్నవి. జాతులలో హీనాధికతలు లేవనుట అటుపై అంటుముట్టు లను భేదభావము వహించుట తన తెలివితక్కువతనమే యగును. జ్ఞానోదయమగు వరకివి చాలని తెరగా నుండును జ్ఞానియైనచో సందేహము లన్నియు నశించి పోవును భూమిపై శ్రీవేంకటేశ్వరుని దయవల్ల కలిగే ఈ భేదరహితజ్ఞానము నెన్నడు విడువరాదు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
పరమాత్ముఁడొక్కఁడే	133	136	2	91

293

అవ స్వామివారి బ్రహ్మోత్సవం చూస్తూ, పరవశించి చూస్తూ ఆనందిస్తున్నారు

సీ. దిక్కులు సాధించి దేవదుందుభి రవం
బెసఁగంగ వీధుల నేగుదెంచె
నదిగో గోవిందు తేరు, అదె గరుడపతాక,
కదలెడి ఘనతురంగమ్ము లవియె,
అవియె పూదండ, లల్లవె వాఁగు ఘంటలు,
వారె యప్సరస, లవ్వారె ఋషులు
వారె యనంత విష్వక్సేన గరుడాదు,
లవ్వారె కొలుచు బ్రహ్మాదిసురులు

గీ. వాఁడె పద్మావతీమనోవల్లభుండు
శంఖచక్రాదులం బొల్చు సప్తశైల
వాసుఁడు వరమ్ము లొసఁగెడు వాఁడు వీని
తమిని సేవింపుఁ డేడేఁడు తప్పకుండ.

అదిగో! గోవిందుని రథం దిగ్విజయం చేసి దేవవాద్యాలు మ్రోగుతుండగా తిరువీధులవెంట ఊరేగుతున్నది అల్లదిగో గరుడధ్వజం అవే కదిలే ఉత్తమాశ్వాలు అవే పూలమాలలు అల్లవే వాగుపట్టి గంటలు అవిగో నాట్యమాడే అప్సరసలు వారే ఋషులు. అనంతుడు, గరుత్మంతుడు, విష్వక్సేనుడు మొదలైనవారు అదిగో కనబడుతున్నవారే స్వామిని సేవిస్తున్న బ్రహ్మాదిదేవతలు కూడా వారే. పద్మావతీహృదయమునకు ప్రియుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరుడు అదిగో శంఖచక్రాలు ధరించినవాడు, వరాలిచ్చేవాడు, ఏడుకొండలపైనుండేవాడు. ఏటేటా ప్రతిసంవత్సరం జరిగే ఈ బ్రహ్మోత్సవములో ప్రీతితో పాల్గొని నారాయణుని సేవించి తరించండి.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
దిక్కులెల్లాసాధించి	287	601	8	337

299

ఉ॥ శ్రీవేంకటేశ్వరుని అప్రాకృతదివ్యాయుధాలు భక్తునకు రక్ష యనుచున్నాడు.

సీ. సతతమ్ము హరి చేతిశంఖచక్రమ్ములు
 గతి యయి మమ్ముఁ గాచుఁగాక!
కను వేడుకరములఁ గల గదాపద్మముల్
 మమ్ముఁలు గావుత మమతతోడ
సమరజయము నిచ్చు శార్ఙ్గాదిశస్త్రముల్
 మా కంటదండయై మనుపుగాక!
మోహనరూపుండు మొలగట్టినకటారి
 యంచెల రక్షయై యమరుఁగాక!

ఆ. శౌరి శ్రీవేంకటేశు డాగులు భుజాల
దాల్చియున్నార మిలలోన దయ దలిర్ప
శౌరికైదువు లొప్పు హస్తములు మాకు
సర్వవేళల వజ్రపంజరము లవుత!

హరి చేతులనుండు శంఖచక్రములు మాకు దిక్కై ఎప్పుడు కాపాడుగాక. కమలాప్రియుని చేతులందుగల గదయు పద్మమును అభిమానముతో మమ్ముల గావుగాక. యుద్ధములో జయమునిచ్చు శార్ఙ్గాద్యాయుధములు మాకు కొండవీటిగా నిలిచి మనుపుగాత. జగములను మోహింపజేసే రూపంగల శ్రీనివాసుడు మొలలో గట్టుకొన్న కటారి అడుగడుగున మాకు రక్షయై యుండుగాక. అపేక్షపడి నారాయణుని శంఖచక్రముద్రలను మేము భుజములందు ధరించి యున్నారము. అతిశయమైన దయతో ఈ లోకంలో ఆయుధాలతో నొప్పిన ఆ శ్రీహరిబాహువులు అన్ని యవస్థలందును మాకు వజ్రపంజరము లగుగాక.

సంకీర్తన.	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
శౌరి శ్రీభుజముల	117	101	2	88

300

అప శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళనీరాజన మిచ్చుచున్నాఁడు.

సీ. శ్రీదేవితోఁ గూడఁ జెలఁగుచు నవ్వెడి
యాదిమపురుషున కారతు లివె
మేదినీరమణితో మేలమ్ము లాడెడి
యాదిత్యతేజున కారతు లివె
సురలకు నమృతమ్ము పరువడి నొసఁగిన
క్షీరసాగరశాయి కారతు లివె
తరమిడి దుష్టుల దనుజుల నడఁచిన
యరిభయంకరునకు నారతు లివె

గీ. అతుల కల్యాణనిధియౌ ననంగగురున
కచ్యుతున కివె యారతు లంజనాద్రి
మందిరములోన నలమేలుమంగఁ గూడి
యలరు శ్రీవేంకటేశున కారతు లివె.

శ్రీమహాలక్ష్మితో సంతోషముగా నవ్వుతున్న ఆదినారాయణుడును, భూదేవితో పరియాచకములాడు సూర్యతేజస్కుడును, దేవతలకు అమృతము క్రమముగా పంచి పెట్టిన పాల్కడలిలో పవళించు వాడును, వరుసగా దుర్మార్గులైన రాక్షసులను దును మాడి శత్రువులకు భీతిగొలుపువాడును, నిత్యమంగళములకు నిధానమైనవాడను, మన్మథునకు జనకుడును, అంజనగిరిమందిరములో అలమేలుమంగాసమేతుఁడై అలరుపట్టి శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారికి ఇవే మంగళనీరాజనాలు.

సంకీర్తన	రేకు	సంఖ్య	సంపు	పుట
అంగన రీకే యారతులు	960	346	25	231

సవరణలు

[అవతారికనుండి పంక్తుల లెక్క]

పుట	పంక్తి	ఉన్నది	ఉండవలసినది
5	3	పక్షుల	ఏనుగుల
8	19	(బలరామావతారం)	(కృష్ణావతారం)
12	18	(క్రొత్తలిచ్చి)	(క్రొత్తలిడి)
27	8	మఱుఁగక	మరిగతి
33	15	నామయే	నామమే
37	18	గలవాడు	గలవాడు,
46	3	పెదుకరయ్య	పెదకరయ్య
49	15	గడవ	గడమ
51	6	నెరపేర	నెరవెర

పుట	పంక్తి	ఉన్నది	ఉండవలసినది
62	9	పాలఖలవిధి	పాలజలధి
67	10	పెరిగినది	పెరిగినది.
69	20	నీథలే	నీకథలే
75	18	చీర	చీర
78	11	బుత్ప్రిఁడప్పు	బుత్ప్రిఁదవు
78	20	పరాథిను	పరాఫీను
78	21	కాని.	కాని,
80	4	కదదార	కదదాఁక
81	10	నథేదత	నథిన్నత
85	18	చరమశ్లోకం	శ్రీకృష్ణచరమశ్లోకం
88	2	వెదుక	వెదక
86	4	పెదుక	పెరక
121	6	కమలాప్తు	కమలాప్తు
124	10	కి	గి
124	22	తుంబరు	తుంబురు
121	23	ఎంలదుకు	ఎందులకు
135	20	మరిలించును	మరలించుము
140	10	జ్ఞానమతు	జ్ఞానవంతు
150	10	లెదపెట్ట	వెదపెట్ట
151	6	మేమిటే	మేమిటో
154	8	యూసంపారి	సంసార
1 3	2	వేంటనే	వెంటనే
173	18	వ్తైరాగ్యం	వైరాగ్యం
177	22	గాజాపెంకును	గాజాపూసలను
224	14	గాధ	గాథ
231	1	గుర్రైబుంగ	గుర్త్రైబుంగ
234	10	దాగు	దాఁగు
237	24	అన్వేంషివ	అన్వేషింప
230	18	తీపినితిప	తీపినితిన
239	20	ఎక్కడ	ఎక్కడా
249	1	రెఱుఁగ	నెఱుఁగ

పుట	పంక్తి	ఉన్నది	ఉండవలసినది
249	24	ఇతస్నీ	ఇతరులకు
251	4	వేధు	వేదు
251	5	పైబడు	పైఁబడు
252	13	తనకు	తనకుఁ
252	20	దాతి	దారి
254	7	మఱుగాయె	మఱుఁగాయె
260	8	విరాదారి	విరాజారి
261	9	గడువంగ	గడవంగ
267	14	క్మర	కర్మ
268	11	కోరికలను	కోరికలకు
268	24	వశ్వటము	వశ్వరము
269	17	గడుఁబుతున్నము	గడుపుతున్నవు
271	18	పతియై	పతియే
272	6	దొక్కు	దొక్కు
272	22	అనే	ఈ
286	18	చపలబుద్ధులు	చపలబుద్ధులు,
293	15	సంసారిక	సాంసారిక
295	11	గర్భస్థ	గర్భస్థ
297	17	కుడుట	కుడుటి
298	1	పరున	పరన
298	14	దేదేదు	దేఁదేఁడు
300	7	మనుష్వ	మనుష్యుఁ

78వ పుట 23వ పంక్తి మొదటనున్న 'నీవు' తొలగింపవలెను.

182వ పుట 20వ పంక్తిలోని "ఈనాడు" తొలగింపవలెను.

210వ పుటలోని పద్యతాత్పర్యము—"వైరాగ్యమునకు తగులము లన్నింటికి సంసారము" అన్నంతవరకు "వైరాగ్యము మోక్షమునకు, సౌఖ్యానికి శాంతం, దుఃఖాలకు క్రోధం, జన్మలకు కర్మలు, జ్ఞానము ఎడతెఱపిలేని విష్ణుభక్తికి, సద్భావము అలముకొన్న ధ్యానమునకు, సంసారలంపటత్వమునకు శరీరము, ఆచార్యుడు సుజ్ఞానానికి, జగత్తునకు ధనము, తగులములన్నింటికి సంసారము" అని చదువుకొనవలెను.

దేశిచ్ఛందంలో మీరు అన్నమయ్యను అమృతస్రోతస్విని చేసి తెలుగు నేల మీద పారించారు తెలుగుప్రజలంతా మీకు ఋణపడ్డారు — శేషేంద్ర.

ఆనాడు అన్నమయ్య కీర్తనరూపంగా భక్తిరసామృతాన్ని పంచిపెట్టాడు. ఈనాడు మీరు ఆ అమృతసారాన్ని మధురమైన సీసమాలలా అందించారు కవుల సరళసుందరభావబంధురం - జొన్నలగడ్డ హనుమచ్ఛాస్త్రి.

"అన్నమాచార్యులే యిట్టు లవతరించి
వ్రాసెనేమొ కీర్తన లన్ని సీసములుగ"
'దానత్వము భక్తియు పెం
పేసిన సుపద్యరచన ప్రీతియొనర్చెన్ —యల్లంరాజు శ్రీనివాసరావు

వెదకితివా పాటలలో
పదములు ! తమయంత వచ్చిపడి సీసములో
నొదిగినవి, కొండదేవర
పదములు మది గునిసినట్లు పండితవర్యా !
మీ యమృతసారసంగత
పీయూషధునీ ప్రవాహపేశలపద ని
శ్శ్రేయసద భారతి గ్రొ
చ్చేయటమును గాంచినాడ విబుధస్తుత్యా ! —కుంటిమద్ది శేషశర్మ.

అన్నమాచార్యులు కొండన్నపై చెప్పిన వేలకీర్తనల్లో సారాన్ని నేటి కొండమయ్య సీసాల్లో భద్రంచేయటం చాలా ఆనందదాయకమైన విషయం ఈపద్యం గురించి క్రొత్తగా చెప్పేదేముంది, శేషేంద్ర ఏనాడో చెప్పినారు
—డా॥ తుమ్మపూడి కోటేశ్వరరావు

అన్నమాచార్యులవారి మూడువందల ఆధ్యాత్మసంకీర్తనలకు మీరివ్వన సీస పద్యాలరూపం ఎంతో మధురంగా ఉన్నది మూలంలోని తెలుగుదనాన్ని, నేటదనాన్ని, వ్యంగ్యవైభవాన్ని, అలంకారసౌకుమార్యాన్ని తెలుగుపద్యాల్లోకి మరుతీసుకొని రాగలిగినందులకు హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను అనువాదమైన, స్వతంత్రరచనలాగా సీసపద్యాలు జాలువారేటట్లు చేశారు. అన్నమయ్య సంకీర్తనల్లాగానే మీసీసపద్యాలుకూడ తెలుగువారి ఆదరాభిమానాలను పొందగలవని ఆశిస్తున్నాను అన్నమయ్యరచన అమృతం మీరచన అమృతసారం

—డా॥ జి వి సుబ్రహ్మణ్యం.

పదకవితపై చిన్నచూపు ఉన్న ఆంధ్రదేశంలో పద్యకవితాశిల్పంలో సిద్ధహస్తుడైన ముదివర్తి కొండన్న అన్నమయ్యసంకీర్తనలు మూడు వందల సీసాలలో సాహితీద్రాక్షాసవం చేసి అందించడం గొప్పవిశేషం. మీరు ఇన్ని సీసాలు గుండెలో పండించుకొన్న భక్తిపరిణతితో వ్రాయటం నాకు ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఇంతభక్తి కుదరటం కేవలం పూర్వజన్మపుణ్యపరిపాకం. అన్నమాచార్యులతో పోటీపడితే భక్తిపరుగుపందెంలో కొండయాచార్యులు కొంత వెనుకపడవచ్చునేమోగాని పోతనకవితాపాటవంలో ముందంజలోనే ఉంటాడని మీ సీసపద్యాలు తీర్పుచెపుతున్నాయి. మీరు అన్నమయ్యసంకీర్తనలు సీసాలలోకి అనువదించటం కేవలం నిరహంకారపూరితమైన "దాసోఽహం" భావమే

— డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య

ఓరిమైన నాకు వర్తిగ
సదమలకావ్యమగు నమృతసారము నిచ్చెన్
వరదు తిరుమలేశు ముక్తి
పరదుఁ గాంచితి, నీ 'గృహాఖ్య' రంతిలె నేస్తా! — వావిలాల రామమూర్తి.

నన్నెచ్చ — నాచుమాట గురునాథ! నిజమ్మిది. దివ్యకావ్య న
వ్యమ్ముల్ ప్రోదిసేయు కవిచంద్రులు మీరు. మనోజ్ఞమైఖరిన్
ఖమ్మని తేటతెన్గునుడికారము సొంపులు గుల్క సీసప
ద్యమ్ముల నన్నమార్యకృతివిశాసుధనింపి తెలుంగువారి హ
స్తమ్ముల నెత్తినా రమృతసారము ముక్తిరమావిహారమున్
కొమ్మల దాగి కోయిలలు కోటిగళమ్ముల పాడినట్లు పు
ష్పమ్ముల మూగి తుమ్మెదలు శ్రావ్యముగా నినదించినట్లు కీ
రమ్ములు వేదపాఠము స్వరమ్మున దప్పక పల్కినట్లు మే
ఘమ్ముల వంటిటన్ నెమలిగండులు నాట్యము చేసినట్లు పా
త్రమ్ముల దుగ్ధమున్ నిండు చంటుల గాజులు మ్రోగినట్లు వా
టమ్ముగ నొడ్డు పేర కెరటమ్ములు నృత్యము చేసినట్లు ఘో
రమ్ముగ వీణియల్ మొరసి రాగసుధల్ కురియించినట్లు నా
కమ్మున దేవతానికాయము బల్ తల లూచినట్లు మో
దమ్మున యోగిపుంగవులు ధ్యానసమాధి మునింగినట్లు చి
త్రమ్ము [illegible] లువిధమ్ముల మానసవీథి దోచె మీ
[illegible] కావ్యమున్ [illegible] ! కవివర్య అటన్న మీరెగా! — పిల్లరకృష్ణమూర్తి.

